

Vlada Crne Gore

Ministarstvo za evropske integracije

Podgorica, 24.11.2009

U p i t n i k

Informacija koju od Vlade Crne Gore zahtijeva Evropska komisija u cilju pripreme Mišljenja o zahtjevu Crne Gore za članstvo u Evropskoj uniji

26 Aneks - Obrazovanje i kultura

Odgovorno lice:	Gordana Djurovic
Rukovodilac grupe:	Svetlana Rajkovic
Zamjenik rukovodioca grupe:	
Sekretar grupe:	Vanja Grgurovic
Zamjenik sekretara grupe:	
Kontakt MEI:	
IT Podrška:	Jelena Abramovic

Sadržaj:

26 Aneks - Obrazovanje i kultura	6
188. Zakon obrazovanju odraslih.....	7
189. Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju.....	23
190. Zakon o osnovnom obrazovanju	38
191. Zakon o nacionalnim strucnim kvalifikacijama	72
192. Zakon o gimnaziji.....	80
193. Zakon o kulturi	102
194. Zakon o muzejskoj djelatnosti.....	121
195. Zakon o bibliotečkoj djelatnosti	140
196. Zakon o arhivskoj djelatnosti.....	166
197. Zakon o kinematografiji.....	180
198. Zakon o obnovi spomeničkog područja Kotora	189
199. Zakon o zaštiti spomenika kulture.....	193
200. Zakon o visokom obrazovanju	221
201. Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim potrebama	265
202. Zakon o stručnom obrazovanju.....	272
203. Zakon o priznavanju i vrednovanju obrazovnih isprava.....	310
204. Opšti zakon o obrazovanju i vaspitavanju	315

26 Aneks - Obrazovanje i kultura

188. Zakon obrazovanju odraslih

Закон о образовању одраслих

Закон је објављен у "Службеном листу РСГ", бр. 64/2002 и 49/2007.

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржај Закона

Члан 1

Одрасли се могу током живота образовати, проширивати, продубљивати и осавременјавати знање, вјештине и компетенције кроз организовани процес образовања и на други начин, провјеравати тако стечено знање, вјештине и компетенције и доказивати њихово јавно важење, у складу са овим и другим законом.

Образовање одраслих, које се разликује по програмима основног образовања и васпитања, средњег општег образовања и стручног образовања, остварује се у складу са овим законом и законима који регулишу те области образовања.

Високошколско образовање одраслих остварује се у складу са законом којим се регулише та област образовања.

Види:

чл. 1. Закона - 49/2007-12.

Јединствени систем

Члан 2

Образовање одраслих је дио јединственог образовног система у Републици Црној Гори (у даљем тексту: Република).

Слобода укључивања

Члан 3

Одрасли се, по сопственом избору, укључују у образовање или оспособљавање, ради побољшања знања, вјештина и компетенција или стицања одговарајуће квалификације за успјешнији живот и рад.

Види:

чл. 1. Закона - 49/2007-12.

Циљеви

Члан 4

Образовање одраслих има за циљ:

- 1) постизање најмање основног образовања и првог занимања за све грађане;
- 2) оспособљавање за запошљавање одраслих који нијесу завршили образовање за прво занимање;
- 3) преквалификацију, доквалификацију, оспособљавање и дообуку незапослених и запослених у привредним друштвима и другим облицима организовања;
- 4) омогућавање образовања и стицање знања, вјештина и компетенција које одговарају личним способностима и животном добу појединца.

Види:

чл. 1. и 2. Закона - 49/2007-12.

Организатори образовања

Члан 5

Образовање одраслих може да се остварује, односно организује у школи, специјализованој организацији за образовање одраслих (раднички и народни универзитети, центри за обуку, ауто школе и др.) и код других правних и физичких лица (у даљем тексту: организатор образовања), који, у складу са законом, испуњавају прописане услове.

Организатор образовања из става 1 овог члана, који има статус правног лица, може да обавља образовање одраслих у посебној јединици, ван свог сједишта.

Види:**чл. 3. Закона - 49/2007-12.****Врсте и начин стицања образовања****Члан 6**

Одрасли могу кроз организован процес образовања код организатора образовања (школа, специјализована организација за образовање одраслих) стицати образовање по програмима основног и средњег образовања и васпитања, прилагођеним потребама и могућностима одраслих (формално образовање).

Одрасли се могу образовати и усавршавати, специјализовати и допуњавати знање, вјештине и компетенције према дјеловима програма формалног образовања (модулима) и по посебним програмима за стицање знања, вјештина и компетенција, а који се могу организовати код организатора образовања из става 1 овог члана и код других организатора образовања изван формалног образовања (на радном мјесту, кроз активности невладиних и других организација или служби и сл.) - неформално образовање.

Одрасли се могу перманентно самообразовати, усавршавати и стицати знања, вјештине и компетенције и општекултурно образовање у породици, преко mass медија, удружења, дописне школе, интернета и сл. (информално учење).

Види:**чл. 1. и 4. Закона - 49/2007-12.****Доказивање знања, вјештина и компетенција****Види:****чл. 1. Закона - 49/2007-12.****Члан 7**

Одрасли могу полагањем испита код Испитног центра доказивати знање, вјештине и компетенције, без обзира на начин његовог стицања.

Када се у случајевима из става 1 овог члана доказују знање, вјештине и компетенције по програмима образовања по којима се стиче јавно важеће образовање, односно њихових дјелова, о стандардима, односно каталозима стандарда знања који се утврђују и потврђују испитима, одлучује надлежни савјет, а у другим случајевима Савјет за образовање одраслих Црне Горе (у даљем тексту: Савјет за образовање одраслих).

Види:**чл. 1. и 5. Закона - 49/2007-12.****Јавно важеће образовање****Члан 8**

Јавно важеће образовање одраслих је образовање које се изводи по програмима из члана 6 став 1 овог закона и по посебним образовним програмима, које доноси министарство надлежно за послове просвјете (у даљем тексту: Министарство).

Образовање одраслих које се стиче у смислу члана 6 ст. 2 и 3 овог закона постаје јавно важеће потврђивањем знања, вјештина и компетенција, путем испита, код Испитног центра.

Види:**чл. 1. и чл. 6. Закона - 49/2007-12.****Јавне исправе****Члан 9**

Јавно важеће образовање стечено према овом закону исказује се јавним исправама, у складу са законом.

Школарина**Члан 10**

За стицање основног образовања или нижег стручног образовања одрасли не плаћају школарину, а за стицање осталих видова образовања и оспособљавања партиципирају у складу са посебним законом и актом организатора образовања.

Појмовник

Члан 11

Поједини изрази у овом закону имају значење:

1) под "одраслим" се подразумевају лица старија од 17 година која су завршила основношколску обавезу у смислу Закона о основном образовању и васпитању и друга лица која се образују, а да при том немају статус ученика;

2) "прво занимање" је образовање и оспособљавање за укључивање у рад након завршене основношколске обавезе;

3) "доквалификација" је дошколовање, односно иновирање знања у оквиру истог занимања;

4) "преквалификација" је образовање и оспособљавање за друго занимање, односно квалификацију, ради запошљавања;

5) "специјализација" је образовање и оспособљавање у оквиру истог занимања за стицање посебних знања и радних вјештина;

6) "полазник образовања" је одрасло лице које се упише код организатора образовања;

7) "јавно важећи образовни програм" је програм образовања који је донио надлежни орган или програм који садржи стандарде знања утврђене од стране надлежног органа, у складу са законом.

Види:

чл. 7. Закона - 49/2007-12.

II ПОЛАЗНИК ОБРАЗОВАЊА

Статус полазника образовања

Члан 12

Одрасли који се укључи у програм образовања за одрасле стиче статус полазника образовања.

У јавно важећи образовни програм полазник образовања се укључује ако испуњава прописане услове у погледу претходног образовања, искуства или посебних психофизичких способности.

Услови за укључивање полазника образовања, у смислу става 2 овог члана, утврђују се програмом образовања.

Конкурс

Члан 13

Укључивање полазника образовања из члана 12 овог закона врши се на основу конкурса, који објављује организатор образовања.

Конкурс садржи нарочито:

1) услове за упис;

2) број слободних мјеста за упис, у складу са овим законом, програмом образовања и општим актом организатора образовања;

3) начин извођења програма образовања, трајање и услове за његово завршавање;

4) јавну важност програма образовања;

5) висину школарине по поједином полазнику образовања, уколико образовање није финансирано или суфинансирано из јавних прихода.

Ограничење уписа

Члан 14

Ако се на конкурс пријави више кандидата него што их је могуће укључити у програм образовања, приликом избора кандидата узима се у обзир степен испуњавања услова значајних за образовање у који се укључују.

Упис на основу уговора

Члан 15

Одрасли се може укључити у програм образовања који се не финансира и не суфинансира из јавних прихода на основу уговора, који закључи са организатором образовања.

Права полазника образовања

Члан 16

Полазник образовања има право на образовање и оспособљавање које је стручно и квалитетно организовано, на учешће у управљању код организатора образовања на начин предвиђен актом о оснивању и друга права, у складу са законом.

Полазник образовања, за вријеме трајања стручног образовања, има права и обавезе као и ученик стручне школе, у складу са законом.

Запослени полазник образовања има право на одсуство са посла ради образовања и оспособљавања, у зависности од сложености и дужине трајања програма образовања, у складу са законом и актом послодавца.

Међусобна права и обавезе између запосленог полазника образовања и послодавца уређују се уговором (мјесто образовања, вријеме трајања образовања, накнада и сл.).

Специфичности организовања образовања одраслих

Члан 17

Вријеме организовања образовања у току године и образовни рад у току дана и радне недјеље распоређују се на начин предвиђен статутом или другим актом организатора образовања.

Организатор образовања мора, најмање два пута годишње, објавити рокове за испите из образовних програма које изводи.

Трајање образовања, редосљед наставе појединих предмета или предметних области, начин и облици провјеравања знања, напредовање и друго прилагођава се специфичностима, потребама и могућностима полазника образовања.

Начин и рокови полагања испита утврђују се прописом Министарства, на предлог надлежног савјета.

Оцјењивање полазника образовања

Члан 18

Оцјењивање полазника образовања за стицање основног и средњег образовања и васпитања врши се у складу са прописима који регулишу те области образовања, ако овим законом није друкчије одређено.

Начин оцјењивања знања, вјештина и компетенција стечених у краћем трајању према програмима за доквалификацију, преквалификацију, специјализацију, образовање уз рад и других облика образовања и оспособљавања прописује Министарство.

Види:

чл. 1. Закона - 49/2007-12.

III ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА

Програми образовања

Члан 19

Полазник образовања стиче образовање, знање, вјештине и компетенције по програмима образовања за одрасле и дјеловима одговарајућих образовних програма за ученике.

Програми, у смислу става 1 овог члана, су програми за: образовање и оспособљавање одраслих којима је престало право на редовно образовање (завршена основношколска обавеза, незавршено средње образовање); преквалификацију, доквалификацију или специјализацију; образовање и оспособљавање незапослених за потребе тржишта рада; усавршавање знања за рад и занимање, ради постизања вишег степена знања у професији и подизања продуктивности рада; образовање за прихватање вриједности демократије и грађанског друштва; учење страних језика; образовање за остваривање посебних права припадника националних и етничких група; образовање одраслих са посебним потребама (посебно надарена лица и лица са психичким и физичким сметњама или поремећајима у понашању); образовање посебних група (социјално искључених група, асоцијалних лица).

Знање, вјештине и компетенције стечене према образовним програмима за одрасле и другим образовним програмима донијетим према прописима који не уређују област образовања, а за које је надлежни савјет утврдио каталоге стандарда знања или према дјеловима образовних програма за ученике, према којима се стиче јавно образовање, имају јавну важност која се доказује јавном исправом.

Полазници образовања могу стицати знање, компетенције и вјештине по посебним програмима, који су еквивалент образовања и оспособљавања ученика у редовном образовању.

Види:

чл. 1. и 8. Закона - 49/2007-12.

Прилагођени образовни програми

Члан 20

Програми образовања за основно, средње опште образовање и стручно образовање се прилагођавају одраслима по обиму, организацији и трајању, у складу са законом.

Доношење програма образовања

Члан 21

Програме образовања за оспособљавање, преквалификацију, доквалификацију, усавршавање, специјализацију запослених и незапослених доноси министарство надлежно за послове рада, на предлог Савјета за образовање одраслих.

Прије утврђивања предлога програма из става 1 овог члана, Савјет за образовање одраслих прибавља мишљење заинтересованих министарстава, Завода за запошљавање Црне Горе (у даљем тексту: Завод за запошљавање) и Удружења послодаваца Републике (у даљем тексту: Удружење).

Види:

чл. 9. Закона - 49/2007-12.

Пилог програм

Члан 22

Програми образовања или дијелови програма образовања, у смислу члана 6 став 2 овог закона, ради увођења организационих промјена, примјене савремених технологија, захтјева тржишта за дефицитарна занимања и слично, могу се уводити и провјеравати пилот програмом, на предлог школе, Удружења, односно Завода за запошљавање или других заинтересованих организација.

Организатора образовања, који ће изводити пилот програм, одређује Министарство, на предлог Центра за стручно образовање и заинтересованих организација.

Извођење пилот програма прати Центар за стручно образовање.

Стечено знање, вјештине и компетенције, у смислу става 1 овог члана, провјеравају се код Испитног центра, који о томе издаје јавну исправу.

Види:

чл. 1, 6. и 10. Закона - 49/2007-12.

Обављање практичног рада

Члан 23

Програми образовања који се реализују кроз практичан рад могу се остваривати код послодавца и код другог организатора образовања.

Ако се практични рад изводи у објектима који не припадају организатору образовања, међусобна права и обавезе између организатора образовања и послодавца код кога се изводи практични рад, уређују се уговором, а међусобна права полазника образовања и послодавца уговором о практичном раду.

Оспособљавање на радном мјесту

Члан 24

Послодавац може, ради прилагођавања тржишним захтјевима и промјенама, новим технолошким и радним процесима, организовати различите облике оспособљавања и усавршавања запослених, у складу са утврђеним каталозима стандарда.

Одрасли који се оспособљава у смислу става 1 овог члана може да потврђује стечено знање, вјештине и компетенције код Испитног центра, који о томе издаје јавну исправу, у складу са законом.

Види:

чл. 1, 6. и 11. Закона - 49/2007-12.

Објављивање програма образовања

Члан 25

Организатор образовања мора јавно објавити програм образовања, најкасније мјесец дана прије почетка извођења образовања, односно прије објављивања конкурса за упис.

IV УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ ОБРАЗОВНОГ РАДА

Реализатори програма образовања

Члан 26

Образовање одраслих изводе наставници, сарадници у настави, наставници, односно инструктори практичног образовања, предавачи, водитељи и други стручни радници.

Лица из става 1 овог члана по правилу, имају андрагошко образовање и могу обављати образовање одраслих, ако испуњавају услове прописане законом којим се регулише одговарајућа област образовања.

Профил стручне спреме за предаваче, водитеље и друге стручне раднике прописује Министарство, на предлог надлежног савјета.

Публикације

Члан 27

Организатори образовања који изводе јавно важеће образовне програме морају, у посебној публикацији, представити програме образовања које изводе, као и своју организацију рада и, приликом уписа, са њима упознати кандидате.

V ПЛАН ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

План образовања

Члан 28

Јавни интерес у образовању одраслих утврђује се Планом образовања одраслих, који се доноси за територију Републике (у даљем тексту: План образовања).

План образовања из става 1 овог члана доноси Влада Републике, на предлог надлежног савјета.

У припреми Плана образовања, надлежни савјет обавезно прибавља мишљење Завода за запошљавање, Удружења, органа јединице локалне самоуправе и заинтересованих министарстава.

Садржај Плана образовања

Члан 29

Планом образовања из члана 28 овог закона, се:

- 1) утврђују приоритетне образовне области образовања одраслих;
- 2) одређују инфраструктурне дјелатности потребне за извођење образовања одраслих;
- 3) одређује распоређивање програма образовања на јединице локалне самоуправе;
- 4) одређује оквирни обим средстава која су потребна за његову реализацију и министарства која су надлежна за спровођење Плана образовања;
- 5) одређују програми и динамика њиховог остваривања.

Распоређивање програма образовања

Члан 30

Приликом распоређивања програма образовања на јединице локалне самоуправе, у смислу чл. 28 и 29 овог закона, води се рачуна о рационалном коришћењу постојећих образовних капацитета, броју полазника образовања, развојним специфичностима подручја, обезбјеђивању једнаких услова за стицање образовања и оспособљавања одраслих и о доступности образовања.

Спровођење Плана образовања

Члан 31

У спровођењу Плана образовања надлежно министарство:

- 1) објављује конкурсе за извођење одговарајућих програма образовања;
- 2) прати извођење програма образовања и предузима мјере које су потребне за њихово извођење;
- 3) распоређује средства за финансирање програма образовања и инфраструктурних дјелатности за њихово остваривање;
- 4) обавља друге задатке одређене Планом образовања.

На основу расписаног конкурса, надлежни министар доноси рјешење о избору организатора образовања.

На основу ријешења из става 2 овог члана закључује се уговор о међусобним правима и обавезама надлежног министарства и организатора образовања.

Садржина уговора

Члан 32

На садржину уговора, начин праћења испуњавања уговорних обавеза и права полазника образовања сходно се примјењују одредбе закона којима се уређује обављање образовне дјелатности на основу концесије.

Улога Удружења

Члан 33

Удружење првенствено предлаже занимања за која се припремају одговарајући програми из члана 19 став 2 овог закона и стара се о практичном образовању за та занимања:

Удружење:

- 1) организује савјетовања и специјализације за запослене (маркетинг, менаџмент и др.);
- 2) учествује у конципирању програма учења уз рад, за стицање специјалистичких знања и спроводи перманентно образовање;
- 3) предлаже стандарде практичних знања;
- 4) предлаже надлежном савјету програме усавршавања и оспособљавања одраслих;
- 5) предлаже своје представнике за чланове испитних комисија за стицање квалификација;
- 6) води регистар послодаваца код којих се обавља практичан рад;
- 7) обавља савјетодавни рад у вези извођења практичног рада;
- 8) на захтјев организатора образовања, даје потребне податке о послодавцима код којих се може обављати практичан рад.

Начин провјере и верификације послодаваца код којих се обавља практичан рад, садржину и начин вођења регистра прописује министарство надлежно за послове привреде, на предлог Савјета за образовање одраслих.

Види:

чл. 12. Закона - 49/2007-12.

VI КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји и казне за прекршаје

Члан 34

Новчаном казном у износу од половине до десетоструког износа најниже цијене рада у Републици казниће се за прекршај организатор образовања, ако: образовни рад обављају наставници и стручни сарадници који не испуњавају услове предвиђене законом, односно образовним програмом (члан 26).

За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице организатора образовања новчаном казном од половине до петоструког износа најниже цијене рада у Републици.

VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење прописа

Члан 35

Прописи предвиђени овим законом донијеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Потврђивања стечених знања

Члан 36

До почетка рада Центра, послове потврђивања стечених знања, вјештина и компетенција, у смислу члана 22 става 4 овог закона, вршиће Министарство

Види:

чл. 1. Закона - 49/2007-12.

Ступање на снагу закона

Члан 37

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

ОСНОВНИ ТЕКСТ

На основу члана 88 тачке 2 Устава Републике Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о образовању одраслих

Проглашава се Закон о образовању одраслих, који је донијела Скупштина Републике Црне Горе, на четвртој сједници другог редовног засиједања у 2002. години, дана 22. новембра 2002. године.

Број: 01-3844/2

Подгорица, 25. новембра 2002. године

Предсједник Републике Црне Горе

Мило Ђукановић, с.р.

Закон о образовању одраслих

Закон је објављен у "Службеном листу РЦГ", бр. 64/2002 од 28.11.2002. године.

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржај Закона

Члан 1

Одрасли се могу током живота образовати, проширивати, продубљивати и осавременјавати, знање и вјештине кроз организовани процес образовања и на други начин, провјеравати тако стечено знање и вјештине и доказивати њихово јавно важење, у складу са овим и другим законом.

Образовање одраслих, које се разликује по програмима основног образовања и васпитања, средњег општег образовања и стручног образовања, остварује се у складу са овим законом и законима који регулишу те области образовања.

Високошколско образовање одраслих остварује се у складу са законом којим се регулише та област образовања.

Јединствени систем

Члан 2

Образовање одраслих је дио јединственог образовног система у Републици Црној Гори (у даљем тексту: Република).

Слобода укључивања

Члан 3

Одрасли се, по сопственом избору, укључују у образовање или оспособљавање, ради побољшања знања и вјештина или стицања одговарајуће квалификације за успјешнији живот и рад.

Циљеви

Члан 4

Образовање одраслих има за циљ:

- 1) постизање најмање основног образовања и првог занимања за све грађане;
- 2) оспособљавање за запошљавање одраслих који нијесу завршили образовање за прво занимање или за стручну рехабилитацију;
- 3) преквалификацију, доквалификацију, оспособљавање и дообуку незапослених и запослених у привредним друштвима и другим облицима организовања;
- 4) омогућавање образовања и стицање знања и вјештина које одговарају личним способностима и животном добу појединца.

Организатори образовања

Члан 5

Образовање одраслих може да се остварује, односно организује у школи, специјализованој организацији за образовање одраслих (раднички и народни универзитети, центри за обуку и др.) и код других правних и физичких лица (у даљем тексту: организатор образовања), који, у складу са законом, испуњавају прописане услове.

Организатор образовања из става 1 овог члана, који има статус правног лица, може да обавља образовање одраслих у посебној јединици, ван свог сједишта.

Врсте и начин стицања образовања

Члан 6

Одрасли могу кроз организован процес образовања код организатора образовања (школа, специјализована организација за образовање одраслих) стицати образовање по програмима основног и средњег образовања и васпитања, прилагођеним потребама и могућностима одраслих (формално образовање).

Одрасли се могу образовати и усавршавати, специјализовати и допуњавати знање и вјештине према дјеловима програма формалног образовања и по посебним програмима за стицање знања и вјештина, а који се могу организовати код организатора образовања из става 1 овог члана и код других организатора образовања изван формалног образовања (на радном мјесту, кроз активности невладиних и других организација или служби и сл.) - неформално образовање.

Одрасли се могу перманентно самообразовати, усавршавати и стицати знања, вјештине и општекултурно образовање у породици, преко mass медија, удружења, дописне школе, интернета и сл. (информално образовање).

Доказивање знања и вјештина

Члан 7

Одрасли могу полагањем испита код Центра за стручно образовање (у даљем тексту: Центар) доказивати знање и вјештине, без обзира на начин његовог стицања.

Када се у случајевима из става 1 овог члана доказују знање и вјештине по програмима образовања по којима се стиче јавно важеће образовање, односно њихових дјелова, о стандардима, односно каталозима знања који се утврђују и потврђују испитима, одлучује надлежни савјет, а у другим случајевима Савјет за образовање одраслих Црне Горе (у даљем тексту: Савјет за образовање одраслих).

Јавно важеће образовање

Члан 8

Јавно важеће образовање одраслих је образовање које се изводи по програмима из члана 6 став 1 овог закона и по посебним образовним програмима, које доноси министарство надлежно за послове просвјете (у даљем тексту: Министарство).

Образовање одраслих које се стиче у смислу члана 6 ст. 2 и 3 овог закона постаје јавно важеће потврђивањем знања и вјештина, путем испита, код Центра.

Јавне исправе

Члан 9

Јавно важеће образовање стечено према овом закону исказује се јавним исправама, у складу са законом.

Школарина

Члан 10

За стицање основног образовања или нижег стручног образовања одрасли не плаћају школарину, а за стицање осталих видова образовања и оспособљавања партиципирају у складу са посебним законом и актом организатора образовања.

Појмовник

Члан 11

Поједини изрази у овом закону имају значење:

1) под "одраслим" се подразумевају лица старија од 15 година која су завршила основношколску обавезу у смислу Закона о основном образовању и васпитању и друга лица која се образују, а да при том немају статус ученика;

2) "прво занимање" је образовање и оспособљавање за укључивање у рад након завршене основношколске обавезе за послове нижег стручног образовања;

3) "доквалификација" је дошколовање, односно иновирање знања у оквиру истог занимања;

4) "преквалификација" је образовање и оспособљавање за друго занимање, истог или вишег степена стручне спреме, ради запошљавања;

5) "специјализација" је образовање и оспособљавање у оквиру истог занимања за стицање посебних знања и радних вјештина;

6) "полазник образовања" је одрасло лице које се упише код организатора образовања;

7) "јавно важећи образовни програм" је програм образовања који је донио надлежни орган или програм који садржи стандарде знања утврђене од стране надлежног органа, у складу са законом.

II ПОЛАЗНИК ОБРАЗОВАЊА

Статус полазника образовања

Члан 12

Одрасли који се укључи у програм образовања за одрасле стиче статус полазника образовања.

У јавно важећи образовни програм полазник образовања се укључује ако испуњава прописане услове у погледу претходног образовања, искуства или посебних психофизичких способности.

Услови за укључивање полазника образовања, у смислу става 2 овог члана, утврђују се програмом образовања.

Конкурс

Члан 13

Укључивање полазника образовања из члана 12 овог закона врши се на основу конкурса, који објављује организатор образовања.

Конкурс садржи нарочито:

1) услове за упис;

2) број слободних мјеста за упис, у складу са овим законом, програмом образовања и општим актом организатора образовања;

3) начин извођења програма образовања, трајање и услове за његово завршавање;

4) јавну важност програма образовања;

5) висину школарине по поједином полазнику образовања, уколико образовање није финансирано или суфинансирано из јавних прихода.

Ограничење уписа

Члан 14

Ако се на конкурс пријави више кандидата него што их је могуће укључити у програм образовања, приликом избора кандидата узима се у обзир степен испуњавања услова значајних за образовање у који се укључују.

Упис на основу уговора

Члан 15

Одрасли се може укључити у програм образовања који се не финансира и не суфинансира из јавних прихода на основу уговора, који закључи са организатором образовања.

Права полазника образовања

Члан 16

Полазник образовања има право на образовање и оспособљавање које је стручно и квалитетно организовано, на учешће у управљању код организатора образовања на начин предвиђен актом о оснивању и друга права, у складу са законом.

Полазник образовања, за вријеме трајања стручног образовања, има права и обавезе као и ученик стручне школе, у складу са законом.

Запослени полазник образовања има право на одсуство са посла ради образовања и оспособљавања, у зависности од сложености и дужине трајања програма образовања, у складу са законом и актом послодавца.

Међусобна права и обавезе између запосленог полазника образовања и послодавца уређују се уговором (мјесто образовања, вријеме трајања образовања, накнада и сл.).

Специфичности организовања образовања одраслих

Члан 17

Вријеме организовања образовања у току године и образовни рад у току дана и радне недјеље распоређују се на начин предвиђен статутом или другим актом организатора образовања.

Организатор образовања мора, најмање два пута годишње, објавити рокове за испите из образовних програма које изводи.

Трајање образовања, редосљед наставе појединих предмета или предметних области, начин и облици провјеравања знања, напредовање и друго прилагођава се специфичностима, потребама и могућностима полазника образовања.

Начин и рокови полагања испита утврђују се прописом Министарства, на предлог надлежног савјета.

Оцјењивање полазника образовања

Члан 18

Оцјењивање полазника образовања за стицање основног и средњег образовања и васпитања врши се у складу са прописима који регулишу те области образовања, ако овим законом није друкчије одређено.

Начин оцјењивања знања и вјештина стечених у краћем трајању према програмима за доквалификацију, преквалификацију, специјализацију, образовање уз рад и других облика образовања и оспособљавања прописује Министарство.

III ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА

Програми образовања

Члан 19

Полазник образовања стиче образовање, знање и вјештине по програмима образовања за одрасле и дјеловима одговарајућих образовних програма за ученике.

Програми, у смислу става 1 овог члана, су програми за: образовање и оспособљавање одраслих којима је престало право на редовно образовање (завршена основношколска обавеза, незавршено средње образовање); преквалификацију, доквалификацију или специјализацију; образовање и оспособљавање незапослених за потребе тржишта рада; усавршавање знања за рад и занимање, ради постизања вишег степена знања у професији и подизања продуктивности рада; образовање за прихватање вриједности демократије и грађанског друштва; учење страних језика; образовање за остваривање посебних права припадника националних и етничких група; образовање одраслих са посебним потребама (посебно надарена лица и лица са психичким и физичким сметњама или поремећајима у понашању); образовање посебних група (социјално искључених група, асоцијалних лица).

Знање и вјештине стечене према образовним програмима за одрасле и другим образовним програмима донијетим према прописима који не уређују област

образовања, а за које је надлежни савјет утврдио каталоге, односно стандарде знања или према дјеловима образовних програма за ученике, према којима се стиче јавно образовање, имају јавну важност која се доказује јавном исправом.

Полазници образовања могу стицати знање, спретности и вјештине по посебним програмима, који су еквивалент образовања и оспособљавања ученика у редовном образовању.

Прилагођени образовни програми

Члан 20

Програми образовања за основно, средње опште образовање и стручно образовање се прилагођавају одраслима по обиму, организацији и трајању, у складу са законом.

Доношење програма образовања

Члан 21

Програме образовања за оспособљавање, преквалификацију, доквалификацију, усавршавање, специјализацију запослених и незапослених доноси министарство надлежно за послове рада, на предлог Савјета за образовање одраслих.

Прије утврђивања предлога програма из става 1 овог члана, Савјет за образовање одраслих прибавља мишљење органа јединице локалне самоуправе, заинтересованих министарстава, Завода за запошљавање Црне Горе (у даљем тексту: Завод за запошљавање) и Удружења послодаваца Републике (у даљем тексту: Удружење).

Пилот програм

Члан 22

Програми образовања или дијелови програма образовања, у смислу члана 6 став 2 овог закона, ради увођења организационих промјена, примјене савремених технологија, захтјева тржишта за дефицитарна занимања и слично, могу се уводити и провјеравати пилот програмом, на предлог Удружења, односно Завода за запошљавање или других заинтересованих организација.

Организатора образовања, који ће изводити пилот програм, одређује Министарство, на предлог Центра и заинтересованих организација.

Извођење пилот програма прати Центар.

Стечено знање и вјештине, у смислу става 1 овог члана, провјеравају се код Центра, који о томе издаје јавну исправу.

Обављање практичног рада

Члан 23

Програми образовања који се реализују кроз практичан рад могу се остваривати код послодавца и код другог организатора образовања.

Ако се практични рад изводи у објектима који не припадају организатору образовања, међусобна права и обавезе између организатора образовања и послодавца код кога се изводи практични рад, уређују се уговором, а међусобна права полазника образовања и послодавца уговором о практичном раду.

Оспособљавање на радном мјесту

Члан 24

Послодавац може, ради прилагођавања тржишним захтјевима и промјенама, новим технолошким и радним процесима, организовати различите облике оспособљавања и усавршавања запослених, у складу са утврђеним каталозима, односно стандардима знања.

Одрасли који се оспособљава у смислу става 1 овог члана може да потврђује стечено знање и вјештине код Центра, који о томе издаје јавну исправу, у складу са законом.

Објављивање програма образовања

Члан 25

Организатор образовања мора јавно објавити програм образовања, најкасније мјесец дана прије почетка извођења образовања, односно прије објављивања конкурса за упис.

IV УСЛОВИ ЗА ОБАВЉАЊЕ ОБРАЗОВНОГ РАДА

Реализатори програма образовања

Члан 26

Образовање одраслих изводе наставници, сарадници у настави, наставници, односно инструктори практичног образовања, предавачи, водитељи и други стручни радници.

Лица из става 1 овог члана по правилу, имају андрагошко образовање и могу обављати образовање одраслих, ако испуњавају услове прописане законом којим се регулише одговарајућа област образовања.

Профил стручне спреме за предаваче, водитеље и друге стручне раднике прописује Министарство, на предлог надлежног савјета.

Публикације

Члан 27

Организатори образовања који изводе јавно важеће образовне програме морају, у посебној публикацији, представити програме образовања које изводе, као и своју организацију рада и, приликом уписа, са њима упознати кандидате.

V ПЛАН ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

План образовања

Члан 28

Јавни интерес у образовању одраслих утврђује се Планом образовања одраслих, који се доноси за територију Републике (у даљем тексту: План образовања).

План образовања из става 1 овог члана доноси Влада Републике, на предлог надлежног савјета.

У припреми Плана образовања, надлежни савјет обавезно прибавља мишљење Завода за запошљавање, Удружења, органа јединице локалне самоуправе и заинтересованих министарстава.

Садржај Плана образовања

Члан 29

Планом образовања из члана 28 овог закона, се:

- 1) утврђују приоритетне образовне области образовања одраслих;
- 2) одређују инфраструктурне дјелатности потребне за извођење образовања одраслих;
- 3) одређује распоређивање програма образовања на јединице локалне самоуправе;
- 4) одређује оквирни обим средстава која су потребна за његову реализацију и министарства која су надлежна за спровођење Плана образовања;
- 5) одређују програми и динамика њиховог остваривања.

Распоређивање програма образовања

Члан 30

Приликом распоређивања програма образовања на јединице локалне самоуправе, у смислу чл. 28 и 29 овог закона, води се рачуна о рационалном коришћењу постојећих образовних капацитета, броју полазника образовања, развојним специфичностима подручја, обезбјеђивању једнаких услова за стицање образовања и оспособљавања одраслих и о доступности образовања.

Спровођење Плана образовања

Члан 31

У спровођењу Плана образовања надлежно министарство:

- 1) објављује конкурсе за извођење одговарајућих програма образовања;
- 2) прати извођење програма образовања и предузима мјере које су потребне за њихово извођење;

3) распоређује средства за финансирање програма образовања и инфраструктурних дјелатности за њихово остваривање;

4) обавља друге задатке одређене Планом образовања.

На основу расписаног конкурса, надлежни министар доноси рјешење о избору организатора образовања.

На основу рјешења из става 2 овог члана закључује се уговор о међусобним правима и обавезама надлежног министарства и организатора образовања.

Садржина уговора

Члан 32

На садржину уговора, начин праћења испуњавања уговорних обавеза и права полазника образовања сходно се примјењују одредбе закона којима се уређује обављање образовне дјелатности на основу концесије.

Улога Удружења

Члан 33

Удружење првенствено предлаже занимања за која се припремају одговарајући програми из члана 19 став 2 овог закона и стара се о практичном образовању за та занимања:

Удружење:

1) организује савјетовања и специјализације за запослене (маркетинг, менаџмент и др.);

2) учествује у конципирању програма учења уз рад, за стицање специјалистичких знања и спроводи перманентно образовање;

3) предлаже стандарде практичних знања;

4) предлаже надлежном савјету програме усавршавања и оспособљавања одраслих;

5) предлаже своје представнике за чланове испитних комисија за стицање квалификација код Центра;

6) води регистар послодаваца код којих се обавља практичан рад;

7) обавља савјетодавни рад у вези извођења практичног рада;

8) на захтјев организатора образовања, даје потребне податке о послодавцима код којих се може обављати практичан рад.

Начин провјере и верификације послодаваца код којих се обавља практичан рад, садржину и начин вођења регистра прописује министарство надлежно за послове привреде, на предлог Савјета за образовање одраслих.

VI КАЗНЕ

Прекршаји и казне за прекршаје

Члан 34

Новчаном казном у износу од половине до десетоструког износа најниже цијене рада у Републици казниће се за прекршај организатор образовања, ако: образовни рад обављају наставници и стручни сарадници који не испуњавају услове предвиђене законом, односно образовним програмом (члан 26).

За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице организатора образовања новчаном казном од половине до петоструког износа најниже цијене рада у Републици.

VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење прописа

Члан 35

Прописи предвиђени овим законом донијеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Потврђивања стечених знања

Члан 36

До почетка рада Центра, послове потврђивања стечених знања и вјештина, у смислу члана 22 става 4 овог закона, вршиће Министарство

Ступање на снагу закона

Члан 37

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

ИЗМЕНЕ

На основу члана 88 тачке 2 Устава Републике Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о измјенама и допунама Закона о образовању одраслих

Проглашавам Закон о измјенама и допунама Закона о образовању одраслих, који је донијела Уставотворна скупштина Републике Црне Горе, на шестој сједници првог редовног засиједања у 2007. години, дана 25. јула 2007. године.

Број: 01- 970/2

Подгорица, 02. август 2007. године

Предсједник Републике Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

Закон о измјенама и допунама Закона о образовању одраслих

*Закон је објављен у "Службеном листу РЦГ", бр. 49/2007 од
10.8.2007. године*

Члан 1

У Закону о образовању одраслих ("Службени лист РЦГ", број" 64/02), у члану 1 став 1 и осталим одредбама закона ријечи: "знање и вјештине" замјењују се ријечима: "знање, вјештине и компетенције" у одговарајућем падежу.

Члан 2

У члану 4 тачка 2 ријечи: "или за стручну рехабилитацију" бришу се.

Члан 3

У члану 5 став 1 послје ријечи "обуку" ставља сеarez и додају ријечи: "ауто школе".

Члан 4

У члану 6 став 2 послје ријечи: "програма формалног образовања" додаје се у загради ријеч "модулима".

У ставу 3 ријечи: "информално образовање" замјењују се ријечима: "информално учење".

Члан 5

У члану 7 став 1 ријечи: "Центра за стручно образовање (у даљем тексту: Центар)" замјењују се ријечима: "Испитног центра".

У ставу 2 послје ријечи "каталозима" додаје се ријеч "стандарда".

Члан 6

У члану 8 став 2, члану 22 став 4 и члану 24 став 2 ријеч "Центра" замјењује се ријечима: "Испитног центра".

Члан 7

У члану 11 став 1 тачка 1 ријечи: "15 година" замјењују се ријечима: "17 година".

У тачки 2 ријечи: "за послове нижег стручног образовања" бришу се.

У тачки 4 послје ријечи "занимање" додају се ријечи: "односно квалификацију", а ријечи: "истог или вишег степена стручне спреме" бришу се.

Члан 8

У члану 19 став 3 ријечи: "каталоге, односно стандарде" замјењују се ријечима: "каталоге стандарда".

У ставу 4 ријеч "спретности" замјењује се ријечју "компетенције".

Члан 9

У члану 21 став 2 ријечи: "органа локалне заједнице самоуправе" бришу се.

Члан 10

У члану 22 став 1 послје ријечи "предлог" додаје се ријеч "школе".

У ст. 2 и 3 послје ријечи "Центра" у одговарајућем падежу додају се ријечи: "за стручно образовање".

Члан 11

У члану 24 став 1 ријечи: "каталозима, односно стандардима" замјењују се ријечима: " каталозима стандарда".

Члан 12

У члану 33 став 2 тачка 5 ријечи: "код Центра" бришу се.

Члан 13

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

СУ-СК Број 01-356/5

Подгорица, 25. јула 2007. године

Уставотворна скупштина Републике Црне Горе

Предсједник,
Ранко Кривокапић, с.р.

189. Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju

Error! No table of contents entries found.Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

U
K
A
Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O PREDŠKOLSKOM VASPITANJU I

OBRAZOVANJU ("Sl. list RCG", br. 64/02 od 28.11.2002, 49/07 od

10.08.2007)

Prolašava se Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore, na četvrtoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2002. godini, dana 22. novembra 2002. godine.

Broj: 01-3848/2

Podgorica, 25. novembra 2002. godine

Predsjednik Republike Crne Gore

Milo Đukanović, s.r.

Z
A
K
O
N

O PREDŠKOLSKOM VASPITANJU I

OBRAZOVANJU I OSNOVNE ODREDBE

De
fin
ici
ja

Č
l
a
n

1

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, kao dio jedinstvenog vaspitno-obrazovnog sistema,

ostvaruje se na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Dj
ela
tn
ost

Č
l
a
n

2

Predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem se ostvaruje vaspitanje i obrazovanje djece, vodi briga o djeci i pruža pomoć roditeljima u poboljšanju kvaliteta života porodice i djece.

Obuhv
at
djece

Č
l
a
n

3

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje obuhvata djecu do polaska u osnovnu školu.

C
i
l
j
e
v
i

Ciljevi predškolskog vaspitanja i obrazovanja su:

Član 4

- 1) stvaranje uslova za život, razvoj i učenje djece;
- 2) razvijanje sposobnosti razumijevanja i prihvatanja sebe i drugih;
- 3) razvijanje sposobnosti za dogovaranje, uz uvažavanje različitosti i učestvovanja u grupi;
- 4) razvijanje sposobnosti prepoznavanja emocija i podsticanje emotivnog doživljavanja i izražavanja;
- 5) njegovanje radoznalosti, istraživačkog duha, mašte i intuicije, kao i razvijanje mišljenja;
- 6) podsticanje jezičkog razvoja, radi stvaralačkog i kreativnog korišćenja govora za čitanje i pisanje, odnosno pripreme za vaspitanje i obrazovanje;
- 7) podsticanje doživljavanja umjetničkih djela i umjetničkog izražavanja;
- 8) bogaćenje dječjeg iskustva kroz različite tipove aktivnosti iz svakodnevnog života;
- 9) podsticanje tjelesnog i motoričkog razvoja;
- 10) razvijanje samostalnosti, higijenskih navika i brige za zdravlje;
- 11) razvijanje pozitivnog odnosa prema prirodi i zaštiti životne sredine.

Organizovanje

Član 5

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje, u zavisnosti od vrste programa vaspitno-obrazovnog rada i dužine boravka djece, ostvaruje se u jaslicama, vrtićima i drugim vidovima organizovanja predškolskog vaspitanja i obrazovanja (školice, igraonice, vježbaonice i dr.) u kojima se ostvaruje predškolsko vaspitanje i obrazovanje (u daljem tekstu: ustanova), u skladu sa ovim zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, predškolsko vaspitanje i obrazovanje može se obavljati i u porodici, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom.

Vaspitne jedinice

Član 6

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje može se ostvarivati i u osnovnim školama i drugim pravnim licima, u skladu sa ovim zakonom.

Pravo na izbor programa

Član 7

Roditelj ima pravo da, u skladu sa interesovanjima i potrebama djeteta, izabere program vaspitanja i obrazovanja djeteta, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom.

Boravak djece

Član 8

U jaslicama borave djeca uzrasta do tri godine života, a u vrtićima djeca od tri godine života do

polaska u osnovnu školu.

Djeca sa posebnim potrebama

Član 9

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim potrebama ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Nadzor

Član 10

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za prosvjetu i nauku (u daljem tekstu: Ministarstvo), u skladu sa zakonom.

Pojmovnik

Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju značenje:

Član 11

"obrazovni program" je najšire definisana programska orijentacija na osnovu kojeg se utvrđuju osnove primarnog, kraćeg, specijalizovanog i posebnog programa;

- "jaslice" su dio predškolske ustanove koje obuhvataju vaspitanje i obrazovanje djece uzrasta do tri godine života;
- "vrtić" je dio predškolske ustanove koja obuhvata vaspitanje i obrazovanje djece uzrasta od tri godine života do polaska u osnovnu školu;
- "vaspitna grupa" predstavlja sastav djece struktuiran po uzrastu, pedagoškim normativima i brojnosti;
- "vaspitna jedinica" je dio predškolske ustanove van sjedišta ustanove koja obuhvata jednu ili više vaspitnih grupa;
- "djeca sa posebnim potrebama" obuhvataju nadarenu djecu i djecu sa smetnjama u razvoju;
- "javno važeći program" je program koji donosi ili odobrava nadležni državni organ;
- "privatne ustanove" su ustanove predškolskog vaspitanja i obrazovanja koje osniva pravno ili fizičko lice;
- "privatni vaspitač" je nastavnik predškolskog vaspitanja i obrazovanja angažovan po potrebi za realizaciju osnovnih programskih zahtjeva sa djetetom u porodici.

II ORGANIZACIJA VASPITNO-OBRAZOVNOG RADA

Obrazovni program

Č l a n

1 2

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje ostvaruje se prema obrazovnom programu predškol-skog vaspitanja i obrazovanja (u daljem tekstu: obrazovni program).

Obrazovnim programom utvrđuju se ciljevi i zadaci vaspitno-obrazovnog rada, broj djece u vaspitnim grupama, vrste, obim i oblici trajanja vaspitno-obrazovnog rada.

Obrazovni program po trajanju

Č l a n

1 3

Obrazovni program realizuje se kao: cjelodnevni program u trajanju od šest do deset časova, poludnevni u trajanju od četiri do šest časova; kraći i specijalizovani u trajanju od tri do četiri časa.

Vrste progra ma

Č l a n

1 4

Na osnovu obrazovnog programa donose se primarni, kraći, specijalizovani, posebni i drugi programi. Programi iz stava 1 ovog člana realizuju se prema mogućnostima ustanove, u skladu sa potrebama i interesima djece i roditelja.

Ustanova može organizovati povremene programe vaspitanja i obrazovanja djece u prirodi i programe turističkog karaktera.

Odluku o organizovanju rada, u smislu stava 3 ovog člana, donosi upravni odbor ustanove.

**Primarni
program****Č
l
a
n****1
5**

Primarnim programom predškolskog vaspitanja i obrazovanja (u daljem tekstu: primarni program) utvrđuju se obim i oblici vaspitno-obrazovnog rada sa djecom u jaslicama i vrtićima do polaska u osnovnu školu.

Program iz stava 1 ovog člana realizuje se u javnoj ustanovi čiji je osnivač Republika, odnosno opština, iz mreže ustanova u kojima borave djeca više od tri sata i specijalnim ustanovama socijalne zaštite u kojima borave djeca bez roditelja ili roditeljskog staranja.

**Kraći
progra
m****Č
l
a
n****1
6**

Kraćim programom predškolskog vaspitanja i obrazovanja (u daljem tekstu: kraći program) utvrđuje se sadržaj kontinuiranih ili povremenih aktivnosti koje se mogu organizovati jednom ili više puta nedjeljno, u trajanju do četiri sata, u skladu sa potrebama i interesima djece i roditelja.

**Specijalizovani
program****Č
l
a
n****1
7**

Specijalizovanim programima predškolskog vaspitanja i obrazovanja (u daljem tekstu: specijalizovani program) utvrđuje se sadržaj vaspitno-obrazovnog rada iz: muzičke, baletske i likovne umjetnosti, ritmike, sporta i rekreacije, lutkarstva, stranih jezika i drugih oblasti koje su u funkciji zadovoljavanja posebnih interesa djece i roditelja.

**Posebni
program**

**Č
l
a
n**

**1
8**

Posebnim programom predškolskog vaspitanja i obrazovanja (u daljem tekstu: posebni program) utvrđuju se oblici i sadržaj vaspitno-obrazovnog rada za djecu sa smetnjama u razvoju koja se ne mogu uključiti u redovne grupe.

Za djecu sa smetnjama u razvoju, koja se mogu uključiti u redovne grupe, pored zajedničkog programa, realizuju se i individualni programi.

**Nadležno
st**

**Č
l
a
n**

**1
9**

Primarni i posebni program predškolskog vaspitanja i obrazovanja utvrđuje Savjet za opšte obrazovanje

Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Savjet).

Kraći i specijalizovani program utvrđuje ustanova, u saradnji sa osnivačem, uz prethodno mišljenje Savjeta.

**Program po posebnim
pedagoškim načelima**

**Č
l
a
n**

**2
0**

Privatna ustanova koja izvodi vaspitno-obrazovni program po posebnim pedagoškim načelima dobija javnu važnost kada Savjet utvrdi da je program priznat od strane odgovarajućeg međunarodnog udruženja.

**Godišnji
program rada**

Ustanova donosi godišnji program rada.

Član 21

Godišnjim programom rada ustanove bliže se utvrđuju: organizacija, oblici, sadržaji i raspored aktivnosti vaspitno-obrazovnog rada, usavršavanje nastavnika, vrste i nazivi programa, načini i oblici saradnje sa roditeljima, jedinicom lokalne samouprave, organima, organizacijama i dr.

Vrijeme organizovanja

**Č
l
a
n**

**2
2**

Vrijeme organizovanja vaspitno-obrazovnog rada u ustanovama u toku godine određuje osnivač, uz saglasnost organa lokalne samouprave, zavisno od sadržaja programa koji se realizuje, u skladu sa potrebama i interesima roditelja i djece i klimatskim i drugim uslovima sredine.

Predškolsko vaspitanje u porodici

**Č
l
a
n**

**2
3**

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje može organizovati predškolska ustanova i u porodici, u skladu sa ovim zakonom.

Uslove i način organizovanja predškolskog vaspitanja i obrazovanja u porodici uređuje Ministarstvo, napredlog Savjeta.

Vaspit ne grupe

U ustanovi se organizuju vaspitne grupe.

Član 24

U zavisnosti od uzrasta djece, broj upisane djece u vaspitnoj grupi za primarni program je:

- 1) 12 za djecu do dvije godine;
- 2) 14 za djecu od dvije do tri godine;
- 3) 10 za djecu u mješovitoj grupi do tri godine;
- 4) 20 za djecu od tri do četiri godine;
- 5) 24 za djecu od četiri do pet godina;
- 6) 25 za djecu od pet do šest godina;
- 7) 20 za djecu u mješovitoj grupi od tri do šest godina.

Broj djece u vaspitnim grupama za kraći, specijalizovani, posebni i druge programe utvrđuje se tim programima. Izuzetno od stava 2 ovog člana, broj djece u vaspitnoj grupi može se povećati, po odobrenju Ministarstva.

U vaspitnoj grupi u kojoj su uključena djeca sa smetnjama u razvoju, broj djece se može smanjiti, po odobrenju Ministarstva.

Vaspitne jedinice van sjedišta ustanove

**Č
l
a
n**

**2
5**

Ustanova može imati vaspitne jedinice van svog sjedišta.

Odluku o organizovanju vaspitnih jedinica, u smislu stava 1 ovog člana, donosi upravni odbor, uz saglasnost osnivača.

**Up
is
dje
ce**

**Č
l
a
n**

**2
6**

Ustanova vrši upis djece u skladu sa propisanim uslovima.

Način i postupak prijema djece u ustanovu reguliše se statutom ustanove.

Privremeno isključenje iz ustanove

**Č
l
a
n**

**2
7**

Djeca koja boluju zarazne bolesti mogu se privremeno isključiti iz ustanove na osnovu ljekarskog nalaza, u skladu sa statutom ustanove.

III VASPITAČI, STRUČNI SARADNICI I

SARADNICI Vaspitno-stručni kadar

**Č
l
a
n**

**2
8**

Vaspitno-obrazovni rad u ustanovi obavljaju: vaspitač, vaspitač saradnik, defektolog vaspitač, stručni saradnik i saradnik.

Vaspitno-obrazovni rad sa djecom uzrasta do tri godine obavlja vaspitač, a njegu i preventivnu zaštitu medicinska sestra pedijatrijskog smjera.

Vaspitno-obrazovni rad sa djecom uzrasta od tri godine do polaska u školu obavlja vaspitač i vaspitač saradnik, a preventivnu zdravstvenu zaštitu djece medicinska sestra, po pravilu, pedijatrijskog smjera.

Vaspitno-obrazovni rad na ostvarivanju specijalizovanog programa obavlja vaspitač saradnik. Vaspitno-obrazovni rad sa djecom u razvojnoj grupi obavlja defektolog vaspitač.

Vaspitno-obrazovni rad sa djecom u porodici obavlja vaspitač koji je registrovan kao privatni vaspitač. Stručni saradnik pruža pomoć vaspitaču i medicinskoj sestri u obavljanju stručnih poslova.

Preventivnu zdravstvenu zaštitu djece obavlja medicinska sestra-saradnik.

Uslovi za izvođače vaspitno-obrazovnog rada

**Č
l
a
n**

**2
9**

Vaspitač može biti lice koje je steklo višu ili visoku školsku spremu za predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Defektolog vaspitač može biti lice koje je steklo visoku ili višu školsku spremu odgovarajuće defektološke

struke.

Vaspitač saradnik može biti lice koje ima srednju, višu ili visoku školsku spremu, čiji se profil određuje svakim od programa vaspitnoobrazovnog rada.

Stručni saradnik može biti lice koje je završilo visoku školsku spremu odgovarajuće struke (psiholog, pedagog, logoped, ljekar-pedijatar, stomatolog, socijalni radnik, nutricionista i dr.).

Medicinska sestra u ustanovi može biti lice koje je završilo srednju ili višu medicinsku školu, po pravilu, pedijatrijskog smjera. Medicinska sestra u jaslama može biti lice koje je završilo srednju medicinsku školu pedijatrijskog smjera.

**Privatni
vaspitač**

**Č
l
a
n**

**3
0**

Ustanova može da organizuje predškolsko vaspitanje i obrazovanje u porodici za djecu koja zbog bolesti ne mogu biti uključena u ustanovu.

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje u porodici obavlja privatni vaspitač.

Privatni vaspitač može obavljati vaspitanje i obrazovanje predškolske djece u porodici, ako:

- 1) ispunjava uslove za vaspitača, odnosno vaspitača saradnika propisane ovim zakonom;
- 2) nije u radnom odnosu;
- 3) je upisan u evidenciju koju vodi ustanova za predškolsko vaspitanje i obrazovanje.

**Evidencija o privatnom
vaspitaču**

**Č
l
a
n**

**3
1**

Sadržaj obrasca i način vođenja evidencije za privatnog vaspitača (upis, brisanje i dr.) propisuje Ministarstvo.

**Ljekarski
pregled**

**Č
l
a
n**

**3
2**

Lica koja obavljaju vaspitno-obrazovni rad u ustanovi i drugi zaposleni koji rade neposredno sa djecom moraju biti, u toku godine, najmanje jedanput ljekarski pregledani, u skladu sa zakonom.

Troškove ljekarskog pregleda iz stava 1 ovog člana plaća ustanova.

**N
o
r
m
a**

**Č
l
a
n**

**3
3**

U okviru nedjeljnog radnog vremena, vaspitač, vaspitač saradnik i vaspitač defektolog ima 30 časova neposrednog vaspitno-obrazovnog rada sa djecom.

U okviru nedjeljnog radnog vremena, stručni saradnik i saradnik koji radi u jaslicama ima najmanje 20 časova neposrednog rada sa djecom.

Ostalo radno vrijeme vaspitača, vaspitača saradnika, defektologa vaspitača, stručnih sara-dnika i saradnika raspoređuje se u skladu sa statutom ustanove.

**Pedagoška
evidencija**

**Č
l
a
n**

**3
4**

U ustanovi se vodi jedinstvena pedagoška evidencija i to: radna knjiga, matična knjiga djece, karton sa podacima o razvoju djeteta, ljetopis ustanove i dr.

Sadržaj obrasca i način vođenja jedinstvene pedagoške evidencije propisuje Ministarstvo.

**Troškovi
ishrane djece**

Troškove ishrane djece u ustanovi plaćaju roditelji.

Član 35

Visinu troškova za ishranu djece u javnoj ustanovi utvrđuje organ upravljanja ustanove, uz saglasnost

Ministarstva.

Troškove ishrane djece bez roditeljskog staranja i djece čiji su roditelji korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice, u ustanovi iz stava 1 ovog člana, plaća centar za socijalni rad na čijoj je teritoriji prebivalište djeteta, odnosno roditelja.

**Određivanje
troškova ishrane**

**Č
l
a
n**

3

6

Visina troškova ishrane djece, u smislu člana 35 stav 2 ovog zakona, određuje se na osnovu broja članova porodičnog domaćinstva, visine prihoda po članu domaćinstva i broja djece iz te porodice upisanih u ustanovi.

Određivanje troškova iz stava 1 ovog člana bliže se uređuje propisom Ministarstva.

IV KAZNE NE ODREDBE

Prekršaj pravnih i

odgovornih lica Član 37

Novčanom kaznom od dvadesetostrukog do stotrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za

prekršaj ustanova, ako:

- 1) ne ostvaruje propisani program vaspitno-obrazovnog rada (čl. 15 - 19);
- 2) ne donese godišnji program rada (član 21);
- 3) obavlja vaspitno-obrazovnu djelatnost u vaspitnim grupama obrazovanim suprotno članu 24 ovog zakona;
- 4) ne vodi propisanu evidenciju (član 34).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u ustanovi novčanom kaznom od polovine do desetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

V PRELAZNE I ZAVRŠNE

ODREDBE

Usklađivanje rada ustanova

Član 38

Ustanove su dužne da usklade rad, organizaciju i opšte akte sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Rok za donošenje
podzakonskih akata**

Član 39

Ministarstvo će donijeti propise predviđene ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjuju se propisi koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

**Primjena obrazovnog
programa**

Član 40

Primarni, kraći, specijalizovani i posebni program donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, a primjenjivaće se u ustanovama koje ispunjavaju uslove predviđene ovim zakonom.

Ustanove koje ne ispunjavaju uslove za primjenu programa iz stava 1 ovog člana realizuju plan i program koji je donesen na osnovu Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list RCG", br. 56/92).

Prestanak važenja zakona

Član 41

Danom početka primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list RCG", br. 56/92).

Odredbe Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list RCG", br. 56/92) koje se odnose na nastavni plan i program primjenjuju se do donošenja obrazovnog programa u skladu sa ovim zakonom.

Stupanje na snagu

Član 42

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore", a primjenjivaće se od dana primjene obrazovnog programa donesenog u skladu sa zakonom.

190. Zakon o osnovnom obrazovanju

Закон о основном образовању и васпитању

Закон је објављен у "Службеном листу РСГ", бр.
64/2002 и 49/2007.

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржај закона

Члан 1

Основно образовање и васпитање, као дио јединственог образовног система, остварује се на начин и под условима прописаним овим законом.

Циљеви образовања

Члан 2

Циљеви основног образовања и васпитања су:

- 1) обезбјеђивање основног образовања свим грађанима;
- 2) развој креативних личности;
- 3) постизање међународно упоредивих стандарда знања и стицања знања за наставак школовања;
- 4) развијање критичког мишљења, самосталности и заинтересованости за нова знања;
- 5) оспособљавање за самостално расуђивање и учешће у друштвеном животу;
- 6) стицање општих знања која омогућавају самосталну, ефикасну и креативну примјену у пракси;
- 7) омогућавање развоја личности ученика, у складу са његовим способностима и законитостима развоја;
- 8) васпитавање за поштовање националних вриједности историје и културе, као и за уважавање културних и осталих особености других народа;
- 9) васпитавање за међусобну толеранцију, поштовање различитости, сарадњу са другима, поштовање права човјека и основних слобода, а тиме и развијање способности за живот у демократском друштву;
- 10) усвајање знања о основним законитостима развоја природе и друштва и очувања здравља;
- 11) развијање демократских ставова, толеранције и кооперације (у школи и изван ње) и поштовања права других;
- 12) формирање и подстицање здравог начина живота и одговорног односа према животној средини.

Остваривање образовања и васпитања

Члан 3

Основно образовање и васпитање остварује се у основној школи (у даљем тексту: школа).

Школа из става 1 овог члана оснива се као јавна или приватна установа, у складу са законом.

Родитељ или старатељ има право да изабере облик образовања и васпитања своје дјече.

Основношколска обавеза

Члан 4

Основно образовање и васпитање по јавно важећем образовном програму је обавезно за сву дјецу узраста од шест до 15 година живота.

Родитељ или старатељ (у даљем тексту: родитељ) мора обезбиједити да његово дијете испуни основношколску обавезу из става 1 овог члана.

Ученик је испунио основношколску обавезу након девет година похађања школе.

Види:

чл. 1. Закона - 49/2007-5.

Трајање

Члан 5

Основно образовање и васпитање траје девет година.

За стицање основног образовања и васпитања у школи не плаћа се школарина.

Статус ученика

Члан 6

Уписом у први разред школе дијете стиче статус ученика.

Ученик завршава основно образовање и васпитање када успјешно заврши девети разред.

Основно образовање одраслих

Члан 7

Основно образовање и васпитање лица старијих од 15 година живота (у даљем тексту: одрасло лице) остварује се у посебним одјељењима школе или у школи за образовање одраслих лица, у складу са овим законом и посебним законом.

Основно умјетничко образовање

Члан 8

Упоредо са стицањем основног образовања и васпитања може се стећи и основно умјетничко образовање (музичко, балетско и др.), под условима и на начин прописаним овим законом.

Види:

чл. 2. Закона - 49/2007-5.

Дјеца са посебним потребама

Члан 9

Дјеца са сметњама у развоју могу стицати основно образовање и васпитање у школи, када надлежна комисија утврди да се могу укључити у редовну наставу.

Начин укључивања дјеце и организацију образовно-васпитног рада из става 1 овог члана прописује министарство надлежно за просвјету и науку (у даљем тексту: Министарство), на предлог надлежног савјета.

Дјеца са сметњама у развоју којима је потребно прилагођено извођење образовних програма, уз додатну стручну помоћ или посебни програм образовања и васпитања, остварују основно образовање и васпитање у складу са овим законом и другим прописима.

Образовање ученика са потешкоћама у учењу изводи се тако што ће школа прилагодити методе и облике рада и омогућити укључивање у додатну наставу и друге облике индивидуалне и групне помоћи.

Надарени ученици

Члан 10

Образовање надарених ученика изводи се у складу са овим законом, тако да им школа прилагоди методе и облике рада и да им омогући укључивање у додатну наставу и друге облике индивидуалне и групне помоћи, у складу са посебним програмом.

Појмовник

Члан 11

Поједини изрази у овом закону имају сљедеће значење:

- "јавна установа" је школа коју оснива држава или јединица локалне самоуправе;
- "приватна установа" је школа коју оснива домаће правно и физичко лице;
- "образовање код куће" је образовање које организује родитељ;

- "дјеца са посебним потребама" су дјеца са сметњама у развоју, са потешкоћама у учењу и надарена дјеца;

- "дјеца са сметњама у развоју и дјеца са потешкоћама у учењу" су дјеца којима је потребно прилагођено извођење образовних програма са стручном помоћу или посебни образовни програм;

- "службени језик" је језик који је у службеној употреби у Републици;

- "циклус" обухвата период у којем се стиче образовање у току три разреда, и то:

- први циклус - први, други и трећи разред;

- други циклус - четврти, пети и шести разред;

- трећи циклус - седми, осми и девети разред;

- "наставна година" је период у којем се изводи редовна настава;

- "школска година" је период у којем се остварује редовна настава и остали облици образовно-васпитног рада;

- "основношколска обавеза" подразумијева обавезу дјеце узраста од шест до 15 година живота да похађају основну школу по јавно важећем образовном програму;

- "класификациони период" је дио полугодишта (наставне године) у којем се реализује наставни план и програм и оцјењује ученик;

- "норма часова" подразумијева непосредно извођења наставе у оквиру недељног радног времена прописаног образовним програмом.

Види:

чл. 3. Закона - 49/2007-5.

II ОРГАНИЗАЦИЈА ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА

Образовни програм

Члан 12

Основно образовање и васпитање остварује се на основу јавно важећег образовног програма за основну школу (у даљем тексту: образовни програм).

Образовним програмом утврђују се: обавезни предмети, обавезни изборни предмети, факултативни предмети, слободне активности и часови одјелњеске заједнице.

Начин примјене и реализација образовних програма уређују се прописом Министарства.

Види:

чл. 4. Закона - 49/2007-5.

Обавезни предмети

Члан 13

У јавној и приватној установи се изучавају обавезни предмети које утврђује Министарство, на предлог Савјета за опште образовање.

Изборни предмети

Члан 14

Школа је обавезна да за ученике трећег циклуса обезбиједи наставу из најмање пет обавезних изборних предмета, од којих је један страни језик, у складу са образовним програмом.

Ученици бирају изборне предмете из става 1 овог члана.

Листу обавезних изборних предмета и њихов садржај доноси Министарство, на предлог Савјета за опште образовање.

Предлог за листу обавезних изборних предмета подноси школа.

Види:

чл. 5. Закона - 49/2007-5.

Додатна и допунска настава

Члан 15

Школа је дужна да у току наставне године организује допунску наставу за ученике који заостају у савлађивању наставног градива.

Школа организује додатну наставу за ученике који са изузетним успјехом савлађују наставне садржаје и показују посебно интересовање за проширивање и продубљивање знања из одређених наставно васпитних области.

Проширени програм

Члан 16

Школа је дужна да, у оквиру својих могућности, за ученике организује проширени програм.

Проширени програм обухвата: продужени боравак, јутарње чување, слободне активности, факултативну наставу и школу у природи.

Изузетно од става 1 овог члана, школа је обавезна да за ученике првог разреда организује јутарње чување.

Продужени боравак

Члан 17

Школа, у складу са својим могућностима, организује продужени боравак за ученике.

У оквиру продуженог боравака ученицима се обезбјеђује чување у току којег се одвијају различите спортске и културно-умјетничке активности, учење, израда домаћих задатака и извршавање других обавеза, у складу са правилима школе.

Факултативна настава

Члан 18

Школа може организовати факултативну наставу из појединих предмета, у складу са овим законом.

Факултативна настава је обавезна за све ученике који се за њу определијеле.

Оцјене из факултативне наставе (предмета) не утичу на општи успјех ученика.

Ваннаставне активности

Члан 19

Школа развија разне облике слободних активности - ваннаставне активности (спортске, културне, умјетничке и др.).

Програм слободних активности утврђује се годишњим програмом рада школе.

Одјељењска заједница

Члан 20

На часовима одјељењске заједнице ученици, заједно са одјељењским старјешиним, расправљају о питањима која су од интереса за школу и ученика.

Годишњи план рада

Члан 21

Рад у школи у току године утврђује се годишњим планом рада.

Годишњим планом рада утврђује се: организација образовно-васпитног рада школе, интерна евалуација обезбјеђивања квалитета, облици и садржај тог рада и распоред извршавања планираних задатака.

Циклуси

Члан 22

Настава у школи изводи се у циклусима, и то:

- у првом циклусу разредна настава;
- у другом циклусу разредна и предметна;
- у трећем циклусу предметна.

Изузетно од става 1 овог члана, приватна школа не мора изводити наставу по циклусима.

Број ученика у одјељењу

Члан 23

Ученици појединог разреда су распоређени у одјељења.

Одјељење истог разреда може имати највише 30 ученика.

Одјељење са наставом на језику и писму мањине може имати мањи број ученика који не може бити мањи од 50% од броја ученика предвиђеног прописом Министарства.

Изузетно од става 1 овог члана, одјељење може имати 33 ученика, по одобрењу министра надлежног за просвјету и науку (у даљем тексту: министар).

Види:

чл. 6. Закона - 49/2007-5.

Комбиновано одјељење

Члан 24

Ако, због малог броја ученика, није могуће организовати наставу по разредима и одјељењима, одјељење се може формирати од ученика два или три разреда истог циклуса (комбиновано одјељење).

Комбиновано одјељење од два разреда може имати до 25 ученика, а комбиновано одјељење састављено од три разреда може имати до 20 ученика.

О организовању комбинованих одјељења одлучује директор школе, на предлог наставничког вијећа.

Изузетно од става 1 овог члана, министар може да одобри формирање комбинованих одјељења са више од три разреда.

Страни језици

Члан 25

Ученици у школи изучавају стране језике: енглески, руски, италијански, француски, њемачки и шпански.

Ученици обавезно изучавају један од страних језика из става 1 овог члана од четвртог разреда по правилу, по сопственом избору.

Школа је обавезна да други страни језик организује као обавезни изборни предмет за који се ученик опредјељује на почетку трећег циклуса, у складу са својим интересовањем, жељама и могућностима школе.

Ученици могу изучавати страни језик, као факултативну наставу.

Школа може, на основу изражене жеље ученика и њихових родитеља, уз сагласност оснивача, увести изучавање и других страних језика који нијесу предвиђени ставом 1 овог члана.

Види:

чл. 7. Закона - 49/2007-5.

Недјељно оптерећење ученика и трајање школског часа

Члан 26

У току радне недјеље ученици школе по обавезном програму имају сљедећи број часова:

- први циклус највише 20 часова, с тим што се број часова повећава од I до III разреда;
- други циклус највише 26 часова, с тим што се број часова повећава од IV до VI разреда;
- трећи циклус највише 30 часова, с тим што се број часова повећава од VII до IX разреда.

У школама у којима се службени језик изучава као нематерњи језик норма часова се увећава за два часа.

Школски час, по правилу, траје 45 минута.

Образовним програмом, у зависности од узраста ученика и реализације наставних садржаја, одређује се број часова и дужина трајања школског часа.

Види:

чл. 8. Закона - 49/2007-5.

- поднаслов брисан -

Види:

чл. 9. Закона - 49/2007-5.

Члан 27
- брисан -

Види:

чл. 9. Закона - 49/2007-5.

- поднаслов брисан -

Види:

чл. 10. Закона - 49/2007-5.

Члан 28
- брисан -

Види:

чл. 10. Закона - 49/2007-5.

Образовање у иностранству

Члан 29

За дјецу грађана Републике Црне Горе који су на привременом боравку у иностранству може се обезбиједити допунско основно образовање и васпитање по посебном наставном плану и програму.

Наставник на раду у иностранству

Члан 30

Образовно-васпитни рад, у смислу члана 29 овог закона, може да изводи наставник који, поред услова утврђених овим законом, има најмање четири године радног искуства у струци, истиче се у стручно-педагошком раду и познаје језик земље у којој ће обављати образовно-васпитни рад.

Одлуку о упућивању наставника на рад у иностранство доноси министар.

Наставник се упућује на рад у иностранство на вријеме од двије године.

Министар може донијети одлуку о престанку рада наставника у иностранству, када утврди:

- 1) да не остварује образовни програм из члана 29 овог закона;
- 2) да је извршио тежу повреду радне дужности;
- 3) да је извршио злоупотребу положаја;
- 4) у другим случајевима утврђеним законом.

Међусобна права и обавезе између Министарства и наставника упућеног на рад у иностранство ближе се утврђују уговором о раду.

III УЧЕНИЦИ

Услови за упис

Члан 31

У школу се уписују дјеца која ће у календарској години, у којој почињу да похађају школу, навршити шест година живота.

Упис прије навршетка шест година

Члан 32

Дјетету се може одобрити упис у школу прије навршетка шест година живота, на предлог родитеља, а по одобрењу комисије из члана 33 овог закона.

Упис у школу

Члан 33

Упис дјеце у школу врши се, по правилу, у току априла мјесеца сваке године, на основу обављеног љекарског прегледа.

За упис дјеце у школу орган одређен статутом школе именује комисију.

За упис у први разред, у школи која за то има могућности, врши се тестирање дјеце.

Види:

чл. 11. Закона - 49/2007-5.

Одлагање почетка школовања

Члан 34

Дјетету се може одложити почетак школовања за једну школску годину на предлог односно уз сагласност родитеља, надлежне здравствене службе или посебне комисије, ако се утврди да дијете није спремно за полазак у школу.

Комисију из става 1 овог члана именује директор.

Комисију из става 1 овог члана сачињавају: дјечији љекар, психолог школе и васпитач, односно

учитељ.

Види:

чл. 12. Закона - 49/2007-5.

Надлежни орган локалне самоуправе

Члан 35

Надлежни орган локалне самоуправе дужан је да достави школи, до краја фебруара сваке године, списак дјеце дорасле за школу из насеља која припадају подручју школе.

Обавезе родитеља

Члан 36

Школа је дужна да поднесе пријаву надлежној инспекцији против родитеља дјетета које није уписано у школу, односно не испуњава основно-школску обавезу.

Пријаву из става 1 овог члана школа је дужна да поднесе у року од 15 дана од истека рока за упис, односно од дана престанка испуњења основно-школске обавезе.

Право на образовање код куће

Члан 37

Родитељи могу организовати образовање дјеце и код куће.

Родитељ је дужан да, најмање три мјесеца прије почетка школске године, у писаној форми обавијести школу у коју је дијете уписано, да организује образовање код куће.

Обавјештење из става 2 овог члана садржи: јавно важећи програм према коме ће се обављати образовање дјетета код куће, име и презиме дјетета, мјесто гдје ће се образовање одвијати и име и стручна спрема лица која ће дијете образовати и васпитавати.

Школа води евиденцију и документацију о образовању ученика код куће.

Провјеравање знања образовања код куће

Члан 38

Образовањем код куће ученик мора стећи образовни стандард знања по програму школе у коју је уписан.

Школа из става 1 овог члана дужна је да, на крају наставне године, организује провјеру знања ученика који се образује код куће.

Ученици са посебним потребама који се образују код куће морају стећи образовне стандарде знања по прилагођеним програмима.

У прва три разреда провјерава се знање из: матерњег језика, математике и природе и друштва.

Од IV до IX разреда провјерава се знање из свих предмета.

Ако ученик не постигне стандарде знања за поједине предмете одређеног разреда, има право на поновно провјеравање знања прије почетка наредне школске године.

Ако се поновном провјером утврди да ученик није постигао утврђени стандард знања, ученик мора у наредној школској години наставити образовање у школи.

Начин и поступак провјере знања ученика који се образују код куће прописује Министарство.

Провјера знања на крају циклуса - образовање код куће

Члан 39

Провјера знања, на крају циклуса, ученика који се образују код куће врши се у складу са одредбама чл. 55 и 56 овог закона.

Школа у коју је ученик уписан и у којој се обавља провјера знања издаје ученику свједочанство о образовању код куће. Свједочанство о образовању код куће је јавна исправа.

Обавезе ученика

Члан 40

Школа је дужна да, на захтјев родитеља, омогући редовно похађање наставе ученику старијем од 15, а млађем од 17 година живота.

Уколико ученик у току школске године навршава 17 година живота може редовно похађати наставу до краја те школске године.

Ученику из ст. 1. и 2 овог члана директор школе може ускратити редовно похађање школе, ако омета рад школе.

Школа је дужна да ученику старијем од 15 година, који није завршио основну школу, на захтјев родитеља, изда потврду да је испунио основно-школску обавезу.

Обавезе ученика за вријеме основношколске обавезе

Члан 41

Ученик школе који у току школске године наврши 15 година живота не може напустити школу до краја те школске године.

Васпитне мјере

Члан 42

Ученик не може бити искључен из школе за вријеме обавезног похађања школе.

Ако је због наставних или васпитних разлога потребно, школа може, у сагласности или на захтјев родитеља, уписати ученика у другу школу, ако је са тим школа у коју се уписује сагласна.

Ако школа не може обезбиједити упис ученика у другу школу, о томе ће одлучити комисија коју именује министар.

Прије доношења одлуке о упису ученика у другу школу, комисија обавезно прибавља мишљење родитеља и директора школе у коју ученик треба да се упише.

Одлука комисије је коначна.

Ослобађање од програма физичког васпитања

Члан 43

Ученик може бити привремено, односно дјелимично ослобођен програма физичког васпитања због болести или неког тјелесног недостатка.

Одлуку о ослобађању ученика из става 1 овог члана доноси наставничко вијеће школе, на основу лјекарског увјерења.

Ученик који је на основу лјекарског увјерења и одлуке наставничког вијећа дјелимично ослобођен програма физичког васпитања обавезан је, према преосталој способности, да учествује у дијелу програма физичког васпитања.

Одсуствовање ученика

Члан 44

Ученик може, у току наставне године, по најави, да одсуствује из школе до пет радних дана.

Прелазак из школе у школу

Члан 45

Прелазак ученика из једне у другу школу врши се на захтјев родитеља.

Школа доставља преводницу школи у којој ученик наставља школовање.

Школа која је издала преводницу исписаће ученика, након што буде обавијештена да је ученик уписан у другу школу.

IV НАПРЕДОВАЊЕ И ОЦЈЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

Оцјењивање

Члан 46

Знање и постигнуће ученика у школи вреднују се описним исказивањем и бројчаном оцјеном (у даљем тексту: оцјењивање), у складу са стандардима.

Стандарди из става 1 овог члана утврђују се образовним програмом.

Оцјењивање по циклусима

Члан 47

У првом циклусу знање и постигнуће ученика вреднују се и исказују описно.

На крају првог циклуса успјех ученика исказује се описном и бројчаном оцјеном.

У другом циклусу оцјењивање је бројчано и оцјене се образлажу писмено.

У трећем циклусу оцјењивање је бројчано.

Оцјена један (1) је недовољна.

Врсте оцјена и начин оцјењивања прописује Министарство.

Оцјењивање по периодима

Члан 48

Оцјењивање ученика врши се јавно пред ученицима.

У току класификационог периода ученици морају бити оцијењени из сваког предмета, осим ученика првог разреда у току првог класификационог периода.

Школа је дужна да на крају сваког класификационог периода обавијести родитеље у писаној форми о успјеху ученика.

Ученици на крају школске године добијају свједочанство о успјеху.

Види:

[чл. 13. Закона - 49/2007-5.](#)

Утврђивање оцјена

Члан 49

Оцјене из наставно-васпитних области, односно наставних предмета, владања, као и општи успјех утврђују се на крају сваког класификационог периода, осим за ученике првог разреда на крају првог класификационог периода.

За ученика који у току наставне, односно школске године прелази из једне у другу школу оцјене се утврђују ако у вријеме његовог преласка има довољно елемената за утврђивање оцјена.

Види:

[чл. 14. Закона - 49/2007-5.](#)

Општи успјех

Члан 50

Ученик је завршио VI, VII, VIII и IX разред, ако је из свих предмета добио позитивне оцјене.

Општи успјех ученика се утврђује на основу просјека позитивних оцјена из свих наставних предмета, а утврђује га одјељењско вијеће.

Начин израчунавања просјека позитивних оцјена ближе се уређује прописом Министарства.

Види:

[чл. 15. Закона - 49/2007-5.](#)

Понављање разреда

Члан 51

Ученик I, II, III, IV и V разреда не понавља разред.

Изузетно од става 1 овог члана, ученик може поновити разред уколико није усвојио (савладао) наставно градиво у мјери да може наставити образовање.

Одлуку о понављању ученика доноси одјељенски старјешина, односно одјељењско вијеће, уз прибављено мишљење савјетодавне службе школе и родитеља.

Ученик може поновити разред и на захтјев родитеља.

Поправни испит

Члан 52

Ученик VI, VII, VIII и IX разреда који на крају наставне године има једну, двије или три недовољне оцјене полаже поправни испит.

Ученик из става 1 овог члана који на крају наставне године има четири и више недовољних оцјена или не положи поправни испит понавља разред.

Изузетно од става 2 овог члана, ученик који у текућој школској години наврши 15 година живота, а на крају школске године има недовољне оцјене има право да наредне школске године, као ванредни ученик, полаже разредни испит из предмета из којих је имао недовољне оцјене.

Вријеме полагања поправних испита

Члан 53

Ученик VI, VII и VIII разреда полаже поправни испит у јуну и августу.

У јуну ученик из става 1 овог члана може полагати поправни испит највише из два предмета по свом избору из којих је упућен на поправни испит.

У августу ученик полаже поправни испит из свих предмета из којих је упућен на поправни испит, као и из предмета који није положио у јунском року.

Ученик IX разреда у јуну полаже све предмете из којих је упућен на поправни испит.

Ученик IX разреда који у јуну није положио два предмета, има право да полаже те предмете у августу.

Испитна комисија

Члан 54

Поправни испит полаже се пред испитном комисијом коју, на предлог директора, именује наставничко вијеће.

Поправни испит полаже се из одређеног предмета.

Општи успјех ученика изводи се послје положеног поправног испита.

Начин и поступак полагања поправних испита и састав комисије прописује Министарство.

Провјера знања

Члан 55

На крају првог и другог циклуса, на основу екстерно припремљених задатака, школа је обавезна да провјерава знање ученика.

Задатке из става 1 овог члана припрема Испитни центар.

На крају првог циклуса школа врши провјеру знања ученика из математике и матерњег језика.

На крају другог циклуса школа врши провјеру знања ученика из матерњег језика, математике и страног језика.

Резултати провјере знања не утичу на оцјене, односно на општи успјех ученика.

Види:

чл. 16. Закона - 49/2007-5.

Екстерна провјера знања

Члан 56

На крају трећег циклуса врши се екстерна провјера знања ученика из: матерњег језика, математике и једног предмета који ученик изабере.

Припрему задатака и провјеру знања врши Испитни центар.

Одјаве са екстерне провјере знања из става 1 овог члана уносе се у свједочанство, али не утичу на општи успјех ученика.

Начин и поступак провјере знања ученика, у смислу овог члана и члана 55 став 1 овог закона, прописује Министарство.

Види:

чл. 16. Закона - 49/2007-5.

Разредни испит

Члан 57

Ученик који на крају наставне године није оцијењен, због болести или других оправданих разлога, из једног, више или свих предмета може полагаати разредни испит из предмета из којих је остао неоцијењен.

Полагање разредног испита

Члан 58

Разредни испит састоји се из усменог и писменог дијела.

Усмени, односно писмени дио испита полаже се из свих предмета, у складу са образовним програмом.

Разредни испит полаже се пред испитном комисијом.

Начин и поступак полагања разредних испита прописује Министарство.

Оцјењивање ученика на разредном испиту

Члан 59

На разредном испиту ученик се оцјењује по одредбама овог закона које важе за редовне ученике.

Оцјену на разредном испиту утврђује испитна комисија, на предлог испитивача.

На разредном испиту ученик се не оцјењује из владања.

Ванредно напредовање ученика

Члан 60

Изузетно вриједан и способан ученик II и III циклуса може у току школске године завршити и наредни разред.

Право из става 1 овог члана ученик може користити само једанпут у току основног образовања.

Одлуку из става 1 овог члана доноси наставничко вијеће на предлог одјељењског вијећа.

Надзорни ученик

Члан 61

Надарени ученик уписан у I разред средње умјетничке школе, који је завршио VII разред основне школе, полагањем разредних испита може завршити основну школу.

Приговор на оцјену

Члан 62

Ученик или његов родитељ има право приговора на оцјену из наставних предмета или владања утврђене на крају класификационог периода, наставне године, или на испиту. Приговор се подноси директору школе у року од три дана од дана пријема свједочанства, односно обавјештења о постигнутим оцјенама.

Директор образује комисију за провјеравање знања.

У саставу комисије мора бити најмање један члан који ради у другој школи.

Комисија ће испитати и оцијенити ученика.

Оцјена комисије је коначна.

Поништење испита

Члан 63

Када директор школе или надлежна инспекција утврди да поправни и разредни испити нијесу обављени у складу са овим законом и прописима донесеним на основу њега, наставничко вијеће је дужно да, у року који одреди тај орган, донесе одлуку о поништењу испита и свједочанстава издатих на основу таквих испита.

Ако наставничко вијеће у одређеном року не донесе одлуку из става 1 овог члана, директор ће донијети рјешење о поништењу испита и свједочанстава издатих на основу таквог испита.

Ако директор у одређеном року не донесе одлуку из става 2 овог члана, Министарство ће донијети рјешење о поништењу испита и свједочанстава издатих на основу таквог испита.

Школа је дужна да, у случају из става 1 овог члана, о свом трошку, обезбиједи ученику поново полагање испита.

Рјешење о поништењу испита

Члан 64

Рјешење о поништењу испита, односно свједочанства из члана 63 овог закона објављује се у "Службеном листу Републике Црне Горе".

Похвале и награде

Члан 65

У циљу педагошког подстицања ученици се похваљују и награђују.

Похвале и награде могу ученицима додјељивати органи школе.

Награде ученицима могу додјељивати и установе и друга правна и физичка лица.

Похвале и награде обавезно се евидентирају.

Васпитне мјере

Члан 66

Васпитне мјере у школи примјењују се према ученицима само у случају ако имају педагошко оправдање.

Васпитне мјере су: писмена опомена одјељењског старјешине, укор директора, укор наставничког вијећа и премјештај у друго одјељење или другу школу, по правилу, у истом мјесту.

Васпитне мјере важе само у школској години у којој су изречене.

Прописи о похвалама, наградама и васпитним мјерама

Члан 67

Начин и поступак додјељивања похвала и награда и васпитне мјере прописује Министарство.

V ОСНОВНО УМЈЕТНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Остваривање умјетничког образовања

Члан 68

Основно умјетничко образовање може се стицати у школама за основно умјетничко образовање, у посебним одјељењима основне школе (у даљем тексту: основна умјетничка школа).

Услови за упис

Члан 69

Основно умјетничко образовање могу стицати дјеца која имају склоности за одређене гране умјетности, а испуњавају услове за упис у први разред основне умјетничке школе.

Изузетно од става 1 овог члана, нарочито обдарена дјеца могу започети стицање умјетничког образовања и са мање година старости, о чему одлучује наставничко вијеће основне умјетничке школе.

Почетак стицања умјетничког образовања, као и начин провјере склоности, услови уписа ученика из става 2 овог члана утврђују се статутом школе, у складу са образовним програмом.

Образовни програм

Члан 70

Основно умјетничко образовање остварује се по образовном програму за основно умјетничко образовање.

Образовни програм из става 1 овог члана доноси се на начин и по поступку као образовни програм за основну школу.

Циклуси у умјетничким школама

Члан 71

Основно умјетничко образовање траје шест, односно девет година и одвија се у циклусима, и то:

- први циклус обухвата I, II, III и IV разред,
- други циклус V и VI разред и
- трећи циклус VII, VIII и IX разред.

Трећи циклус завршавају ученици који желе да наставе средњу умјетничку школу.

Настава

Члан 72

Настава у умјетничкој школи је предметна и изводи се у два облика: индивидуална и групна.

Индивидуална настава изводи се по класама. Сви ученици једног наставника индивидуалне наставе чине класу.

Стандарде о броју ученика у одјељењу, као и у класи индивидуалне наставе доноси Министарство.

Види:

[чл. 17. Закона - 49/2007-5.](#)

Норма часова

Члан 73

Ученици умјетничке школе у току радне недеље имају: у првом циклусу најмање шест, а у другом циклусу највише осам часова.

Годишњи испит

Члан 74

Ученик основног умјетничког образовања и васпитања полаже на крају године годишњи испит.

Ако ученик првог разреда умјетничке школе из главног предмета добије недовољну оцјену, не може наставити стицање образовања по започетом програму, а ученици осталих разреда који не положи испит из главног предмета, понављају разред.

Ученик умјетничке школе може да полаже поправни испит само из једног наставног предмета. Ученик може једанпут да понавља разред у току стицања основног умјетничког образовања.

Услови уписа, начин и поступак полагања годишњих испита и поправних испита за основно умјетничко образовање уређују се прописима Министарства.

VI НАСТАВНИЦИ И СТРУЧНИ САРАДНИЦИ

Наставно и васпитно особље

Члан 75

Образовно-васпитни рад у школи обављају наставници, васпитачи и стручни сарадници.

Начин остваривања права и обавеза васпитача у основној школи регулише се споразумом између школе и предшколске установе.

Наставници организују и изводе образовно-васпитни рад и раде на његовом унапређивању.

Стручни сарадници у школи раде на педагошкопсихолошким, социјалноздравственим, библиотечким и другим пословима који су, непосредно или посредно, везани за образовно-васпитни рад у школи.

Види:**чл. 18. Закона - 49/2007-5.****Извођење наставе у првом и другом циклусу****Члан 76**

Образовно-васпитни рад обавља наставник разредне наставе, односно учитељ, наставник предметне наставе и васпитач.

Наставу у првом циклусу обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника.

У првом разреду, по правилу, уз наставника разредне наставе, односно учитеља који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, наставу у трајању од пола радног времена обавља васпитач.

Васпитач је лице које испуњава услове за васпитача у складу са Законом о предшколском васпитању и образовању и има посебан испит (обуку) за рад у основној школи, према посебном програму који доноси Министарство.

Наставу у IV разреду обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, а из страног језика предметни наставник.

Наставу у V разреду обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, изузев наставе страног језика, технике и информатике, и једног од предмета: физичког васпитања, ликовне и музичке културе, које изводи наставник предметне наставе.

Настава у VI разреду организована је као предметна. Наставу обавља наставник предметне наставе који је завршио факултет за образовање наставника или умјетничку академију.

Изузетно од ст. 5 и 6 овог члана, наставу у IV и V разреду може изводити наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, ако се на конкурс не пријави наставник предметне наставе.

Види:**чл. 19. Закона - 49/2007-5.****Извођење наставе у трећем циклусу****Члан 77**

Наставу у трећем циклусу обављају предметни наставници.

Предметну наставу у школи могу обављати лица која су завршила факултет за образовање наставника или умјетничку академију.

Изузетно од члана 76 став 6 овог закона, у школама у којима се настава обавља на језику припадника националних и етничких група, настава службеног језика у V разреду је предметна и могу је изводити лица која су завршила одговарајућу вишу школу.

У одјељењима у којима има ученика са посебним потребама, поред наставника, сарађују и стручни радници са специјалним педагошким образовањем (психолози, педагози, социолози, логопеди и дефектолози).

Профил стручне спреме наставника предметне наставе прописује Министарство.

Види:**чл. 20. Закона - 49/2007-5.****Извођење наставе****Члан 78**

Наставу у школи могу изводити наставници којима је језик на којем се изводи настава матерњи језик или наставници који су завршили одговарајући факултет за образовање наставника на језику на коме се та настава изводи.

Изузетно од става 1 овог члана, предметну наставу у школи могу изводити наставници који нијесу завршили одговарајући факултет за образовање наставника на језику на којем се изводи настава, ако на посебном испиту покажу да владају књижевним језиком на коме се изводи настава у школи.

Испит из става 2 овог члана састоји се из писмене припреме часа и практичног предавања, а полаже се пред комисијом од три члана, коју именује Министарство.

Норма часова

Члан 79

Наставници су дужни да, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, изводе теоријску наставу (норма часова), и то:

- из матерњег језика 18 часова;
- из страног језика, математике и физике 19 часова;
- из осталих предмета 20 часова.

Наставници разредне наставе су дужни да, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, остваре од 20 до 22 часа непосредног рада са ученицима у складу са општим дијелом образовног програма, а распоред преосталог радног времена, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, утврђује се статутом школе.

Стручни сарадници су дужни да, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, остваре најмање 20 часова непосредног рада са ученицима, а распоред преосталог радног времена, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, утврђује се статутом школе.

Наставници су дужни да, поред норме часова утврђене ставом 1 овог члана, ради постизања бољег успјеха у савладавању образовног програма, остваре још два часа непо9редног рада са ученицима, а распоред преосталог радног времена, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, утврђује се статутом школе.

Види:

[чл. 21. Закона - 49/2007-5.](#)

Радно вријеме васпитача

Члан 80

Васпитачи су дужни да, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, остваре 26 часова непосредног рада са ученицима, а распоред преосталог радног времена, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, утврђује се статутом школе, односно предшколске установе, у складу са споразумом између школе и предшколске установе.

Види:

[чл. 22. Закона - 49/2007-5.](#)

VII КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Казне

Члан 81

Новчаном казном од половине до десетоструког износа најниже цијене рада у Републици казниће се за прекршај родитељ, ако дијете не упише у школу, односно ако дијете не похађа наставу (чл. 4, 31, 36 и 37).

Уколико ни послјије изречене казне родитељ не упише дијете у школу, односно ако дијете не похађа наставу, казне се могу понављати.

Новчаном казном од половине до десетоструког износа најниже цијене рада у Републици казниће се за прекршај директор школе, ако не донесе рјешење о поништењу испита и свједочанства сагласно члану 63 став 3 овог закона.

VIII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Образовни програм

Члан 82

Образовни програм, у складу са овим законом, донијеће надлежни орган најкасније до краја школске 2003/2004. године.

Примјена образовних програма из става 1 овог члана почиње школске 2004/2005. године у школама које испуњавају кадровске, просторне и друге услове прописане законом.

Испуњење услова из става 2 овог члана утврђује Министарство.

До испуњења услова, у складу са овим законом, у осталим школама реализоваће се постојећи наставни планови и програми за основну школу донијети у складу са Законом о основној школи ("Службени лист РЦГ", бр. 34/91, 56/92, 32/93 и 20/95).

Испуњење основношколске обавезе

Члан 83

Признаје се основно образовање лицима која су стекла то образовање по ранијим прописима.

Наставници предметне наставе који имају вишу спрему

Члан 84

Наставници предметне наставе који су на дан ступања на снагу овог закона затечени у школи у радном односу на неодређено вријеме, а немају школску спрему прописану овим законом, настављају са радом.

Наставници који имају вишу школску спрему, односно вишу школу за образовање наставника могу засновати радни однос на неодређено вријеме у школи, ако се на конкурс не пријаве наставник са високом стручном спремом, односно наставник са завршеним факултетом за образовање наставника.

Наставници који су на дан ступања на снагу овог закона затечени у школи у радном односу на неодређено вријеме, а немају школску спрему прописану чланом 76 овог закона, настављају са радом.

Види:

чл. 23. Закона - 49/2007-5.

Подзаконски прописи

Члан 85

Прописи предвиђени овим законом донијеће се најкасније у року од годину дана од ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1 овог члана примјењиваће се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нијесу у супротности са овим законом.

Општи акти

Члан 86

Школе су дужне да ускладе рад, организацију и опште акте са овим законом у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Прописи који престају да важе

Члан 87

Закон о основној школи ("Службени лист РЦГ", бр. 34/91, 56/92, 32/93 и 20/95) престаје да важи на крају школске године у којој ученици завршавају основно образовање по досадашњим наставним плановима и програмима.

Ступање на снагу закона

Члан 88

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе", а примјењиваће се у школама које раде по образовним програмима донесеним у складу са законом.

ОСНОВНИ ТЕКСТ

На основу члана 88 тачке 2 Устава Републике Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о основном образовању и васпитању

Проглашава се Закон о основном образовању и васпитању, који је донијела Скупштина Републике Црне Горе, на четвртој сједници другог редовног засиједања у 2002. години, дана 22. новембра 2002. године.

Број: 01-3847/2

Подгорица, 25. новембра 2002. године

Предсједник Републике Црне Горе

Мило Ђукановић, с.р.

Закон о основном образовању и васпитању

*Закон је објављен у "Службеном листу РЦГ", бр.
64/2002 од 28.11.2002. године.*

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржај закона

Члан 1

Основно образовање и васпитање, као дио јединственог образовног система, остварује се на начин и под условима прописаним овим законом.

Циљеви образовања

Члан 2

Циљеви основног образовања и васпитања су:

- 1) обезбјеђивање основног образовања свим грађанима;
- 2) развој креативних личности;
- 3) постизање међународно упоредивих стандарда знања и стицања знања за наставак школовања;
- 4) развијање критичког мишљења, самосталности и заинтересованости за нова знања;
- 5) оспособљавање за самостално расуђивање и учешће у друштвеном животу;
- 6) стицање општих знања која омогућавају самосталну, ефикасну и креативну примјену у пракси;
- 7) омогућавање развоја личности ученика, у складу са његовим способностима и законитостима развоја;
- 8) васпитавање за поштовање националних вриједности историје и културе, као и за уважавање културних и осталих особености других народа;
- 9) васпитавање за међусобну толеранцију, поштовање различитости, сарадњу са другима, поштовање права човјека и основних слобода, а тиме и развијање способности за живот у демократском друштву;
- 10) усвајање знања о основним законитостима развоја природе и друштва и очувања здравља;
- 11) развијање демократских ставова, толеранције и кооперације (у школи и изван ње) и поштовања права других;
- 12) формирање и подстицање здравог начина живота и одговорног односа према животној средини.

Остваривање образовања и васпитања

Члан 3

Основно образовање и васпитање остварује се у основној школи (у даљем тексту: школа).

Школа из става 1 овог члана оснива се као јавна или приватна установа, у складу са законом.

Родитељ или старатељ има право да изабере облик образовања и васпитања своје дјеце.

Основношколска обавеза

Члан 4

Основно образовање и васпитање је обавезно за сву дјецу узраста од шест до 15 година живота.

Родитељ или старатељ (у даљем тексту: родитељ) мора обезбиједити да његово дијете испуни основношколску обавезу из става 1 овог члана.

Ученик је испунио основношколску обавезу након девет година похађања школе.

Трајање

Члан 5

Основно образовање и васпитање траје девет година.

За стицање основног образовања и васпитања у школи не плаћа се школарина.

Статус ученика

Члан 6

Уписом у први разред школе дијете стиче статус ученика.

Ученик завршава основно образовање и васпитање када успјешно заврши девети разред.

Основно образовање одраслих

Члан 7

Основно образовање и васпитање лица старијих од 15 година живота (у даљем тексту: одрасло лице) остварује се у посебним одјељењима школе или у школи за образовање одраслих лица, у складу са овим законом и посебним законом.

Основно умјетничко образовање

Члан 8

Упоредо са стицањем основног образовања и васпитања може се стећи и умјетничко основно образовање и васпитање (музичко, балетско и др.), под условима и на начин прописаним овим законом.

Дјеца са посебним потребама

Члан 9

Дјеца са сметњама у развоју могу стицати основно образовање и васпитање у школи, када надлежна комисија утврди да се могу укључити у редовну наставу.

Начин укључивања дјеце и организацију образовно-васпитног рада из става 1 овог члана прописује министарство надлежно за просвјету и науку (у даљем тексту: Министарство), на предлог надлежног савјета.

Дјеца са сметњама у развоју којима је потребно прилагођено извођење образовних програма, уз додатну стручну помоћ или посебни програм образовања и васпитања, остварују основно образовање и васпитање у складу са овим законом и другим прописима.

Образовање ученика са потешкоћама у учењу изводи се тако што ће школа прилагодити методе и облике рада и омогућити укључивање у додатну наставу и друге облике индивидуалне и групне помоћи.

Надарени ученици

Члан 10

Образовање надарених ученика изводи се у складу са овим законом, тако да им школа прилагоди методе и облике рада и да им омогући укључивање у додатну наставу и друге облике индивидуалне и групне помоћи, у складу са посебним програмом.

Појмовник

Члан 11

Поједини изрази у овом закону имају сљедеће значење:

- "јавна установа" је школа коју оснива држава или јединица локалне самоуправе;

- "приватна установа" је школа коју оснива домаће правно и физичко лице;
- "образовање код куће" је образовање које организује родитељ;
- "дјеца са посебним потребама" су дјеца са сметњама у развоју, са потешкоћама у учењу и надарена дјеца;
- "дјеца са сметњама у развоју и дјеца са потешкоћама у учењу" су дјеца којима је потребно прилагођено извођење образовних програма са стручном помоћу или посебни образовни програм;
- "циклус" обухвата период у којем се стиче образовање у току три разреда, и то:
 - први циклус - први, други и трећи разред;
 - други циклус - четврти, пети и шести разред;
 - трећи циклус - седми, осми и девети разред;
- "наставна година" је период у којем се изводи редовна настава;
- "школска година" је период у којем се остварује редовна настава и остали облици образовно-васпитног рада;
- "основношколска обавеза" подразумева обавезу дјеце узраста од шест до 15 година живота да похађају основну школу;
- "класификациони период" је дио полугодишта (наставне године) у којем се реализује наставни план и програм и оцјењује ученик;
- "норма часова" подразумева непосредно извођења наставе у оквиру недељног радног времена прописаног образовним програмом.

II ОРГАНИЗАЦИЈА ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА

Образовни програм

Члан 12

Основно образовање и васпитање остварује се на основу образовног програма за основну школу (у даљем тексту: образовни програм).

Образовним програмом утврђују се: обавезни предмети, обавезни изборни предмети, факултативни предмети, слободне активности и часови одјељењске заједнице.

Обавезни предмети

Члан 13

У јавној и приватној установи се изучавају обавезни предмети које утврђује Министарство, на предлог Савјета за опште образовање.

Изборни предмети

Члан 14

Школа је обавезна да за ученике трећег циклуса обезбиједи наставу из најмање пет обавезних изборних предмета, од којих је један страни језик, у складу са наставним планом и програмом.

Ученици бирају изборне предмете из става 1 овог члана.

Листу обавезних изборних предмета и њихов садржај доноси Министарство, на предлог Завода за школство.

Предлог за листу обавезних изборних предмета подноси школа и локална заједница.

Додатна и допунска настава

Члан 15

Школа је дужна да у току наставне године организује допунску наставу за ученике који заостају у савлађивању наставног градива.

Школа организује додатну наставу за ученике који са изузетним успјехом савлађују наставне садржаје и показују посебно интересовање за проширивање и продубљивање знања из одређених наставно васпитних области.

Проширени програм

Члан 16

Школа је дужна да, у оквиру својих могућности, за ученике организује проширени програм.

Проширени програм обухвата: продужени боравак, јутарње чување, слободне активности, факултативну наставу и школу у природи.

Изузетно од става 1 овог члана, школа је обавезна да за ученике првог разреда организује јутарње чување.

Продужени боравак

Члан 17

Школа, у складу са својим могућностима, организује продужени боравак за ученике.

У оквиру продуженог боровка ученицима се обезбјеђује чување у току којег се одвијају различите спортске и културно-умјетничке активности, учење, израда домаћих задатака и извршавање других обавеза, у складу са правилима школе.

Факултативна настава

Члан 18

Школа може организовати факултативну наставу из појединих предмета, у складу са овим законом.

Факултативна настава је обавезна за све ученике који се за њу определијеле.

Оцјене из факултативне наставе (предмета) не утичу на општи успјех ученика.

Ваннаставне активности

Члан 19

Школа развија разне облике слободних активности - ваннаставне активности (спортске, културне, умјетничке и др.).

Програм слободних активности утврђује се годишњим програмом рада школе.

Одјељењска заједница

Члан 20

На часовима одјељењске заједнице ученици, заједно са одјељењским старјешиним, расправљају о питањима која су од интереса за школу и ученика.

Годишњи план рада

Члан 21

Рад у школи у току године утврђује се годишњим планом рада.

Годишњим планом рада утврђује се: организација образовно-васпитног рада школе, интерна евалуација обезбјеђивања квалитета, облици и садржај тог рада и распоред извршавања планираних задатака.

Циклуси

Члан 22

Настава у школи изводи се у циклусима, и то:

- у првом циклусу разредна настава;
- у другом циклусу разредна и предметна;
- у трећем циклусу предметна.

Изузетно од става 1 овог члана, приватна школа не мора изводити наставу по циклусима.

Број ученика у одјељењу

Члан 23

Ученици појединог разреда су распоређени у одјељења.

Одјељење истог разреда може имати највише 30 ученика.

Изузетно од става 1 овог члана, одјељење може имати 33 ученика, по одобрењу министра надлежног за просвјету и науку (у даљем тексту: министар), на предлог школе.

Комбиновано одјељење

Члан 24

Ако, због малог броја ученика, није могуће организовати наставу по разредима и одјељењима, одјељење се може формирати од ученика два или три разреда истог циклуса (комбиновано одјељење).

Комбиновано одјељење од два разреда може имати до 25 ученика, а комбиновано одјељење састављено од три разреда може имати до 20 ученика.

О организовању комбинованих одјељења одлучује директор школе, на предлог наставничког вијећа.

Изузетно од става 1 овог члана, министар може да одобри формирање комбинованих одјељења са више од три разреда.

Страни језици

Члан 25

Ученици у школи изучавају стране језике: енглески, руски, италијански, француски, њемачки и шпански.

Ученици обавезно изучавају један од страних језика из става 1 овог члана од четвртог разреда, по сопственом избору.

Школа је обавезна да други страни језик организује као обавезни изборни предмет за који се ученик одређује на почетку трећег циклуса, у складу са својим интересовањем, жељама и могућностима школе.

Ученици могу изучавати страни језик, као факултативну наставу, почев од првог разреда, односно од шестог разреда, као други страни језик.

Школа може, на основу изражене жеље ученика и њихових родитеља, уз сагласност оснивача, увести изучавање и других страних језика који нијесу предвиђени ставом 1 овог члана.

Недјељно оптерећење ученика и трајање школског часа

Члан 26

У току радне недјеље ученици школе по обавезном програму имају сљедећи број часова:

- први циклус највише 20 часова, с тим што се број часова повећава од I до III разреда;
- други циклус највише 26 часова, с тим што се број часова повећава од IV до VI разреда;
- трећи циклус највише 30 часова, с тим што се број часова повећава од VII до IX разреда.

У школама у којима се српски језик изучава као нематерњи језик норма часова се увећава за два часа.

Школски час, по правилу, траје 45 минута.

Образовним програмом, у зависности од узраста ученика и реализације наставних садржаја, одређује се број часова и дужина трајања школског часа.

Вјежбаонице

Члан 27

Школе које испуњавају потребне кадровске, педагошке и материјалне услове могу бити организоване као вјежбаонице, у којима се усавршавају запослени наставници школе, односно обавља педагошко-методичка пракса студената факултета за образовање наставника.

Одлуку о одређивању школе за вјежбаонице доноси Министарство, на предлог факултета за образовање наставника.

Уговор

Члан 28

Међусобни односи факултета за образовање наставника и вјежбаонице уређују се уговором.

Образовање у иностранству

Члан 29

За дјецу грађана Републике Црне Горе који су на привременом боравку у иностранству може се обезбиједити допунско основно образовање и васпитање по посебном наставном плану и програму.

Наставник на раду у иностранству

Члан 30

Образовно-васпитни рад, у смислу члана 29 овог закона, може да изводи наставник који, поред услова утврђених овим законом, има најмање четири године радног искуства у струци, истиче се у стручно-педагошком раду и познаје језик земље у којој ће обављати образовно-васпитни рад.

Одлуку о упућивању наставника на рад у иностранство доноси министар.

Наставник се упућује на рад у иностранство на вријеме од двије године.

Министар може донијети одлуку о престанку рада наставника у иностранству, када утврди:

- 1) да не остварује образовни програм из члана 29 овог закона;
- 2) да је извршио тежу повреду радне дужности;
- 3) да је извршио злоупотребу положаја;
- 4) у другим случајевима утврђеним законом.

Међусобна права и обавезе између Министарства и наставника упућеног на рад у иностранство ближе се утврђују уговором о раду.

III УЧЕНИЦИ

Услови за упис

Члан 31

У школу се уписују дјеца која ће у календарској години, у којој почињу да похађају школу, навршити шест година живота.

Упис прије навршетка шест година

Члан 32

Дјетету се може одобрити упис у школу прије навршетка шест година живота, на предлог родитеља, а по одобрењу комисије из члана 33 овог закона.

Упис у школу

Члан 33

Упис дјеце у школу врши се, по правилу, у току априла мјесеца сваке године, на основу обављеног љекарског прегледа.

Упис дјеце у школу врши надлежна комисија, коју именује орган одређен статутом школе.

За упис у први разред, у школи која за то има могућности, врши се тестирање дјеце.

Одлагање почетка школовања

Члан 34

Дјетету се може одложити почетак школовања за једну школску годину на предлог родитеља, надлежне здравствене службе или посебне комисије, ако се утврди да дијете није спремно за полазак у школу.

Комисију из става 1 овог члана именује директор.

Комисију из става 1 овог члана сачињавају: дјечији љекар, психолог школе и васпитач, односно учитељ.

Надлежни орган локалне самоуправе

Члан 35

Надлежни орган локалне самоуправе дужан је да достави школи, до краја фебруара сваке године, списак дјеце дорасле за школу из насеља која припадају подручју школе.

Обавезе родитеља

Члан 36

Школа је дужна да поднесе пријаву надлежној инспекцији против родитеља дјетета које није уписано у школу, односно не испуњава основно-школску обавезу.

Пријаву из става 1 овог члана школа је дужна да поднесе у року од 15 дана од истека рока за упис, односно од дана престанка испуњења основно-школске обавезе.

Право на образовање код куће

Члан 37

Родитељи могу организовати образовање дјете и код куће.

Родитељ је дужан да, најмање три мјесеца прије почетка школске године, у писаној форми обавијести школу у коју је дијете уписано, да организује образовање код куће.

Обавјештење из става 2 овог члана садржи: јавно важећи програм према коме ће се обављати образовање дјетета код куће, име и презиме дјетета, мјесто гдје ће се образовање одвијати и име и стручна спрема лица која ће дијете образовати и васпитавати.

Школа води евиденцију и документацију о образовању ученика код куће.

Провјеравање знања образовања код куће

Члан 38

Образовањем код куће ученик мора стећи образовни стандард знања по програму школе у коју је уписан.

Школа из става 1 овог члана дужна је да, на крају наставне године, организује провјеру знања ученика који се образује код куће.

Ученици са посебним потребама који се образују код куће морају стећи образовне стандарде знања по прилагођеним програмима.

У прва три разреда провјерава се знање из: матерњег језика, математике и природе и друштва.

Од IV до IX разреда провјерава се знање из свих предмета.

Ако ученик не постигне стандарде знања за поједине предмете одређеног разреда, има право на поновно провјеравање знања прије почетка наредне школске године.

Ако се поновном провјером утврди да ученик није постигао утврђени стандард знања, ученик мора у наредној школској години наставити образовање у школи.

Начин и поступак провјере знања ученика који се образују код куће прописује Министарство.

Провјера знања на крају циклуса - образовање код куће

Члан 39

Провјера знања, на крају циклуса, ученика који се образују код куће врши се у складу са одредбама чл. 55 и 56 овог закона.

Школа у коју је ученик уписан и у којој се обавља провјера знања издаје ученику свједочанство о образовању код куће. Свједочанство о образовању код куће је јавна исправа.

Обавезе ученика

Члан 40

Школа је дужна да, на захтјев родитеља, омогући редовно похађање наставе ученику старијем од 15, а млађем од 17 година живота.

Уколико ученик у току школске године навршава 17 година живота може редовно похађати наставу до краја те школске године.

Ученику из ст. 1. и 2 овог члана директор школе може ускратити редовно похађање школе, ако омета рад школе.

Школа је дужна да ученику старијем од 15 година, који није завршио основну школу, на захтјев родитеља, изда потврду да је испунио основно-школску обавезу.

Обавезе ученика за вријеме основношколске обавезе

Члан 41

Ученик школе који у току школске године наврши 15 година живота не може напустити школу до краја те школске године.

Васпитне мјере

Члан 42

Ученик не може бити искључен из школе за вријеме обавезног похађања школе.

Ако је због наставних или васпитних разлога потребно, школа може, у сагласности или на захтјев родитеља, уписати ученика у другу школу, ако је са тим школа у коју се уписује сагласна.

Ако школа не може обезбиједити упис ученика у другу школу, о томе ће одлучити комисија коју именује министар.

Прије доношења одлуке о упису ученика у другу школу, комисија обавезно прибавља мишљење родитеља и директора школе у коју ученик треба да се упише.

Одлука комисије је коначна.

Ослобађање од програма физичког васпитања

Члан 43

Ученик може бити привремено, односно дјелимично ослобођен програма физичког васпитања због болести или неког тјелесног недостатка.

Одлуку о ослобађању ученика из става 1 овог члана доноси наставничко вијеће школе, на основу љекарског увјерења.

Ученик који је на основу љекарског увјерења и одлуке наставничког вијећа дјелимично ослобођен програма физичког васпитања обавезан је, према преосталој способности, да учествује у дијелу програма физичког васпитања.

Одсуствовање ученика

Члан 44

Ученик може, у току наставне године, по најави, да одсуствује из школе до пет радних дана.

Прелазак из школе у школу

Члан 45

Прелазак ученика из једне у другу школу врши се на захтјев родитеља.

Школа доставља преводницу школи у којој ученик наставља школовање.

Школа која је издала преводницу исписаће ученика, након што буде обавијештена да је ученик уписан у другу школу.

IV НАПРЕДОВАЊЕ И ОЦЈЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

Оцјењивање

Члан 46

Знање и постигнуће ученика у школи вреднују се описним исказивањем и бројчаном оцјеном (у даљем тексту: оцјењивање), у складу са стандардима.

Стандарди из става 1 овог члана утврђују се образовним програмом.

Оцјењивање по циклусима

Члан 47

У првом циклусу знање и постигнуће ученика вреднују се и исказују описно.

На крају првог циклуса успјех ученика исказује се описном и бројчаном оцјеном.

У другом циклусу оцјењивање је бројчано и оцјене се образлажу писмено.

У трећем циклусу оцјењивање је бројчано.

Оцјена један (1) је недовољна.

Врсте оцјена и начин оцјењивања прописује Министарство.

Оцјењивање по периодима

Члан 48

Оцјењивање ученика врши се јавно пред ученицима.

У току класификационог периода ученици морају бити оцијењени из сваког предмета.

Школа је дужна да на крају сваког класификационог периода обавијести родитеље у писаној форми о успјеху ученика.

Ученици на крају школске године добијају свједочанство о успјеху.

Утврђивање оцјена

Члан 49

Оцјене из наставно-васпитних области, односно наставних предмета, владања, као и општи успјех утврђују се на крају сваког класификационог периода.

За ученика који у току наставне, односно школске године прелази из једне у другу школу оцјене се утврђују ако у вријеме његовог преласка има довољно елемената за утврђивање оцјена.

Општи успјех

Члан 50

Ученик је завршио VI, VII, VIII и IX разред, ако је из свих предмета добио позитивне оцјене.

Општи успјех ученика се утврђује на основу просјека позитивних оцјена из свих наставних предмета, а утврђује га одјељењско вијеће.

Понављање разреда

Члан 51

Ученик I, II, III, IV и V разреда не понавља разред.

Изузетно од става 1 овог члана, ученик може поновити разред уколико није усвојио (савладао) наставно градиво у мјери да може наставити образовање.

Одлуку о понављању ученика доноси одјељенски старјешина, односно одјељењско вијеће, уз прибављено мишљење савјетодавне службе школе и родитеља.

Ученик може поновити разред и на захтјев родитеља.

Поправни испит

Члан 52

Ученик VI, VII, VIII и IX разреда који на крају наставне године има једну, двије или три недовољне оцјене полаже поправни испит.

Ученик из става 1 овог члана који на крају наставне године има четири и више недовољних оцјена или не положи поправни испит понавља разред.

Изузетно од става 2 овог члана, ученик који у текућој школској години наврши 15 година живота, а на крају школске године има недовољне оцјене има право да наредне школске године, као ванредни ученик, полаже разредни испит из предмета из којих је имао недовољне оцјене.

Вријеме полагања поправних испита

Члан 53

Ученик VI, VII и VIII разреда полаже поправни испит у јуну и августу.

У јуну ученик из става 1 овог члана може полагати поправни испит највише из два предмета по свом избору из којих је упућен на поправни испит.

У августу ученик полаже поправни испит из свих предмета из којих је упућен на поправни испит, као и из предмета који није положио у јунском року.

Ученик IX разреда у јуну полаже све предмете из којих је упућен на поправни испит.

Ученик IX разреда који у јуну није положио два предмета, има право да полаже те предмете у августу.

Испитна комисија

Члан 54

Поправни испит полаже се пред испитном комисијом коју, на предлог директора, именује наставничко вијеће.

Поправни испит полаже се из одређеног предмета.

Општи успјех ученика изводи се послје положеног поправног испита.

Начин и поступак полагања поправних испита и састав комисије прописује Министарство.

Провјера знања

Члан 55

На крају првог и другог циклуса, на основу екстерно припремљених задатака, школа је обавезна да провјерава знање ученика.

Задатке из става 1 овог члана припрема надлежни завод за школство.

На крају првог циклуса школа врши провјеру знања ученика из математике и матерњег језика.

На крају другог циклуса школа врши провјеру знања ученика из матерњег језика, математике и страног језика.

Резултати провјере знања не утичу на оцјене, односно на општи успјех ученика.

Екстерна провјера знања

Члан 56

На крају трећег циклуса врши се екстерна провјера знања ученика из: матерњег језика, математике и једног предмета који ученик изабере.

Припрему задатака и провјеру знања врши надлежни завод за школство.

Одјаве са екстерне провјере знања из става 1 овог члана уносе се у свједочанство, али не утичу на општи успјех ученика.

Начин и поступак провјере знања ученика, у смислу овог члана и члана 55 став 1 овог закона, прописује Министарство.

Разредни испит

Члан 57

Ученик који на крају наставне године није оцијењен, због болести или других оправданих разлога, из једног, више или свих предмета може полагати разредни испит из предмета из којих је остао неоцијењен.

Полагање разредног испита

Члан 58

Разредни испит састоји се из усменог и писменог дијела.

Усмени, односно писмени дио испита полаже се из свих предмета, у складу са образовним програмом.

Разредни испит полаже се пред испитном комисијом.

Начин и поступак полагања разредних испита прописује Министарство.

Оцјењивање ученика на разредном испиту

Члан 59

На разредном испиту ученик се оцјењује по одредбама овог закона које важе за редовне ученике.

Оцјену на разредном испиту утврђује испитна комисија, на предлог испитивача.

На разредном испиту ученик се не оцјењује из владања.

Ванредно напредовање ученика

Члан 60

Изузетно вриједан и способан ученик II и III циклуса може у току школске године завршити и наредни разред.

Право из става 1 овог члана ученик може користити само једанпут у току основног образовања.

Одлуку из става 1 овог члана доноси наставничко вијеће на предлог одјељењског вијећа.

Надзорни ученик

Члан 61

Надарени ученик уписан у I разред средње умјетничке школе, који је завршио VII разред основне школе, полагањем разредних испита може завршити основну школу.

Приговор на оцјену

Члан 62

Ученик или његов родитељ има право приговора на оцјену из наставних предмета или владања утврђене на крају класификационог периода, наставне године, или на испиту. Приговор се подноси директору школе у року од три дана од дана пријема свједочанства, односно обавјештења о постигнутим оцјенама.

Директор образује комисију за провјеравање знања.

У саставу комисије мора бити најмање један члан који ради у другој школи.

Комисија ће испитати и оцијенити ученика.

Оцјена комисије је коначна.

Поништење испита

Члан 63

Када директор школе или надлежна инспекција утврди да поправни и разредни испити нијесу обављени у складу са овим законом и прописима донесеним на основу њега, наставничко вијеће је дужно да, у року који одреди тај орган, донесе одлуку о поништењу испита и свједочанстава издатих на основу таквих испита.

Ако наставничко вијеће у одређеном року не донесе одлуку из става 1 овог члана, директор ће донијети рјешење о поништењу испита и свједочанстава издатих на основу таквог испита.

Ако директор у одређеном року не донесе одлуку из става 2 овог члана, Министарство ће донијети рјешење о поништењу испита и свједочанстава издатих на основу таквог испита.

Школа је дужна да, у случају из става 1 овог члана, о свом трошку, обезбиједи ученику поново полагање испита.

Рјешење о поништењу испита

Члан 64

Рјешење о поништењу испита, односно свједочанства из члана 63 овог закона објављује се у "Службеном листу Републике Црне Горе".

Похвале и награде

Члан 65

У циљу педагошког подстицања ученици се похваљују и награђују.

Похвале и награде могу ученицима додјељивати органи школе.

Награде ученицима могу додјељивати и установе и друга правна и физичка лица.

Похвале и награде обавезно се евидентирају.

Васпитне мјере

Члан 66

Васпитне мјере у школи примјењују се према ученицима само у случају ако имају педагошко оправдање.

Васпитне мјере су: писмена опомена одјељењског старјешине, укор директора, укор наставничког вијећа и премјештај у друго одјељење или другу школу, по правилу, у истом мјесту.

Васпитне мјере важе само у школској години у којој су изречене.

Прописи о похвалама, наградама и васпитним мјерама

Члан 67

Начин и поступак додјељивања похвала и награда и васпитне мјере прописује Министарство.

V ОСНОВНО УМЈЕТНИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Остваривање умјетничког образовања

Члан 68

Основно умјетничко образовање може се стицати у школама за основно умјетничко образовање, у посебним одјељењима основне школе (у даљем тексту: основна умјетничка школа).

Услови за упис

Члан 69

Основно умјетничко образовање могу стицати дјеца која имају склоности за одређене гране умјетности, а испуњавају услове за упис у први разред основне умјетничке школе.

Изузетно од става 1 овог члана, нарочито обдарена дјеца могу започети стицање умјетничког образовања и са мање година старости, о чему одлучује наставничко вијеће основне умјетничке школе.

Почетак стицања умјетничког образовања, као и начин провјере склоности, услови уписа ученика из става 2 овог члана утврђују се статутом школе, у складу са образовним програмом.

Образовни програм

Члан 70

Основно умјетничко образовање остварује се по образовном програму за основно умјетничко образовање.

Образовни програм из става 1 овог члана доноси се на начин и по поступку као образовни програм за основну школу.

Циклуси у умјетничким школама

Члан 71

Основно умјетничко образовање траје шест, односно девет година и одвија се у циклусима, и то:

- први циклус обухвата I, II, III и IV разред,
- други циклус V и VI разред и
- трећи циклус VII, VIII и IX разред.

Трећи циклус завршавају ученици који желе да наставе средњу умјетничку школу.

Настава

Члан 72

Настава у умјетничкој школи је предметна и изводи се у два облика: индивидуална и групна.

Индивидуална настава изводи се по класама. Сви ученици једног наставника индивидуалне наставе чине класу.

Стандарде о броју ученика у одјељењу, као и у класи индивидуалне наставе доноси надлежни савјет.

Норма часова

Члан 73

Ученици умјетничке школе у току радне недјеље имају: у првом циклусу најмање шест, а у другом циклусу највише осам часова.

Годишњи испит

Члан 74

Ученик основног умјетничког образовања и васпитања полаже на крају године годишњи испит.

Ако ученик првог разреда умјетничке школе из главног предмета добије недовољну оцјену, не може наставити стицање образовања по започетом програму, а ученици осталих разреда који не положи испит из главног предмета, понављају разред.

Ученик умјетничке школе може да полаже поправни испит само из једног наставног предмета. Ученик може једанпут да понавља разред у току стицања основног умјетничког образовања.

Услови уписа, начин и поступак полагања годишњих испита и поправних испита за основно умјетничко образовање уређују се прописима Министарства.

VI НАСТАВНИЦИ И СТРУЧНИ САРАДНИЦИ

Наставно и васпитно особље

Члан 75

Образовно-васпитни рад у школи обављају наставници, васпитачи и стручни сарадници.

Наставници организују и изводе образовно-васпитни рад и раде на његовом унапређивању.

Стручни сарадници у школи раде на педагошкопсихолошким, социјалноздравственим, библиотечким и другим пословима који су, непосредно или посредно, везани за образовно-васпитни рад у школи.

Извођење наставе у првом и другом циклусу

Члан 76

Образовно-васпитни рад обавља наставник разредне наставе, односно учитељ, наставник предметне наставе и васпитач.

Наставу у првом циклусу обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника.

У првом разреду, по правилу, уз наставника разредне наставе, односно учитеља који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, наставу у трајању од пола радног времена обавља васпитач.

Васпитач је лице које испуњава услове за васпитача у складу са Законом о предшколском васпитању и образовању и има посебан испит (обуку) за рад у основној школи, према посебном програму који доноси Министарство.

Наставу у IV разреду обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, а из страног језика предметни наставник.

Наставу у V разреду обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, наставу страног језика изводи наставник предметне наставе, а наставу физичког васпитања, ликовне и музичке културе може да обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника или наставник предметне наставе.

Настава у VI разреду организована је као групно-предметна. Наставу обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника и предметни наставници.

Извођење наставе у трећем циклусу

Члан 77

Наставу у трећем циклусу обављају предметни наставници.

Предметну наставу у школи могу обављати лица која су завршила факултет за образовање наставника или умјетничку академију.

Изузетно од члана 76 став 6 овог закона, у школама у којима се настава обавља на језику припадника националних и етничких група, настава српског језика у V разреду је предметна и могу је изводити лица која су завршила одговарајућу вишу школу.

У одјељењима у којима има ученика са посебним потребама, поред наставника, сарађују и стручни радници са специјалним педагошким образовањем (психолози, педагози, социолози, логопеди и дефектолози).

Профил стручне спреме наставника предметне наставе прописује Министарство.

Извођење наставе

Члан 78

Наставу у школи могу изводити наставници којима је језик на којем се изводи настава матерњи језик или наставници који су завршили одговарајући факултет за образовање наставника на језику на коме се та настава изводи.

Изузетно од става 1 овог члана, предметну наставу у школи могу изводити наставници који нијесу завршили одговарајући факултет за образовање наставника на језику на којем се изводи настава, ако на посебном испиту покажу да владају књижевним језиком на коме се изводи настава у школи.

Испит из става 2 овог члана састоји се из писмене припреме часа и практичног предавања, а полаже се пред комисијом од три члана, коју именује Министарство.

Норма часова

Члан 79

Наставници су дужни да, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, изводе теоријску наставу (норма часова), и то:

- из српског, односно матерњег језика 18 часова;
- из страног језика, математике и физике 19 часова;
- из осталих предмета 20 часова.

Стручни сарадници су дужни да, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, остваре 30 часова непосредног рада са ученицима, а распоред преосталог радног времена, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, утврђује се статутом школе.

Наставници су дужни да, поред норме часова утврђене ставом 1 овог члана, ради постизања бољег успјеха у савладавању образовног програма, остваре још два часа непосредног рада са ученицима, а распоред преосталог радног времена, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, утврђује се статутом школе.

Радно вријеме васпитача

Члан 80

Васпитач, у оквиру свих облика васпитно-образовног рада у школи, има исти број часова као и учитељ.

VII КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Казне

Члан 81

Новчаном казном од половине до десетоструког износа најниже цијене рада у Републици казниће се за прекршај родитељ, ако дијете не упише у школу, односно ако дијете не похађа наставу (чл. 4, 31, 36 и 37).

Уколико ни послјије изречене казне родитељ не упише дијете у школу, односно ако дијете не похађа наставу, казне се могу понављати.

Новчаном казном од половине до десетоструког износа најниже цијене рада у Републици казниће се за прекршај директор школе, ако не донесе рјешење о поништењу испита и свједочанства сагласно члану 63 став 3 овог закона.

VIII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Образовни програм

Члан 82

Образовни програм, у складу са овим законом, донијеће надлежни орган најкасније до краја школске 2003/2004. године.

Примјена образовних програма из става 1 овог члана почиње школске 2004/2005. године у школама које испуњавају кадровске, просторне и друге услове прописане законом.

Испуњење услова из става 2 овог члана утврђује Министарство.

До испуњења услова, у складу са овим законом, у осталим школама реализоваће се постојећи наставни планови и програми за основну школу донијети у складу са Законом о основној школи ("Службени лист РЦГ", бр. 34/91, 56/92, 32/93 и 20/95).

Испуњење основношколске обавезе

Члан 83

Признаје се основно образовање лицима која су стекла то образовање по ранијим прописима.

Наставници предметне наставе који имају вишу спрему

Члан 84

Наставници предметне наставе који су на дан ступања на снагу овог закона затечени у школи у радном односу на неодређено вријеме, а немају школску спрему прописану овим законом, настављају са радом.

Наставници који имају вишу школску спрему, односно вишу школу за образовање наставника могу засновати радни однос на неодређено вријеме у школи, ако се на конкурс не пријаве наставник са високом стручном спремом, односно наставник са завршеним факултетом за образовање наставника.

Подзаконски прописи

Члан 85

Прописи предвиђени овим законом донијеће се најкасније у року од годину дана од ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1 овог члана примјењиваће се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нијесу у супротности са овим законом.

Општи акти

Члан 86

Школе су дужне да ускладе рад, организацију и опште акте са овим законом у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Прописи који престају да важе

Члан 87

Закон о основној школи ("Службени лист РЦГ", бр. 34/91, 56/92, 32/93 и 20/95) престаје да важи на крају школске године у којој ученици завршавају основно образовање по досадашњим наставним плановима и програмима.

Ступање на снагу закона

Члан 88

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе", а примјењиваће се у школама које раде по образовним програмима донесеним у складу са законом.

ИЗМЕНЕ

На основу члана 88 тачке 2 Устава Републике Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о измјенама и допунама Закона о основном образовању и васпитању

Проглашавам Закон о измјенама и допунама Закона о основном образовању и васпитању, који је донијела Уставотворна скупштина Републике Црне Горе, на шестој сједници првог редовног засијдања у 2007. години, дана 25. јула 2007. године.

Број: 01-967/2

Подгорица, 02. август 2007. године

Предсједник Републике Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

Закон о измјенама и допунама Закона о основном образовању и васпитању

*Закон је објављен у "Службеном листу РЦГ", бр.
49/2007 од 10.8.2007. године.*

Члан 1

У Закону о основном образовању и васпитању (Службени лист РЦГ", број 64/02), у члану 4 став 1 послје ријечи "васпитање" додају се ријечи: "по јавно важећем образовном програму".

Члан 2

У члану 8 ријечи: "умјетничко основно образовање и васпитање" замјењују се ријечима: "основно умјетничко образовање".

Члан 3

У члану 11 послје алинеје 5 додаје се нова алинеја 6 која гласи:

" - "службени језик" је језик који је у службеној употреби у Републици;".

У алинеји 12 послје ријечи "школу" додају се ријечи: "по јавно важећем образовном програму".

Досадашње ал. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 и 14 постају ал. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 и 15.

Члан 4

У члану 12 став 1 послје ријечи "основу" додају се ријечи: "јавно важећег".

Послје става 2 додаје се нови став 3 који гласи:

"Начин примјене и реализација образовних програма уређују се прописом Министарства".

Члан 5

У члану 14 став 1 ријечи: "наставним планом и програмом" замјењују се ријечима: "образовним програмом".

У ставу 3 ријечи: "Завода за школство" замјењују се ријечима: "Савјета за опште образовање".

У ставу 4 ријечи: "и локална заједница" бришу се.

Члан 6

У члану 23 послје става 2 додаје се нови став 3 који гласи:

"Одјељење са наставом на језику и писму мањине може имати мањи број ученика који не може бити мањи од 50% од броја ученика предвиђеног прописом Министарства".

У ставу 3 ријечи: "на предлог школе" бришу се.

Члан 7

У члану 25 став 2 послје ријечи "разреда" додају се ријечи: "по правилу".

У ставу 4 ријечи: "почев од првог разреда, односно од шестог разреда као други страни језик" бришу се.

Члан 8

У члану 26 став 2 ријечи: "српски језик" замјењују се ријечима: "службени језик".

Члан 9

Послје члана 26 поднаслов: "Вјежбаонице" и члан 27 бришу се.

Члан 10

Послје члана 27 поднаслов: "Уговор" и члан 28 бришу се.

Члан 11

У члану 33 став 2 мијења се и гласи:

"За упис дјеце у школу орган одређен статутом школе именује комисију".

Члан 12

У члану 34 став 1 послје ријечи "предлог" додају се ријечи: "односно уз сагласност".

Члан 13

У члану 48 став 2 послје ријечи "предмета" умјесто тачке ставља се зарез и додају ријечи: "осим ученика првог разреда у току првог класификационог периода".

Члан 14

У члану 49 став 1 послје ријечи "периода" умјесто тачке ставља се зарез и додају ријечи: "осим за ученике првог разреда на крају првог класификационог периода".

Члан 15

У члану 50 послје става 2 додаје се нови став 3 који гласи:

"Начин израчунавања просјека позитивних оцјена ближе се уређује прописом Министарства".

Члан 16

У члану 55 став 2 и члану 56 став 2 ријечи: "надлежни Завод за школство" замјењују се ријечима: "Испитни центар".

Члан 17

У члану 72 став 3 ријечи: "надлежни савјет" замјењује се ријечју "Министарство".

Члан 18

У члану 75 послје става 1 додаје се нови став 2 који гласи:

"Начин остваривања права и обавеза васпитача у основној школи регулише се споразумом између школе и предшколске установе".

Досадашњи ст. 2 и 3 постају ст. 3 и 4.

Члан 19

У члану 76 став 6 мијења се и гласи:

"Наставу у V разреду обавља наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, изузев наставе страног језика, технике и информатике, и једног од предмета: физичког васпитања, ликовне и музичке културе, које изводи наставник предметне наставе".

Став 7 мијења се и гласи:

"Настава у VI разреду организована је као предметна. Наставу обавља наставник предметне наставе који је завршио факултет за образовање наставника или умјетничку академију".

Послје става 7 додаје се нови став 8 који гласи:

"Изузетно од ст. 5 и 6 овог члана, наставу у IV и V разреду може изводити наставник разредне наставе, односно учитељ који је завршио вишу школу или факултет за образовање наставника, ако се на конкурс не пријави наставник предметне наставе".

Члан 20

У члану 77 став 3 ријечи: "српског језика" замјењују се ријечима: "службеног језика".

Члан 21

У члану 79 став 1 алинеја 1 ријечи: "српског, односно" бришу се.

Послје става 1 додаје се нови став 2 који гласи:

"Наставници разредне наставе су дужни да, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, остваре од 20 до 22 часа непосредног рада са ученицима у складу са општим дијелом образовног програма, а распоред преосталог радног времена, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, утврђује се статутом школе".

У ставу 2 ријечи: "30 часова" замјењују се ријечима: "најмање 20 часова".

Досадашњи ст. 2 и 3 постају ст. 3 и 4.

Члан 22

Члан 80 мијења се и гласи:

"Васпитачи су дужни да, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, остваре 26 часова непосредног рада са ученицима, а распоред преосталог радног времена, у оквиру четрдесеточасовне радне недјеље, утврђује се статутом школе, односно предшколске установе, у складу са споразумом између школе и предшколске установе".

Члан 23

У члану 84 последије става 2 додаје се нови став 3 који гласи:

"Наставници који су на дан ступања на снагу овог закона затечени у школи у радном односу на неодређено вријеме, а немају школску спрему прописану чланом 76 овог закона, настављају са радом".

Члан 24

Овлашћује се Одбор за уставна питања и законодавство Скупштине Републике Црне Горе да утврди пречишћени текст овог закона.

Члан 25

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

СУ-СК Број 01-353/13

Подгорица, 25. јула 2007. године

Уставотворна скупштина Републике Црне Горе

Предсједник,

Ранко Кривокапић, с.р.

191. Zakon o nacionalnim strucnim kvalifikacijama

На основу члана 95 тачке 3 Устава Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о националним стручним квалификацијама

Проглашавам Закон о националним стручним квалификацијама, који је донијела Скупштина Црне Горе 23. сазива, на седмој сједници другог редовног засиједања у 2008. години, дана 17. децембра 2008. године.

Број: 01-2110/2

Подгорица, 22. децембра 2008. године

Предсједник Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

Закон о националним стручним квалификацијама

*Закон је објављен у "Службеном листу ЦГ", бр. 80/2008
од 26.12.2008. године и 14/2009.*

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржај

Члан 1

Национална стручна квалификација (у даљем тексту: стручна квалификација) стиче се под условима, на начин и по поступку утврђеним овим законом.

Појам

Члан 2

Стручна квалификација је радна, односно стручна оспособљеност потребна за обављање занимања или појединих послова у оквиру занимања, заснована на компетенцијама и стандарду занимања.

Стицање

Члан 3

Стручна квалификација до нивоа високог образовања стиче се:

- завршетком јавно важећег образовног програма, у складу са посебним законом;
- завршетком модула, када је јавно важећи образовни програм урађен на основу више стандарда занимања;
- провјером знања, вјештина и компетенција након завршетка посебног програма образовања одраслих;
- директном провјером знања, вјештина и компетенција, у складу са каталогом стандарда знања, вјештина и компетенција за одговарајућу стручну квалификацију (у даљем тексту: Испитни каталог);

- признавањем иностраних сертификата.

Стручна квалификација у области високог образовања стиче се завршетком:

- студијског програма, у складу са посебним законом;
- посебног програма усавршавања у области високог образовања (у даљем тексту: посебан програм усавршавања).

Стручне квалификације из става 1 ал. 2, 3, 4 и 5 и става 2 алинеја 2 овог члана стичу се по поступку и на начин који је утврђен овим законом и могу се стицати поступно.

Види:

Исправку - 14/2009-58.

Кључне вјештине

Члан 4

Кључне вјештине (у области информационе и комуникационе технологије, страних језика и др.) битне за обављање послова у оквиру занимања стичу се у складу са овим законом и уважавају се у поступку стицања стручне квалификације.

Сертификат

Члан 5

Стручне квалификације из члана 3 став 1 ал. 2, 3, 4 и 5 и став 2 алинеја 2 овог закона и кључне вјештине из члана 4 овог закона доказују се јавном исправом - сертификатом.

Ниво образовања

Члан 6

Завршетком јавно важећег образовног програма из члана 3 став 1 алинеја 1 овог закона стиче се ниво образовања и једна или више стручних квалификација, што се доказује јавном исправом - дипломом, у складу са посебним прописом.

Завршетком модула јавно важећег образовног програма и полагањем испита прописаног за његов завршетак стиче се одговарајући ниво образовања.

Завршетком студијског програма из члана 3 став 2 алинеја 1 овог закона стиче се ниво високог образовања и одговарајућа стручна квалификација, што се доказује дипломом и додатком дипломе, у складу са посебним прописом.

Стручна квалификација из члана 3 став 1 ал. 2, 3, 4 и 5 не даје ниво образовања, а признаје се у поступку стицања нивоа образовања, у складу са посебним прописом Министарства.

Стручна квалификација из члана 3 став 2 алинеја 2 не даје ниво образовања.

Појмовник

Члан 7

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

1) **занимање** је скуп послова и задатака који су садржајем и врстом, организацијски и технолошки сродни и међусобно повезани да их обавља једно лице које посједује одговарајућа знања, вјештине и компетенције;

2) **стандард занимања** је документ који прописује садржај стручне квалификације на одређеном нивоу захтјевности и одређује потребна знања, вјештине и компетенције, које лице мора посједовати за обављање кључних послова у занимању;

3) **профил занимања** је детаљан опис послова, које обавља лице у одређеном занимању;

4) **подручје рада** чини више садржајно сличних занимања;

5) **образовни профил** је уже усмјерење у оквиру подручја рада;

6) **образовни програм** је програм на основу кога се остварује образовање и васпитање, у складу са посебним прописом (формално образовање);

7) **неформално учење** је учење за које код појединаца постоји намјера и као такво има структуриране циљеве, вријеме и подршку, али не чини дио формалног система васпитања и образовања;

8) **информално учење** је резултат дневних активности на радном мјесту, у оквиру породичног живота и слободног времена и као такво није структурирано и, у највећем броју случајева, није резултат намјере појединца;

9) **програми образовања одраслих** су програми за стицање посебних знања, вјештина и компетенција (програми за стручно оспособљавање, преквалификацију, доквалификацију, усавршавање, специјализацију, стране језике, информационе технологије и др. - неформално образовање);

10) **посебан програм усавршавања у области високог образовања** је посебан програм образовања одраслих, који је акредитовао надлежни савјет и по којем се изводи образовање лица која су претходно завршила одговарајући студијски програм;

11) **програм оспособљавања за испитивача** је програм образовања који је на предлог Испитног центра усвојио надлежни савјет;

12) **квалификација** је службена потврда (сертификат, диплома) постигнућа, којим се препознаје успјешан завршетак образовања или оспособљавања, у складу са утврђеним поступком стицања квалификације;

13) **квалификациони оквир** је документ који показује које квалификације постоје у подручју рада, како су разврстане по нивоима захтјевности и каква је веза између квалификација;

14) **лиценца** - је документ којим се установи или појединцу даје право на рад на основу испуњених утврђених стандарда;

15) **лиценцирање** - је поступак којим се утврђује да ли установа или појединац испуњава прописане стандарде, у складу са законом;

16) **испитивач** је лице које има одговарајућу лиценцу за испитивача;

17) **јавно важеће образовање** је образовање које се стиче на основу образовног програма који доноси, односно одобрава министарство надлежно за послове просвјете;

18) **организатор образовања** је правно или физичко лице које организује образовање и оспособљавање, у складу са посебним прописима;

19) **организатор провјере** је организатор образовања, који испуњава техничке услове прописане Испитним каталогом и код којег Испитни центар организује провјеру;

20) **компетенција** је способност примјене знања и вјештина у уобичајеној и/или промјењивој радној ситуацији;

21) **вјештина** је способност ефикасног извођења активности на основу стеченог знања и искуства;

22) **класификација занимања** је национални документ који се употребљава при евидентирању, сакупљању, обради, анализи и исказивању података, потребних за праћење стања и кретање на тржишту рада. Употребљава се за разврставање послова у занимању у званичним, односно административним збиркама података (евиденције, регистри, збирке података) и у статистичкој обради;

23) **модул** је заокружена цјелина циљева и садржаја који су структурирани тако да представљају посебну цјелину или дио образовног програма. Модул је заснован на стандарду занимања, односно дијелу стандарда занимања и обухвата опште знање, с тим повезано стручно-теоријско знање и одговарајуће практично знање и вјештине;

24) **Испитни каталог** је документ урађен на основу стандарда занимања и основ је за поступак провјере стручне квалификације или признавања иностраног сертификата. Каталог повезује кључне послове дефинисане стандардом занимања са задацима, којим се доказује оспособљеност за њихово обављање;

25) **полазник образовања** је одрасло лице које се укључује у програме образовања;

26) **кандидат** је лице које је покренуло поступак за стицање стручне квалификације или признавања иностраног сертификата;

27) **доквалификација** је дошколовање, односно иновирање знања у оквиру истог занимања и нивоа образовања;

28) **преквалификација** је образовање и оспособљавање за друго занимање, истог или нижег нивоа образовања, ради запошљавања.

II. СТАНДАРД ЗАНИМАЊА И ИСПИТНИ КАТАЛОГ

Стандард занимања

Члан 8

Стручна квалификација заснива се на стандарду занимања, који се ради у складу са утврђеном методологијом, коју развија и прати Центар за стручно образовање.

Надлежности стручних органа и тијела у процесу развоја стандарда занимања ближе се утврђују прописом министарства надлежног за послове просвјете (у даљем тексту: Министарство).

Испитни каталог

Члан 9

Испитни каталог се ради за сваку стручну квалификацију, за коју је квалификационим оквиром одговарајућег подручја рада предвиђено да се може стећи у поступку провјере знања, вјештина и компетенција, односно признавања иностраног сертификата.

Испитни каталог се ради за сваку кључну вјештину, која се може стећи у поступку провјере, односно признавања иностраног сертификата.

Надлежности стручних органа и тијела у процесу развоја Испитног каталога ближе се утврђују прописом Министарства.

Садржај Испитног каталога

Члан 10

Испитни каталог садржи: назив стручне квалификације, услове које треба да испуњава лице које стиче стручну квалификацију, садржај провјере, ниво захтјевности, начин и мјерила провјеравања, повезаност са програмом формалног образовања, кредитне тачке, образовни профил и ниво образовања чланова Испитне комисије, услове које треба да испуњава организатор провјере и друге податке од значаја за стручну квалификацију.

Посебне потребе

Члан 11

Кандидату - лицу са посебним потребама прилагођава се облик и трајање провјере, као и састав Испитне комисије, у складу са посебним прописима.

III. УСЛОВИ И ПОСТУПАК ЗА СТИЦАЊЕ СТРУЧНЕ КВАЛИФИКАЦИЈЕ, ОДНОСНО ПРИЗНАВАЊЕ ИНОСТРАНИХ СЕРТИФИКАТА

Услови

Члан 12

Стручну квалификацију може стећи лице које има најмање 17 година живота, које је испунило основношколску обавезу и друге услове прописане Испитним каталогом.

Кључна вјештина може се стећи и прије навршених 17 година живота.

Признавање иностраних сертификата

Члан 13

Признавање иностраних сертификата је формално признавање иностраних сертификата о стеченим стручним квалификацијама.

Признавање из става 1 овог члана врши министарство надлежно за послове рада, у складу са овим законом, ако међународним уговором није друкчије уређено.

У поступку признавања иностраних сертификата примјењују се одредбе Закона о општем управном поступку, ако овим законом није друкчије уређено.

Критеријуми за признавање иностраних сертификата

Члан 14

У поступку признавања иностраних сертификата цијени се:

- 1) сертификатни систем у земљи у којој је стечен сертификат;
- 2) право које инострани сертификат даје у земљи у којој је стечен, у смислу рада и даљег усавршавања кроз систем сертификата, односно стручног образовања,
- 3) и друге околности од значаја за признавање иностраних сертификата (чињеница да је инострани сертификат већ признат у некој другој земљи и сл.).

Ближи начин и поступак признавања иностраних сертификата прописује министарство надлежно за послове рада.

Клаузула

Члан 15

Садржај рјешења о признавању иностраних сертификата исписује се на примјерку превода сертификата (клаузула о признавању).

Информисање и савјетовање

Члан 16

Министарство надлежно за послове рада информише и савјетује лице о могућностима, условима, начину и поступку стицања стручне квалификације, као и признавању иностраних сертификата.

Министарство, Завод за запошљавање Црне Горе (у даљем тексту: Завод), Центар за стручно образовање, Испитни центар, Привредна комора Црне Горе, овлашћена организација синдиката, овлашћена удружења послодаваца, агенције за запошљавање, Занатско-предузетничка комора Црне Горе и организатор образовања, у оквиру својих надлежности, прате и анализирају потребе тржишта рада, индивидуалне потребе напредовања у занимању, информишу и савјетују заинтересовано лице, односно послодавца о могућностима, условима, начину и поступку стицања стручне квалификације, као и признавању иностраних сертификата.

Образовање и оспособљавање

Члан 17

Образовање и оспособљавање кандидата за стицање стручне квалификације врши се код организатора образовања који има лиценцу за рад издату од Министарства, у складу са посебним прописима.

Високошколска установа која има лиценцу из става 1 овог члана дужна је да акредитује посебан програм усавршавања.

Оспособљавање у циљу запошљавања на конкретном радном мјесту

Члан 18

Оспособљавање лица за рад на конкретном радном мјесту може се вршити и код правног лица које нема лиценцу за рад из члана 17 овог закона, а у циљу закључивања уговора о раду на неодређено вријеме.

Лице из става 1 овог члана може стећи стручну квалификацију директном провјером знања, вјештина и компетенција код Испитног центра, у складу са овим законом.

Покретање поступка

Члан 19

Поступак за стицање стручне квалификације или признавање иностраних сертификата покреће се захтјевом.

Захтјев за стицање стручне квалификације кандидат подноси Испитном центру, односно организатору образовања.

Захтјев из става 2 овог члана организатор образовања доставља Испитном центру.

Захтјев за признавање иностраних сертификата кандидат подноси министарству надлежном за послове рада.

Испитна комисија

Члан 20

Провјеру знања, вјештина и компетенција за стицање стручне квалификације врши Испитна комисија (у даљем тексту: Комисија), коју чине испитивачи.

Листа испитивача из става 1 овог члана сачињава се за сваку стручну квалификацију.

Испитни центар утврђује листу испитивача на основу јавног оглашавања.

Састав, начин рада и друга питања од значаја за рад Комисије ближе прописује Министарство и министарство надлежно за послове рада.

Конфликт интереса

Члан 21

Испитивач - члан Комисије не може бити лице које је у вријеме провјере:

- послодавац кандидату;
- сувласник или сарадник са кандидатом;
- запослен код организатора образовања;
- са кандидатом у крвном сродству у правој или у побочној линији, закључно са трећим степеном.

Лиценца за рад испитивача

Члан 22

Лиценцу за рад испитивача, на предлог Испитног центра, издаје Министарство.

Лиценцу за рад испитивача може добити лице које има:

- образовни профил и ниво образовања, прописан Испитним каталогом;
- најмање пет година радног искуства на одговарајућим пословима у подручју рада;
- завршен програм оспособљавања за испитивача.

Лиценца за рад испитивача издаје се на период од три године.

Програм оспособљавања за испитивача доноси Министарство, на предлог Испитног центра.

Реализацију програма из става 4 овог члана врши Испитни центар.

Одузимање лиценце

Члан 23

Ако се утврди да испитивач не обавља дужност у складу са законом и другим прописима, Министарство ће донијети одлуку о одузимању лиценце за рад испитивача и прије времена за које се лиценца за рад издаје.

Образложени предлог за одузимање лиценце за рад испитивача може поднијети кандидат или друго заинтересовано физичко или правно лице.

Ближи начин и поступак издавања и одузимања лиценце за рад испитивача, као и облик и садржај лиценце за рад испитивача прописује Министарство.

Мјесто испита

Члан 24

Обављање испита за провјеру знања, вјештина и компетенција за стицање стручне квалификације (у даљем тексту: испит) врши Испитни центар код организатора провјере.

Изузетно од става 1 овог члана, испит се може обављати и код Испитног центра.

Поступак провјере

Члан 25

Провјера знања, вјештина и компетенција за стицање стручне квалификације врши се у складу са Испитним каталогом.

Провјера из става 1 овог члана организује се најмање четири пута у току године.

Рјешење

Члан 26

Након завршеног испита Комисија доноси рјешење о успјеху на испиту.

Рјешење из става 1 овог члана Комисија доставља кандидату и Испитном центру.

Рјешење о успјешно завршеном испиту Испитни центар доставља министарству надлежном за послове рада.

О признавању иностраних сертификата доноси се рјешење, у року од два мјесеца од дана подношења захтјева.

Рјешење о признавању иностраних сертификата је коначно у управном поступку.

Издавање сертификата

Члан 27

На основу рјешења из члана 26 став 3 овог закона, министарство надлежно за послове рада издаје сертификат.

Облик и садржај сертификата прописује министарство надлежно за послове рада.

IV. ЗАШТИТА ПРАВА КАНДИДАТА

Приговор

Члан 28

Кандидат који стиче стручну квалификацију има право приговора на рјешење о успјеху на испиту, у року од три дана од дана пријема рјешења.

Приговор се подноси директору Испитног центра.

Директор Испитног центра образује Комисију за приговоре.

У Комисију за приговоре се не може именовати члан који је учествовао у доношењу рјешења против којег је поднијет приговор.

Комисија из става 3 овог члана утврдиће оцјену или извршити поновну провјеру знања, вјештина и компетенција за стицање стручне квалификације.

Одлука комисије из става 5 овог члана је коначна у управном поступку и против ње се не може водити управни спор.

Комисија за стручне квалификације

Члан 29

Развој стручних квалификација, унапређење националног оквира квалификација и праћење имплементације овог закона врши Комисија за стручне квалификације, коју образује Влада Црне Горе.

Комисија за стручне квалификације има 13 чланова.

Комисија за стручне квалификације је састављена од истакнутих стручњака: Министарства, министарства надлежног за послове рада, Завода, Привредне коморе, репрезентативног удружења послодаваца, Савјета за стручно образовање, Савјета за образовање одраслих, Савјета за високо образовање, Центра за стручно образовање, Испитног центра, удружења организатора образовања, удружења занатлија и овлашћене организације синдиката.

Комисија за стручне квалификације разматра периодичне извјештаје субјеката надлежних у поступку стицања стручних квалификација, у складу са законом и даје препоруке и смјернице надлежним институцијама за унапређење процеса развоја и стицања стручних квалификација и врши и друге послове у складу са актом о образовању.

Комисија за стручне квалификације доноси пословник о свом раду.

V. ФИНАНСИРАЊЕ

Обезбјеђење средстава

Члан 30

Развој стандарда занимања и Испитног каталога финансира се из буџета Црне Горе.

Стручне квалификације, које се развијају по захтјеву послодавца, односно организатора образовања и др., финансирају се из средстава подносиоца захтјева.

Трошкови поступка

Члан 31

Трошкове поступка провјере стручне квалификације и издавања сертификата плаћа кандидат.

Накнаду за трошкове настале у поступку признавања иностраних сертификата плаћа кандидат, а утврђује се у складу са Законом о административним таксама.

Одлуку о висини стварних трошкова из става 1 овог члана утврђује Министарство, у сарадњи са министарством надлежним за послове рада.

VI. ЕВИДЕНЦИЈЕ

Врсте евиденција

Члан 32

У поступку стицања стручних квалификација или признавања иностраних сертификата води се евиденција:

- стандарда занимања;
- Испитних каталога;
- утврђених образовних програма и посебних програма образовања одраслих;
- лиценцираних организатора образовања;
- лиценцираних организатора провјере;
- испитивача;
- пријављених кандидата;
- признавања иностраних сертификата;
- издатих сертификата.

Евиденцију из става 1 ал. 1, 8 и 9 овог члана води министарство надлежно за послове рада.

Евиденцију из става 1 ал. 2, 3 и 4 овог члана води Министарство.

Евиденцију из става 1 ал. 5, 6 и 7 овог члана води Испитни центар.

Садржај, начин и поступак вођења евиденција из става 1 овог члана ближе се уређују прописом Министарства и министарства надлежног за послове рада.

Централни регистар

Члан 33

Подаци из евиденција из члана 32 став 1 овог закона воде се у Централном регистру.

Централни регистар из става 1 овог члана води министарство надлежно за послове рада.

Облик, садржај, начин вођења, одржавања и коришћења података Централног регистра ближе прописује министарство надлежно за послове рада.

VII. НАДЗОР

Инспекцијски надзор

Члан 34

Надзор над законитошћу рада организатора провјере и поступка стицања стручних квалификација врши Просвјетна инспекција, у складу са посебним законом.

VIII. КАЗНЕНА ОДРЕДБА

Казне за прекршаје

Члан 35

Новчаном казном од двадесетоструког до стоструког износа минималне зараде у Црној Гори казниће се за прекршај правно лице, ако образује Комисију која није утврђена са листе испитивача (члан 20).

За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од половине до десетоструког износа минималне зараде у Црној Гори.

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Раније издати сертификати и друге исправе

Члан 36

Сертификате и друге исправе које су стекла лица након завршене основношколске обавезе за обављање једноставних и мање сложених послова у нижем стручном образовању (I и II степен стручне спреме), а који су издати прије ступања на снагу овог закона, у складу са Законом о запошљавању ("Службени лист РЦГ", бр. 5/02 и 79/04), сматрају се јавно важећи.

Сертификате и друге исправе које су стекла лица након завршене средње школе за обављање средње сложених и сложених послова у средњем стручном образовању (III и IV степен стручне спреме), а који су издати прије ступања на снагу овог закона, у складу са Законом о запошљавању, сматрају се јавно важећи.

Сертификате и друге исправе које су стекла лица након завршене основношколске обавезе за обављање средње сложених и сложених послова у средњем стручном образовању (III и IV степен стручне спреме), а који су издати прије ступања на снагу овог закона, нијесу јавно важећи.

Започети поступци стицања сертификата и других исправа из ст. 1 и 2 овог члана, окончаће се у складу са Законом о запошљавању.

Признавање

Члан 37

Сертификати и друге исправе које су издате прије ступања на снагу овог закона од правних лица која су по посебним законима организовала стицање знања, вјештина и компетенција, у циљу стручног оспособљавања, односно доквалификације, у одређеним специфичним областима рада, признају се у складу са овим законом.

Усклађивање

Члан 38

Прописи који уређују подручје образовања, а у супротности су са овим законом, ускладиће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Усклађивање рада организатора образовања одраслих

Члан 39

Организатори образовања одраслих су дужни да ускладе рад, организацију и опште акте са овим законом, у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Доношење подзаконских аката

Члан 40

Прописи за спровођење овог закона донијеће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Ступање на снагу

Члан 41

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Црне Горе".

СУ-СК Број 01-989/15

Подгорица, 17. децембра 2008. године

Скупштина Црне Горе

Предсједник,
Ранко Кривокапић, с.р.

ИЗМЕНЕ

По извршеном сравњењу са изворним текстом, утврђено је да се у тексту Закона о националним стручним квалификацијама, објављеном у "Службеном листу Црне Горе", бр. 80/08 поткрала техничка грешка па се даје

Исправка Закона о националним стручним квалификацијама

Исправка је објављена у "Службеном листу ЦГ", бр. 14/2009 од 24.2.2009. године.

У члану 3, умјесто става 2 који је објављен без алинеја, став 2 треба да гласи:

"Стручна квалификација у области високог образовања стиче се завршетком:

- студијског програма, у складу са посебним законом;
- посебног програма усавршавања у области високог образовања (у даљем тексту: посебан програм усавршавања).

Из Службе Скупштине Црне Горе

192. Zakon o gimnaziji

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

U
K
A
Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O GIMNAZIJI

**("Sl. list RCG", br. 64/02 od 28.11.2002, 49/07 od
10.08.2007)**

Prolašava se Zakon o gimnaziji, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore, na četvrtoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2002. godini, dana 22. novembra 2002. godine.

Broj: 01-3841/2

Podgorica, 25. novembra 2002. godine

Predsjednik Republike Crne Gore

Milo Đukanović, s.r.

Z
A
K
O
N

O
GIMNA
ZIJI

I OSNOVNE

ODREDBE

Predmet

regulisanja

Član 1

U gimnaziji se ostvaruje opšte srednje obrazovanje, na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Ciljevi

Č l a n

2

Obrazovanje u gimnaziji ima za cilj da učenicima omogući:

- 1) sticanje potrebnih znanja, vještina, sposobnosti i navika, zasnovanih na dostignućima nauke, tehnike, kulture i umjetnosti, radi nastavljanja školovanja;
- 2) postizanje međunarodno uporedivog nivoa znanja;
- 3) razvijanje kritičkog mišljenja i prosuđivanja;
- 4) razvijanje sposobnosti komunikacije;
- 5) razvijanje odgovornog odnosa prema radnoj i životnoj sredini;
- 6) razvijanje sposobnosti za život u pluralističkom i demokratskom društvu;
- 7) podsticanje razumijevanja, tolerancije i solidarnosti.

Vrste gimnazi ja

Č l a n

3

Gimnazija se osniva kao javna ili privatna ustanova, u skladu sa zakonom. Gimnazija se osniva kao opšta gimnazija.

U opštoj gimnaziji mogu se osnovati odjeljenja specijalističke gimnazije, uz odobrenje ministarstva nadležnog za prosvjetu i nauku (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Trajanje obrazovanja

Č l a n

4

Obrazovanje u gimnaziji traje četiri godine, u skladu sa obrazovnim programom.

M

a
t
u
r
a

č
l
a
n

5

Nakon završnog razreda gimnazije, odnosno završenog maturalnog tečaja, polaže se maturalni ispit.

U gimnaziji u kojoj postoje uslovi može se, uz saglasnost Ministarstva, organizovati pri-prema i polaganje međunarodnog maturalnog ispita.

Lice koje položi međunarodni maturalni ispit nije dužno da polaže maturalni ispit iz stava 1 ovog člana.

Sticanje obrazovanja

Član 6

Učenik koji položi maturalni ispit stiče opšte srednje obrazovanje.

Horizontalna prohodnost

Član 7

Učenik može da pređe iz gimnazije u stručnu školu, pod uslovima propisanim zakonom.

Vertikalna prohodnost

Član 8

Učenik koji položi maturalni ispit stiče opšti uslov za nastavak obrazovanja na visoko-školskoj ustanovi.

Obrazovanje stranih državljana

Član 9

Strani državljani i lica bez dokaza o državljanstvu mogu se obrazovati u gimnaziji, po odobrenju Ministarstva, u skladu sa međunarodnim konvencijama.

Obrazovanje učenika sa posebnim potrebama

Član 10

Obrazovanje u gimnaziji učenika sa posebnim potrebama (nadareni učenici i učenici ometeni u razvoju)

ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima.

Obrazovanje odraslih

Član 11

Obrazovanje odraslih u gimnaziji ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima.

Nadzor

Član 12

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona vrši Ministarstvo.

II UPIS U GIMNAZIJU

Uslovi upisa

Član 13

U prvi razred gimnazije može se upisati lice koje je završilo osnovno obrazovanje, a ima manje od 17 godina života.

Ako je broj prijavljenih učenika koji se žele upisati u gimnaziju čiji je osnivač Republika, odnosno jedinica lokalne samouprave veći od broja traženog konkursom, upis se vrši na osnovu sljedećih kriterijuma:

- 1) uspjeha na eksternoj provjeri znanja u završnom razredu osnovne škole;
- 2) opšteg uspjeha u posljednjem ciklusu osnovne škole;
- 3) uspjeha iz maternjeg jezika, matematike i predmeta značajnih za dalje školovanje u posljednjem ciklusu osnovne škole;
- 4) rezultata sa takmičenja, odnosno osvojenih nagrada, priznanja i slično. Uslove upisa učenika u privatnu gimnaziju određuje osnivač.

Način, postupak i vrednovanje kriterijuma za upis učenika u gimnaziju propisuje Ministarstvo.

Upis stranih državljana

Član 14

Strani državljani i lica bez dokaza o državljanstvu, prilikom upisa u gimnaziju, obavezno podnose uvjerenje o zdravstvenom stanju.

Kao poseban uslov za upis, Ministarstvo može, licima iz stava 1 ovog člana, odrediti i provjeru znanja iz jezika na kojem se izvodi nastava.

Konkurs za upis

Član 15

Upis u gimnaziju vrši se u junskom i avgustovskom roku, na osnovu javnog konkursa koji raspisuje Ministarstvo na predlog gimnazije, po pravilu četiri mjeseca prije početka školske godine.

Odluku o broju učenika koji se upisuju u prvi razred gimnazije čiji je osnivač Republika, odnosno jedinica lokalne samouprave donosi Ministarstvo na predlog gimnazije.

III ORGANIZACIJA OBRAZOVNO-VASPI-TNOG RADA

1. Obrazovno-vaspitni rad

Sadržaj obrazovno-vaspitnog rada

Član 16

Obrazovno-vaspitni rad u gimnaziji obuhvata:

- 1) teorijsku nastavu i vježbe iz obaveznih i izbornih predmeta;
- 2) obavezne izborne sadržaje;
- 3) praćenje postignuća učenika, provjeravanje i ocjenjivanje;
- 4) ispite;
- 5) ekskurzije i izlete;
- 6) dodatnu i fakultativnu nastavu;
- 7) kulturnu i javnu djelatnost;
- 8) analizu uspjeha i discipline učenika;
- 9) druge oblike obrazovno-vaspitnog rada od značaja za gimnaziju.

Organizacija nastave

Član 17

Nastava se izvodi u skladu sa obrazovnim programom.

U okviru obrazovnog programa izučavaju se obavezni predmeti, izborni predmeti, odnosno grupe predmeta i obavezni izborni sadržaji.

Teorijska nastava iz obaveznih predmeta izvodi se sa učenicima jednog odjeljenja istog razreda.

U okviru obaveznih predmeta izučavaju se opšteobrazovni i stručni predmeti, kao i kla-sični jezici, zavisno od vrste gimnazije.

Organizaciju i izvođenje teorijske nastave iz izbornih predmeta, odnosno grupe predmeta utvrđuje gimnazija. Listu i sadržaj obaveznih izbornih predmeta donosi Ministarstvo na predlog Savjeta za opšte obrazovanje. Vježbe, kao praktična primjena usvojenih teorijskih sadržaja, izvode se u grupama.

Obavezni izborni sadržaji mogu se izvoditi u gimnaziji i van nje.

Nastavni predmeti mogu se izučavati na standardnom i višem nivou, u skladu sa obrazovnim programom.

Godišnji plan rada

Član 18

Obrazovno-vaspitni rad u gimnaziji izvodi se prema godišnjem planu i programu rada. Godišnji plan i program rada sadrži:

- 1) obim i raspored nastave i drugih oblika obrazovno-vaspitnog rada, po predmetima, odnosno grupama predmeta;
- 2) obim obaveznih izbornih sadržaja;
- 3) obezbjeđenje kvaliteta putem interne evaluacije;
- 4) plan upisa;

- 5) raspoređivanje učenika u odjeljenja i grupe;
- 6) rokove za polaganje ispita;
- 7) stručno obrazovanje nastavnika, saradnika u nastavi i stručnih saradnika;
- 8) saradnju sa roditeljima, lokalnom samoupravom, drugim školama i đačkim domovima, istraživačkim, sportskim i kulturnim organizacijama;
- 9) listu obaveznih izbornih predmeta;
- 10) druge sadržaje od značaja za gimnaziju.

Nedjeljno opterećenje učenika i trajanje školskog časa

Član 19

Nastavni čas traje 45 minuta.

Za iste ili srodne nastavne oblasti mogu se predvidjeti zajednički blok časovi. U toku jednog dana učenici mogu imati najviše sedam časova nastave.

U toku jedne sedmice učenici mogu imati do 32 časa, s tim što sedmični fond časova ne može iznositi više od 35 časova, uključujući i obavezne izborne sadržaje.

Broj učenika u odjeljenju

Član 20

Odjeljenje, po pravilu, ima 30 učenika.

Odjeljenje sa nastavom na jeziku i pismu manjine može imati manji broj učenika koji ne može biti manji od 50%

od broja učenika predviđenog propisom Ministarstva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, Ministarstvo može, odobriti upis još četiri učenika.

Obrazovnim programom u gimnaziji može se odrediti manji broj učenika u odjeljenju, odnosno grupi.

2. Napredovanje i ocjenjivanje

Cilj

Član 21

Praćenjem postignuća učenika, provjeravanjem i ocjenjivanjem znanja utvrđuje se uspješnost učenika u postizanju standarda znanja, odnosno ispunjavanje obaveza koje su određene obrazovnim programom.

Skala ocjenjivanja

Član 22

Uspjeh iz pojedinih predmeta izražava se ocjenama od 1 do 5, i to:

- odličan (5);
- vrlo dobar (4);
- dobar (3);
- dovoljan (2);
- nedovoljan (1).

Ocjene odličan, vrlo dobar, dobar i dovoljan su pozitivne.

Zaključna ocjena izvodi se na osnovu svih ocjena dobijenih u klasifikacionom periodu.

Uspjeh učenika

Član 23

Učenik je završio razred, ako je iz svih nastavnih predmeta dobio pozitivne ocjene.

Opšti uspjeh učenika utvrđuje se na osnovu prosjeka pozitivnih ocjena iz svih nastavnih predmeta. Način izračunavanja prosjeka pozitivnih ocjena bliže se uređuje propisom Ministarstva.

Učenik je završio razred:

- sa odličnim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 4,50;
- sa vrlo dobrim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 3,50;
- sa dobrim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,50;
- sa dovoljnim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2.

Ponavljanj e

Član 24

Učenik koji na kraju nastavne godine ima više od tri nedovoljne ocjene nije završio razred. Razred nije završio ni učenik koji ne položi popravni ispit.

Učenik može jedanput ponoviti isti razred.

Učenik može, tokom obrazovanja u gimnaziji, ponavljati dva puta.

Utvrđivanje ocjena

Član 25

Ocjene iz pojedinih predmeta, vladanja i opšteg uspjeha utvrđuju se na kraju klasifikacionih perioda i na kraju nastavne, odnosno školske godine.

Ocjenu iz nastavnog predmeta predlaže predmetni nastavnik. Zaključnu ocjenu utvrđuje odjeljenjsko vijeće.

Ukoliko se ocjena ne može utvrditi na način propisan u stavu 3 ovog člana, spornu ocjenu utvrđuje nastavničko vijeće.

Način ocjenjivanja

Član 26

Ocjenjivanje se vrši javno, uz obrazloženje ocjene pred učenicima odjeljenja.

Provjera znanja učenika može biti usmena i pismena, u skladu sa obrazovnim programom.

Učenik u svakom klasifikacionom periodu mora imati najmanje po jednu ocjenu iz svakog nastavnog predmeta. U toku dana učenik može imati najviše jednu pismenu provjeru znanja, a u toku sedmice najviše dvije.

Ponovna provjera znanja

Član 27

Ako više od polovine učenika odjeljenja dobije nedovoljnu ocjenu na pismenoj provjeri znanja (pismeni zadatak, test, grafički rad, kontrolna vježba i slično), pismena provjera znanja se ponavlja za učenika koji je dobio nedovoljnu ocjenu, kao i za učenika koji nije zadovoljan ocjenom.

Pismena provjera znanja iz stava 1 ovog člana ponavlja se jedanput.

Ako na ponovnoj pismenoj provjeri znanja učenik dobije manju ocjenu nego na prethodnoj provjeri upisuje mu se veća ocjena.

Ako više od polovine učenika odjeljenja na kraju klasifikacionog perioda dobije nedovoljnu ocjenu, može se, na zahtjev stručnih organa ustanove, savjeta roditelja i zajednice učenika, obaviti eksterna provjera znanja učenika.

Provjeru znanja iz stava 4 ovog člana vrši Ispitni centar.

Odjeljenjsko vijeće, u slučaju iz stava 4 ovog člana, utvrđuje ocjenu na osnovu eksterne provjere znanja.

Pravo na prigovor

Član 28

Učenik ili njegov roditelj imaju pravo na prigovor zbog zaključne ocjene na kraju nastavne, odnosno školske godine iz nastavnog predmeta ili vladanja.

Prigovor se podnosi nastavničkom vijeću gimnazije u roku od dva dana od dana prijema svjedočanstva. Prigovorom se može tražiti izuzeće predmetnog nastavnika iz komisije.

O prigovoru na ocjenu odlučuje nastavničko vijeće gimnazije, tako što obrazuje tročlanu komisiju koja će utvrditi ocjenu, odnosno ispitati učenika, najkasnije tri dana od dana prijema prigovora.

Ocjena komisije je konačna.

Protiv konačne ocjene komisije ne može se voditi upravni spor.

Vladanje

Član 29

Vladanje učenika izražava se ocjenama primjerno, dobro i nezadovoljavajuće. Ocjenu iz vladanja utvrđuje odjeljenjsko vijeće, na predlog odjeljenjskog starješine.

Podzakonska regulativa

Član 30

Praćenje postignuća učenika, način i postupak napredovanja i ocjenjivanja bliže se uređuju propisom Ministarstva.

3. Ispiti

Vrste

ispita Član

31

U gimnaziji se polažu: popravni, dopunski, diferencijalni, razredni i maturski ispit.

Popravni ispit

Član 32

Popravni ispit polaže učenik koji na kraju nastavne godine ima jednu, dvije ili tri nedovoljne ocjene. Učenik koji na kraju nastavne godine ima jednu, dvije ili tri nedovoljne ocjene polaže popravni ispit pred

tročlanom komisijom u čijem je sastavu i nastavnik predmeta iz kojeg je učenik ocijenjen nedovoljnom ocjenom. Popravni ispit polaže se u gimnaziji koju je učenik pohađao.

Učenik prvog, drugog i trećeg razreda gimnazije popravni ispit polaže u avgustovskom roku, a učenik završnog razreda u junskom ili avgustovskom roku.

Dopunski ispit

Član 33

Dopunski ispit polaže se iz onih nastavnih predmeta koje je učenik učio u manjem obimu nego što se to zahtijeva određenim obrazovnim programom.

Dopunski ispit učenik polaže kada se uključuje iz jednog u drugi obrazovni program, kada poslije završenog stručnog obrazovanja želi da stekne obrazovanje u gimnaziji ili kada se u postupku nostrifikacije utvrdi obaveza polaganja.

Dopunske ispite i rokove polaganja (kada se učenik uključuje iz jednog u drugi obrazovni program i kada poslije završenog stručnog obrazovanja želi da stekne obrazovanje u gimnaziji) određuje nastavničko vijeće gimnazije u kojoj učenik želi da nastavi školovanje, a na predlog komisije koju imenuje direktor.

Diferencijalni ispit

Član 34

Diferencijalni ispit polaže se iz onih nastavnih predmeta koje učenik nije učio u toku prethodnog obrazovanja. Odredbe člana 33 st. 2 i 3 ovog zakona shodno se primjenjuju i na diferencijalni ispit.

Razredni ispit učenika

Član 35

Razredni ispit polaže učenik koji, iz opravdanih razloga, nije ocijenjen na kraju nastavne godine iz jednog ili više nastavnih predmeta.

Razredni ispit polaže učenik i iz onih predmeta iz kojih nije prisustvovao najmanje trećini časova predviđenih obrazovnim programom za jedno polugodište.

U slučaju da, krivicom gimnazije, nije realizovana najmanje jedna trećina časova koji su predviđeni obrazovnim programom, gimnazija je dužna da organizuje pripremanje učenika za polaganje razrednih ispita.

Razredni ispit na kraju nastavne, odnosno školske godine polaže i učenik, ukoliko zbog bolničkog liječenja odsustvuje sa nastave u trajanju od najmanje 60 dana ili zbog sličnih opravdanih razloga, o čemu odlučuje nastavničko vijeće.

Razredni ispit mogu polagati i nadareni učenici, učenici koji se paralelno obrazuju i uče-nici vrhunski sportisti. Učenici polažu razredni ispit u junu i avgustu.

Razredni ispit za lica koja nemaju status učenik

Član 36

Lice koje nema status učenika je lice koje nije steklo status učenika upisom u gimnaziju u smislu ovog zakona ili mu je prestao status učenika.

Lice iz stava 1 ovog člana polaže razredni ispit u junu, avgustu i januaru.

Lice koje nema status učenika priznaju se pozitivne ocjene koje je stekao tokom redovnog školovanja na kraju nastavne, odnosno školske godine ili u toku prethodnih polaganja.

Lice koje nema status učenika u toku jedne školske godine može završiti jedan razred. Lice koje nema status učenika za polaganje razrednih ispita plaća naknadu.

Visina naknade za polaganje razrednih ispita određuje se propisom Ministarstva.

Podzakonska regulativa

Član 37

Polaganje popravnih, dopunskih, diferencijalnih i razrednih ispita bliže se uređuje propisom Ministarstva.

Maturalni ispit

Član 38

Maturalni ispit predstavlja provjeru uspješnosti učenika pri usvajanju neophodnih standarda znanja. Na maturalnom ispitu učenici polažu obavezne i izborne predmete.

Maturalni ispit polaže se u skladu sa standardima određenim obrazovnim programom. Maturalni ispit polaže se eksterno.

Bliže propise o načinu, postupku i vremenu polaganja maturalnog ispita donosi Ministarstvo.

Maturalni tečaj

Član 39

Za polaganje maturalnog ispita može se organizovati maturalni tečaj kao poseban program pripreme.

Program, organizacija i izvođenje maturalnog tečaja prilagođavaju se nivou znanja kandidata i bliže se uređuju propisom Ministarstva.

Maturalni tečaj traje najduže godinu dana. Maturalni tečaj organizuje i izvodi gimnazija.

Polaznik maturalnog tečaja je obavezan da redovno pohađa nastavu.

Upis na maturalni tečaj

Član 40

Na maturalni tečaj može se upisati lice koje je završilo razred koji prethodi završnom razredu gimnazije, a prekinulo je školovanje najmanje godinu dana, odnosno lice koje je završilo četvorogodišnju stručnu školu.

Poništavanje ispita

Član 41

Kada nadležna prosvjetna inspekcija ili direktor gimnazije utvrde da popravni, dopunski, diferencijalni, razredni ili maturski ispiti nijesu obavljeni u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu njega, nastavničko vijeće je dužno da, u roku koji odredi taj organ, donese odluku o poništenju ispita i svjedočanstava izdatih na osnovu takvih ispita.

Ako nastavničko vijeće ne donese odluku o poništenju ispita i svjedočanstava u datom roku, odluku donosi direktor gimnazije.

Rješenje o poništenju ispita, odnosno svjedočanstava iz stava 1 ovog člana, objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

IV UČENICI

Status

učenika

Član 42

Status učenika stiče se upisom u gimnaziju.

Učenik je lice koje stiče obrazovanje redovnim pohađanjem nastave.

Paralelno obrazovanje

Član 43

Učenik ima pravo da paralelno stiče obrazovanje, odnosno da prati više obrazovnih pro-grama.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, škole sporazumno utvrđuju način ispunjavanja obaveza učenika.

Učeniku koji paralelno stiče obrazovanje, nadarenom učeniku koji se priprema za međunarodna takmičenja u znanju i učeniku vrhunskom sportisti može se prilagoditi izvršavanje obaveza iz obrazovnog programa, na način koji odredi nastavničko vijeće.

Brže napredovanje

Član 44

Nastavničko vijeće može omogućiti kraći rok nadarenim učenicima za izvršavanje obaveza iz obrazovnog programa.

Nastavnici, stručni saradnici i saradnici u nastavi dužni su da učenicima iz stava 1 ovog člana pruže pomoć u pripremanju razrednih ispita, sugestijama za individualno savladavanje gradiva, upućivanjem na udžbenike, priručnike i drugu literaturu. Škola je dužna da nadarenim učenicima omogući korišćenje kabineta, laboratorija i radionica, kao i povremeno prisustvovanje nastavi u odgovarajućem razredu.

Prestanak statusa učenika

Član 45

Status učenika prestaje, ako:

- 1) je završio obrazovanje;
- 2) se ispiše iz gimnazije;
- 3) je isključen iz gimnazije;
- 4) samovoljno napusti gimnaziju;
- 5) u toku jednog polugodišta ima 25 ili više neopravdanih časova;
- 6) je zasnovaio radni odnos ili stekao status preduzetnika;
- 7) ponavlja više puta nego što je to propisano ovim zakonom.

Rješenje o prestanku statusa učenika iz stava 1 tač. 4, 5, 6 i 7 ovog člana donosi direktor škole.

Prelazak u drugu školu

Član 45a

Učenik se može, u toku nastavne godine, najkasnije dva mjeseca prije završetka nastavne godine, ispisati iz škole koju pohađa i upisati u drugu školu, na osnovu svjedočanstva prethodnog razreda i ispisnice izdate od škole.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, učenik je dužan da se upiše u roku od osam dana od dana izdavanja ispisnice.

Napuštanje

škole

Član 46

Učenik je samovoljno napuštio školu, ako pet dana uzastopno i neopravdano ne pohađa nastavu.

Produžetak statusa učenika

Član 47

Učeniku koji se paralelno obrazuje i učeniku vrhunskom sportisti koji ne napreduje ili ne završi obaveze iz obrazovnog programa iz opravdanog razloga, status učenika može se produžiti, ali najviše za dvije godine.

Odluku o produžetku statusa učenika donosi direktor gimnazije, na predlog nastavničkog vijeća.

Pohvale i nagrade

Član 48

Učenik koji se ističe svojim radom i ponašanjem može biti pohvaljen, odnosno nagrađen. Kriterijumi i postupak dodjeljivanja pohvala i nagrada uređuju se opštim aktom gimnazije.

Vaspitne mjere

Član 49

Učeniku koji ne ispunjava dužnosti i koji se ne pridržava školskih pravila mogu se izreći vaspitne mjere: opomena, ukor i isključenje iz gimnazije.

Ako se učenik ponaša na način da ozbiljno remeti uslove za rad i disciplinu u gimnaziji ili ozbiljno zapostavlja svoje obaveze može biti isključen iz gimnazije.

Isključenje učenika iz škole može se izreći do kraja školske godine, s pravom polaganja razrednog ispita u istoj školskoj godini.

Način i postupak izricanja vaspitnih mjera uređuje se propisom Ministarstva.

Odlučivanje o statusu učenika

Član 50

Odluku o isključenju učenika donosi nastavničko vijeće.

Na osnovu odluke nastavnčkog vijeća, direktor gimnazije, u roku od tri dana od dana do-nošenja odluke o isključenju, donosi rješenje i uručuje ga učeniku ili njegovom roditelju, odnosno staratelju.

Protiv rješenja o isključenju i prestanku statusa učenika iz člana 45 tač. 4, 5, 6 i 7 ovog zakona, učenik ili njegov roditelj, odnosno staratelj imaju pravo žalbe. Žalba se podnosi Ministarstvu, u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Žalba odlaže izvršenje rješenja do drugostepene odluke.

Rješenje Ministarstva iz stava 3 ovog člana je konačno u upravnom postupku i protiv njega se ne može voditi upravni spor.

Shodna primjena zakona

Član 51

U postupku utvrđivanja statusa učenika primjenjuje se Zakon o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

V NASTAVNICI I SARADNICI Nastavnici, saradnici u nastavi i stručni saradnici Član

52

Obrazovno-vaspitni rad u gimnaziji obavljaju nastavnici, saradnici u nastavi i stručni saradnici.

Nastavnic i

Član 53

Nastavnik u gimnaziji može biti lice koje je završilo odgovarajući fakultet ili umjetničku akademiju.

Saradnik u nastavi

Član 54

Saradnik u nastavi može biti lice koje je završilo najmanje višu školsku spremu odgovarajuće struke i ima potrebno iskustvo (laborant, demonstrator, knjižničar i drugi).

Stručni saradnici

Član 55

Stručni saradnici mogu biti lica koja su završila odgovarajući fakultet (pedagozi, psiholozi, bibliotekari i dr.).

Radno vrijeme nastavnika

Član 56

Nastavnici su dužni da, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, izvode nastavu (norma časova) i to:

- 1) iz maternjeg jezika - 18 časova;
- 2) iz stranog jezika i matematike - 19 časova;
- 3) iz predmeta čija nastava iziskuje pripremanje i izvođenje eksperimenata, izradu, pregled i ocjenjivanje zadataka, programa i projekata za sve učenike jednog odjeljenja - 19 časova;
- 4) iz predmeta za čiju nastavu je neophodno i obavezno pripremati, pregledati i ocjenjivati projekte, programe

i druge zadatke, različite za svakog učenika ili za manje grupe učenika - 18 časova;

5) iz ostalih predmeta teorijske nastave - 20 časova.

Nastavnici su, radi postizanja boljeg uspjeha u savladavanju obrazovnih programa, dužni da, pored norme časova utvrđene stavom 1 ovog člana, ostvare još dva časa neposrednog rada sa učenicima, a raspored preostalog radnog vremena, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, određuje se statutom gimnazije.

Radno vrijeme saradnika u nastavi i stručnih saradnika

Član 57

Saradnici u nastavi, u toku radnog dana, imaju osmočasovno radno vrijeme.

Stručni saradnici su dužni da, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, ostvare najmanje 20 časova neposrednog rada sa učenicima.

Način izvođenja rada saradnika u nastavi i raspored preostalog radnog vremena stručnih saradnika, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, određuje se statutom gimnazije.

Profil stručne spreme

Član 58

Profil stručne spreme nastavnika, saradnika u nastavi i stručnih saradnika utvrđuje se obrazovnim programom.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena obrazovnih programa

Član 59

Obrazovni programi za gimnaziju, u skladu sa zakonom, donijeće se najkasnije do kraja školske 2003/2004. godine.

Obrazovni programi iz stava 1 ovog člana uvode se postepeno u gimnaziju, kada se ispune uslovi u pogledu prostora, opreme, kadrova i drugi uslovi propisani zakonom.

Odluku o uvođenju obrazovnih programa i ispunjavanju uslova iz stava 2 ovog člana donosi Ministarstvo, na predlog nadležnog savjeta.

Pravo na započeto obrazovanje

Član 60

Učenici koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona započeli srednje obrazovanje prema nastavnom planu i programu za gimnaziju, donesenom na osnovu Zakona o srednjoj školi ("Službeni list SRCG", br. 28/91 i "Službeni list RCG", br. 56/92 i 27/94) imaju pravo da nastave i završe obrazovanje po tim nastavnim planovima i programima, u roku određenom za njegovo izvođenje, a najkasnije dvije godine po isteku tog roka.

Učenici iz stava 1 ovog člana imaju pravo da završe gimnaziju pod uslovima i na način propisan odredbama Zakona o srednjoj školi ("Službeni list SRCG", br. 28/91 i "Službeni list RCG", br. 56/92 i

27/94), ako nijesu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 61

Učenici koji se upišu u gimnaziju nakon stupanja na snagu ovog zakona, a prije uvođenja obrazovnih programa iz člana 59 ovog zakona, obrazuju se i završavaju gimnaziju na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Član 62

Pravo da polažu maturski ispit po ovom zakonu imaju i učenici koji završavaju gimnaziju po nastavnom planu i programu donesenom na osnovu Zakona o srednjoj školi ("Službeni list SRCG", br. 28/91 i "Službeni list RCG", br. 56/92 i 27/94).

Član 62a

Lica koja nemaju status učenika u smislu ovog zakona do školske 2009/10 godine, razredni ispit će polagati u gimnazijama čiji je osnivač Republika.

Od školske 2009/10 godine lica iz stava 1 ovog člana razredni ispit polažu putem eksterne provjere znanja kod

Ispitnog centra.

Zatečeni saradnici u nastavi

**Čla
n
63**

Saradnici u nastavi koji su, danom stupanja na snagu ovog zakona, zatečeni u gimnaziji u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, a nemaju školsku spremu propisanu ovim zakonom mogu nastaviti sa radom.

**Usklađivanje akata
škole**

**Čla
n
64**

Gimnazija je dužna da uskladi rad, organizaciju i opšte akte sa ovim zakonom, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Donošenje podzakonskih
propisa**

**Čla
n
65**

Propisi predviđeni ovim zakonom donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

**Stupanje na
snagu**

**Čla
n
66**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore", a primjenjivaće se u gimnaziji koja radi po obrazovnom programu donesenom u skladu sa zakonom.

193. Zakon o kulturi

На основу члана 95 тачке 3 Устава Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о култури

Проглашавам Закон о култури, који је донијела Скупштина Црне Горе на седмој сједници првог редовног засиједања у 2008. години, дана 29. јула 2008. године.

Број: 01-1547/2

Подгорица, 4. августа 2008. године

Предсједник Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

Закон о култури

*Закон је објављен у "Службеном листу ЦГ", бр. 49/2008
од 15.8.2008. године.*

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

Овим законом утврђује се јавни интерес у култури и уређују установе културе, статус и права умјетника и стручњака у култури, подстицај и подршка развоја културе, финансирање културе и друга питања од значаја за културу.

Појам културе

Члан 2

Култура обухвата културно и умјетничко стваралаштво и дјелатности којима се стварају, презентују, промовишу, штите и чувају културна добра, умјетничка дјела и друге духовне творевине, стручни и научно-истраживачки рад у култури и услуге од непосредног значаја за остваривање културног и умјетничког стваралаштва.

Култура је од јавног интереса за Црну Гору.

Начела остваривања и развоја културе

Члан 3

Култура се остварује и развија на начелима:

- 1) слободе стваралаштва и поштовања права на културу;
- 2) одређености државе и локалне самоуправе да подстичу и помажу развој културног и умјетничког стваралаштва и заштиту и очување културне баштине;
- 3) равноправног очувања свих културних идентитета и поштовања културне различитости;
- 4) изградње и унапређења система културе, у складу са међународним стандардима, а нарочито стандардима Европске Уније;
- 5) успостављања ефикасног, рационалног и креативног управљања у култури;
- 6) транспарентног дјеловања у култури;
- 7) поштовања и заштите ауторског и сродних права;
- 8) демократизације културне политике и децентрализације организовања и финансирања културе.

Посебни прописи

Члан 4

Поједине области културног и умјетничког стваралаштва и дјелатности културе уређују се посебним законима.

II. ЈАВНИ ИНТЕРЕС У КУЛТУРИ

Послови од јавног интереса у култури

Члан 5

Јавни интерес у култури представља, нарочито:

- 1) равномјеран развој културе на цијелој територији Црне Горе;

- 2) институционално организовање и обављање дјелатности културе;
- 3) заштита и очување материјалне и нематеријалне културне баштине;
- 4) заштита и очување црногорског културног стваралаштва и културних добара изван територије Црне Горе;
- 5) стварање услова за остваривање и развој свих области културног умјетничког стваралаштва;
- 6) међународна културна сарадња и презентација црногорског културног и умјетничког стваралаштва и културне баштине;
- 7) научна истраживања и стручна усавршавања у култури;
- 8) стварање услова за подстицај развоја и афирмацију талената;
- 9) подстицање донаторства и спонзорства у култури;
- 10) очување изворних и традиционалних културних и етно-културних особености;
- 11) развој аматерског културно-умјетничког стваралаштва;
- 12) развој културног и умјетничког стваралаштва лица са инвалидитетом;
- 13) обезбјеђивање просторних и материјалних услова за рад умјетника и стручњака у култури;
- 14) стварање услова за развој креативних индустрија;
- 15) друге послове од јавног интереса, у складу са законом.

Остваривање јавног интереса

Члан 6

Остваривање јавног интереса у култури обезбјеђују Црна Гора и локална самоуправа (у даљем тексту: општина).

Начин и мјере остваривања јавног интереса утврђују се Националним програмом развоја културе (у даљем тексту: Национални програм) и програмима развоја културе у општинама (у даљем тексту: општински програм).

Национални програм

Члан 7

Национални програм је стратешки документ, којим се утврђују дугорочни циљеви и приоритети развоја културе и одређују организационе, финансијске и административне мјере за њихово остваривање на територији Црне Горе.

Национални програм садржи, нарочито:

- 1) циљеве и приоритете развоја културе Црне Горе као мултинационалне, мултикултуралне и мултиконфесионалне државе;
- 2) стандарде културних потреба на државном и локалном нивоу и принципе њиховог остваривања;
- 3) основне предуслове остваривања културе и начин њиховог обезбјеђивања;
- 4) пројекцију обнове, изградње и техникотехнолошког опремања објеката у култури;
- 5) начин обезбјеђивања високо професионалног стручног, научно-истраживачког, стваралачког и умјетничког кадра;
- 6) методологију евалуације свих носилаца дјелатности културе;
- 7) начин подстицаја и помоћи развоја културног и умјетничког стваралаштва и дјелатности културе;
- 8) активности на заштити и очувању културне баштине;
- 9) приоритете међународне културне сарадње;
- 10) планирање кадровских потреба, едукације и професионалног усавршавања;
- 11) научно-истраживачки рад и капиталне пројекте у култури;
- 12) мјере за обезбјеђивање услова за рад умјетника и стручњака у култури;
- 13) мјере за побољшање социјалног положаја запослених у култури, самосталних умјетника и самосталних стручњака у култури;
- 14) пројекцију буџетских и ванбуџетских средстава за финансирање културе;
- 15) смернице за израду општинских програма;
- 16) принципе сарадње и координацију активности субјеката у култури;
- 17) принципе остваривања и развоја сарадње са субјектима из других области;
- 18) методологију и рокове за остваривање Националног програма;
- 19) друге активности и мјере од значаја за остваривање и развој културе.

За поједине области и дјелатности културе, у складу са законом, може се донијети посебни национални програм развоја.

Доношење Националног програма

Члан 8

Национални програм доноси Влада Црне Горе (у даљем тексту: Влада), на предлог органа државне управе надлежног за послове културе (у даљем тексту: Министарство), за период од пет година.

Министарство је дужно да у израду Националног програма укључи представнике научних и стручних институција, струковних удружења, синдиката и других субјеката из области културе.

Министарство, по потреби, а најмање једном годишње, обавјештава Владу о остваривању Националног програма.

Национални савјет за културу

Члан 9

За праћење стања у појединим областима и дјелатностима културе и за предлагање мјера унапређења и развоја културе, Влада, на предлог Министарства, образује Национални савјет за културу (у даљем тексту: Национални савјет).

Састав, мандат, надлежност и начин рада Националног савјета утврђују се актом о образовању савјета.

Члан Националног савјета именује се из реда умјетника и стручњака у култури, високе репутације, из земље и иностранства.

Административно техничке послове и средства за рад Националног савјета обезбјеђује Министарство.

Општински програми

Члан 10

Општински програм садржи: дугорочне потребе локалног становништва и субјеката из области културе, развојне приоритете, динамику реализације и организационе, финансијске и административне мјере за његово остваривање.

Програм из става 1 овог члана доноси скупштина општине, у складу са Националним програмом, за период од пет година.

Предсједник општине, најмање једном годишње, подноси скупштини општине извјештај о остваривању општинског програма.

Програм и извјештај из ст. 2 и 3 овог члана достављају се Министарству.

Општински савјет за културу

Члан 11

Предсједник општине именује савјет за културу као стручно-савјетодавно тијело.

За члана савјета из става 1 овог члана именује се афирмисани умјетник или стручњак у култури.

III. УСТАНОВЕ КУЛТУРЕ

1. Заједничке одредбе

Дјелатност установе

Члан 12

Установа културе (у даљем тексту: установа) је непрофитна организација која је основана за обављање дјелатности културе.

Поред дјелатности културе, установа може обављати и другу дјелатност која је од значаја за остваривање дјелатности за коју је основана.

Статус установе

Члан 13

Установа је правно лице које самостално обавља дјелатност за коју је основана, на начин и под условима утврђеним законом, актом о оснивању и статутом установе.

Оснивање установе

Члан 14

Установу може основати држава, општина, домаће и страно правно или физичко лице (у даљем тексту: оснивач).

Установа се оснива на неодређено или на одређено вријеме.

Ако установу оснива више субјеката из става 1 овог члана, међусобна права и обавезе оснивача уређују се уговором.

Елаборат о оснивању установе

Члан 15

Оснивач установе је дужан да, прије доношења акта о оснивању установе, усвоји елаборат о оправданости оснивања установе (у даљем тексту: елаборат).

Елаборат садржи, нарочито:

- 1) циљеве и задатке ради којих се установа оснива;
- 2) потребе за обављањем дјелатности установе;
- 3) програм обављања дјелатности установе;
- 4) намјере о обављању других дјелатности;
- 5) начин обезбјеђења средстава и других услова за рад установе;
- 6) концепцију развоја установе.

Акт о оснивању установе

Члан 16

Оснивач доноси акт о оснивању установе, који садржи:

- 1) назив оснивача;
- 2) назив и сједиште установе;
- 3) дјелатност установе;
- 4) износ средстава за оснивање и почетак рада установе и начин обезбјеђивања средстава за обављање дјелатности установе;
- 5) права и обавезе оснивача према установи и установе према оснивачу;
- 6) састав и начин именовања органа управљања установе;
- 7) органе руковођења установом;
- 8) рок за именовање органа управљања и органа руковођења, доношење статута и упис установе у Централни регистар Привредног суда (у даљем тексту: Регистар);
- 9) лице које ће привремено вршити дужност директора установе;
- 10) рок на који се установа оснива, ако се оснива на одређено вријеме, односно за извршење одређеног посла.

Оснивач, осим Владе, дужан је да Министарству достави акт о оснивању установе у року од 15 дана од дана доношења акта.

Својство правног лица

Члан 17

Установа стиче својство правног лица даном уписа у Регистар.

Дјелови установе немају својство правног лица.

Статут установе

Члан 18

Статут установе садржи: назив, сједиште и адресу установе; дјелатност установе; дјелокруг рада органа управљања и руковођења; услове и поступак за избор и разрешење директора установе; опште акте установе и начин њиховог доношења; финансирање рада; начин утврђивања кандидата из реда запослених за именовање чланова органа управљања, начин утврђивања предлога за разрешење члана органа управљања из реда запослених, јавност рада и друга питања од значаја за рад установе.

Сагласност на статут установе даје оснивач.

Управљање установом

Члан 19

Установом управља савјет установе.

Савјет установе:

- 1) доноси статут установе;
- 2) утврђује пословну политику и програмску концепцију развоја установе;

- 3) доноси програм рада установе;
- 4) усваја умјетнички програм и правила остваривања умјетничког програма установе;
- 5) доноси акт о унутрашњој организацији и систематизацији послова у установи и друге опште акте установе;
- 6) бира и разрешава директора установе;
- 7) бира и разрешава умјетничког директора установе;
- 8) усваја извјештаје о раду и извјештаје о финансијском пословању установе;
- 9) одређује цијене производа и услуга које пружа установа;
- 10) предлаже оснивачу статусне промјене установе;
- 11) доноси пословник о раду;
- 12) врши и друге послове у складу са законом, статутом и другим општим актима установе.

Састав савјета установе

Члан 20

Савјет установе има предсједника и најмање два члана.

Предсједник или најмање један члан савјета установе именује се из реда запослених у установи.

Именовање и разрешење савјета установе

Члан 21

Предсједника и чланове савјета установе именује и разрешава оснивач.

Мандат предсједника и чланова савјета установе траје четири године.

Разрешење предсједника и члана савјета установе

Члан 22

Предсједник и члан савјета установе може бити разријешен прије истека мандата, ако:

- 1) поднесе оставку;
- 2) поступа супротно закону или статуту установе;
- 3) не врши дужност дуже од шест мјесеци;
- 4) је правоснажно осуђен на безусловну казну затвора.

Члан савјета установе из реда запослених може бити разријешен прије истека мандата и у случају ако не заступа интересе запослених на начин утврђен статутом установе.

Директор установе

Члан 23

Установом руководи директор, ако законом није друкчије одређено.

Директор установе:

- 1) предлаже статут установе;
- 2) организује рад и води пословање установе;
- 3) представља и заступа установу;
- 4) предлаже пословну политику и програмску концепцију развоја установе;
- 5) предлаже акт о унутрашњој организацији и систематизацији послова у установи и друге опште акте које доноси савјет;
- 6) предлаже програм рада и финансијски план установе;
- 7) подноси савјету установе и оснивачу извјештај о раду и извјештај о финансијском пословању;
- 8) стара се о обезбјеђивању услова и средстава за остваривање програма рада установе;
- 9) извршава одлуке савјета установе;
- 10) доноси опште акте који нијесу у надлежности савјета установе;
- 11) одговоран је за законитост рада установе;
- 12) у складу са законом, до одлуке надлежног органа, обуставља од извршења одлуке савјета установе за које сматра да су незаконите;
- 13) поставља и разрешава руководиоце унутрашњих организационих јединица установе;
- 14) одлучује о заснивању и престанку радног односа у установи;
- 15) врши и друге послове у складу са законом, статутом установе и другим општим актима.

Избор директора установе

Члан 24

Директор установе бира се на основу јавног конкурса, на период од четири године, у складу са статутом установе.

Разрјешење директора установе

Члан 25

Директор установе може бити разрјешен прије истека мандата, ако:

- 1) поднесе оставку;
- 2) не спроводи одлуке савјета установе;
- 3) испуни неки од услова прописаних законом за престанак радног односа по сили закона;
- 4) је правоснажно осуђен на безусловну казну затвора;
- 5) поступа супротно закону, статуту и општим актима установе;
- 6) не обезбјеђује законит рад установе;
- 7) савјет установе не усвоји програм рада или извјештај о финансијском пословању установе.

Умјетнички директор установе

Члан 26

Установе из области културно-умјетничког стваралаштва могу имати и умјетничког директора.

Умјетнички директор установе:

- 1) предлаже програмску концепцију развоја установе;
- 2) предлаже умјетнички програм установе и правила остваривања умјетничког програма установе;
- 3) одлучује о техничко-технолошком опремању установе неопходном за остваривање умјетничког програма;
- 4) руководи организационим јединицама и запосленима који изводе умјетничке програме у установи;
- 5) управља средствима намијењеним за програмске активности у установи;
- 6) одлучује о ангажовању запослених и сарадника на реализацији умјетничког програма у установи.

Избор и разрјешење умјетничког директора установе

Члан 27

Умјетнички директор установе бира се на основу јавног конкурса, на период од четири године.

Услови за избор умјетничког директора установе утврђују се статутом установе.

Умјетнички директор може бити разрјешен прије истека мандата, ако:

- 1) поднесе оставку;
- 2) без оправданог разлога не реализује утврђени умјетнички програм;
- 3) ненамјенски или нерационално користи средства којим управља;
- 4) испуни неки од услова за престанак радног односа по сили закона;
- 5) је правоснажно осуђен на безусловну казну затвора.

У случају разрјешења умјетничког директора установе прије истека мандата, послове умјетничког директора обавља директор установе.

Одобрење за рад

Члан 28

Установа је дужна да, прије почетка обављања дјелатности, прибави одобрење за рад.

Одобрење из става 1 овог члана издаје Министарство када утврди да установа има обезбијеђене услове прописане за обављање дјелатности за коју је основана.

Ближе услове за обављање дјелатности установе у погледу простора, кадра и опреме, прописује Министарство, у складу са законом.

Евиденција установа

Члан 29

Министарство, у циљу праћења стања и формирања базе података, води евиденцију установа.

Статус запослених у установи

Члан 30

На запослене у установи примјењују се општи прописи о раду и колективни уговори, ако законом није друкчије одређено.

Обавезе оснивача

Члан 31

Оснивач је дужан да редовно обезбјеђује средства за рад установе.

Средства из става 1 овог члана обухватају: средства за зараде и остала примања запослених, материјалне трошкове, одржавање и осигуравање објеката и опреме, техничко-технолошко опремање за реализацију програмских активности установе.

Средства из става 2 овог члана обезбјеђују се на основу годишњег програма рада установе.

Обавезе установе

Члан 32

Установа је дужна да обавља дјелатност за коју је основана, намјенски користи средства за рад и да оснивачу, најкасније до краја априла текуће године, поднесе извјештај о раду и извјештај о финансијском пословању за претходну годину.

Извјештаји из става 1 овог члана достављају се и Министарству, ради формирања базе података и сачињавања статистичких извјештаја.

Сопствени приходи установе

Члан 33

Установа може остваривати приходе вршењем дјелатности за коју је основана.

Сопствене приходе установа је дужна да користи за покриће трошкова насталих обављањем послова којима је приход остварен и за унапређење дјелатности установе.

Под унапређењем дјелатности установе сматра се: улагање у простор, опрему и друга средства потребна за обављање дјелатности; стручно усавршавање и оспособљавање запослених; побољшање услова рада; учешће у међународним пројектима и активностима и медијска промоција установе.

Установа може дио сопствених прихода, уз сагласност оснивача, користити за повећање зарада и исплату других накнада и помоћи запосленима.

Донације и друге помоћи

Члан 34

Установа је дужна да средства донације и друге помоћи користи у складу са намјеном коју одреди донатор, односно давалац помоћи.

Донације и помоћи којима није одређена намјена користе се за остваривање програмских активности установе.

Надзор над радом установе

Члан 35

Надзор над радом установе врши оснивач, ако законом или оснивачким актом није друкчије одређено.

Министарство врши надзор на радом установе у погледу испуњености услова за обављање дјелатности из члана 28 ст. 2 и 3 овог закона.

Статусне промјене

Члан 36

Оснивач може промијенити статус установе (издвајање дијела установе у посебну установу, припајање дијела установе другој установи, организовање нове установе обједињавањем дјелова, односно спајањем двије или више установа или трансформацијом установе у привредно друштво), по поступку прописаном за оснивање установе, ако посебним законом није друкчије одређено.

Промјена назива, дјелатности и сједишта установе врши се оснивачким актом установе.

Разлози за престанак рада установе

Члан 37

Установа престаје са радом, ако:

- 1) не испуњава прописане услове за обављање дјелатности;
- 2) је правоснажном судском одлуком утврђена ништавост уписа у Регистар;
- 3) не обавља дјелатност због које је основана;
- 4) је наступио други случај утврђен законом или актом о оснивању.

Начин престанка рада установе

Члан 38

Када Министарство утврди да установа не испуњава прописане услове за обављање дјелатности за коју је основана, одредиће рок у којем је установа дужна да обезбиједи потребне услове и о томе обавјештава оснивача.

Ако установа не испуни потребне услове у одређеном року, Министарство ће донијети рјешење којим ће забранити рад установи, односно обављање дјелатности.

Када орган који врши надзор над радом установе утврди да установа не обавља дјелатност за коју је основана дуже од 90 дана, наложиће јој да у року од 15 дана настави са обављањем дјелатности и о томе ће обавијестити Министарство, ако оно не врши надзор.

Ако установа не поступи по налогу органа из става 3 овог члана, орган који врши надзор покренуће поступак за брисање установе из Регистра.

Акт о престанку установе

Члан 39

Акт о престанку установе доноси оснивач.

2. Јавна установа

Оснивање јавне установе

Члан 40

Установа чији је оснивач држава или општина оснива се као јавна установа.

Јавна установа може се основати ради обављања дјелатности у једној или више области културе.

На јавну установу односе се одредбе о установи, ако овим законом није друкчије одређено.

Елаборат о оснивању јавне установе

Члан 41

Елаборат о оснивању јавне установе, поред елемената из члана 15 став 2 овог закона, треба да садржи и разлоге да се потребе за вршењем дјелатности за коју се јавна установа оснива не могу задовољити у постојећим јавним установама.

Акт о оснивању јавне установе

Члан 42

Акт о оснивању јавне установе, чији је оснивач држава, доноси Влада, а за јавне установе чији је оснивач општина, скупштина општине.

Састав савјета јавне установе

Члан 43

Савјет јавне установе има предсједника и четири члана, од којих је један из реда запослених у јавној установи.

За члана савјета јавне установе, чији је оснивач држава, осим члана савјета из реда запослених, именује се афирмисани стваралац или афирмисани стручњак из области која је од значаја за развој културе.

За члана савјета јавне установе, чији је оснивач општина, осим члана савјета из реда запослених, именује се стваралац или стручњак из области која је од значаја за развој културе.

Именовање и разрјешење савјета јавне установе

Члан 44

Предсједника и чланове савјета јавне установе, чији је оснивач држава, именује и разрјешава Влада, на предлог Министарства.

Предсједника и чланове савјета јавне установе, чији је оснивач општина, именује и разрјешава надлежни орган општине.

Разлози за разрјешење предсједника и члана савјета јавне установе

Члан 45

Предсједник и члан савјета јавне установе, поред разлога из члана 22 овог закона, може бити разрјешен прије истека мандата на који је именован на начин прописан статутом и у случају ако не штити јавни интерес.

Руковођење јавном установом

Члан 46

Јавном установом руководи директор.

Јавном установом из области културно-умјетничког стваралаштва руководе умјетнички директор и пословни директор.

Изузетно од става 2 овог члана, именовање умјетничког директора није обавезно, ако је пословни директор умјетник високе репутације или стручњак у култури високе репутације.

Пословни директор врши послове из члана 23 овог закона, који нијесу у надлежности умјетничког директора.

Именовање органа руковођења јавне установе чији је оснивач држава

Члан 47

Директора, умјетничког директора и пословног директора јавне установе, чији је оснивач држава, именује и разрјешава Влада, на предлог Министарства.

За директора јавне установе, чији је оснивач држава, именује се афирмисани умјетник или афирмисани стручњак у култури.

За умјетничког директора јавне установе, чији је оснивач држава, именује се умјетник високе репутације или стручњак у култури високе репутације.

За пословног директора јавне установе, чији је оснивач држава, именује се афирмисани стручњак из области друштвених дјелатности.

Одговорност оснивача

Члан 48

Оснивач јавне установе одговара за обавезе јавне установе.

Коришћење сопствених прихода јавне установе

Члан 49

Јавна установа може до 35% сопствених прихода користити за повећање зарада запослених и исплату накнада и помоћи за које средства не обезбјеђује оснивач.

IV. УМЈЕТНИЦИ И СТРУЧЊАЦИ У КУЛТУРИ

Умјетник

Члан 50

Умјетник је лице које као аутор ствара оригинална умјетничка дјела или лице које интерпретира умјетничка и друга дјела.

Стручњак у култури

Члан 51

Стручњак у култури је лице са одговарајућом стручном спремом, које обавља научно-истраживачке, теоријско-критичке, едукативне, продуцентске, умјетничко-сарадничке, специјалистичко-техничке или организаторске послове у области културе.

Истакнути културни стваралац

Члан 52

Умјетнику или стручњаку у култури, чија су дјела или стваралаштво од изузетног значаја за културу Црне Горе, може се додијелити статус истакнути културни стваралац.

Статус истакнути културни стваралац додјељује Влада, на предлог Министарства.

Истакнути културни стваралац има право на доживотну мјесечну накнаду од дана додјеле статуса, у висини једне до двије просјечне нето зараде у Црној Гори у години која претходи исплати накнаде.

Ближе критеријуме и начин додјељивања статуса истакнути културни стваралац, као и услове и критеријуме за утврђивање висине и начина исплате накнаде по основу тог статуса прописује Влада.

Струковна удружења

Члан 53

Струковно удружење је невладина организација умјетника и/или стручњака у култури која је основана и регистрована, ради:

- 1) заштите стручних, професионалних и социјалних права и интереса умјетника и стручњака у одређеној области културе;
- 2) остваривања и унапређивања стручних и професионалних принципа и стандарда у одређеној области културе;
- 3) објављивања, промовисања или презентовања умјетничких и других ауторских дјела из области културе или интерпретаторских остварења;
- 4) обављања других послова од значаја за развој културе.

Струковно удружење је дужно да води евиденцију својих чланова.

Репрезентативно струковно удружење

Члан 54

Ако у истој области културе постоје два или више струковних удружења, репрезентативним струковним удружењем сматра се удружење које има већи број чланова који су афирмисани умјетници или стручњаци у култури, шире програмске циљеве и задатке дјеловања и запаженије резултате рада.

Статус репрезентативног струковног удружења утврђује Министарство.

Ближе критеријуме и начин утврђивања статуса репрезентативно струковно удружење прописује Министарство.

V. САМОСТАЛНИ УМЈЕТНИЦИ И САМОСТАЛНИ СТРУЧЊАЦИ У КУЛТУРИ

Статус

Члан 55

Самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури је умјетник или стручњак у култури који се бави умјетничким или културним стваралаштвом, односно који обавља послове из чл. 50 и 51 овог закона као основно занимање, ради остваривања прихода, без заснивања радног односа.

Услови за стицање статуса

Члан 56

Статус самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури може стећи умјетник, односно стручњак у култури под условом да:

- 1) је црногорски држављанин;
- 2) има пребивалиште у Црној Гори;
- 3) није у радном односу;
- 4) је пословно способан;
- 5) није правоснажно осуђен на казну затвора у трајању дужем од шест мјесеци или да му није изречена заштитна мјера забране обављања дјелатности у области за коју тражи признавање статуса самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури;
- 6) није на редовном школовању;
- 7) има јавно објављено стваралаштво.

Ближе критеријуме у погледу јавно објављеног стваралаштва и одговарајуће стручне спреме за лица из члана 51 овог закона прописује Министарство, на предлог репрезентативних струковних удружења.

Стицање статуса

Члан 57

Статус самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури, на захтјев умјетника или стручњака у култури, признаје Министарство, на предлог стручне комисије (у даљем тексту: комисија).

Комисију из става 1 овог члана образује Министарство од представника репрезентативних струковних удружења.

Ако у одређеној области не постоји репрезентативно струковно удружење, за члана комисије се може именовати умјетник или стручњак у култури који није члан струковног удружења.

Захтјев за признавање статуса

Члан 58

Захтјев за признавање статуса самостални умјетник, односно самостални стручњак садржи:

- 1) основне податке о подносиоцу захтјева (име и презиме);
- 2) податке о досадашњем раду;
- 3) назив области културе којом ће се бавити у статусу самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури.

Уз захтјев из става 1 овог члана подносе се докази о испуњености услова из члана 56 овог закона, осим доказа из тачке 5, који се прибавља по службеној дужности.

Примјена прописа

Члан 59

О захтјеву за признавање статуса самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури рјешава се непосредно, по правилима скраћеног управног поступка.

Трајање статуса

Члан 60

Статус самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури признаје се од дана подношења захтјева и траје пет година, уз могућност продужавања.

Захтјев за продужавање статуса самостални умјетник, односно статуса самостални стручњак у култури, са доказима о испуњености услова из члана 56 овог закона, подноси се најкасније 60 дана прије истека признатог статуса.

Изузетно од става 1 овог члана, статус-самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури, без продужавања, задржава истакнути културни стваралац и самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури који овај статус има непрекидно више од 20 година.

Престанак статуса самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури

Члан 61

Статус самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури престаје, ако самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури:

- 1) поднесе писани захтјев, даном подношења захтјева;
- 2) заснује радни однос, даном заснивања радног односа;
- 3) изгуби црногорско држављанство или пребивалиште у Црној Гори, даном коначности рјешења о губитку држављанства, односно даном одјаве пребивалишта;

4) је правоснажно осуђен на безусловну казну затвора у трајању дужем од шест мјесеци, даном упућивања на издржавање казне;

5) је судском одлуком изречена заштитна мјера обављања дјелатности из области културе за коју му је додијељен статус самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури у трајању дужем од шест мјесеци, даном правоснажности судске одлуке;

6) се не бави културним или умјетничким стваралаштвом или не обавља дјелатност културе за коју му је додијељен статус самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури дуже од двије године, осим у случају привремене спријечености за рад, даном истека овог рока;

7) статус самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури не буде му продужен, истеком задњег дана трајања статуса;

8) испуни услове за остваривање права на старосну пензију, даном остваривања права;

9) за обављање дјелатности за коју му је додијељен статус самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури, ангажује друго лице.

Министарство доноси рјешење о престанку статуса самостални умјетник, односно статуса самостални стручњак у култури, на захтјев самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури или по службеној дужности.

Регистар самосталних умјетника и самосталних стручњака у култури

Члан 62

Министарство води регистар самосталних умјетника и самосталних стручњака у култури (у даљем тексту: регистар).

Садржај и начин вођења регистра прописује Министарство.

Дужности самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури

Члан 63

Самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури дужан је да:

1) у пословању са трећим лицима уз своје име и презиме, користи ознаку "самостални умјетник", односно "самостални стручњак у култури";

2) органу управе надлежном за наплату пореза, у прописаном року, поднесе пореску пријаву о приходима оствареним пословањем са статусом самостални умјетник, односно статусом самостални стручњак у култури;

3) одмах, а најкасније у року од 15 дана, обавијести Министарство о разлозима за престанак статуса самостални умјетник, односно статуса самостални стручњак у култури из члана 61 овог закона.

Остваривање прихода

Члан 64

Самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури остварује приходе продајом својих дјела, вршењем услуга и на други законом дозвољен начин.

Здравствено и пензијско-инвалидско осигурање

Члан 65

Самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури има право на здравствено и пензијско-инвалидско осигурање, у складу са законом.

Средства за уплату доприноса за здравствено осигурање самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури обезбјеђују се у буџету Црне Горе.

Доприносе за пензијско-инвалидско осигурање уплаћује самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури.

Изузетно од става 3 овог члана, доприносе за пензијско-инвалидско осигурање самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури обезбјеђују се у буџету Црне Горе, ако самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури оствари годишњи приход већи од једне просјечне годишње нето зараде у Црној Гори у претходној години.

Уплата доприноса за пензијско-инвалидско осигурање из буџета Црне Горе врши се на писани захтјев самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури. Уз захтјев за уплату доприноса подноси се доказ о оствареним приходима и обрачун доприноса утврђен од органа управе надлежног за наплату пореза.

Изузетно, Министарство може, на предлог комисије, извршити уплату доприноса за самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури који није остварио приход из става 4 овог члана, ако није обављао дјелатност из оправданих разлога.

Повраћај плаћених доприноса

Члан 66

Самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури има право на повраћај доприноса за здравствено и пензијско-инвалидско осигурање плаћених у току године, до износа доприноса плаћених из буџета Црне Горе у складу са чланом 65 овог закона.

Повраћај доприноса из става 1 овог члана врши се у складу са законом којим се уређују доприноси за социјално осигурање.

Признање статуса за ранији период

Члан 67

Изузетно од члана 60 став 1 овог закона, Министарство може, на предлог комисије, признати умјетнику, односно стручњаку у култури статус самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури за ранији период, у складу са оствареним радом, односно стваралаштвом, ради регулисања пензијског стажа.

Статус самостални умјетник, односно статус самостални стручњак у култури за ранији период не може се признати за вријеме: редовног школовања, односно студирања; одслужења војног рока; издржавања казне затвора и трајања мјере безбједности забране обављања дјелатности у култури.

Доприносе за пензијско и инвалидско осигурање по основу статуса из става 1 овог члана сноси сам умјетник, односно стручњак у култури.

VI. ПОДСТИЦАЈ И ПОДРШКА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ

1. Подстицај развоја културе

Суфинансирање пројеката

Члан 68

Развој културе се подстиче суфинансирањем програма и пројеката од значаја за остваривање јавног интереса у култури (у даљем тексту: пројекат) средствима из буџета Црне Горе и буџета општине.

Министарство и надлежни орган општине прописују врсту пројеката из одређених области културе који ће се суфинансирати средствима из става 1 овог члана.

Обим суфинансирања

Члан 69

Средствима из буџета Црне Горе, односно буџета општине може се суфинансирати пројекат највише до 50% износа укупних средстава потребних за његову реализацију.

Изузетно од става 1 овог члана, Министарство, односно надлежни орган општине може пројекат који је од изузетног значаја за Црну Гору, односно општину суфинансирати у износу већем од 50% износа укупних средстава потребних за његову реализацију.

Јавни конкурс

Члан 70

Суфинансирање пројекта врши се на основу јавног конкурса (у даљем тексту: конкурс), који објављује Министарство, односно надлежни орган општине.

Конкурс се објављује за одређену област културе у новембру текуће године за наредну годину, у најмање једном дневном штампаном медију који излази у Црној Гори и на web сајту Министарства, односно надлежног органа општине.

Конкурс садржи критеријуме за вредновање пројеката.

Рок за подношење пријава на конкурс не може бити краћи од 30 дана од дана објављивања конкурса.

Изузетно од става 1 овог члана, Министарство, односно надлежни орган општине може, без расписивања јавног конкурса, суфинансирати пројекат који је од капиталног значаја за:

- 1) црногорску културу;
- 2) остваривање међународне сарадње;
- 3) равномјерни културни развој Црне Горе, односно општине.

Пројекти из става 5 овог члана могу се суфинансирати, односно финансирати до пуног износа трошкова потребних за њихову реализацију.

Право учешћа на конкурс

Члан 71

Право учешћа на конкурс имају физичка и правна лица која имају пребивалиште у Црној Гори, односно која су у Црној Гори регистрована за обављање дјелатности културе, осим јавних установа и других субјеката чији се рад финансира из буџета Црне Горе, односно буџета општине средствима планираним за културу.

Пријава на конкурс

Члан 72

Пријава на конкурс се подноси на обрасцу који прописује Министарство, односно надлежни орган општине.

Критеријуми за вредновање пројеката

Члан 73

Пројекти пријављени на конкурс вреднују се по сљедећим критеријумима:

- 1) умјетнички квалитет и значај за развој црногорске културе;
- 2) референце реализатора;
- 3) допринос развоју мултинационалних и мултикултуралних вриједности;
- 4) допринос подстицању интернационалног дијалога и стимулисању развоја партнерства;
- 5) међународна афирмација црногорске културе;
- 6) допринос очувању традиције и црногорске културне баштине;
- 7) афирмација перспективних талената;
- 8) допринос афирмацији стваралаштва лица са инвалидитетом;
- 9) реалност буџета пројекта и обезбијеђеност услова за његову реализацију.

Министарство, односно надлежни орган општине може утврдити и друге критеријуме за вредновање пројеката из одређене области културе, у складу са законом.

Комисија за вредновање пројеката

Члан 74

Вредновање пројеката из одређене области културе врши комисија коју образује Министарство, односно надлежни орган општине од афирмисаних умјетника и стручњака у култури.

Актом о образовању комисије утврђује се састав, задаци, начин рада, трајање мандата и накнада за рад чланова комисије.

Рад комисије је јаван.

Спрјечавање сукоба интереса

Члан 75

Члан комисије не може учествовати у вредновању пројекта у који је на било који начин укључен или ако постоји неки од разлога предвиђених законом којим се уређује конфликт интереса.

Предлог за суфинансирање

Члан 76

Комисија, након вредновања пројеката, подноси Министарству, односно надлежном органу општине образложени предлог за суфинансирање пројеката од значаја за остваривање јавног интереса у култури.

Предлог из става 1 овог члана садржи: назив пројекта, име и презиме и адресу, односно назив и сједиште реализатора пројекта и висину средстава за суфинансирање пројекта.

Одлука о суфинансирању

Члан 77

Одлуку о суфинансирању пројекта доноси министар, односно надлежни органа општине. Ако министар, односно надлежни орган општине не прихвати предлог комисије за суфинансирање пројекта, дужан је да о разлозима неприхватања обавијести комисију.

Одлука из става 1 овог члана се јавно саопштава и објављује на web сајту Министарства, односно надлежног органа општине.

Реализатор пројекта који није извршио обавезе из претходног уговора о суфинансирању не може добити средства за суфинансирање новог пројекта, до извршења обавеза.

Уговор о суфинансирању

Члан 78

Министарство, односно надлежни орган општине и реализатор пројекта, на основу акта из члана 77 овог закона, закључују уговор о суфинансирању пројекта, којим уређују динамику реализације пројекта, уплату, коришћење и правдање одобрених средстава, извјештавање о стању пројекта и начин презентације пројекта и коначног извјештаја о реализацији пројекта.

Уговор из става 1 овог члана се закључује у року од 30 дана од дана објављивања одлуке из члана 77 овог закона.

Изузетно, Министарство, односно надлежни орган општине може, на писани захтјев реализатора пројекта, продужити уговорени рок за реализацију пројекта и по том основу тај пројекат суфинансирати средствима из буџета Црне Горе, односно буџета општине за наредну годину.

Управљање пројектом

Члан 79

У случају из члана 69 став 2 и члана 70 став 6 овог закона, Министарство, односно надлежни орган општине има право да учествује у управљању пројектом, као и право на дио добити остварене реализацијом пројекта, сразмјерно уложеним средствима по основу суфинансирања, у односу на укупан износ трошкова реализације пројекта.

Намјенско коришћење средстава

Члан 80

Реализатор пројекта је дужан да средства уплаћена из буџета Црне Горе, односно буџета општине, по основу суфинансирања пројекта у култури, користи искључиво за одобрене намјене на реализацији пројекта.

Реализатор пројекта, који средства за суфинансирање пројекта ненамјенски користи или пројекат не реализује у уговореном року, дужан је да, на захтјев Министарства, односно надлежног органа општине, врати укупан износ уплаћених средстава са каматом у висини просјечне банкарске камате на краткорочне кредите.

Коришћење средстава за суфинансирање

Члан 81

Средства из буџета Црне Горе, односно буџета општине, одобрена за суфинансирање пројекта од значаја за остваривање јавног интереса у култури, користе се без обавезе враћања, под условима утврђеним овим законом и уговором о суфинансирању, ако посебним законом није друкчије одређено.

Надзор над извршавањем уговора

Члан 82

Министарство, односно надлежни орган општине врши надзор над извршавањем обавеза из уговора о суфинансирању пројекта.

У поступку вршења надзора из става 1 овог члана, Министарство, односно надлежни орган општине може:

- 1) затражити испуњење уговорених обавеза у примјереном року;
- 2) једнострано раскинути уговор, ако реализатор пројекта не извршава уговорене обавезе;
- 3) тражити повраћај уплаћених средстава са припадајућом каматом, ако одобрена средства не користи у складу са чланом 80 овог закона.

2. Посебни облици подршке развоју културе

Откуп књига

Члан 83

У циљу попуњавања библиотечких фондова, Министарство, односно надлежни орган општине, дужно је да народним и другим општим библиотекама на територији Црне Горе, односно општине додјељују средства за откуп књига.

Откуп књига средствима из става 1 овог члана врши се на основу јавног конкурса, на предлог стручне комисије.

Ближе услове, критеријуме и начин коришћења средстава за откуп књига прописује Министарство.

Откуп ликовних дјела и музејских предмета

Члан 84

Министарство, односно надлежни орган општине, дужно је да, на основу јавног конкурса, за потребе музеја и галерија чији је оснивач држава или општина, врши откуп ликовних дјела и музејских предмета.

У обавезу из става 1 овог члана рачуна се и откуп ликовних дјела и музејских предмета које врше музеји и галерије средствима из буџета Црне Горе, односно буџета општине.

Откуп ликовних дјела и музејских предмета врши се на предлог стручне комисије.

Изузетно, субјекти из ст. 1 и 2 овог члана могу непосредном погодбом откупити уникатни музејски предмет и музејски предмет који има статус културног добра.

Ближе услове за откуп ликовних дјела и музејских предмета и критеријуме за утврђивање њихове вриједности прописује Министарство.

Обезбјеђивање радног и стамбеног простора

Члан 85

Држава и општина могу умјетнику и стручњаку у култури омогућити коришћење и куповину радног и стамбеног простора, под повољним условима.

Повољним условима из става 1 овог члана сматра се закупнина и продајна цијена пословног и стамбеног простора испод просјечне тржишне цијене закупа и продаје пословног и стамбеног простора на територији општине, омогућавање плаћања закупнине и продајне цијене дјелима или услугама, давање кредита за куповину радног и стамбеног простора под условима повољнијим од банкарских услова, давање стана и радног простора на коришћење по основу закупа и омогућавање куповине стана под условима прописаним за запослене којима се зараде финансирају из буџета Црне Горе, односно буџета општине.

Ближе услове, критеријуме и начин обезбјеђивања радног и стамбеног простора умјетницима и стручњацима у култури прописује Влада, односно надлежни орган општине.

Обезбјеђивање услова за рад репрезентативних струковних удружења

Члан 86

Држава обезбјеђује простор и средства за материјалне трошкове потребне за рад репрезентативних струковних удружења.

Средства за програмске активности репрезентативних струковних удружења обезбјеђују се на начин и по поступку прописаном за суфинансирање пројеката.

Репрезентативно струковно удружење је дужно да Министарству поднесе извјештај о раду, најмање једном у шест мјесеци.

Накнада трошкова умјетницима

Члан 87

Министарство може умјетнику накнадити одређени износ трошкова насталих по основу царине и пореза на додату вриједност на набављену опрему, инструменте или материјал за рад.

Критеријуме и услове за накнаду трошкова из става 1 овог члана прописује Министарство.

Креативне индустрије

Члан 88

Држава и општина подстичу и помажу развој креативних индустрија које обухватају производњу културних производа и услуга из области интелектуалне својине.

Традиционални занати и вјештине

Члан 89

Држава и општина подстичу очување и развој традиционалних заната и вјештина, давањем финансијске помоћи за набавку алата и материјала и оспособљавање стручног кадра.

Аматеризам

Члан 90

Држава и општина подстичу некомерцијалне облике аматерског дјеловања у култури, којима се доприноси афирмацији црногорских изворних културних вриједности или савременог културно-умјетничког стваралаштва.

Критеријуме, услове и начин додјеле средстава из става 1 овог члана прописује Министарство.

3. Културне манифестације и фестивали од посебног значаја

Члан 91

Министарство може одредити поједину културну манифестацију или фестивал од посебног значаја за културу Црне Горе.

Ближе критеријуме за одређивање културне манифестације или фестивала од посебног значаја прописује Влада.

Актом из става 1 овог члана уређује се статус, организација и начин финансирања фестивала, односно манифестације.

VI. ФИНАНСИРАЊЕ КУЛТУРЕ

Извори финансирања

Члан 92

Култура се финансира из:

- 1) средстава буџета Црне Горе;
- 2) средстава буџета општина;
- 3) намјенских извора прихода за културу (таксе, ренте и др.);
- 4) прихода од игара на срећу;
- 5) донација;
- 6) спонзорства;
- 7) сопствених прихода субјеката који се баве културом;
- 8) других извора у складу са законом.

Средства буџета Црне Горе

Члан 93

Буџетом Црне Горе обезбјеђују се средства за културу у складу са Националним програмом.

Средства за рад Министарства у текућем буџету издвајају се најмање на нивоу 2,5% од државног буџета, умањеног за издатке државних фондова и капиталног буџета, уколико је планирани реални раст бруто домаћег производа (БДП) до 8%, односно најмање на нивоу 3%, уколико је планирани реални раст БДП већи од 8%.

Средства буџета општине

Члан 94

Буџетом општине обезбјеђују се средства за културу у складу са општинским програмом.

Намјенски извори прихода

Члан 95

Законом се могу за одређене области културе установити посебни извори прихода.

Донације

Члан 96

Средства за плаћање царина и пореза на додатну вриједност, по основу куповине добара и услуга из донаторских средстава, посебно ће се планирати у буџету Министарства и не представљају саставни дио процента из члана 93 став 2 овог закона.

На улагања у културу, по основу донација, примјењују се пореске олакшице у складу са пореским прописима.

VII. НАДЗОР

Управни надзор

Члан 97

Управни надзор над примјеном овог закона врши Министарство.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 98

Новчаном казном од десетоструког до стотоструког износа најниже цијене рада у Црној Гори казниће се за прекршај орган, правно лице и предузетник који је оснивач установе културе, ако:

1) прије доношења акта о оснивању установе не усвоји елаборат о оснивању установе (члан 15 став 1);

2) не достави Министарству у прописаном року акт о оснивању установе (члан 16 став 2);

3) не обезбјеђује редовно средства за рад установе (члан 31 став 1).

За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице у органу и правном лицу и физичко лице које је оснивач установе културе новчаном казном од двоструког до десетоструког износа најниже цијене рада у Црној Гори.

Члан 99

Новчаном казном од десетоструког до педесетоструког износа најниже цијене рада у Црној Гори казниће се за прекршај правно лице - установа културе, ако:

1) прије почетка рада не прибави одобрење за рад (члан 28 став 1);

2) не достави у прописаном року извјештај о раду оснивачу или Министарству (члан 32);

3) користи сопствене приходе мимо намјена утврђених овим законом (чл. 33 и 49);

4) средства од донације или друге помоћи користи мимо намјене коју је одредио донатор, односно давалац помоћи (члан 34).

За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу - установи културе новчаном казном од двоструког до десетоструког износа најниже цијене рада у Црној Гори.

Члан 100

Новчаном казном од двоструког до петоструког износа најниже цијене рада у Црној Гори казниће се физичко лице које је самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури, ако:

1) у пословању са трећим лицима уз своје име не назначи "самостални умјетник", односно "самостални стручњак у култури" (члан 63 став 1 тачка 1);

2) не обавијести Министарство у прописаном року о сваком разлогу за престанак статуса самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури (члан 63 став 1 тачка 3).

IX. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 101

Национални програм из члана 7 овог закона донијеће се у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Општински програми из члана 10 овог закона донијеће се у року од 120 дана од дана доношења Националног програма.

Члан 102

Подзаконски акти за спровођење овог закона донијеће се у року од 120 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 103

Права и обавезе оснивача јавних установа из области културе које је основала Скупштина Црне Горе по ранијим прописима преузима Влада.

Оснивачки акти јавних установа ускладиће се са овим законом, у року од 120 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 104

Именовање савјета јавних установа, у складу са овим законом, извршиће се у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До именовања савјета из става 1 овог члана функцију органа управљања вршиће досадашњи органи управљања јавних установа.

Члан 105

Директори, пословни директори и умјетнички директори јавних установа именоваће се у складу са овим законом у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До именовања директора из става 1 овог члана функцију директора вршиће досадашњи директори.

Члан 106

Самостални умјетници који су овај статус стекли по досадашњим прописима задржавају тај статус до истека рока на који им је статус признат.

Члан 107

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о самосталним умјетницима ("Службени лист СРЦГ", број 31/84).

Члан 108

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Црне Горе".

СУ-СК Број 01-736/10

Подгорица, 29. јула 2008. године

Скупштина Црне Горе

Предсједник,
Ранко Кривокапић, с.р.

194. Zakon o muzejskoj djelatnosti

**Z
A
K
O
N**

O MUZEJSKOJ DJELATNOSTI (Objavljen

u "Sl. list SRCG", br. 26/77, 30/77, 33/89)

I. OPŠTE ODREDBE

**Č
l
a
n**

**1
.**

Pod muzejskom djelatnošću, u smislu ovog zakona, podrazumijeva se sistematsko istraživanje, prikupljanje, proučavanje, čuvanje, stručna zaštita, stručna i naučna obrada, izlaganje pokretnih dobara značajnih za kulturu, umjetnost, nauku i obrazovanje, kao i publikovanje rezultata ove djelatnosti.

**Č
l
a
n**

**2
.**

Zadatak muzejske djelatnosti je stvaranje povoljnijih uslova da pokretna kulturna dobra (u daljem tekstu: muzejski materijal) kao dio nacionalne i opštjeljudske kulturne baštine budu sačuvani i da služe zadovoljavanju kulturnih, naučnih i obrazovnih potreba društva.

**Č
l
a
n**

**3
.**

Muzejsku djelatnost obavljaju muzeji i muzejske zbirke i Narodni muzej Crne Gore (u daljem tekstu: muzeji).

**Č
l
a
n**

4

.

Muzejska djelatnost je od posebnog društvenog interesa.

Č

I

a

n

5

.

Pravo upravljanja muzejskim materijalom pripada opštini na čijoj se teritoriji nalazi muzejski materijal, ukoliko to pravo nije dato organizaciji udruženog rada ili drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici ili organu ili se ne nalazi u svojini građana, odnosno građansko-pravnih lica.

U društvenoj je svojini muzejski materijal koji se nalazi u zemlji ili vodi.

Č

I

a

n

6

.

Muzejski materijal zaštićen je ovim zakonom bez obzira da li se nalazi u društvenoj svojini ili u svojini građana, odnosno građansko-pravnih lica.

Č

I

a

n

7

.

Pokretna stvar za koju se opravdano pretpostavlja da predstavlja muzejski materijal uživa prethodnu zaštitu. Prethodnoj zaštiti podliježu naročito: stvari koje se odnose na istoriju društva; život i rad istaknutih ličnosti; djela likovnih umjetnosti kao što su: slike, ikone, crteži, grafike, skulpture, mozaici i njihove kolekcije; pokretni arheološki predmeti; zbirke koje imaju istorijsku vrijednost kao cjeline; zbirke i pojedini primjerci starog novca,

medalja, ordenja, pečata i sl.; zbirke poštanskih i taksenih maraka; predmeti koji se odnose na život i običaje naroda; zbirke i rijetki primjerci prirode; predmeti primijenjenih umjetnosti i umjetničkih zanata, muzički instrumenti, alati, mašine i prevozna sredstva kao i druge stvari starije od 50 godina, kao i arhivski i bibliotečki materijal koji ima svojstvo muzejskog materijala.

Č

I

a

n

8

.

Muzejski materijal, kao i materijal iz člana 7. stav 2. ovog zakona koji uživa prethodnu zaštitu, ne može se oštetiti ili uništiti niti se može izvoziti ni iznositi u inostranstvo.

Č

I

a

n

9

.

Na muzejski materijal koji ima svojstvo spomenika kulture primjenjuju se odredbe Zakona o zaštiti spomenika kulture.

Na muzejski materijal u pogledu arheoloških iskopavanja i istraživanja primjenjuju se odredbe Zakona o zaštiti spomenika kulture.

Član 10.

Rad muzeja je javan.

Javnost rada ostvaruje se objavljivanjem programa istraživanja i idejnih projekata, stalnim i povremenim izložbama i upoznavanjem javnosti sa značajnim otkrićima.

Bliže odredbe o ostvarivanju javnosti rada sadrži statut i drugi samoupravni opšti akt muzeja.

Član 11.

Nadzor nad zakonitošću rada muzeja vrši opštinski organ uprave nadležan za poslove kulture opštine na čijoj se teritoriji nalazi sjedište muzeja.

Nadzor nad zakonitošću rada muzeja koji je osnovala SRCG vrši republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

II. MUZEJSKI MATERIJAL

Član 12.

Pod muzejskim materijalom smatraju se izvorni radovi iz oblasti umjetnosti, primijenjene umjetnosti, zanata,

kućne radinosti, predmeti i dokumenti vezani za život i običaje naroda, istorijske događaje i pojave, značajne ličnosti, predmeti prirode i tehnike koji služe unapređivanju kulture, nauke i obrazovanja.

Član 13.

Muzeji, po pravilu, pribavljaju muzejski materijal pronalaženjem, prikupljanjem (istraživanjem, iskopavanjem, vađenjem i sl.), kupovinom, razmjenom, zavještanjem, poklonom i preuzimanjem muzejskog materijala od državnih organa, organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica.

Član 14.

Muzejski materijal se izlaže u prostorijama muzeja ili drugim prostorijama koje omogućavaju propisanu zaštitu tog materijala.

Muzejski materijal koji nije izložen sistematizuje se i brižljivo čuva u skladu sa propisima o čuvanju muzejskog materijala.

Muzejski materijal od posebnog značaja čuva se na poseban način.

Muzejski materijal kome nije obezbijeđena propisana muzejska zaštita ustupiće se na čuvanje i korišćenje muzeju koji takvu zaštitu obezbjeđuje, po prethodno pribavljenom mišljenju Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

O ustupanju muzejskog materijala iz stava 4. ovog člana odlučuje opštinski organ uprave nadležan za poslove kulture, odnosno republički organ uprave nadležan za poslove kulture za muzejski materijal koji se nalazi u muzeju čiji je osnivač SRCG.

Funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležan za poslove kulture propisuje bliže uslove o čuvanju i održavanju muzejskog materijala.

Član 15.

Muzej može povjeriti muzejski materijal na čuvanje i upotrebu drugom muzeju, drugim organizacijama udruženog rada ili samoupravnim organizacijama i zajednicama i organima pod uslovima koje sam odredi.

Muzej može primiti muzejski materijal na trajno ili privremeno čuvanje i izlaganje, ako je njegovo čuvanje i izlaganje u skladu sa prirodom i zadacima muzeja.

Član 16.

Radi upotpunjavanja muzejskog materijala muzeji mogu vršiti razmjenu tog materijala međusobno, s arhivima, bibliotekama i drugim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama.

Muzeji mogu vršiti razmjenu muzejskog materijala s predmetima u svojini građana i građansko-pravnih lica, koji imaju muzejsku vrijednost, izuzev zamjene jedinstvenih i rijetkih predmeta naročite vrijednosti.

Razmjena muzejskog materijala iz stava 2. ovog člana vrši se na osnovu odobrenja republičkog organa uprave nadležnog za poslove kulture.

Član 17.

Muzejski materijal i stručnu dokumentaciju o tom materijalu, muzeji su dužni da učine dostupnim zainteresovanim organizacijama udruženog rada i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama, naučnim i stručnim radnicima u cilju proučavanja, publikovanja i umnožavanja.

Samoupravnim opštim aktom muzeja uređuje se način i uslovi korišćenja muzejskog materijala.

Član 18.

Strani državljani mogu istraživati muzejski materijal na teritoriji SRCG samo u saradnji sa muzejima.

Za poslove iz stava 1. ovog člana muzeji su dužni da pribave prethodno odobrenje republičkog organa uprave nadležnog za poslove kulture.

Član 19.

Muzejski materijal ne može se izvoziti ni iznositi u inostranstvo.

Izuzetno, pojedini muzejski materijal može se izvesti, odnosno iznijeti u inostranstvo na osnovu dozvole republičkog organa uprave nadležnog za poslove kulture.

Republički organ uprave nadležan za poslove kulture izdaje dozvolu iz stava 2. ovog člana po prethodno pribavljenom mišljenju muzeja kod koga se nalazi muzejski materijal.

Republički organ uprave nadležan za poslove kulture može odrediti da muzej kod koga se nalazi muzejski materijal izdaje dozvolu iz stava 2. ovog člana za određene vrste muzejskog materijala koji je od manjeg značaja ili za određene vrste muzejskog materijala koji se u cilju razmjene ustupa muzejskim ili drugim organizacijama udruženog rada.

Ako je muzejski materijal porijeklom iz druge socijalističke republike, odnosno socijalističke autonomne pokrajine, prije izdavanja dozvole za izvoz, odnosno iznošenje u inostranstvo, pribaviće se mišljenje nadležnog organa, odnosno organizacije te republike, odnosno autonomne pokrajine.

Član 20.

Za iznošenje muzejskog materijala u inostranstvo u cilju izlaganja, ekspertize i sl. republički organ uprave nadležan za poslove kulture na osnovu mišljenja Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture, izdaje dozvolu za privremeno iznošenje muzejskog materijala. U dozvoli se određuje rok u kojem muzejski materijal mora biti vraćen u zemlju.

Član 21.

Republički organ uprave nadležan za poslove kulture, odnosno muzej, uz dozvolu za izvoz, odnosno dozvolu za privremeno iznošenje muzejskog materijala u inostranstvo dužan je da carinskim organima dostavi kompletan dosije sa foto-dokumentacijom radi identifikovanja muzejskog materijala.

Član 22.

Muzejski materijal od izuzetnog značaja za kulturu i istoriju Crne Gore ne može se trajno iznositi sa teritorije

SRCG u druge socijalističke republike i soc. autonomne pokrajine.

Ostali muzejski materijal može se trajno ustupiti određenoj instituciji iz druge soc. republike ili soc. autonomne pokrajine, na osnovu dozvole republičkog organa uprave nadležnog za poslove kulture, koja se izdaje na osnovu prethodnog mišljenja Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Član 23.

Ne mogu se preduzimati radnje koje bi mogle neposredno ili posredno oštetiti, odnosno uništiti muzejski materijal.

Član 24.

Muzejski materijal može se rashodovati samo izuzetno, na osnovu predloga posebne komisije koju obrazuje organ upravljanja muzejom. Komisiju sačinjavaju predstavnici muzeja kome materijal pripada, Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture odnosno Republičkog zavoda za zaštitu prirode, zavisno od vrste materijala.

Na osnovu predloga komisije iz stava 1. ovog člana može se brisati iz evidencije muzejski materijal koji izgubi muzejsku vrijednost.

Član 25.

Muzeji su dužni da vode knjigu inventara i kartoteku predmeta muzejskog materijala.

Bliže propise o načinu vođenja knjige inventara i kartoteke donosi funkcioner koji rukovodi Republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture.

Član 26.

Muzej vodi evidenciju muzejskog materijala koji se nalazi u svojini građana i građansko-pravnih lica za područje, odnosno djelatnost za koju je osnovan.

Postupak za upis u evidenciju iz stava 1. ovog člana može pokrenuti građanin, građansko-pravno lice, zainteresovani organ ili organizacija udruženog rada ili druga samoupravna organizacija ili zajednica.

Upis u evidenciju vrši se na predlog stručne komisije koju obrazuje muzej.

Član 27.

U pogledu prava preče kupovine na muzejski materijal shodno se primjenjuju odredbe Zakona o zaštiti spomenika kulture.

III. MUZEJI

Član 28.

Muzeji su organizacije udruženog rada u oblasti kulture, koje se bave sistematskim istraživanjem, pribavljanjem, čuvanjem, održavanjem, sređivanjem, proučavanjem, obrađivanjem, izlaganjem, propagiranjem i publikovanjem muzejskog materijala, kao i unapređivanjem muzejske djelatnosti.

Član 29.

U ostvarivanju svojih zadataka muzeji su dužni da:

- pripremaju i održavaju stalne, povremene i pokretne izložbe;
- organizuju predavanja, tečajeve, seminare i druge oblike rada;
- izdaju stručne kataloge, naučne i stručne publikacije;
- upoznaju javnost sa istorijskim dokumentima, spomenicima duhovne i materijalne kulture, dostignućima tehnike i prirodnim bogatstvima;
- organizuju posjete obrazovnog karaktera;
- omogućuju naučnim i stručnim radnicima proučavanje muzejskog materijala;
- obezbjeđuju stručnu i tehničku zaštitu muzejskog materijala;
- unapređuju muzejsku službu i muzeološka istraživanja;
- obavljaju i druge zadatke predviđene statutom i drugim samoupravnim opštim aktima muzeja. U vršenju muzejske djelatnosti muzeji se bave i naučnim radom.

Član 29a. ("Sl. list SRCG", br. 33/89) Poslove matične službe za teritoriju SRCG vrši Narodni muzej Crne Gore. Matična služba obuhvata:

- vođenje evidencije o muzejima,
- vođenje registra muzejskih radnika koji vrše stručne poslove;
- praćenje i proučavanje uslova smještaja, rada i razvoja muzeja;
- praćenje i proučavanje uslova za zaštitu i javno prikazivanje i izlaganje muzejskog materijala;
- vođenje centralnog kataloga muzejskog materijala;
- pružanje stručne pomoći u obavljanju muzejske djelatnosti;
- organizovanje stručno-istraživačkog rada radi unapređivanja i opšteg razvoja muzeologije.

Član 30.

Muzej može osnovati društveno-politička zajednica, organizacija udruženog rada, samoupravna interesna zajednica, mjesna zajednica i drugo društveno ili građansko-pravno lice i građani.

Muzej mogu osnovati dva ili više osnivača.

Ako muzej osnivaju dva ili više osnivača, njihova međusobna prava i obaveze uređuju se samoupravnim sporazumom, a njihova prava i obaveze prema muzeju u osnivanju - aktom o osnivanju.

Član 31.

Uslovi za osnivanje i rad muzeja su;

- obezbijeđen odgovarajući muzejski materijal;

- obezbijedena sredstva za osnivanje i početak rada;
- obezbijedene odgovarajuće prostorije, oprema i odgovarajući stručni kadar;

Bliže propise o uslovima iz stava 1. alineje 1 i 3 ovog člana donosi funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture.

Član 32.

Osnivač muzeja dužan je da prije donošenja akta o osnivanju razmotri i usvoji elaborat o društvenoj opravdanosti osnivanja muzeja.

Prije usvajanja elaborata iz stava 1. ovog člana osnivač je dužan da pribavi saglasnost nadležne samoupravne interesne zajednice kulture o opravdanosti osnivanja muzeja.

Saglasnost iz stava 2. ovog člana osnivač je dužan da pribavi i u slučaju proširenja djelatnosti muzeja.

Član 33.

Prema svojoj djelatnosti muzeji mogu biti kompleksni i specijalni.

Kompleksni muzeji svestrano obrađuju i prikazuju istoriju, kulturu, narodno stvaralaštvo, prirodu, privredu i druge oblasti određenog područja.

Specijalni muzeji obrađuju i prikazuju pojedine istorijske epohe i događaje, život i rad istaknutih ličnosti,

prirodne pojave, kao i razvoj društva i pojedinih djelatnosti na određenom području ili u određenom društvenom razdoblju.

Muzej može da promijeni svoju djelatnost uz saglasnost osnivača.

Član 34.

Muzeji mogu imati svoje radionice i laboratorije za konzervaciju, prepariranje i restauraciju muzejskog materijala.

Poslove iz stava 1. ovog člana radionice i laboratorije mogu da vrše i za druga pravna i fizička lica.

Član 35.

Muzej u svom sastavu može imati muzejsku spomen-kuću.

Muzejska spomen-kuća je vjeran ambijent vezan za određeni period, događaj ili ličnost.

Član 36.

Muzejske zbirke vrše određene poslove iz člana 1. ovog zakona, utvrđene aktom o osnivanju.

Muzejska zbirka obavlja djelatnost samostalno ili u sastavu muzeja ili drugih samoupravnih organizacija i zajednica.

Muzejska zbirka samostalno ili uz pomoć muzeja stručno obrađuje, čuva, sistematizuje i izlaže muzejski materijal i time doprinosi obrazovanju i kulturnom uzdizanju građana.

Član 37.

Muzeji su dužni da u vršenju muzejske djelatnosti a naročito na usklađivanju programa zaštite tehničke opreme, stručnih kadrova i publikovanja muzejskog materijala sarađuju međusobno, sa drugim organizacijama udruženod rada u oblasti kulture, obrazovanja, nauke i javnog informisanja i drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama.

Član 38.

Ukoliko muzej prestane da ispunjava neki od propisanih uslova za rad, republički organ uprave nadležan za poslove kulture poziva ga da u određenom roku ispuni te uslove.

Ako muzej ne ispuni propisane uslove u određenom roku, organ iz stava 1. ovog člana obustaviće vršenje muzejske djelatnosti i predložiti osnivaču da donese akt o ukidanju.

Član 39.

Muzej može početi sa radom kada republički organ uprave nadležan za poslove kulture utvrdi da su ispunjeni uslovi za početak rada.

Član 40.

Muzej se ukida ako:

- ne obavlja djelatnost za koju je osnovan;
- ne ispunjava uslove iz člana 31. ovog zakona. Akt o ukidanju muzeja donosi osnivač.

Član 41.

Osnivač je dužan da prije donošenja akta o ukidanju muzeja pribavi mišljenje muzeja čije se ukidanje

predlaže, nadležne samoupravne interesne zajednice kulture i odgovarajuće društveno-političke zajednice.

Član 42.

Aktom o ukidanju muzeja određuju se mjere za smještaj i zaštitu muzejskog materijala i organizacija, odnosno organ koji će preuzeti muzejski materijal muzeja koji se ukida.

Osnivač je dužan da odmah obavijesti Republički organ za zaštitu spomenika kulture o mjerama za smještaj i zaštitu muzejskog materijala.

Član 42a. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Stručni nadzor nad radom muzeja vrši "Narodni muzej Crne Gore".

Stručni nadzor nad čuvanjem i održavanjem muzejskog materijala koji se nalazi van muzeja, vrši muzej na čijem se području nalazi muzejski materijal.

Član 42b. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Stručni nadzor nad radom muzeja, kao i stručni nadzor na čuvanjem i održavanjem muzejskog materijala koji se

nalazi van muzeja, mogu vršiti radnici koji imaju visoku školsku spremu, položen stručni ispit u muzejskoj struci i radno iskustvo od najmanje pet godina.

Radnike za vršenje stručnog nadzora određuje organ upravljanja na predlog inokosnog poslovnog organa muzeja, odnosno Narodnog muzeja Crne Gore.

Član 42c. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

U vršenju poslova stručnog nadzora određeni radnici Narodnog muzeja Crne Gore u muzejima:

- pregledom ostvaruju uvid u stručni rad na prikupljanju, istraživanju, proučavanju, čuvanju, stručnoj zaštiti, stručnoj obradi i korišćenju muzejskog materijala;
- upozoravaju muzeje na utvrđene nedostatke, predlažu mjere i utvrđuju rokove za njihovo otklanjanje;
- izdaju pismeni nalog muzeju u slučajevima kada utvrđeni nedostaci nijesu u roku otklonjeni;
- traže pismeni izvještaj o izvršenju naloga i vrše provjeru izvršenja naloga;
- izvještavaju republički organ uprave nadležan za poslove kulture i odgovarajuću samoupravnu interesnu zajednicu kulture ako muzej nije postupio po nalogu.

Odredba stava 1. ovog člana primjenjuje se u vršenju stručnog nadzora nad čuvanjem i održavanjem muzejskog materijala koji se nalazi van muzeja.

Član 42d. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Protiv naloga radnika muzeja koji se donosi u ostvarivanju funkcija stručnog nadzora nad čuvanjem i održavanjem muzejskog materijala koji se nalazi van muzeja, prigovor se podnosi organu upravljanja "Narodnog muzeja CG", a protiv naloga radnika "Narodnog muzeja CG" prigovor se podnosi republičkom organu uprave nadležnom za poslove kulture.

Prigovor iz stava 1. ovog člana podnosi se u roku od osam dana, od dana prijema naloga. Rješenje po prigovoru je konačno.

Ako muzeji odnosno druga društveno-pravna i građansko-pravna lica i građani ne postupe po odluci donijetoj po prigovoru, "Narodni muzej CG" odnosno republički organ uprave nadležan za poslove kulture obavještavaju o

tome osnivača muzeja i odgovarajuću samoupravnu interesnu zajednicu, radi preduzimanja odgovarajućih mjera za otklanjanje nedostataka utvrđenih u pogledu stručnog nadzora.

IIIa. USLOVI ZA OBAVLJANJE STRUČNIH POSLOVA I STRUČNI ISPITI

Član 43a. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Stručne poslove u muzejskoj djelatnosti mogu obavljati muzejski tehničari, viši muzejski tehničari, kustosi, viši

kustosi i muzejski savjetnici.

Član 43b. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Muzejski tehničar može biti lice koje ima odgovarajuću srednju školsku spremu i položen ispit u muzejskoj struci.

Viši muzejski tehničar može biti lice koje ima odgovarajuću višu školsku spremu i položen ispit u muzejskoj struci.

Kustos može biti lice koje ima odgovarajuću visoku školsku spremu i položen ispit u muzejskoj struci. Viši kustos može biti lice koje ima:

- 1) odgovarajuću visoku školsku spremu, položen stručni ispit u muzejskoj struci, osam godina

rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu;

- 2) stručni stepen magistra u muzejskoj djelatnosti, pet godina rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu;
- 3) stručni stepen doktora nauka u muzejskoj djelatnosti, tri godine rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu.

Muzejski savjetnik može biti lice koje ima:

- 1) koje ima odgovarajuću visoku školsku spremu, položen stručni ispit u muzejskoj struci, 12 godina rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu;
- 2) koje ima stručni stepen magistra u muzejskoj djelatnosti, osam godina rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu;
- 3) stručni stepen doktora nauka u muzejskoj djelatnosti, pet godina rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu.

Samoupravnim opštim aktom muzeja, , utvrđuje se šta se smatra odgovarajućom školskom spremom u smislu odredaba st. 1, 2, 3, 4. i 5. ovog člana.

**Član 43c. ("Sl. list SRCG", br.
33/89)**

Stručna zvanja viši kustos i muzejski savjetnik dodjeljuje stručna komisija.

Stručna komisija ima tri člana, a imenuje je republički organ uprave nadležan za poslove kulture iz reda

istaknutih stručnjaka.

Stručna komisija imenuje se na vrijeme od četiri godine. Stručna komisija radi u okviru "Narodnog muzeja CG".

Član 43d. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Inicijativu za dodjelu stručnih zvanja viši kustos i muzejski savjetnik može pokrenuti inokosni poslovodni organ, odnosno organ upravljanja "Narodno muzejaCG".

Stručna komisija na osnovu inicijative iz stava 1. ovog člana proučava rad i radove kandidata i donosi odluku o dodjeli stručnog zvanja, odnosno utvrđuje da kandidat ne ispunjava uslove za dodjelu zvanja.

Član 43e. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Lice koje prvi put zasniva radni odnos za obavljanje poslova i zadataka muzejskog tehničara, višeg muzejskog tehničara i kustosa smatra se pripravnikom.

Pripravnički staž za lica sa završenom višom i visokom školskom spremom traje godinu dana, a za lica sa završenom srednjom školskom spremom traje šest mjeseci.

Pripravnik je dužan da polaže stručni ispit u roku od dva mjeseca nakon obavljenog pripravničkog staža. Licu koje ne položi stručni ispit iz stava 3. ovog člana prestaje radni odnos.

Član 43f. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Stručni ispit organizuje "Narodni muzej CG".

Program stručnom ispita i postupak i način njegovog polaganja propisuje republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

Član 43g. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Stručni ispit se polaže pred komisijom koju imenuje organ upravljanja "Narodnog muzeja CG" iz reda istaknutih stručnjaka odgovarajuće struke po prethodno pribavljenom mišljenju republičkog organa uprave nadležnog za poslove kulture.

Član 4. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Visinu naknade za polaganje stručnog ispita, odnosno djela stručnog ispita utvrđuje rješenjem republički organ

uprave nadležan za poslove kulture, na predlog "Narodnog muzeja CG"

Troškove polaganja stručnog ispita snosi Muzej a ponovljenog ispita kandidat.

Član 43i. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Lica koja su u toku rada na poslovima i zadacima muzejske djelatnosti stekla viši stepen stručne sprema mogu da obavljaju poslove tog stepena stručne sprema ako polože dio odgovarajućeg stručnog ispita.

Lica koja su položila stručni ispit na poslovima i zadacima van muzejske djelatnosti mogu da obavljaju

poslove i zadatke te djelatnosti pod uslovom da u roku od dvije godine od dana zasnivanja radnog odnosa polože dio stručnog ispita u muzejskoj struci.

Licima iz stava 2. ovog člana koja ne polože dio stručnog ispita u roku od dvije godine prestaje radni odnos.

Član 43j. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

Lica koja su stekla stručni stepen magistra ili doktora nauka u muzejskoj djelatnosti ne polažu stručni ispit.

Član 44.

Briše se. ("Sl. list SRCG", br. 33/89)

IV. OSTVARIVANJE POSEBNOG DRUŠTVENOG INTERESA

Član 45.

U upravljanju poslovima od posebnog društvenog interesa muzeja učestvuju i predstavnici društvene zajednice. Poslovi u čijem upravljanju učestvuju predstavnici društvene zajednice su naročito:

- praćenje i razmatranje rada muzeja i utvrđivanje smjernica za njegov rad;
- donošenje godišnjeg, srednjoročnog i dugoročnog programa, plana rada i razvoja muzeja;
- razmatranje i odobravanje projekata iskopavanja, istraživanja, stalnih i povremenih postavki i izložbi;
- odlučivanje o otvaranju stalnih i povremenih postavki i izložbi;
- davanje saglasnosti na razmjenu muzejskog materijala;
- preduzimanje posebnih mjera za zaštitu i čuvanje muzejskog materijala;
- imenovanje i razrješenje inokosnog poslovnog organa.

Predstavnike društvene zajednice delegiraju, odnosno imenuju: osnivač, društveno-politička zajednica, samoupravna interesna zajednica kulture i zainteresovane organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice.

Statutom muzeja određuju se organi i organizacije iz stava 3. ovog člana, kao i broj članova koje imenuju, odnosno delegiraju.

Član 46.

Skupština SRCG daje saglasnost na odredbe statuta muzeja koje je osnovala SRCG, a koje se odnose na organizaciju rada muzeja, kao i na uslove i način imenovanja i razrješenja inokosnog poslovnog organa.

Na odredbe statuta ostalih muzeja, koje se odnose na organizaciju rada i uslove i način imenovanja i razrješenja inokosnog poslovnog organa saglasnost daje skupština opštine na čijoj se teritoriji nalazi sjedište muzeja.

Član 47.

Inokosni poslovni organ muzeja može biti lice koje ima visoku školsku spremu i koje ispunjava druge uslove propisane statutom muzeja.

Inokosnog poslovnog organa muzeja imenuje organ upravljanja muzeja uz saglasnost osnivača, odnosno

Izvršnog vijeća Skupštine SRCG za muzej čiji je osnivač SRCG.

V. KAZNE NE ODREDBE

Član 48.

Ko ošteti ili uništi muzejski materijal kazniće se za krivično djelo novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Ako je zbog djela iz stava 1. ovog člana nastupila znatna šteta, ili ako je djelo učinjeno u namjeri da se muzejski materijal ošteti ili uništi, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do pet godina.

Član 49.

Ko bez dozvole nadležnog organa izveze ili iznese u inostranstvo muzejski materijal, odnosno pokuša da ga iznese ili izveze, kazniće se za krivično djelo kaznom zatvora do jedne godine.

Član 50.

Novčanom kaznom do 300.000 do 1.500.000 dinara kazniće se za prekršaj muzej:

- ako ne vodi knjigu inventara i kartoteku predmeta muzejskog materijala (član 25.);
- ako izvrši razmjenu muzejskog materijala bez odobrenja (član 16. st. 3.);

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u muzeju novčanom kaznom do 100.000 do

200.000 dinara.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 51.

Postojeći muzeji dužni su da svoju organizaciju i rad usklade sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 52.

Funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture donijeće propise na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 53.

Samoupravni sporazum iz člana 44. ovog zakona zaključiće se najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 54.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o muzejima ("Sl. list SRCG", br. 22/65).

=====

==

=====

NAPOMENA: iz "Sl. list SRCG", br. 33/89.

**Član 9. ("Sl. list SRCG", br.
33/89)**

Lica koja do stupanja na snagu ovog zakona nijesu položila stručni ispit, dužna su da ga polože u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Licima koja ne polože stručni ispit u roku iz stava 1. ovog člana prestaje radni odnos.

**Član 10. ("Sl. list SRCG",
br. 33/89)**

Lica koja su na dan stupanja na snagu ovog zakona zatečena na poslovima i zadacima muzejske djelatnosti, a imaju više od 15 godina rada u toj u toj djelatnosti, ne polažu stručni ispit.

**Član 11. ("Sl. list SRCG",
br. 33/89)**

Republički organ uprave nadležan za poslove kulture donijeće propise predviđene ovim zakonom, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Č
la
n
1
2.

Muzeji su dužni da svoja opšta akta usaglaise sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

=====

=====

=====

Č
la
n
5
5.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sl. listu SRCG".

195. Zakon o bibliotečkoj djelatnosti

**Z
A
K
O
N**

O BIBLIOTEČKOJ

DJELATNOSTI ("Sl. list

SRCG", br. 16/77 i 2/89)

I. OPŠTE

ODREDBE

Član 1.

Bibliotečka djelatnost je djelatnost čiji je cilj da putem knjige i drugog bibliotečkog materijala razvija opšte obrazovanje stanovništva, trajno zadovoljava kulturne potrebe radnih ljudi i građana, kao i da unapređuje stručni i naučni rad i tako utiče na razvoj privrede, obrazovanja, kulture, nauke i ostalih djelatnosti.

Bibliotečka djelatnost, u smislu ovog zakona, obuhvata: prikupljanje, čuvanje, obradu i korišćenje knjiga,

brošura, časopisa, listova, spisa, muzičkih djela, reprodukcija umjetničkih slika, crteža, plakata, geografskih karata, planova naseljenih mjesta, gramofonskih ploča, reprografske građe, oglasa i drugih djela koja se umnožavaju štampanjem ili na sličan način, kao i rukopisa i memorisane građe (u daljem tekstu: bibliotečki materijal), odnosno prikupljanje, obradu i pružanje informacija i podataka koje sadrži bibliotečki materijal u cilju korišćenja u

kulturne, vaspitne, obrazovne i druge svrhe, kao i za unapređenje privrednog, naučnog i tehničkog razvitka.

**Č
l
a
n**

**2
.**

Bibliotečka djelatnost je od posebnog društvenog interesa.

**Č
l
a
n**

3

.

Bibliotečka djelatnost se vrši na jedinstvenim principima u skladu sa savremenim metodama i dostignućima u obrađivanju bibliotečkog materijala.

Č

I

a

n

4

.

Rad biblioteka je javan.

Statutom, odnosno drugim samoupravnim opštim aktom biblioteka propisuje način obavještavanja radnih ljudi i građana o svom radu.

Č

I

a

n

5

.

Radni ljudi i građani pod jednakim uslovima koriste knjige i drugi bibliotečki materijal.

Č

I

a

n

6

.

Bibliotečkom djelatnošću mogu da se bave organizacije udruženog rada registrovane za vršenje ove djelatnosti (u daljem tekstu: biblioteke).

Bibliotečku djelatnost mogu da vrše i druge organizacije udruženog rada, državni organi, samoupravne interesne zajednice (u daljem tekstu: biblioteke u sastavu), pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Č

I

a

n

7

.

Prema svojim ciljevima i zadacima biblioteke i biblioteke u sastavu mogu biti: opšte, specijalne i školske biblioteke.

Č

I

a

n

8

.

Opšte biblioteke su: narodne i naučne biblioteke.

Narodne biblioteke su namijenjene sticanju i širenju opšteg i stručnog obrazovanja i zadovoljavanju kulturnih potreba radnih ljudi i građana.

Narodna biblioteka ima u svom sastavu i dječje odjeljenje.

Naučne biblioteke su namijenjene potrebama svih ili više naučnog grana i oblasti.

Član 9.

Spesijalne biblioteke namijenjene su potrebama pojedinih naučnih grupa, odnosno oblasti ili struke (biblioteke naučnuistraživačkih organizacija, organa ili organizacija udruženog rada) kao i potrebama određene vrste čitalaca (biblioteke za slijepe i sl.).

Član 10.

Školske biblioteke obavljaju bibliotečku djelatnost prvenstveno sa bibliotečkim materijalom predviđenim školskim programima, kao i onim koji služe unapređivanju nastave, a namijenjene su učenicima i nastavnicima škola.

Član 11.

Društveno-političke zajednice, samoupravne interesne zajednice u oblasti kulture, nauke i obrazovanja, organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice, staraju se za obezbjeđenje uslova za rad biblioteka i razvoj bibliotečke djelatnosti.

Član 12.

Na bibliotečki materijal, koji ima svojstvo spomenika kulture, primjenjuju se propisi o zaštiti spomenika kulture.

II. OSNIVANJE I UKIDANJE BIBLIOTEKA

Član 13.

Biblioteku mogu osnovati opština i Republika, organizacija udruženog rada, samoupravna interesna zajednica, mjesna zajednica i drugo društveno i građansko-pravno lice.

Biblioteku mogu osnovati više osnivača.

Ako biblioteku osnivaju dva ili više osnivača, njihova međusobna prava i obaveze uređuju se samoupravnim sporazumom, a njihova prava i obaveze prema biblioteci u osnivanju - aktom o osnivanju.

Član 14.

Uslovi za osnivanje i rad biblioteka i biblioteka u sastavu su:

- obezbijeđen odgovarajući bibliotečki materijal;
- obezbijeđen odgovarajući stručni kadar, prostorije i oprema;
- obezbijeđena sredstva za osnivanje i početak rada.

Funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture propisuje koji bibliotečki materijal, stručni kadar i prostorije iz stava 1. ovog člana mora biti obezbijeđen za osnivanje biblioteke, odnosno biblioteke u sastavu.

Član 15.

Osnivač biblioteke dužan je da prije donošenja akta o osnivanju razmotri i usvoji elaborat o društvenoj

opravdanosti osnivanja biblioteke.

Prije usvajanja elaborata osnivač je dužan da pribavi saglasnost nadležne samoupravne interesne zajednice kulture o opravdanosti osnivanja biblioteke.

Član 16.

Biblioteka, odnosno opšta biblioteka može početi sa radom kada opštinski organ uprave nadležan za poslove kulture utvrdi da su ispunjeni propisani uslovi za njen rad.

Ukoliko biblioteka u toku rada prestane da ispunjava neki od propisanih uslova za vršenje djelatnosti, opštinski organ uprave iz stava 1. ovog člana odrediće rok u kome je dužna da ispuni te uslove i o tome obavijesti nadležnu matičnu biblioteku i skupštinu opština na čijoj se teritoriji nalazi njeno sjedište.

Ako biblioteka u određenom roku ne ispuni propisane uslove, organ iz stava 1. ovog člana obustaviće vršenje djelatnosti i predložiti osnivaču da donese akt o njenom ukidanju.

Početak rada ostalih biblioteka u sastavu određuje osnivač.

Član 17.

Biblioteka se ukida:

- ako ne obavlja djelatnost za koju je osnovan;
- ako prestane da ispunjava uslove za osnivanje i rad iz člana 14. ovog

zakona. Biblioteka u sastavu prestaje sa radom kad to odredi osnivač.

Član 18.

Osnivač je dužan da prije donošenja akta o ukidanju biblioteke pribavi mišljenje biblioteke čije se ukidanje predlaže, nadležne samoupravne interesne zajednice i odgovarajuće društveno-političke zajednice ukoliko ona nije osnivač biblioteke.

BIBLIOTEČKA DJELATNOST

Član 19.

Biblioteke i biblioteke u sastavu na jedinstven način vrše obradu bibliotečkog materijala, informacija i podataka koje oni sadrže, vode knjige inventara, imenski katalog bibliotečkog materijala i klasifikaciju - indeksiranje bibliotečkog materijala.

Član 20.

U vršenju bibliotečke djelatnosti biblioteke i biblioteke u sastavu:

- prikupljaju, obrađuju, čuvaju i daju na korišćenje bibliotečki materijal i podatke koje on sadrži;
- obezbjeđuju dostupnost bibliotečkog materijala korisnicima;
- dostavljaju podatke o bibliotečkom materijalu radi vođenja centralnog kataloga bibliotečkog materijala, kao i druge podatke od značaja za ostvarivanje jedinstvenih načela bibliotečke djelatnosti;
- staraju se o pravilnoj primjeni tehničko-zaštitnih mjera za čuvanje i održavanje bibliotečkog materijala;
- vrše i druge poslove utvrđene zakonom, drugim propisima i statutom.

Član 21.

U okviru svoje djelatnosti biblioteke putem javnih predavanja, izložbi, javnih diskusija i na drugi način rade na obrazovanju građana i širenju i popularizaciji knjige.

Član 22.

Biblioteke i biblioteke u sastavu obezbjeđuju dostupnost bibliotečkog materijala radnim ljudima i građanima pod jednakim uslovima, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Dostupnost bibliotečkog materijala može se ograničiti u skladu sa statutom biblioteke, odnosno druge organizacije udruženog rada ili druge samoupravne organizacije i zajednice ili državnog organa (u daljem tekstu: organizacija ili organ) u čijem se sastavu nalazi biblioteka u sastavu.

Korišćenje bibliotečkog materijala za naučne svrhe ne može se ograničiti osim ako se time narušava službena ili poslovna tajna.

Biblioteke i biblioteke u sastavu su dužne da u svojim prostorijama, na pogodan način, objave način i uslove korišćenja bibliotečkog materijala.

Član 23.

Samoupravnim sporazumom biblioteke usklađuju programe i planove svoga rada, uređuju razmjenu, pozajmicu i korišćenje bibliotečkog materijala i utvrđuju druge oblike međusobne saradnje i stručne pomoći.

Član 24.

Biblioteke i biblioteke u sastavu vode knjigu inventara, alfabetski (azbučni, abecedni) i druge kataloge, kao i drugu dokumentaciju o bibliotečkom materijalu.

Funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture propisuje koju dokumentaciju iz stava 1. ovog člana vode biblioteke i biblioteke u sastavu i način njenog vođenja, kao i način vođenja centralnog kataloga bibliotečkog materijala i podataka koji se upisuju u taj katalog.

Član 25.

Način obrade bibliotečkog materijala i vođenje dokumentacije u bibliotekama i bibliotekama u sastavu podliježe stručnom nadzoru.

Član 26.

Stručni nadzor nad radom biblioteka i biblioteka u sastavu, na određenom području, vrši biblioteka koja obavlja matične poslove.

**Član 26a. ("Sl. list SRCG", br.
2/89)**

Stručnim nadzorom utvrđuju se način i efikasnost stručnog rada na obradi, čuvanju i korišćenju bibliotečkog materijala, i da li se biblioteka, odnosno biblioteka u sastavu služi savremenim metodama i dostignućima u obradi bibliotečkog materijala.

**Član 26b. ("Sl. list SRCG", br.
2/89)**

Stručni nadzor nad radom biblioteka i biblioteka u sastavu na teritoriji opštine obavlja biblioteka koja vrši matične poslove.

Stručni nadzor nad radom narodnih biblioteka, Univerzitetske biblioteke i biblioteke u sastavu Crnogorske akademije nauka i umjetnosti vrši Centralna narodna biblioteka "Đurđe Crnojević" na Cetinju.

Stručni nadzor nad radom biblioteka u sastavu visokoškolskih organizacija obavlja Univerzitetka biblioteka.

Član 26c. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Narodne biblioteke koje obavljaju poslove matične službe mogu vršiti stručni nadzor nad radom biblioteka i biblioteka u sastavu ako u stalnom radnom odnosu imaju najmanje dva radnika sa visokom školskom spremom, položenim stručnim ispitom i radnim iskustvom od najmanje pet godina u bibliotečkoj djelatnosti.

Kada narodna biblioteka koja vrši poslove matične službe ne ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana, poslove stručnog nadzora nad radom biblioteka i biblioteka u sastavu vrši Centralna narodna biblioteka "Đurđe Crnojević" ili narodna biblioteka koju ona odredi.

Član 26d. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Stručni nadzor nad radom biblioteka i biblioteka u sastavu mogu vršiti radnici u bibliotekama koji imaju visoku školsku spremu, položen stručni ispit u bibliotečkoj struci, radno iskustvo od najmanje pet godina i koji se uz to ističe u stručnom radu.

Radnike za vršenje stručnog nadzora određuje organ upravljanja na predlog inokosnog poslovnog organa.

Član 26e. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

U vršenju poslova stručnog nadzora određeni radnici narodne biblioteke koje vrše matične poslove odnosno, Centralne narodne biblioteke "Đurđe Crnojević" :

- pregledom ostvaruju uvid u stručni rad na obradi, čuvanju i korišćenju bibliotečkog materijala;
- upozoravaju biblioteku, odnosno biblioteku u sastavu na utvrđene nedostatke, predlažu mjere i određuju rokove za njihovo otklanjanje;
- izdaju pismeni nalog biblioteci odnosno biblioteci u sastavu u slučajevima kada utvrđeni nedostaci nijesu u roku otklonjeni;
- traže pismeni izvještaj u izvršenju naloga i vrše provjeru izvršenja naloga;
- izvještavaju republički organ uprave nadležan za poslove kulture i odgovarajuću samoupravnu interesnu zajednicu kulture ako biblioteka, odnosno biblioteka u sastavu nije postupila po nalogu.

Član 26f. ("Sl. list SRCG", br.

2/89)

Protiv naloga ovlašćenog radnika matične, odnosno Univezitetske biblioteke može se podnijeti prigovor Centralnoj narodnoj biblioteci "Đurđe Crnojević".

Protiv naloga ovlašćenog radnika Centralne narodne biblioteke "Đurđe Crnojević" prigovor se podnosi republičkom organu uprave nadležnom za poslove kulture.

Prigovor iz stava 1. i 2. ovog člana podnosi se u roku od osam dana od dana prijema naloga. Rješenje po prigovoru je konačno.

Ako biblioteka, odnosno biblioteka u sastavu ili narodna biblioteka ne postupi po odluci donijetoj po prigovoru Centralna narodna biblioteka "Đurđe Crnojević" odnosno republički organ uprave nadležan za poslove kulture obavještavaju o tome osnivača biblioteke i odgovarajuću samoupravnu interesnu zajednicu.

Član 27.

Biblioteke i biblioteke u sastavu dužne su da, prilikom obavljanja stručnog nadzora, omoguće ovlašćenim stručnim licima uvid u rad.

Član 28.

Biblioteka može promijeniti svoju djelatnost uz saglasnost osnivača.

Član 29.

Radi obavljanja trajnog, organizovanog i sistematskog rada na razvijanju i unapređivanju bibliotečke djelatnosti, određene biblioteke obavljaju i poslove matične službe za biblioteke na određenom području ili za pojedinu vrstu biblioteka (u daljem tekstu: matična biblioteka).

Član 30.

Poslovi matične službe su naročito:

- 1) praćenje i proučavanje stanja, potreba i uslova rada i razvoja biblioteka i predlaganje mjera za unapređivanje bibliotečke djelatnosti;
- 2) vođenje centralnog kataloga bibliotečkog materijala za određeno područje ili oblast djelatnosti;
- 3) pružanje stručne pomoći bibliotekama;
- 4) staranje o usavršavanju kadrova za obavljanje bibliotečke djelatnosti; i
- 5) vođenje evidencije o bibliotekama i bibliotekama u sastavu.

Član 31.

Poslove matične biblioteke na teritoriji SRCG vrši Centralna narodna biblioteka "Đurđe Crnojević" na Cetinju.(u daljem tekstu: Centralna biblioteka)

Poslove matične biblioteke na teritoriji opštine vrši narodna biblioteka.

Skupštine dvije ili više opština mogu se sporazumjeti da poslove matične biblioteke vrši određena biblioteka. Poslove matične biblioteke u bibliotekama u sastavu visoko-školskih organizacija obavlja Univerzitetska biblioteka.

IIIa. USLOVI ZA OBAVLJANJE STRUČNIH POSLOVA I STRUČNI ISPITI ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Član 31a. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Stručne poslove u bibliotečkoj djelatnosti mogu obavljati knjižničari, viši knjižničari, bibliotekari, viši bibliotekari i bibliotekari savjetnici.

**Član 31b. ("Sl. list SRCG", br.
2/89)**

Knjižničar može biti lice koje ima odgovarajuću srednju školsku spremu i položen stručni ispit u bibliotečkoj struci.

Viši knjižničar može biti lice koje ima odgovarajuću višu školsku spremu i položen stručni ispit u bibliotečkoj struci.

Bibliotekar može biti lice koje ima odgovarajuću visoku školsku spremu i položen stručni ispit u bibliotečkoj struci.

Viši bibliotekar može biti lice koje ima:

- 1) odgovarajuću visoku školsku spremu, položen stručni ispit u bibliotečkoj struci, osam godina rada u bibliotečkoj djelatnosti i ističe se u stručnom radu;
- 2) stručni stepen magistra u bibliotečkoj djelatnosti, pet godina rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu;
- 3) stručni stepen doktora nauka u bibliotečkoj djelatnosti, tri godine rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu.

Bibliotekar savjetnik može biti lice koje ima:

- 1) visoku školsku spremu, položen stručni ispit u bibliotečkoj struci, 12 godina rada u bibliotečkoj djelatnosti i ističe se u stručnom radu;
- 2) stručni stepen magistra u bibliotečkoj djelatnosti, osam godina rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu;
- 3) stručni stepen doktora nauka u bibliotečkoj djelatnosti, pet godina rada u toj djelatnosti i ističe se u stručnom radu.

Samoupravnim opštim aktom biblioteka, odnosno organizacija udruženog rada, organa i drugih samoupravnih organizacija i zajednica u čijem se sastavu nalaze biblioteke, utvrđuje se šta se smatra odgovarajućom školskom spremom u smislu odredaba st. 1, 2, 3, 4. i 5. ovog člana.

Član 31c. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Stručna zvanja viši bibliotekar i bibliotekar savjetnik dodjeljuje stručna komisija.

Stručna komisija ima tri člana, a imenuje je republički organ uprave nadležan za poslove kulture iz reda istaknutih stručnjaka.

Stručna komisija imenuje se na vrijeme od četiri godine. Stručna komisija radi pri Centralnoj biblioteci.

Član 31d. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Inicijativu za dodjelu stručnih zvanja viši bibliotekar i bibliotekar savjetnik može pokrenuti biblioteka, odnosno biblioteka u sastavu.

Stručna komisija na osnovu inicijative iz stava 1. ovog člana proučava stručni rad kandidata i donosi odluku o dodjeli stručnog zvanja, odnosno utvrđuje da kandidat ne ispunjava uslove za dodjelu zvanja.

Član 31e. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Lice koje prvi put zasniva radni odnos za obavljanje poslova i zadataka knjižničara, višeg knjižničara i bibliotekara smatra se pripravnikom.

Pripravnik zasniva radni odnos na neodređeno vrijeme.

Pripravnik zasniva radni odnos na određeno vrijeme ako ne postoje uslovi da se po završenom pripravničkom stažu i položenom stručnom ispitu rasporedi na odgovarajuće poslove i zadatke u biblioteci.

Pripravnički staž za lica sa završenom višom i visokom školskom spremom traje godinu dana, a za lica sa završenom srednjom školskom spremom traje šest mjeseci.

Pripravnik je dužan da polaže stručni ispit u roku od dva mjeseca nakon obavljenog pripravničkog staža.

Licu koje ne položi stručni ispit iz stava 5. ovog člana prestaje radni odnos.

**Član 31f. ("Sl. list SRCG", br.
2/89)**

Stručni ispit organizuje Centralna biblioteka.

Program stručnom ispita i postupak i način njegovog polaganja propisuje republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

**Član 31g. ("Sl. list SRCG", br.
2/89)**

Stručni ispit se polaže pred komisijom koju imenuje organ upravljanja Centralnom bibliotekom iz reda istaknutih stručnjaka odgovarajuće struke po prethodno pribavljenom mišljenju republičkog organa uprave nadležnog za poslove kulture.

**Član 31dž. ("Sl. list SRCG", br.
2/89)**

Visinu naknade za polaganje stručnog ispita, odnosno djela stručnog ispita utvrđuje rješenjem republički organ uprave nadležan za poslove kulture, na predlog Centralne biblioteke.

**Član 31i. ("Sl. list SRCG", br.
2/89)**

Lica koja su u toku rada na poslovima i zadacima bibliotečke djelatnosti stekla viši stepen stručne spreme mogu da obavljaju poslove tog stepena stručne spreme ako polože dio odgovarajućeg stručnog ispita.

Lica koja su položila stručni ispit na poslovima i zadacima van bibliotečke djelatnosti mogu da obavljaju poslove i zadatke bibliotečke djelatnosti pod uslovom da u roku od dvije godine od dana zasnivanja radnog odnosa polože dio stručnog ispita.

Licima iz stava 2. ovog člana koja ne polože dio stručnog ispita u roku od dvije godine prestaje radni odnos.

**Član 31j. ("Sl. list SRCG", br.
2/89)**

Lica koja su stekla stručni stepen magistra ili doktora nauka u bibliotečkoj djelatnosti ne polažu stručni ispit. Lica (učitelj, nastavnik, profesor) koja su radila duže od 20 godina na poslovima vaspitanja i obrazovanja i

položila stručni ispit u obrazovanju, ne polažu stručni ispit u bibliotečkoj struci za rad u školskim bibliotekama.

Član 32.

Briše se. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

IV. CENTRALNA BIBLIOTEKA

Član 33.

Centralna biblioteka je opšta (narodna, naučna) i matična biblioteka za teritoriju SRCG.

Član 34.

Centralna biblioteka pored poslova iz člana 20. ovog zakona, vrši i ove poslove:

- 1) istražuje, prikuplja i obrađuje bibliotečki materijal koji se odnosi na Crnu Goru, a nalazi se u drugim soc. republikama i soc. aut. pokrajinama i inostranstvu;
- 2) radi na razvoju jedinstvenog informativno-bibliotečkog sistema u SRCG korišćenjem savremenih sredstava za prikupljanje, čuvanje, obradu i prenos podataka, kao i na uključivanje tog sistema u jedinstveni informativno-bibliotečki sistem SFRJ;

- 3) izrađuje retrospektivnu bibliografiju izdanja o crnogorskom narodu i narodnostima koji žive u CG;
- 4) vodi centralni katalog bibliotečkog materijala i organizuje centralizovanu katalogizaciju za teritoriju SRCG;
- 5) objedinjuje i koordinira informativno-dokumentacionu i referalnu djelatnost i rad na bibliografijama;
- 6) vodi evidenciju biblioteka i biblioteka u sastavu na teritoriji SRCG;
- 7) izdaje publikacije iz djelokruga svoga rada, stručnu i priručnu bibliotečku literaturu, neobjavljenu bibliotečku građu, kao i rezultate svog stručnog i naučnoistraživačkog rada;
- 8) vrši opis južnoslovenskih ćirilskih rukopisa;
- 9) sprovodi konzervaciju i zaštitu oštećenog i ugroženog bibliotečkog materijala;
- 10) proučava rukopise i stare knjige značajne za našu nacionalnu kulturu, a posebno dokumentaciju vezanu za razvitak kulture i pismenosti u CG ili o CG;
- 11) prikuplja publikacije objavljene u inostranstvu o našoj zemlji, a posebno o CG;
- 12) prikuplja publikacije objavljene u inostranstvu na ma kom jeziku, autora jugoslovenskog porijekla a posebno crnogoraca;
- 13) prikuplja publikacije objavljene u inostranstvu na jezicima jugoslovenskih naroda;
- 14) prikuplja publikacije objavljene na stranim jezicima od značaja za nacionalnu i opštu kulturu i druge djelatnosti;
- 15) prikuplja filmove, fotografske kopije, knjige i rukopise, kartografske publikacije i drugi bibliotečki materijal, kao i audiovizuelni materijal od naučne i kulturne vrijednosti;
- 16) obavlja naučno-istraživački rad iz oblasti bibliotekarstva;
- 17) vodi evidenciju rijetkog knjižnog fonda na teritoriji SRCG;
- 18) čuva obavezni primjerak štampanih stvari u skladu sa Zakonom o dostavljanju štampanih stvari;
- 19) vrši i druge poslove od zajedničkog interesa za rad biblioteka, kao i druge poslove utvrđene zakonom i aktom o njenom osnivanju.

V. ZAŠTITA KNJIGE I BIBLIOTEČKOG MATERIJALA

Član 35.

Biblioteke i biblioteke u sastavu dužne su da čuvaju knjige i drugi bibliotečki materijal i preduzimaju mjere za njegovu zaštitu.

Bibliotečki materijal se čuva u skladu sa tehničko-zaštitnim i drugim propisanim mjerama.

Mjere iz stava 2. ovog člana propisuje funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture.

Član 36.

Bibliotečki materijal koji je dotrajavao ili je uništen može se otpisati po postupku propisanim statutom biblioteke.

Organizacije ili organi koji odluče da biblioteka u njihovom sastavu prestane sa radom dužni su da ponude bibliotečki materijal matičnoj biblioteci na svom području.

Matična biblioteka je dužna da da odgovor na ponudu u roku od 60 dana.

Ako matična biblioteka neće da preuzme ponuđeni bibliotečki materijal, dužna je da o tome obavijesti Centralnu biblioteku.

Organ koji donese akt o ukidanju biblioteke dužan je, ukoliko bibliotečki materijal ne preda na upotrebu drugoj biblioteci, da preduzme mjere za njegovu zaštitu.

Član 37.

Izdavačke organizacije udruženog rada, organizacije udruženog rada za promet knjigama, državni organi, samoupravne interesne zajednice, druge samoupravne organizacije i zajednice dužne su da bibliotečki materijal, koji namjeravaju da rasprodaju, ponude na prodaju matičnoj biblioteci na svom području, za cijenu koju bi postigli rasprodajom odnosnog materijala.

Ako matična biblioteka ne prihvati ponudu dužna je o tome, bez odlaganja, da obavijesti Centralnu biblioteku. Ako Centralna biblioteka u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja od matične biblioteke, ne izjavi da prihvata ponudu, ponuđač može ponuđeni bibliotečki materijal da proda drugom pravnom ili građansko-pravnom licu pod istim uslovima i po istoj cijeni.

Član 38.

Stara i rijetka knjiga i drugi rijetki bibliotečki materijal ne može se izvoziti ni iznositi sa teritorije SRCG, bez odobrenja republičkog organa uprave nadležnog za poslove kulture.

Staru i rijetku knjigu sačinjavaju rukopisi i rukopisne i štampane knjige, periodika i drugi bibliotečki materijal nastao do kraja XIX vijeka, rijetke knjige, određeni primjerci perioičnog izdanja i drugog rijetkog bibliotečkog materijala nastalog u XX vijeku, kao i bibliotečki materijal koji se na osnovu zakona dostavlja određenoj biblioteci.

Član 39.

Uslovi i način korišćenja bibliotečkog materijala kao i vršenje posebnih usluga (davanje informacija i podataka, kopiranje tekstova i sl.) i visina naknade u slučaju oštećenja, uništenja i neblagovremenog vraćanja bibliotečkog materijala određuje se samoupravnim opštim aktom biblioteke, odnosno organizacije ili organa u čijem se sastavu biblioteka nalazi.

Član 40.

Biblioteke i biblioteke u sastavu mogu vršiti razmjenu i pozajmicu bibliotečkog materijala

međusobno, sa drugim zainteresovanim samoupravnim organima i organizacijama, kao i sa bibliotekama u inostranstvu.

Bibliotečki materijal, osim materijala iz člana 38. ovog zakona, se može ustupiti drugoj biblioteci uz naknadu ili bez naknade. Uslovi pod kojima se prenosi pravo korišćenja bibliotečkog materijala utvrđuju sporazumno biblioteke i organi i organizacije u korist kojih se taj prenos vrši.

Član 41.

U određenim vremenskim razmacima obavezna je revizija bibliotečkog materijala.

Rok za vršenje revizije određuje se statutom biblioteke, odnosno drugim samoupravnim opštim aktom organizacije ili organa u čijem se sastavu nalazi biblioteka s time što ovaj rok ne može biti duži od 10 godina.

VI. SAMOUPRAVLJANJE

Član 42.

U upravljanju poslovima od posebnog društvenog interesa učestvuju predstavnici samoupravne interesne zajednice kulture, osnivača i opštine na čijoj se teritoriji nalazi biblioteka (u daljem tekstu: predstavnici društvene zajednice).

Poslovi od posebnog društvenog interesa u smislu stava 1. ovog člana su:

- utvrđivanje predloga statuta biblioteke;
- donošenje planova i programa rada i razvoja;
- razmatranje rezultata rada biblioteke;
- usklađivanje rada biblioteke sa potrebama sredine;
- odlučivanje o statusnim promjenama biblioteke;
- imenovanje i razrješavanje inokosnog poslovnog organa biblioteke;
- izbor i stručna zvanja.

Statutom biblioteke utvrđuje se koji predstavnici društvene zajednice i u kojem broju imenuju, odnosno biraju delegate u organ upravljanja bibliotekom.

Član 43.

Inokosni poslovodni organ biblioteke imenuje organ upravljanja uz saglasnost izvršnog organa skupštine opštine. Inokosnog poslovnog organa Centralne biblioteke imenuje organ upravljanja uz saglasnost Izvršnog vijeća SRCG.

Član 44.

Skupština opštine potvrđuje odredbe statuta biblioteke koje su značajne za ostvarivanje posebnog društvenog interesa u obavljanju bibliotečke djelatnosti.

Odredbe statuta Centralne biblioteke potvrđuje, u smislu stava 1. ovog člana, Skupština SRCG>

VII. KAZNENE ODREDBE

Član 45.

Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj biblioteka ili druga organizacija koja u svom sastavu ima biblioteku ako ne sprovede tehničko-zaštitne mjere i druge propisane mjere za čuvanje bibliotečkog materijala (član 35.).

Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u biblioteci i drugoj organizaciji koja u svom sastavu ima biblioteku.

Član 46.

Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj biblioteka ili druga organizacija koja u svom sastavu ima biblioteku ako ne vodi knjigu inventara, alfabetski katalog kao i drugu dokumentaciju svog bibliotečkog materijala (član 24.).

Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u

biblioteci i drugoj organizaciji koja u svom sastavu ima biblioteku.

Član 47.

Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 dinara kazniće se za prekršaj organizacija udruženog rada ili druga samoupravna organizacija koja postupi protivno odredbi člana 36. stava 2. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 500 do 2.000 dinara kazniće se i odgovorno lice u organizaciji ili organu za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Član 48.

Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj idavačka organizacija udruženog rada, organizacija udruženog rada za promet knjigama ili druga samoupravna organizacija i zajednica ako ne ponudi bibliotečki materijal koji namjerava rashodovati matičnoj biblioteci na svom području (član 37.).

Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana i odgovorno lice u organizaciji ili organu.

Član 49.

Ko postupi suprotno odredbama člana 38. stav 1. ovog zakona kazniće se novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 dinara.

Član 49a. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Lica koja do stupanja na snagu ovog zakona nijesu položila stručni ispit, dužna su da ga polože u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Licima koja ne polože stručni ispit u roku iz stava 1. ovog člana prestaje radni odnos.

Član 49.b. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Lica koja su na dan stupanja na snagu ovog zakona zatečena na poslovima i zadacima bibliotečke djelatnosti, a imaju više od 15 godina rada u toj djelatnosti, ne polažu stručni ispit.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 50.

Postojeće biblioteke i biblioteke u sastavu dužne su da svoju organizaciju i rad usklade sa

odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 51.

Funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture donijeće bliže propise na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 52.

Samoupravni sporazum iz člana 32. ovog zakona zaključiće se u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 53.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o bibliotekama ("Sl. list SRCG", br. 22/65).

Član 54.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Sl. listu SRCG".

196. Zakon o arhivskoj djelatnosti**Закон о архивској дјелатности**

Закон је објављен у "Службеном листу РСГ", бр. 25/92 и 6/94.

Види: мач. 1. Закона - 27/94-391.

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**Члан 1.**

Под архивском дјелатношћу, у смислу овог закона, подразумијева се: евидентирање, прикупљање, преузимање, сређивање, обрада, излучивање, заштита, коришћење и публикување архивске грађе, као и други послови предвиђени овим законом.

Послове из става 1. овог члана врши Државни архив Црне Горе (у даљем тексту: Архив), као републичка управна организација.

Види:

чл. 1. Закона - 6/94-87.

Члан 2.

Регистратурски материјал, као извор за архивску грађу, чини сав изворни и репродуковани (писани, цртани, штампани, фотографисани, филмовани, фонографисани) или на други начин забиљежени документарни материјал, који је настао у раду органа, организација, установа, предузећа, друштава, грађанско-правних лица и истакнутих научних, културних, јавних, политичких и других личности, прије него што је из њега одабрана архивска грађа.

Члан 3.

Архивску грађу чини сав изворни и репродуковани (писани, цртани, штампани, фотографисани, филмовани, фонографисани, стенографисани) или на други начин забиљежени документарни материјал: књиге, картотеке и друге евиденције трајне вриједности од значаја за историју, науку, културу и друге друштвене потребе, настао у раду органа, организација, установа, предузећа, друштава, грађанско-правних лица и истакнутих научних, културних, јавних, политичких и других личности без обзира на вријеме и мјесто настанка.

Члан 4.

Регистратурски материјал и архивска грађа ужива заштиту прописану овим законом без обзира коме припада и да ли је евидентирана.

Архив врши послове из става 1 овог члана и у односу на архивску грађу из свих периода историје Црне Горе која се налази на њеној територији или се на њу односи.

Види:

чл. 2. Закона - 6/94-87.

Члан 5.

Послове из члана 1. овог закона који се односе на архивску грађу насталу у раду републичких органа за народну одбрану и унутрашње послове врше ти органи.

Органи из става 1. овог члана дужни су да уступе сву архивску грађу која је старија од 30, односно 50 година Архиву.

Члан 6.

Унутрашња организација Архива утврдиће се општим актом о организацији и систематизацији радних мјеста Архива.

Члан 7.

Регистратурски материјал и архивска грађа чине једну цјелину и не могу се дијелити.

Члан 8.

Стваралац архивске грађе је орган, организација, установа, предузеће, грађанско-правно и физичко лице у чијем је раду настала архивска грађа (у даљем тексту: стваралац).

Ималац архивске грађе је орган, организација, установа, предузеће, грађанско-правно и физичко лице који је као правни насљедник или по било којем правном основу примио архивску грађу или се она нашла у његовом посједу (у даљем тексту: ималац).

Права и обавезе ствараоца и имаоца (у даљем тексту: ималац) регистратурског материјала и архивске грађе у погледу њихове заштите су иста.

Члан 9.

Регистратурски материјал и архивску грађу, док се из њега одабере архивска грађа, нико не смије да оштети, уништи, присвоји или отуђи.

Регистратурски материјал, који је снимљен на микрофилм или на други начин репродукован, не може се уништити прије него што се из њега одабере архивска грађа.

Регистратурски материјал и архивска грађа, који уживају претходну заштиту, не смију се износити у иностранство, ако овим законом није другачије одређено.

Регистратурски материјал и архивска грађа су добра од општег интереса, ван промета, осим у случајевима и под условима који су утврђени овим законом.

Ближе прописе о заштити архивске грађе утврђује Архив.
Види:

чл. 3. Закона - 6/94-87.

Члан 10.

Архивска грађа и информација о њој су доступни јавности под условима и на начин предвиђен овим законом, прописима о друштвеном систему информисања, другим прописима и општим актима Архива.

Члан 11.

Средства за остваривање дјелатности Архива обезбјеђују се у Буџету Републике.

II ПРАВА И ДУЖНОСТИ ИМАЛАЦА РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА И АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Члан 12.

Ималац регистратурског материјала и архивске грађе дужан је да са регистратурским материјалом и архивском грађом поступа са посебном пажњом и да се придржава мјера утврђених овим законом.

Ималац регистратурског материјала и архивске грађе, у вршењу послова из става 1. овог члана, дужан је да:

- 1) обиљежава и датира регистратурски материјал и о њему води евиденцију;
- 2) класификује регистратурски материјал и врши текуће архивирање тог материјала;
- 3) чува регистратурски материјал у сређеном и безбједном стању;
- 4) одабира архивску грађу и излучује безвриједни регистратурски материјал;
- 5) пописује и описује регистратурски материјал и архивску грађу;
- 6) чува архивску грађу од оштећења, нестајања и уништења до предаје Архиву;
- 7) даје податке и информације Архиву ради информисања о архивској грађи;
- 8) предаје архивску грађу Архиву, послје истека рока утврђеног у члану 16. овог закона.

Правна лица на које се не односе прописи о канцеларијском пословању органа државне управе врше послове из става 2 тач. 1, 2 и 5 овог члана на начин утврђен својим општим актом на који даје сагласност Архив.

Министарства, други органи управе и управне организације, службе органа Републике Црне Горе и органи општине, Престонице и главног града, као и предузећа, установе и друга правна лица која врше јавна овлашћења обављају послове из става 2 тач. 3, 4, 6, 7 и 8 овог члана на начин који пропише Архив.

Ималац је дужан да за потребе вођења евиденције Архиву доставља податке о свим пројенама стања регистратурског материјала и архивске грађе којим располаже.

Архив пружа стручну помоћ имаоцу архивске грађе у вршењу послова из става 2. тач. 3, 4, 6, 7. и 8. овог члана.

Види:

чл. 4. Закона - 6/94-87.

Члан 13.

Ималац одабира архивску грађу из регистратурског материјала на основу листе категорија регистратурског материјала са роковима чувања (у даљем тексту: листа).

Листу из става 1 овог члана утврђује ималац регистратурског материјала. На листу категорија регистратурског материјала сагласност даје Архив.

Види:

чл. 5. Закона - 6/94-87.

Члан 14.

Одабирање архивске грађе и излучивање безвредног регистратурског материјала врши ималац код којег се та грађа налази, по истеку рокова до којих се поједине категорије регистратурског материјала морају чувати, сагласно листи из члана 13. овог закона.

Ималац је дужан да излучи безвриједни регистратурски материјал из става 1. овог члана, најкасније у року од једне године, од дана истека рока чувања утврђеног листом.

Члан 15.

Ималац архивске грађе одабира архивску грађу на тај начин што из регистратурског материјала излучује дијелове који нијесу од значаја за текући рад, науку, културу и друге друштвене потребе.

О излученим дјеловима регистратурског материјала саставља се записник.

Излучени дјелови регистратурског материјала не могу се отуђити или уништити док Архив одговарајућом провјером не утврди да ли се у том регистратурском материјалу налазе документа која представљају архивску грађу.

Предузећа која се баве откупом и прерадом папира не смију преузети регистратурски материјал без писмене сагласности Архива да се тај материјал може уништити.

Архив је дужан да донесе одлуку о давању сагласности из става 4. овог члана у року од 30 дана од дана подношења захтјева.

Архивска грађа се не може уништити ни када је микрофилмована или на други начин репродукована.

Члан 16.

Сређена, одабрана и пописана архивска грађа, предаје се Архиву на начин и у року који споразумно утврде ималац архивске грађе и Архив, са писменим мишљењем њеног имаоца о условима њеног коришћења, с тим да ти рокови не могу бити дужи од 30 година од дана настанка архивске грађе.

Изузетно, од става 1. овог члана, када ималац нема услова за чување архивске грађе или ако више нема потребе за њом, предаће је Архиву и прије истека рока из става 1. овог члана.

Када органи, организације и други субјекти из члана 3. овог закона, престану са радом, регистратурски материјал и архивску грађу у сређеном стању и пописану, предају органу, организацији или другом субјекту који преузима њихова права и обавезе, а у случајевима кад нема правног сљедбеника, Архиву.

III ПРАВА И ДУЖНОСТИ АРХИВА

Члан 17.

У оквиру своје дјелатности Архив обавља сљедеће послове:

1) води евиденцију о регистратурском материјалу и архивској грађи која се налази код ималаца;

2) преузима архивску грађу и регистратурски материјал", сходно одредбама члана 16 става 3 овог закона;

3) комплетира архивску грађу добијену путем поклона, завјештања, депозитом или откупом;

4) сређује архивску грађу и израђује информативна средства о архивској грађи;

5) даје податке и информације о архивској грађи, обезбјеђује услове за информисање и даје архивску грађу на коришћење;

6) обезбјеђује физичку и техничку заштиту архивске грађе;

7) објављује архивску грађу и друге публикације којима се унапређује заштита и коришћење архивске грађе;

8) излаже архивску грађу, организује предавања и друге облике културно-образовне дјелатности;

9) истражује и снима архивску грађу у земљи и иностранству, ради њеног комплетирања;

10) утврђује јединствене стандарде и методологију обраде архивске грађе и информисање о архивској грађи;

11) бави се научно-истраживачким радом и објављује резултате тог рада;

12) води централни каталог фондова и збирки Архива и органа из члана 5. овог закона;

13) прати опште стање регистратурског материјала и архивске грађе и предлаже мјере за њихову заштиту;

14) води евиденције о снимљеној и прикупљеној архивској грађи из страних архива;

15) води стручну библиотеку, прикупља публикације и информативна средства о архивској грађи; и

16) организује стручно усавршавање и оспособљавање архивских радника у Архиву у радника који раде на канцеларијским пословима који се односе на регистратурски материјал и архивску грађу у органима, организацијама и другим субјектима из члана 3. овог закона.

Чл. 6. Закона - **Види: 6/94-87.**

+ Судска пракса

Члан 18.

Архив врши контролу над радом ималаца архивске грађе у погледу вршења послова из члана 12. тач. 1, 3, 4, 6, 7. и 8. овог закона.

Ако Архив у вршењу контроле утврди да имаоци регистратурског материјала и архивске грађе не поступају у складу са чланом 12. овог закона, упозориће их на уочене неправилности и наложиће предузимање мјера за отклањање тих неправилности.

Члан 19.

О извршеној контроли из члана 18. овог закона саставља се записник. У записник се уносе подаци о нађеном стању регистратурског материјала и архивске грађе, констатују неправилности и утврђују рокови у којима се те неправилности морају отклонити.

Записник из става 1. овог члана, доставља се имаоцу код кога је извршена контрола регистратурског материјала, односно архивске грађе.

Члан 20.

Ималац регистратурског материјала и архивске грађе код кога је извршена контрола из члана 18. овог закона, дужан је да у року утврђеном записником предузме мјере потребне за отклањање утврђених неправилности, као и да о преузетим мјерама обавијести Архив.

Члан 21.

Ако државни орган, орган локалне управе или други орган, односно организација, као ималац регистратурског материјала и архивске грађе не поступи по одредби члана 20. овог закона, Архив ће обавијестити о томе Владу Републике Црне Горе (у даљем тексту: Влада), а ако су у питању други субјекти из члана 3. овог закона, њихове органе управљања, односно друге надлежне органе.

Члан 22.

Ако Архив у вршењу контроле утврди да, у погледу заштите регистратурског материјала и архивске грађе постоји сумња да је учињено кривично дјело или прекршај, дужан је да поднесе пријаву ради покретања кривичног односно прекршајног поступка против одговорног лица у државном органу, односно органу локалне управе, а када се ради о другим субјектима из члана 3. овог закона, против правног и одговорног лица.

Члан 23.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе дужни су да раднику овлашћеном за вршење контроле омогуће несметано вршење контроле и да му пружи потребне податке који су од значаја за вршење наведене контроле.

Члан 24.

- брисан -

Види:

чл. 7. Закона - 6/94-87.

Члан 25.

Архив прикупља и дужан је да преузме архивску грађу насталу радом културних, научних, јавних и других личности чији је рад од значаја за Републику, односно општину, ако му таква грађа буде понуђена као поклон, завјештање и депозит.

Грађанско-правно и физичко лице има право да прода архивску грађу која је у приватној својини.

Архив има право прече куповине архивске грађе из става 2. овог члана.

Архив је дужан у року од 30 дана од дана пријема понуде да обавијести понуђача да ли прихвата понуду.

Ако Архив не жели да користи право прече куповине односно ако се од истека рока из става 4. овог члана не изјасни да прихвата понуду, понуђач може архивску грађу продати другом купцу, али не по нижој цијени ни под повољнијим условима од услова који су наведени у понуди.

Архивска грађа се не може продати страном лицу.

Члан 26.

Радници Архива који раде на пословима заштите архивске грађе не могу за себе и за друга лица прибављати архивску грађу.

Види:

чл. 8. Закона - 6/94-87.

Члан 27.

Архив у вршењу своје дјелатности сарађује са архивима у другим организацијама које се баве истим и сличним пословима у земљи и иностранству, као и са одговарајућим домаћим, страним и међународним стручним удружењима.

Члан 28.

Послове из члана 18. овог закона, у односу на регистратурски материјал и архивску грађу насталу у њиховом раду, врше органи из члана 5. овог закона.

IV ПОСЕБНА ЗАШТИТА РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА И АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Члан 29.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе обезбјеђују и спроводе посебну заштиту регистратурског материјала и архивске грађе за случај непосредне ратне опасности и рата.

Члан 30.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе су дужни да својим планом одбране утврде мјере за благовремену припрему и заштиту регистратурског материјала и архивске грађе за случај непосредне ратне опасности и рата.

Члан 31.

Влада прописује посебне мјере заштите регистратурског материјала и архивске грађе које имаоци регистратурског материјала и архивске грађе треба да предузму за случај непосредне ратне опасности и рата.

V КОРИШЋЕЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Члан 32.

Архивска грађа користи се за научно-истраживачке, стручне и друге потребе, као и за потребе остваривања функција Републике, односно општина, политичких и друштвених организација и других организација, грађанско-правних лица, друштава, предузећа и других субјеката.

Члан 33.

Архивска грађа постаје доступна за коришћење, у смислу члана 32. овог закона, по истеку рокова које утврђују имаоци, с тим да ти рокови не могу бити дужи од 30 година, рачунајући од дана настанка архивске грађе.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, на предлог имаоца архивске грађе, Влада може одредити рокове дуже од рокова из става 1. овог члана, последије којих би поједина архивска грађа постала доступна јавности, с тим да ти рокови не могу бити дужи од 50 година од дана настанка архивске грађе.

Члан 34.

Услови и начин којима се ближе уређује коришћење архивске грађе прописује општим актом ималац код кога се архивска грађа налази.

Кориснику који се не придржава акта из става 1. овог члана може се ускратити право коришћења архивске грађе.

Члан 35.

Архивска грађа може се привремено износити у иностранство само ако то, по претходно прибављеном мишљењу Архива, одобри Влада, односно орган који она одреди.

Члан 36.

Страни држављани могу користити грађу ако за то добију одобрење Архива.

Члан 37.

За посебне услуге (израда фото-копија, микрофилмова и сл.) које се врше на захтјев корисника, корисник је дужан да Архиву надокнади трошкове.

Висину накнаде из става 1. овог члана утврђује директор Архива уз сагласност Владе.

+ Судска пракса

Члан 38.

Архив и органи из члана 5. овог закона, на захтјев грађана, дужни су да издају увјерење и друге исправе о чињеницама које су садржане у архивској грађи коју чувају, а односе се на њихова права из радног односа у складу са одредбама Закона о општем управном поступку.

VI КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 39.

Новчаном казном од једне половине до двадесетоструког износа минималне зараде у Републици казниће се за прекршај одговорно лице у Архиву и органима из члана 5. овог закона, ако Архив, односно ови органи:

- 1) не учине доступним корисницима архивске грађе услове и начин коришћења те грађе (члан 17. тачка 5. овог закона);
- 2) не обавља послове из члана 17. овог закона.

Казном из става 1. овог члана, казниће се одговорно лице у Архиву, ако не поднесе пријаву из члана 22. овог закона.

Види:

чл. 1. Закона - 27/94-391.

Члан 40.

Новчаном казном од десетоструког до тридестоструког износа минималне зараде у Републици казниће се за прекршај правно лице, ако:

- 1) не води евиденцију регистратурског материјала, не сређује и не чува тај материјал (члан 12. тач. 1. и 3. овог закона);
- 2) не утврди листу категорије регистратурског материјала са роковима чувања (члан 13. овог закона);
- 3) не предузме потребне мјере у складу са чланом 20. овог закона;
- 4) не врши одабирање архивске грађе (члан 12. тачка 4. овог закона);
- 5) не утврди рок из члана 33. овог закона и донесе општи акт из члана 34. овог закона;
- 6) не планира и не спроводи мјере заштите регистратурског материјала и архивске грађе за случај непосредне ратне опасности и рата (чл. 29. и 30. овог закона);
- 7) не чува и не одржава архивску грађу у безбједном стању (члан 12. тачка 6);
- 8) не достави Архиву потребне податке за евиденцију коју Архив води (члан 12. тачка 7);
- 9) регистратурски материјал уништи супротно члану 15. овог закона;
- 10) Архиву не преда архивску грађу (члан 16).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од једне половине до двадесетоструког износа минималне зараде у Републици.

Види:

чл. 1. Закона - 27/94-391.

Члан 41.

Новчаном казном од десетоструког до тристоструког износа минималне зараде у Републици казниће се за прекршај предузеће регистровано за откуп и промет секундарним сировинама ако преузме регистратурски материјал без сагласности Архива (члан 15. став 4).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од једне половине до двадесетоструког износа минималне зараде у Републици.

Види:

чл. 1. Закона - 27/94-391.

Члан 42.

Новчаном казном од десетоструког до тристоструког износа минималне зараде у Републици казниће се за прекршај грађанско-правно лице, односно од једне половине до двадесетоструког износа минималне зараде у Републици физичко лице, ако:

- 1) Архиву не преда архивску грађу која по овом закону припада том Архиву;
- 2) не понуди Архиву архивску грађу коју намјерава да прода.

Види:

чл. 1. Закона - 27/94-391.

Члан 43.

Новчаном казном од једне половине до двадесетоструког износа минималне зараде у Републици казниће се одговорно лице, ако регистратурски материјал укинутог правног лица не преда у складу са чланом 16. став 3. овог закона.

Види:

чл. 1. Закона - 27/94-391.

VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 44.

Државни архив Црне Горе почиње са радом најкасније у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.

У року из става 1. овог члана, Архив је дужан да своју организацију и рад усклади са одредбама овог закона.

Даном почетка рада Архива, Историјски архив Котор, Архив Историјског института Црне Горе и општински архиви престају са радом.

Имовинско-правни односи између Архива и Историјског архива Котор, Архива Историјског института Црне Горе и општинских архива уређују се споразумно.

Члан 45.

Архив преузима потребан број радника Архива из става 3. члана 44. овог закона и извршиће њихов распоред у складу са општим актом о организацији и систематизацији радних мјеста Архива.

Радници који не буду распоређени, у смислу става 1. овог члана, остварују права у складу са прописима којима се уређују права радника у органима управе.

Члан 46.

Из регистратурског материјала насталог прије 15. маја 1945. године не врши се излучивање.

Члан 47.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе дужни су да усагласе своја акта са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 48.

Влада донијеће пропис, који се односи на посебну заштиту архивске грађе из члана 31. овог закона, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 49.

Правна лица из члана 12 става 3 Закона донијеће општа акта у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Акта из члана 12 става 4 Закона донијеће Архив у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.

Види:

чл. 9. Закона - 6/94-87.

Члан 49а.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе донијеће листу из члана 13 Закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Види:

чл. 10. Закона - 6/94-87.

Члан 50.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе: Закон о архивској дјелатности ("Службени лист СРЦГ", број 11/78), одредбе члана 2. тачка 5. и члана 10. Одлуке о организовању установа у области културе ("Службени лист СРЦГ", број 29/91) и члана 7. став 3. алинеје 3. Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о организовану установа у области културе ("Службени лист РЦГ", број 2/92) које се односе на Историјски архив Котор.

Члан 51.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

ОСНОВНИ ТЕКСТ

Закон о архивској дјелатности

Закон је објављен у "Службеном листу РЦГ", бр. 25/92.

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Под архивском дјелатношћу, у смислу овог закона, подразумијева се одабирање архивске грађе из регистратурског материјала, прикупљање, преузимање, чување, стручна обрада и обезбјеђење коришћења архивске грађе, публикавање, као и други послови предвиђени овим законом.

Послове из става 1. овог члана врши Државни архив Црне Горе (у даљем тексту: Архив), као републичка управна организација.

Члан 2.

Регистратурски материјал, као извор за архивску грађу, чини сав изворни и репродуковани (писани, цртани, штампани, фотографисани, филмовани, фонографисани) или на други начин забиљежени документарни материјал, који је настао у раду органа, организација, установа, предузећа, друштава, грађанско-правних лица и истакнутих научних, културних, јавних, политичких и других личности, прије него што је из њега одабрана архивска грађа.

Члан 3.

Архивску грађу чини сав изворни и репродуковани (писани, цртани, штампани, фотографисани, филмовани, фонографисани, стенографисани) или на други начин забиљежени документарни материјал: књиге, картотеке и друге евиденције трајне вриједности од значаја за историју, науку, културу и друге друштвене потребе, настао у раду органа, организација, установа, предузећа, друштава, грађанско-правних лица и истакнутих научних, културних, јавних, политичких и других личности без обзира на вријеме и мјесто настанка.

Члан 4.

Регистратурски материјал и архивска грађа ужива заштиту прописану овим законом без обзира коме припада и да ли је евидентирана.

Члан 5.

Послове из члана 1. овог закона који се односе на архивску грађу насталу у раду републичких органа за народну одбрану и унутрашње послове врше ти органи.

Органи из става 1. овог члана дужни су да уступе сву архивску грађу која је старија од 30, односно 50 година Архиву.

Члан 6.

Унутрашња организација Архива утврдиће се општим актом о организацији и систематизацији радних мјеста Архива.

Члан 7.

Регистратурски материјал и архивска грађа чине једну цјелину и не могу се дијелити.

Члан 8.

Стваралац архивске грађе је орган, организација, установа, предузеће, грађанско-правно и физичко лице у чијем је раду настала архивска грађа (у даљем тексту: стваралац).

Ималац архивске грађе је орган, организација, установа, предузеће, грађанско-правно и физичко лице који је као правни наследник или по било којем правном основу примио архивску грађу или се она нашла у његовом посједу (у даљем тексту: ималац).

Права и обавезе ствараоца и имаоца (у даљем тексту: ималац) регистратурског материјала и архивске грађе у погледу њихове заштите су иста.

Члан 9.

Регистратурски материјал и архивску грађу, док се из њега одабере архивска грађа, нико не смије да оштети, уништи, присвоји или отуђи.

Регистратурски материјал и архивска грађа, који уживају претходну заштиту, не смију се износити у иностранство, ако овим законом није другачије одређено.

Регистратурски материјал и архивска грађа су добра од општег интереса, ван промета, осим у случајевима и под условима који су утврђени овим законом.

Ближе прописе о заштити архивске грађе утврђује Архив.

Члан 10.

Архивска грађа и информација о њој су доступни јавности под условима и на начин предвиђен овим законом, прописима о друштвеном систему информисања, другим прописима и општим актима Архива.

Члан 11.

Средства за остваривање дјелатности Архива обезбјеђују се у Буџету Републике.

II ПРАВА И ДУЖНОСТИ ИМАЛАЦА РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА И АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Члан 12.

Ималац регистратурског материјала и архивске грађе дужан је да са регистратурским материјалом и архивском грађом поступа са посебном пажњом и да се придржава мјера утврђених овим законом.

Ималац регистратурског материјала и архивске грађе, у вршењу послова из става 1. овог члана, дужан је да:

- 1) обиљежава и датира регистратурски материјал и о њему води евиденцију;
- 2) класификује регистратурски материјал и врши текуће архивирање тог материјала;
- 3) чува регистратурски материјал у сређеном и безбједном стању;
- 4) одабира архивску грађу и излучује безвриједни регистратурски материјал;
- 5) пописује и описује регистратурски материјал и архивску грађу;
- 6) чува архивску грађу од оштећења, нестајања и уништења до предаје Архиву;
- 7) даје податке и информације Архиву ради информисања о архивској грађи;
- 8) предаје архивску грађу Архиву, послије истека рока утврђеног у члану 16. овог закона.

Имаоци врше послове из става 2. овог члана на начин утврђен актом који донесе Архив.

Ималац је дужан да за потребе вођења евиденције Архиву доставља податке о свим промјенама стања регистратурског материјала и архивске грађе којим располаже.

Архив пружа стручну помоћ имаоцу архивске грађе у вршењу послова из става 2. тач. 3, 4, 6, 7. и 8. овог члана.

Члан 13.

Ималац одабира архивску грађу из регистратурског материјала који је настао у његовом раду на основу листе категорија регистратурског материјала, с роковима чувања (у даљем тексту: листа), коју утврђује Архив.

Члан 14.

Одабирање архивске грађе и излучивање безвредног регистратурског материјала врши ималац код којег се та грађа налази, по истеку рокова до којих се поједине категорије регистратурског материјала морају чувати, сагласно листи из члана 13. овог закона.

Ималац је дужан да излучи безвриједни регистратурски материјал из става 1. овог члана, најкасније у року од једне године, од дана истека рока чувања утврђеног листом.

Члан 15.

Ималац архивске грађе одабира архивску грађу на тај начин што из регистратурског материјала излучује дијелове који нијесу од значаја за текући рад, науку, културу и друге друштвене потребе.

О излученим дијеловима регистратурског материјала саставља се записник.

Излучени дијелови регистратурског материјала не могу се отуђити или уништити док Архив одговарајућом провјером не утврди да ли се у том регистратурском материјалу налазе документа која представљају архивску грађу.

Предузећа која се баве откупом и прерадом папира не смију преузети регистратурски материјал без писмене сагласности Архива да се тај материјал може уништити.

Архив је дужан да донесе одлуку о давању сагласности из става 4. овог члана у року од 30 дана од дана подношења захтјева.

Архивска грађа се не може уништити ни када је микрофилмована или на други начин репродукована.

Члан 16.

Сређена, одабрана и пописана архивска грађа, предаје се Архиву на начин и у року који споразумно утврде ималац архивске грађе и Архив, са писменим мишљењем њеног имаоца о условима њеног коришћења, с тим да ти рокови не могу бити дужи од 30 година од дана настанка архивске грађе.

Изузетно, од става 1. овог члана, када ималац нема услова за чување архивске грађе или ако више нема потребе за њом, предаће је Архиву и прије истека рока из става 1. овог члана.

Када органи, организације и други субјекти из члана 3. овог закона, престану са радом, регистратурски материјал и архивску грађу у сређеном стању и пописану, предају органу, организацији или другом субјекту који преузима њихова права и обавезе, а у случајевима кад нема правног сљедбеника, Архиву.

III ПРАВА И ДУЖНОСТИ АРХИВА**Члан 17.**

У оквиру своје дјелатности Архив обавља сљедеће послове:

- 1) води евиденцију о регистратурском материјалу и архивској грађи коју достављају имаоци;
- 2) преузима од ималца регистратурски материјал из кога није излучена архивска грађа;
- 3) комплетира архивску грађу добијену путем поклона, завјештања, депозитом или откупом;
- 4) сређује архивску грађу и издаје информативна средства о архивској грађи;
- 5) даје податке и информације о архивској грађи, обезбјеђује услове за информисање и даје архивску грађу на коришћење;
- 6) обезбјеђује физичку и техничку заштиту архивске грађе;
- 7) објављује податке о архивској грађи и издаје информативна средства о архивској грађи и друге публикације којима се унапређује заштита и коришћење архивске грађе;
- 8) излаже архивску грађу, организује предавања и друге облике културно-образовне дјелатности;
- 9) истражује и снима архивску грађу у земљи и иностранству, ради њеног комплетирања;
- 10) утврђује јединствене стандарде и методологију обраде архивске грађе и информисање о архивској грађи;
- 11) бави се научно-истраживачким радом и објављује резултате тог рада;
- 12) води централни каталог фондова и збирки Архива и органа из члана 5. овог закона;
- 13) прати опште стање регистратурског материјала и архивске грађе и предлаже мјере за њихову заштиту;
- 14) води евиденције о снимљеној и прикупљеној архивској грађи из страних архива;
- 15) прикупља публикације; и
- 16) организује стручно усавршавање и оспособљавање архивских радника који раде на канцеларијским пословима који се односе на регистратурски материјал и архивску грађу у органима, организацијама и другим субјектима из члана 3. овог закона.

Члан 18.

Архив врши контролу над радом ималца архивске грађе у погледу вршења послова из члана 12. тач. 1, 3, 4, 6, 7. и 8. овог закона.

Ако Архив у вршењу контроле утврди да имаоци регистратурског материјала и архивске грађе не поступају у складу са чланом 12. овог закона, упозориће их на уочене неправилности и наложиће предузимање мјера за отклањање тих неправилности.

Члан 19.

О извршеној контроли из члана 18. овог закона саставља се записник. У записник се уносе подаци о нађеном стању регистратурског материјала и архивске грађе, констатују неправилности и утврђују рокови у којима се те неправилности морају отклонити.

Записник из става 1. овог члана, доставља се имаоцу код кога је извршена контрола регистратурског материјала, односно архивске грађе.

Члан 20.

Ималац регистратурског материјала и архивске грађе код кога је извршена контрола из члана 18. овог закона, дужан је да у року утврђеном записником предузме мјере потребне за отклањање утврђених неправилности, као и да о преузетим мјерама обавијести Архив.

Члан 21.

Ако државни орган, орган локалне управе или други орган, односно организација, као ималац регистратурског материјала и архивске грађе не поступи по одредби члана 20. овог закона, Архив ће обавијестити о томе Владу Републике Црне Горе (у даљем тексту: Влада), а ако су у питању други субјекти из члана 3. овог закона, њихове органе управљања, односно друге надлежне органе.

Члан 22.

Ако Архив у вршењу контроле утврди да, у погледу заштите регистратурског материјала и архивске грађе постоји сумња да је учињено кривично дјело или прекршај, дужан је да поднесе пријаву ради покретања кривичног односно прекршајног поступка против одговорног лица у државном органу, односно органу локалне управе, а када се ради о другим субјектима из члана 3. овог закона, против правног и одговорног лица.

Члан 23.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе дужни су да раднику овлашћеном за вршење контроле омогуће несметано вршење контроле и да му пружи потребне податке који су од значаја за вршење наведене контроле.

Члан 24.

Ако се приликом предаје архивске грађе утврди да она није сређена, одабрана или пописана, Архив може захтијевати од имаоца те грађе да је среди, одабере и попише у одређеном року.

Архив је дужан да, по потреби, пружи стручну помоћ имаоцу архивске грађе приликом сређивања и одабирања.

Члан 25.

Архив прикупља и дужан је да преузме архивску грађу насталу радом културних, научних, јавних и других личности чији је рад од значаја за Републику, односно општину, ако му таква грађа буде понуђена као поклон, завјештање и депозит.

Грађанско-правно и физичко лице има право да прода архивску грађу која је у приватној својини.

Архив има право прече куповине архивске грађе из става 2. овог члана.

Архив је дужан у року од 30 дана од дана пријема понуде да обавијести понуђача да ли прихвата понуду.

Ако Архив не жели да користи право прече куповине односно ако се од истека рока из става 4. овог члана не изјасни да прихвата понуду, понуђач може архивску грађу продати другом купцу, али не по нижој цијени ни под повољнијим условима од услова који су наведени у понуди.

Архивска грађа се не може продати страном лицу.

Члан 26.

Радници Архива који раде на пословима заштите архивске грађе не могу за друга лица прибављати архивску грађу.

Члан 27.

Архив у вршењу своје дјелатности сарађује са архивима у другим организацијама које се баве истим и сличним пословима у земљи и иностранству, као и са одговарајућим домаћим, страним и међународним стручним удружењима.

Члан 28.

Послове из члана 18. овог закона, у односу на регистратурски материјал и архивску грађу насталу у њиховом раду, врше органи из члана 5. овог закона.

IV ПОСЕБНА ЗАШТИТА РЕГИСТРАТУРСКОГ МАТЕРИЈАЛА И АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Члан 29.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе обезбјеђују и спроводе посебну заштиту регистратурског материјала и архивске грађе за случај непосредне ратне опасности и рата.

Члан 30.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе су дужни да својим планом одбране утврде мјере за благовремену припрему и заштиту регистратурског материјала и архивске грађе за случај непосредне ратне опасности и рата.

Члан 31.

Влада прописује посебне мјере заштите регистратурског материјала и архивске грађе које имаоци регистратурског материјала и архивске грађе треба да предузму за случај непосредне ратне опасности и рата.

V КОРИШЋЕЊЕ АРХИВСКЕ ГРАЂЕ

Члан 32.

Архивска грађа користи се за научно-истраживачке, стручне и друге потребе, као и за потребе остваривања функција Републике, односно општина, политичких и друштвених организација и других организација, грађанско-правних лица, друштава, предузећа и других субјеката.

Члан 33.

Архивска грађа постаје доступна за коришћење, у смислу члана 32. овог закона, по истеку рокова које утврђују имаоци, с тим да ти рокови не могу бити дужи од 30 година, рачунајући од дана настанка архивске грађе.

Изузетно од одредбе става 1. овог члана, на предлог имаоца архивске грађе, Влада може одредити рокове дуже од рокова из става 1. овог члана, после којих би поједина архивска грађа постала доступна јавности, с тим да ти рокови не могу бити дужи од 50 година од дана настанка архивске грађе.

Члан 34.

Услови и начин којима се ближе уређује коришћење архивске грађе прописује општим актом ималац код кога се архивска грађа налази.

Кориснику који се не придржава акта из става 1. овог члана може се ускратити право коришћења архивске грађе.

Члан 35.

Архивска грађа може се привремено износити у иностранство само ако то, по претходно прибављеном мишљењу Архива, одобри Влада, односно орган који она одреди.

Члан 36.

Страни држављани могу користити грађу ако за то добију одобрење Архива.

Члан 37.

За посебне услуге (израда фото-копија, микрофилмова и сл.) које се врше на захтјев корисника, корисник је дужан да Архиву надокнади трошкове.

Висину накнаде из става 1. овог члана утврђује директор Архива уз сагласност Владе.

Члан 38.

Архив и органи из члана 5. овог закона, на захтјев грађана, дужни су да издају увјерење и друге исправе о чињеницама које су садржане у архивској грађи коју чувају, а односе се на њихова права из радног односа у складу са одредбама Закона о општем управном поступку.

VI КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 39.

Новчаном казном од 2.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у Архиву и органима из члана 5. овог закона, ако Архив, односно ови органи:

- 1) не учине доступним корисницима архивске грађе услове и начин коришћења те грађе (члан 17. тачка 5. овог закона);
- 2) не обавља послове из члана 17. овог закона.

Казном из става 1. овог члана, казниће се одговорно лице у Архиву, ако не поднесе пријаву из члана 22. овог закона.

Члан 40.

Новчаном казном од 50.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице, ако:

- 1) не води евиденцију регистратурског материјала, не сређује и не чува тај материјал (члан 12. тач. 1. и 3. овог закона);
- 2) не утврди листу категорије регистратурског материјала са роковима чувања (члан 13. овог закона);
- 3) не предузме потребне мјере у складу са чланом 20. овог закона;
- 4) не врши одабирање архивске грађе (члан 12. тачка 4. овог закона);
- 5) не утврди рок из члана 33. овог закона и донесе општи акт из члана 34. овог закона;
- 6) не планира и не спроводи мјере заштите регистратурског материјала и архивске грађе за случај непосредне ратне опасности и рата (чл. 29. и 30. овог закона);
- 7) не чува и не одржава архивску грађу у безбједном стању (члан 12. тачка 6);

8) не достави Архиву потребне податке за евиденцију коју Архив води (члан 12. тачка 7);

9) регистратурски материјал уништи супротно члану 15. овог закона;

10) Архиву не преда архивску грађу (члан 16).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 1.000 до 400.000 динара.

Члан 41.

Новчаном казном од 50.000 до 1.500.000 динара казниће се за прекршај предузеће регистровано за откуп и промет секундарним сировинама ако преузме регистратурски материјал без сагласности Архива (члан 15. став 4).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 2.000 до 300.000 динара.

Члан 42.

Новчаном казном од 30.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај грађанско-правно лице, односно од 3.000 до 200.000 динара физичко лице, ако:

1) Архиву не преда архивску грађу која по овом закону припада том Архиву;

2) не понуди Архиву архивску грађу коју намјерава да прода.

Члан 43.

Новчаном казном од 1.000 до 200.000 динара казниће се одговорно лице, ако регистратурски материјал укинутаг правног лица не преда у складу са чланом 16. став 3. овог закона.

VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 44.

Државни архив Црне Горе почиње са радом најкасније у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.

У року из става 1. овог члана, Архив је дужан да своју организацију и рад усклади са одредбама овог закона.

Даном почетка рада Архива, Историјски архив Котор, Архив Историјског института Црне Горе и општински архиви престају са радом.

Имовинско-правни односи између Архива и Историјског архива Котор, Архива Историјског института Црне Горе и општинских архива уређују се споразумно.

Члан 45.

Архив преузима потребан број радника Архива из става 3. члана 44. овог закона и извршиће њихов распоред у складу са општим актом о организацији и систематизацији радних мјеста Архива.

Радници који не буду распоређени, у смислу става 1. овог члана, остварују права у складу са прописима којима се уређују права радника у органима управе.

Члан 46.

Из регистратурског материјала насталог прије 15. маја 1945. године не врши се излучивање.

Члан 47.

Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе дужни су да усагласе своја акта са одредбама овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 48.

Влада донијеће пропис, који се односи на посебну заштиту архивске грађе из члана 31. овог закона, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 49.

Архив је дужан да донесе акт из члана 12. став 3. овог закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 50.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе: Закон о архивској дјелатности ("Службени лист СРЦГ", број 11/78), одредбе члана 2. тачка 5. и члана 10. Одлуке о организовању установа у области културе ("Службени лист СРЦГ", број 29/91) и члана 7. став 3. алинеје 3. Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о организовању установа у области културе ("Службени лист РЦГ", број 2/92) које се односе на Историјски архив Котор.

Члан 51.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

Закон о измјенама и допунама Закона о архивској дјелатности

Закон је објављен у "Службеном листу РСГ", бр. 6/94.

Члан 1

У Закону о архивској дјелатности ("Службени лист РСГ", бр. 25/92) у члану 1 став 1 мијења се и гласи:

"Под архивском дјелатношћу, у смислу овог закона, подразумијева се: евидентирање, прикупљање, преузимање, сређивање, обрада, излучивање, заштита, коришћење и публикување архивске грађе, као и други послови предвиђени овим законом."

Члан 2

У члану 4 послје става 1 додаје се нови став 2 који гласи:

"Архив врши послове из става 1 овог члана и у односу на архивску грађу из свих периода историје Црне Горе која се налази на њеној територији или се на њу односи."

Члан 3

У члану 9 послје става 1 додаје се нови став 2 који гласи:

"Регистратурски материјал, који је снимљен на микрофилм или на други начин репродукован, не може се уништити прије него што се из њега одабере архивска грађа."

Досадашњи ст. 2, 3 и 4 постају ст. 3, 4 и 5.

Члан 4

У члану 12 став 3 замјењује се са два нова става који гласе:

"Правна лица на које се не односе прописи о канцеларијском пословању органа државне управе врше послове из става 2 тач. 1, 2 и 5 овог члана на начин утврђен својим општим актом на који даје сагласност Архив."

Министарства, други органи управе и управне организације, службе органа Републике Црне Горе и органи општине, Престонице и главног града, као и предузећа, установе и друга правна лица која врше јавна овлашћења обављају послове из става 2 тач. 3, 4, 6, 7 и 8 овог члана на начин који пропише Архив."

Досадашњи ст. 4 и 5 постају ст. 5 и 6."

Члан 5

Члан 13 мијења се и гласи:

"Ималац одабира архивску грађу из регистратурског материјала на основу листе категорија регистратурског материјала са роковима чувања (у даљем тексту: листа).

Листу из става 1 овог члана утврђује ималац регистратурског материјала. На листу категорија регистратурског материјала сагласност даје Архив."

Члан 6

У члану 17 ставу 1 тачка 1 мијења се и гласи:

"Води евиденцију о регистратурском материјалу и архивској грађи која се налази код ималаца".

Тачка 2 мијења се и гласи:

"преузима архивску грађу и регистратурски материјал", сходно одредбама члана 16 става 3 овог закона.

У тачки 4 ријеч "издаје" замјењује се ријечју "израђује".

Тачка 7 мијења се и гласи:

"објављује архивску грађу и друге публикације којима се унапређује заштита и коришћење архивске грађе".

Тачка 15 мијења се и гласи: "води стручну библиотеку, прикупља публикације и информативна средства о архивској грађи".

У тачки 16 послје ријечи: "архивских радника", додају се ријечи: "у Архиву и радника".

Члан 7

Члан 24 брише се.

Члан 8

У члану 26 послје ријечи "за" додају се ријечи: "себе и за".

Члан 9

Члан 49 мијења се и гласи:

"Правна лица из члана 12 става 3 Закона донијеће општа акта у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона."

Акта из члана 12 става 4 Закона донијеће Архив у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона".

Члан 10

Послије члана 49 додаје се нови члан 49а који гласи:

"Имаоци регистратурског материјала и архивске грађе донијеће листу из члана 13 Закона у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона".

Члан 11

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

Закон о измјенама закона којима су прописане новчане казне за прекршаје

Закон је објављен у "Службеном листу РСГ", бр. 27/94.

Члан 1.

Овим законом у Закону о прекршајима јавног реда и мира ("Службени лист СРЦГ", бр. 25/87 и "Службени лист РСГ", бр. 48/91 и 17/92), као и у другим законима у којима су прописане новчане казне за прекршаје, новчаном казном за прекршај казниће се:

1. Физичко лице и одговорно лице у органу или правном лицу од једне половине до двадесетоструког износа минималне зараде у Републици.

2. Орган или правно лице и предузетник од десетоструког до тристоструког износа минималне зараде у Републици.

Новчаном казном за прекршаје који се у складу са законом наплаћује на лицу мјеста казниће се физичко лице и одговорно лице у органу или правном лицу у износу до троструког износа, а предузетник до петоструког износа минималне зараде у Републици.

Ако је физичко лице и одговорно лице у органу или правном лицу, прекршајем прибавило имовинску корист која је већа од прописане максималне новчане казне изрећи ће се новчана казна до двоструког износа прибављене имовинске користи.

Члан 2.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

197. Zakon o kinematografiji

На основу члана 95 тачке 3 Устава Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о кинематографији

Проглашавам **Закон о кинематографији**, који је донијела Скупштина Црне Горе на сједници другог ванредног засиједања у 2008. години, дана 12. фебруара 2008. године.

Број: 01-292/2

Подгорица, 21. фебруара 2008. године

Предсједник Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

Закон о кинематографији

*Закон је објављен у "Службеном листу ЦГ", бр. 14/2008
од 29.2.2008. године.*

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим законом утврђује се јавни интерес у области кинематографије и уређује обављање, организовање и финансирање кинематографских дјелатности, подстицај развоја и презентације црногорског кинематографског стваралаштва и комплементарних дјелатности, као и заштита и чување кинематографских дјела.

Члан 2

Кинематографија обухвата дјелатности производње, промета, комерцијалног умножавања, јавног приказивања, заштите и чувања кинематографских дјела.

Члан 3

Одредбе овог закона спроводиће се у складу са начелом заштите права аутора на слободно изражавање, као и заштите права интелектуалне својине у области кинематографије.

Члан 4

Одредбе овог закона не примјењују се на кинематографска дјела која производе правна лица, предузетници и физичка лица за своје потребе или некомерцијалну употребу.

Члан 5

Поједини изрази употријебљени у овом закону имају следеће значење:

- **кинематографско дјело** (филмско и телевизијско дјело) је оригинална творевина аутора, која представља слијед слика у покрету, снимљено на носачу, са или без звука, а намијењено је јавном приказивању или другом начину економског искоришћавања;
- **производња кинематографског дјела** обухвата прикупљање сценаристичке грађе, писање сценарија, припрему за снимање, снимање, монтажу, лабораторијску обраду и постпродукцију дјела;
- **постпродукција** је финална технолошка и маркетиншка обрада кинематографског дјела и његова припрема за јавно приказивање;
- **продуцент** је лице регистровано за производњу кинематографских дјела, које самостално или већим дијелом организује и финансира производњу кинематографског дјела;
- **копродуцент** је лице које је регистровано за производњу кинематографских дјела и које мањим дијелом учествује у организацији и финансирању производње кинематографског дјела;
- **аутор или коаутор кинематографског дјела** је лице или лица која тај статус имају у складу са законом којим се уређује ауторско и сродна права;
- **промет кинематографског дјела** обухвата откуп, увоз, извоз, продају и изнајмљивање кинематографског дјела;
- **дистрибуција** је овлашћено стављање у промет кинематографског дјела;
- **дистрибутер** је лице које има одобрење за обављање промета кинематографских дјела;
- **лиценца** је овлашћење за стављање у промет, комерцијално умножавање или јавно приказивање кинематографског дјела;

- **лиценциране просторије** су просторије наведене у одобрењу за рад, односно одобрењу за обављање дјелатности;
- **јавно приказивање кинематографског дјела** јесте пројекција кинематографског дјела на јавном мјесту (биоскоп, угоститељски објект, средство јавног превоза и др.) са било којег постојећег или будућег носача тона и слике; емитовање кинематографских дјела жичаним или бежичним преносом електромагнетних, електричних или других сигнала на даљину (радио и ТВ дифузија, кабловска дифузија, интернет, фиксна и мобилна телефонија и др.) и приказивање кинематографског дјела које се истовремено емитује путем ТВ сигнала;
- **приказивач** је лице које врши јавно приказивање кинематографских дјела;
- **изнајмљивање** је давање на коришћење примјерка кинематографског дјела на одређени временски период, уз надокнаду;
- **комерцијално умножавање кинематографског дјела** је снимање кинематографског дјела са постојећег носача на било који други носач у циљу стављања у промет;
- **развој кинематографије** подразумијева обезбјеђивање материјалних, техничких, организационих и других услова за остваривање и модернизацију кинематографских дјелатности;
- **кинофикација** је планско старање о обнови, техничком опремању и одржавању биоскопа на територији Црне Горе;
- **кинематографска грађа** обухвата кинематографска дјела, као и укупне сценаристичке, музичке, ликовне, финансијске и публицистичке материјале који се односе на кинематографско дјело;
- **комплементарне дјелатности** су дјелатности које непосредно или посредно доприносе остваривању и развоју кинематографије (филмски и телевизијски фестивали и манифестације, програми промоције и продаје црногорских кинематографских дјела, проучавање и критичко вредновање кинематографских дјелатности, издаваштво у области кинематографије, активности кинематографских удружења и асоцијација и сл.);
- **лице регистровано за обављање дјелатности** је правно или физичко лице које је уписано у Централни регистар Привредног суда за обављање кинематографске дјелатности.

II. ЈАВНИ ИНТЕРЕС У ОБЛАСТИ КИНЕМАТОГРАФИЈЕ

Члан 6

Од јавног интереса за Црну Гору у кинематографији су:

- производња црногорских кинематографских дјела;
- производња кинематографских дјела која афирмишу идентитет Црне Горе;
- подстицање међународне кинематографске сарадње и интеграција домаће кинематографије у европске и свјетске програме развоја;
- сузбијање свих видова неовлашћеног искоришћавања кинематографских дјела;
- јавно приказивање филмова у биоскопима;
- кинофикација;
- презентација и промоција црногорских кинематографских дјела;
- заштита и популаризација црногорске кинематографске грађе;
- обезбјеђивање савремених техничких и технолошких услова за обављање кинематографије.

Члан 7

Црна Гора подстиче и помаже остваривање јавног интереса у кинематографији и њен развој и обезбјеђује услове за заштиту и трајно чување кинематографских дјела и кинематографске грађе.

Локална самоуправа обезбјеђује услове за презентацију и јавно приказивање кинематографских дјела у биоскопима.

Члан 8

У циљу остваривања јавног интереса из члана 6 овог закона, Влада Црне Горе (у даљем тексту: Влада) доноси Национални програм развоја кинематографије (у даљем тексту: Национални програм).

Национални програм доноси се за период од 4 године.

Члан 9

Националним програмом утврђују се:

- обим и начин подстицања и подршке развоја црногорског кинематографског стваралаштва и кинематографских дјелатности;
- активности на укључивању црногорске кинематографије у програме Европске уније и других међународних организација;
- активности на презентацији и промоцији црногорских кинематографских дјела на домаћем и међународном нивоу;

- подршка реализацији домаћих дебитантских кинематографских дјела;
- активности на укључивању домаћих умјетника и стручних лица у снимање иностраних филмова;
- активности и мјере подршке развоју комплементарних дјелатности;
- развој и остваривање кинотечке дјелатности;
- друге активности и мјере од значаја за развој кинематографских дјелатности и презентацију и промоцију кинематографског стваралаштва.

Члан 10

У циљу израде Националног програма орган државне управе надлежан за послове културе (у даљем тексту: надлежни орган) укључиће невладине и друге организације које се баве питањима из области кинематографије.

Надлежни орган једном годишње подноси Влади извјештај о реализацији Националног програма.

Члан 11

На основу Националног програма надлежни орган утврђује годишње програме развоја кинематографије.

Члан 12

Црногорско кинематографско дјело је дјело:

- које је произвео домаћи продуцент самостално или у сарадњи са једним или више домаћих копродуцената;
- чији су редитељ или сценариста или већина осталог дијела ауторске екипе држављани Црне Горе;
- које је произведено у копродукцији са иностраним продуцентом у складу са одредбама Европске конвенције о филмској копродукцији.

III. КИНЕМАТОГРАФСKE ДЈЕЛАТНОСТИ

Члан 13

Кинематографске дјелатности могу обављати правна и физичка лица, на начин и под условима прописаним овим законом.

Одобрење за промет, комерцијално умножавање и јавно приказивање кинематографских дјела у биоскопима издаје надлежни орган.

1. Производња кинематографског дјела

Члан 14

Кинематографско дјело производи продуцент.

Члан 15

Домаћи продуцент може производити кинематографско дјело самостално или у сарадњи са једним или више домаћих или иностраних копродуцената.

Домаћи продуцент може, у сарадњи са аутором или коауторима, за производњу кинематографског дјела ангажовати и дио иностраног умјетничког и техничког кадра.

Члан 16

Инострани продуцент може снимати кинематографско дјело на територији Црне Горе самостално или у сарадњи са домаћим продуцентом или копродуцентом, уз претходно прибављено одобрење надлежног органа.

Одобрење из става 1 овог члана се издаје на основу писаног захтјева иностраног продуцента или домаћег копродуцента.

Захтјев из става 2 овог члана треба да садржи мјесто и вријеме снимања кинематографског дјела, као и наведену потребу иностраног продуцента за ангажовањем домаћег умјетничког и стручног кадра.

Уз захтјев се подноси и сценарио са означеним дјеловима текста према којима ће се вршити снимање на територији Црне Горе.

Члан 17

Надлежни орган обуставиће снимање кинематографског дјела ако се инострани продуцент не придржава услова из одобрења издатог у складу са чланом 16 овог закона.

Члан 18

Уколико је за снимање кинематографског дјела на одређеној локацији потребна посебна дозвола, продуцент је дужан да ту дозволу прибави прије почетка снимања од органа или организације одређене посебним прописом.

Члан 19

Инострани продуцент може, ради снимања кинематографског дјела на територији Црне Горе, по прибављеном одобрењу надлежног органа, привремено увести опрему потребну за снимање, без обавезе плаћања царине и пореза.

2. Промет кинематографског дјела

Члан 20

Промет кинематографског дјела обавља дистрибутер који има одобрење за рад издато од стране надлежног органа.

Члан 21

Дистрибутер је дужан да посједује лиценцу за свако кинематографско дјело које ставља у промет.

Члан 22

Продају и изнајмљивање кинематографских дјела може вршити дистрибутер који има одговарајући простор и опрему за смјештај, чување и презентацију кинематографског дјела са одређеног носача.

Ближе услове у погледу простора и опреме, у смислу става 1 овог члана, прописује надлежни орган.

Испуњеност услова из става 2 овог члана утврђује надлежни орган рјешењем којим се одобрава обављање продаје, односно изнајмљивања кинематографских дјела.

Није дозвољена продаја и изнајмљивање кинематографских дјела изван лиценцираних просторија.

3. Комерцијално умножавање кинематографског дјела

Члан 23

Правно и физичко лице које обавља дјелатност комерцијалног умножавања кинематографских дјела дужно је да:

- има одговарајуће просторије и опрему за рад;
- у свим лиценцираним просторијама, на видном мјесту, истакне одобрење за рад;
- за свако умножавање кинематографског дјела посједује лиценцу од овлашћеног лица;
- на носачу и омоту сваког примјерка умноженог кинематографског дјела стави ознаку "копија";
- води евиденцију и чува узорке умножених кинематографских дјела, као и носач са којег је умножавање извршено, током периода од пет година.

Није дозвољено комерцијално умножавање кинематографских дјела изван лиценцираних просторија.

Надлежни орган прописује садржај и начин вођења евиденције из става 1 алинеја 5 овог члана.

4. Јавно приказивање кинематографског дјела

Члан 24

Приказивач је дужан да за свако јавно приказивање кинематографског дјела посједује лиценцу.

Члан 25

Кинематографска дјела могу се приказивати у биоскопу који испуњава одговарајуће услове у погледу простора, опреме и стручног кадра.

Биоскоп може бити у затвореном и на отвореном простору.

Ближе услове за рад биоскопа у погледу простора, опреме и стручног кадра прописује надлежни орган.

Испуњеност услова из става 3 овог члана утврђује надлежни орган рјешењем којим одобрава приказивање кинематографских дјела у биоскопу.

5. Лиценца

Члан 26

Лиценцу даје лице које према закону којим се уређује ауторско и сродна права има овлашћење да другоме дозволи: стављање у промет или давање у закуп кинематографског дјела, умножавање кинематографског дјела на било којем носачу и јавно приказивање кинематографског дјела.

Лиценца за промет кинематографског дјела садржи број примјерака који се ставља у промет и врсту носача на којем се налази кинематографско дјело.

Лиценца за комерцијално умножавање кинематографског дјела садржи број примјерака у који се може умножити кинематографско дјело и идентификационе ознаке носача са којег се врши умножавање кинематографског дјела.

Лиценца за јавно приказивање кинематографског дјела садржи начин јавног приказивања кинематографског дјела.

Лиценцу за јавно приказивање у угоститељским објектима и средствима јавног превоза даје организација за колективну заштиту и остваривање права аутора кинематографских дјела.

Члан 27

Уз лиценцу се прилаже оригинал или копија изворног акта о обиму и садржини права лица које је издало лиценцу на кинематографско дјело и превод тог акта од овлашћеног тумача на црногорски језик.

6. Одобрење за рад

Члан 28

Одобрење за рад за обављање дјелатности из члана 13 став 2 овог закона издаје се рјешењем, на писани захтјев заинтересованог лица.

Уз захтјев из става 1 овог члана прилаже се:

- извод из Централног регистра Привредног суда о регистрацији дјелатности за коју се тражи одобрење за рад;
- доказ о одговорним лицима (лични подаци, адреса становања);
- доказ о просторијама у којима ће се обављати односна дјелатност (адреса, површина, основ коришћења);
- опис инсталиране опреме и уређаја;
- изјава подносиоца захтјева да он, његов директор или друго овлашћено лице нијесу, у периоду од три године прије подношења захтјева, били правоснажно осуђени за кривично дјело којим се повређује право интелектуалне својине, односно да се против њих не води кривични поступак за било које од ових дјела и да није на снази мјера којом им је забрањено обављање дјелатности за коју тражи одобрење за рад.

Члан 29

Носилац одобрења за рад дужан је да надлежни орган без одлагања, а најкасније у року од 30 дана, обавијести о свакој промјени која је од значаја за издавање одобрења за рад.

Члан 30

Надлежни орган укинуће рјешење којим је одобрен рад ако носилац одобрења престане да испуњава било који од услова из члана 28 овог закона.

7. Заштита дјеце и младих

Члан 31

Уколико садржина кинематографског дјела може да нашкоди физичком или менталном развоју малољетних лица, дистрибутер и приказивач су дужни да изврше категоризацију кинематографског дјела и да приликом његовог стављања у промет или јавног приказивања истакну ознаку да се дјело не препоручује лицима млађим од седам, четрнаест, односно осамнаест година живота, у зависности од категорије тог дјела утврђене у складу са овим законом.

Надлежни орган прописује категорије подобности кинематографског дјела за малољетна лица и критеријуме и начин одређивања категорија, изглед и садржину ознаке категорије и обавезе дистрибутера и приказивача у погледу примјене категорија и њихових ознака.

Члан 32

Дистрибутер и приказивач дужни су да надлежном органу доставе обавјештење о категорији одређеног кинематографског дјела, најкасније осам дана прије стављања у промет или јавног приказивања тог дјела.

Надлежни орган има право да затражи промјену категорије кинематографског дјела, ако она није утврђена у складу са овим законом и актом из члана 31 став 2 овог закона.

Члан 33

Забрањена је продаја и изнајмљивање малољетним лицима кинематографског дјела чија категорија није примјерена њиховом узрасту.

Забрана из става 1 овог члана односи се и на продају и изнајмљивање путем поштанске наруџбине или на други сличан начин.

Члан 34

Забрањено је јавно оглашавање дјела из члана 31 став 1 овог закона.

8. Биоскопска мрежа

Члан 35

Биоскопи на територији Црне Горе, који испуњавају прописане услове за рад, могу се, ради координације рада и јединственог стручног приступа обављању дјелатности, организовати у биоскопску мрежу.

Биоскопи укључени у биоскопску мрежу дају предлоге и сугестије на програме кинофикације.

Члан 36

Приватизација биоскопа у државној својини вршиће се под условима предвиђеним посебним планом приватизације.

9. Комплементарне дјелатности

Члан 37

Комплементарне дјелатности обављају се у складу са прописима који уређују област којој те дјелатности припадају.

Надлежни орган помаже обављање и развој комплементарних дјелатности у складу са циљевима утврђеним Националним програмом.

Члан 38

Организатор филмског или ТВ фестивала или друге кинематографске манифестације дужан је да образује сталне или повремене органе за припрему и реализацију програма.

10. Кинематографски регистар

Члан 39

Надлежни орган води Кинематографски регистар физичких и правних лица која обављају дјелатности кинематографије.

Домаћи продуценти, дистрибутери, осим дистрибутера из члана 22 овог закона и приказивачи, осим приказивача из члана 25 овог закона, дужни су да прије отпочињања обављања кинематографске дјелатности поднесу пријаву надлежном органу ради уписа у Кинематографски регистар.

Надлежни орган прописује садржај и начин вођења Кинематографског регистра и образац пријаве за упис у регистар.

IV. АРХИВИРАЊЕ КИНЕМАТОГРАФСКИХ ДЈЕЛА И ГРАЂЕ

Члан 40

Црногорска кинематографска дјела и кинематографска грађа која се на њих односи, као и иностранна кинематографска дјела о Црној Гори или снимљена на територији Црне Горе трајно се чувају у Црногорској кинотеци.

На кинематографска дјела и кинематографску грађу из става 1 овог члана који су од историјског, културног, образовног или научног значаја за Црну Гору односе се прописи о заштити културних добара и архивске грађе.

Члан 41

Црногорска кинотека прикупља и чува домаћа и иностранна кинематографска дјела и кинематографску грађу, без обзира на врсту и квалитет носача на којима су снимљена или забиљежена.

Члан 42

Чување кинематографских дјела подразумијева техничку и технолошку заштиту, рестаураторско - конзерваторску и документациону обраду, систематизовање у одговарајуће збирке, популаризацију, као и коришћење у научне, образовне и друге сврхе у обиму и на начин који не може проузроковати њено оштећење и умањење кинематографске вриједности.

Члан 43

Кинематографска дјела и кинематографска грађа који се налазе у Црногорској кинотеци нијесу у промету.

Изузетно од става 1 овог члана, може се вршити размјена са другим кинотекама дупликата кинематографских дјела и кинематографске грађе, уз сагласност надлежног органа.

Члан 44

Кинематографска дјела и кинематографска грађа који се налазе у Црногорској кинотеци могу се, уз одобрење надлежног органа, привремено извести у иностранство ради рестаураторско - конзерваторске заштите или презентације на међународним манифестацијама.

Члан 45

Кинематографска дјела и кинематографска грађа која се налази у Црногорској кинотеци не могу се умножавати у комерцијалне сврхе.

Члан 46

Кинематографска дјела и кинематографска грађа које посједују домаћи продуценти и приказивачи у државној својини не могу бити предмет приватизације.

Лица из става 1 овог члана дужна су да, прије завршетка приватизације, кинематографска дјела и кинематографску грађу предају Црногорској кинотеци.

Члан 47

Домаћи продуцент дужан је да Црногорској кинотеци достави једну копију кинематографског дјела, као и пратећу кинематографску грађу, најкасније у року од шест мјесеци након завршетка постпродукције тог дјела.

Инострани продуцент дужан је да једну копију кинематографског дјела снимљеног на територији Црне Горе достави Црногорској кинотеци најкасније 12 мјесеци након завршеног снимања, односно шест мјесеци након завршене постпродукције.

V. ФИНАНСИРАЊЕ КИНЕМАТОГРАФСКИХ ДЈЕЛАТНОСТИ

Члан 48

Кинематографске дјелатности финансирају се средствима:

- буџета Црне Горе;
- буџета локалне самоуправе;
- од кинематографске таксе;
- продуцената;
- донација, партиципација и сл.;
- међународних фондова;
- из других извора, у складу са законом.

Члан 49

Средства буџета Црне Горе и средства од кинематографске таксе користе се искључиво за спровођење Националног програма и годишњих програма развоја кинематографије.

Средства буџета локалне самоуправе користе се за обезбјеђивање услова за презентацију и јавно приказивање кинематографских дјела у биоскопима.

Члан 50

Кинематографска такса је накнада за економско искоришћавање кинематографских дјела.

Кинематографска такса се утврђује и плаћа у процентуалном износу од годишњег прихода правних и физичких лица оствареног прометом, комерцијалним умножавањем или јавним приказивањем кинематографских дјела, односно у процентуалном износу од укупног годишњег прихода ових лица оствареног уз коришћење кинематографских дјела.

Члан 51

Кинематографску таксу плаћају:

- 1) дистрибутери 1% од укупног годишњег прихода оствареног продајом и изнајмљивањем кинематографских дјела;
- 2) лица која врше комерцијално умножавање кинематографских дјела 1% од укупног годишњег прихода оствареног умножавањем кинематографских дјела;
- 3) приказивачи кинематографских дјела у биоскопима 0,5% од укупног годишњег прихода оствареног од улазница;
- 4) јавни ТВ сервиси 1% од укупног годишњег прихода оствареног емитовањем кинематографских дјела;
- 5) комерцијалне телевизије 1,5% од укупног годишњег прихода оствареног емитовањем кинематографских дјела;
- 6) оператери у непокретним или покретним телекомуникацијским мрежама 1,5% од укупног годишњег прихода оствареног емитовањем кинематографских дјела;
- 7) оператери кабловске телевизије 1,5% од укупног годишњег прихода;
- 8) даваоци услуга приступа кинематографским дјелима путем интернета 1,5% од укупног годишњег прихода;
- 9) приказивачи кинематографских дјела у угоститељским објектима и средствима јавног превоза 0,1% од укупног годишњег прихода.

Сматра се да су обвезници плаћања кинематографске таксе из става 1 тач. 4 и 5 овог члана остварили приход емитовањем кинематографских дјела у оквиру укупног годишњег прихода, сразмјерно заступљености кинематографских дјела у њиховом програмском репертоару.

Угоститељски објект и средство јавног превоза је приказивач у смислу става 1 тачка 9 овог члана ако има инсталиране уређаје за приказивање кинематографских дјела.

Обвезници плаћања кинематографске таксе из става 1 тач. 1, 2, 3, и 6 овог члана дужни су да посебно воде евиденцију прихода од кинематографских дјела.

Члан 52

Надлежни орган доставља органу државне управе надлежном за послове наплате пореза списак обвезника плаћања кинематографске таксе, најкасније до 15. јануара текуће године за претходну годину.

Члан 53

Кинематографска такса уплаћује се у буџет Црне Горе у року од 30 дана од истека рока за подношење завршног рачуна.

Орган државне управе надлежан за послове финансија води евиденцију средстава од кинематографске таксе.

Члан 54

Средства из члана 49 став 1 овог закона надлежни орган додјељује путем јавног конкурса.

Члан 55

Критеријуме за додјелу средстава, начин и услове преноса и коришћења средстава прописује надлежни орган, посебним актом.

Члан 56

На односе који нијесу посебно уређени овим законом, а који се односе на плаћање кинематографске таксе, примјењује се закон којим се уређује порески поступак.

Контролу обрачунавања и плаћања кинематографске таксе врши орган државне управе надлежан за послове наплате пореза.

VI. НАДЗОР

Члан 57

Надзор над спровођењем овог закона врше:

1) надлежни орган у односу на снимање кинематографских дјела на територији Црне Горе од стране иностраних продуцената, подношења пријава за упис у Кинематографски регистар, испуњеност услова за промет, комерцијално умножавање и јавно приказивање кинематографских дјела и предају обавезних примјерака кинематографских дјела и кинематографске грађе на чување Црногорској кинотеци;

2) орган државне управе надлежан за послове трговине у односу на промет и комерцијално умножавање кинематографских дјела.

VII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 58

Новчаном казном од десетоструког до тристоструког износа минималне зараде у Црној Гори казниће се за прекршај правно лице или предузетник, ако:

1) као инострани продуцент снима кинематографско дјело на територији Црне Горе без претходног одобрења надлежног органа (члан 16 став 1);

2) не посједује лиценцу за кинематографско дјело које ставља у промет (члан 21);

3) врши продају или изнајмљивање кинематографских дјела изван лиценцираних просторија (члан 22 став 4);

4) не посједује лиценцу за комерцијално умножавање кинематографског дјела (члан 23 став 1 алинеја 3);

5) врши комерцијално умножавање кинематографских дјела изван лиценцираних просторија (члан 23 став 2);

6) не посједује лиценцу за кинематографско дјело које јавно приказује (члан 24);

7) приликом стављања у промет или јавно приказивања кинематографског дјела, које може нашкодити физичком или менталном развоју малољетних лица, не истакне ознаку да се дјело не препоручује малољетним лицима (члан 31 став 1);

8) не достави надлежном органу у прописаном року обавјештење о категорији кинематографског дјела (члан 32 став 1);

9) врши продају или изнајмљивање малољетним лицима кинематографских дјела чија категорија није примјерена њиховом узрасту (члан 33);

10) врши јавно оглашавање кинематографских дјела чија садржина може нашкодити физичком или менталном развоју малољетних лица (члан 34);

11) не поднесе пријаву за упис у Кинематографски регистар (члан 39 став 2);

12) кинематографска дјела и кинематографску грађу не преда Црногорској кинотеци прије завршетка процеса приватизације (члан 46 став 2);

13) Црногорској кинотеци не преда у прописаном року обавезни примјерак кинематографског дјела и пратећу кинематографску грађу (члан 47);

14) не води посебну евиденцију прихода од кинематографских дјела (члан 51 став 4);

15) не плати кинематографску таксу у прописаном року (члан 53 став 1).

За прекршај из става 1 овог члана казниће се физичко лице и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од двоструког до двадесестоструког износа минималне зараде у Црној Гори.

VIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 59

Национални програм донијеће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 60

Подзаконски акти за спровођење овог закона донијеће се у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 61

Постојећи продуценти, дистрибутери, приказивачи и лица која врше комерцијално умножавање кинематографских дјела дужни су да поднесу надлежном органу пријаву за упис у Кинематографски регистар, односно захтјев за издавање одобрења за рад, у року од четири мјесеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 62

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о кинематографији ("Службени лист РЦГ", бр. 45/93 и 73/06).

Члан 63

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Црне Горе".

СУ-СК Број 01-16/6

Подгорица, 12. фебруара 2008. године

Скупштина Црне Горе

Предсједник,
Ранко Кривокапић, с.р

198. Zakon o obnovi spomeničkog područja Kotora

Закон о обнови споменичког подручја Котора

Закон је објављен у "Службеном листу РСГ", бр. 47/91.

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се систем посебне друштвене бриге за споменичку цјелину Котора која је као природна и културно-историјска цјелина уврштена у Листу свјетске баштине и Листу свјетске баштине у опасности, права и дужности физичких и правних лица у односу на споменичку цјелину, као и организациони, материјални и други услови за обнову споменичке цјелине.

Под обномом споменичке цјелине, у смислу овог закона, сматра се санација, реконструкција, ревитализација и очување споменичке цјелине.

Члан 2.

Подручје споменичке цјелине из члана 1. овог закона обухвата стари град Котор и подручје које почиње од коте 228 на Тројици и пружа се у правцу сјевера преко коте 524 до коте 768, одакле се природном границом спушта преко коте 710 до свјетионика на Верилама. Граница се са друге стране Верила од свјетионика пружа у правцу запада преко кота 614, 313, 521 и излази на коту 709, одакле скреће према сјеверу и излази на колски пут Херцег-Нови - Црквице - кота 1045 одакле наставља поменутиим путем који је истовремено и граница потенцијалног националног парка "Орјен" од коте 1086. Граница се даље пружа у правцу истока пјешачком стазом преко коте 627 и излази на коту 577 и наставља у истом смјеру колским путем испод Леденица, до коте 565. Граница иде даље у правцу југа преко кота 970, 668 од коте 873, одакле скрећу у правцу истока преко коте 749 и излази на коту 949, одакле наставља у правцу југа преко кота 915, 909 и 1093 до раскрснице путем Котор - Цетиње - Ловћен (мјесто звано Крстац). Граница од Крстаца одваја се у правцу југозапада границом Националног парка "Ловћен" до коте 1385, одакле се у правцу запада, преко коте 556, спушта на почетну тачку на Тројици - кота 228.

Члан 3.

Обномом споменичке цјелине обезбједиће се реконструкција, санација и ревитализација споменика културе на начин који ће сачувати њихове изворне историјске, урбанистичко-архитектонске, умјетничке и естетске вриједности, али и омогућити намјенско оспособљавање споменичких објеката за коришћење и уношење нових садржаја у складу са савременим потребама становања, привредних, туристичких, културних и других дјелатности.

Члан 4.

Споменичка цјелина Котора је под посебном друштвеном заштитом.

Послови обнове споменичке цјелине су послови од посебног друштвеног интереса.

Члан 5.

Стручне и друге послове организовања и реализације програма обнове споменичке цјелине обављају Републички завод за заштиту споменика културе, са сједиштем на Цетињу (у даљем тексту: Републички завод) и Регионални завод за заштиту споменика културе, са сједиштем у Котору (у даљем тексту: Регионални завод).

Члан 6.

Управни поступци у вези са обномом споменичке цјелине сматрају се хитним.

Жалбе уложене против аката у управним поступцима и тужбе у управним споровима не одлажу њихово извршење.

II ПРОГРАМИ И ПЛАНОВИ ОБНОВЕ СПОМЕНИЧКЕ ЦЈЕЛИНЕ

Члан 7.

Обнова споменичке цјелине спроводи се у складу са урбанистичким програмом старог града и урбанистичким плановима у оквиру споменичке цјелине, као и посебним програмима обнове споменичке цјелине.

Прије доношења планова из става 1. овог члана, скупштина општине Котор дужна је прибавити мишљење републичког органа управе надлежног за послове културе и просторног планирања.

Програм обнове споменичке цјелине доноси Скупштина општине Котор, уз сагласност Скупштине Републике Црне Горе.

Члан 8.

Програми обнове споменичке цјелине доносе се као дугорочни, средњорочни и годишњи.

Члан 9.

Дугорочни програм обнове споменичке цјелине садржи:

- циљеве и основне правце обнове споменичке цјелине;
- преглед (број, величину, намјену и културно-историјску валоризацију) објеката споменичке цјелине; и
- приказ и оцјену стања споменичке цјелине.

Члан 10.

Средњорочни програм обнове споменичке цјелине садржи:

- преглед (број, величину, садашњу намјену, културно-историјску валоризацију, будућу намјену) објеката споменичке цјелине;
- приказ и оцјену стања појединих дјелова или објеката споменичке цјелине;
- предлог рјешења санације, очувања, изградње и измјене намјене објеката споменичке цјелине;
- приказ потребних средстава за спровођење програма обнове;
- приказ организације динамике извођења програма обнове; и
- планирани приоритет у обнови објеката.

Члан 11.

Годишњим планом обнове споменичке цјелине одређују се мјере и активности које ће се предузимати и потребна средства за реализацију програма обнове у датој години.

Члан 12

Када је програмом обнове споменичке цјелине утврђено извођење радова на објекту чија се намјена не мијења, власник објекта, односно ималац права располагања на објекту, дужан је да на основу грађевинске дозволе приступи обнови објекта у роковима предвиђеним програмом обнове.

Лица из става 1. овог члана учествују у трошковима обнове објеката, а у ту сврху може им се одобрити кредит из средстава предвиђених у члану 19. овог закона.

Члан 13.

Ако лица из члана 12. овог закона не приступе радовима или не изведу радове на обнови објекта, општина Котор може послове инвеститора уступити Регионалном заводу.

У случају из става 1. овог члана, Регионални завод има право на повраћај уложених средстава од лица из члана 12. овог закона.

Члан 14.

Одредбе Закона о експропријацији сходно се примјењују у поступцима везаним за некретнине на подручју споменичке цјелине, ако овим законом није другачије одређено.

Члан 15.

Подносилац просторног, односно урбанистичког плана обавезан је да прије израде планске документације прибави и у план угради студију заштите градитељског наслеђа коју израђује Регионални завод.

III ОБНОВА СПОМЕНИЧКЕ ЦЈЕЛИНЕ

Члан 16.

Претходни и припремни радови на обнови споменичке цјелине, поред претходних и припремних радова дефинисаних другим прописима, обухватају нарочито:

- архивска, историјска и археолошка истраживања;
- израду документације о постојећем стању објеката и истраживање конструкционог система објекта;
- превентивну заштиту налаза; и
- израду програма санације.

Члан 17.

Организације које обављају стручне послове, у вези са планирањем и пројектовањем обнове споменичке цјелине, дужне су да обезбиједе учешће интердисциплинарне групе састављене од

стручњака сљедећег профила: просторног планера, конзерватора, пројектанта и статичара-конструктора.

Члан 18.

Општински орган управе надлежан за послове урбанизма у поступку прописивања урбанистичко-техничких услова за изградњу, односно реконструкцију објеката унутар споменичке цјелине, дужан је да узме у обзир резултате археолошких и конзерваторских истраживања и студије заштите из члана 15. овог закона.

IV СРЕДСТВА ЗА ОБНОВУ СПОМЕНИЧКЕ ЦЈЕЛИНЕ

Члан 19.

Средства за обнову и изградњу споменичке цјелине формирају се из:

- буџета општине Котор;
- буџета Републике (преко републичког органа управе надлежног за послове културе);
- партиципације заинтересованих субјеката;
- других средстава која оствари Завод за заштиту споменика својом дјелатношћу; и
- других извора.

Члан 20.

Свако ко на разгледници, наљепници, значки, сувениру или другом предмету употреби грб или знак Котора, или препознатљив дио споменичке цјелине тј. појединог објекта, дужан је да уплати средства у висини 5% продајне цијене производа у корист средстава за обнову и заштиту споменичке цјелине.

Износ из става 1. овог члана, обвезник је дужан обрачунати и уплатити до 10-тог у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 21.

Скупштина општине Котор ће корисницима пословних простора на подручју споменичке цјелине одредити плаћање ренте, под условима и на начин који ће се одредити посебном одлуком Скупштине општине Котор.

Члан 22.

Уплата средстава за обнову и заштиту споменичке цјелине вршиће се у корист рачуна Општинског фонда за обнову Котора.

V РЕГИОНАЛНИ ЗАВОД

Члан 23.

Регионални завод, поред послова које обавља на основу Закона о заштити споменика културе, обавља и сљедеће:

- 1) предлаже ред приоритета у програму обнове и заштите споменичке цјелине који доноси скупштина општине;
- 2) даје сагласност на претходне и припремне радове;
- 3) може да врши претходне и припремне радове; и
- 4) израђује студије заштите градитељског наслеђа, као основу у изради урбанистичких и просторних планова.

VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24.

На надлежност, организовање, поступак доношења аката, права, обавезе и одговорности ималаца споменика културе, у споменичкој цјелини, поступак и рокове продаје објеката или дијела објеката унутар споменичке цјелине и друга питања из дјелатности Регионалног завода, сходно се примјењују одредбе Закона о заштити споменика културе.

Члан 25.

Скупштина општине Котор дужна је да у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона донесе ревидовани дугорочни програм обнове из члана 7. овог закона.

Члан 26.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

199. Zakon o zaštiti spomenika kulture

**Z
A
K
O
N**

O ZAŠTITI SPOMENIKA

KULTURE ("Sl. list RCG", br.

47/91, 27/94)

I OSNOVNE ODREDBE

**Č
l
a
n**

**1
.**

Ovim zakonom uređuje se sistem zaštite i korišćenje spomenika kulture, ostvarivanje posebnog društvenog interesa, prava i obaveze pravnih i fizičkih lica u vezi zaštite spomenika kulture i način organizovanja i sticanja sredstava za finansiranje zavoda koji obavljaju djelatnost zaštite spomenika kulture.

Spomenici kulture upisani u Listu svjetske kulturne baštine uživaju posebnu zaštitu utvrđenu ovim i drugim zakonima.

**Č
l
a
n**

**2
.**

Spomenici kulture su: nepokretni objekti i pokretni predmeti, kao i grupe objekata i predmeta i cjeline istorijske, arheološke, umjetničke, estetske, etnološke, arhitektonske, urbanističke, sociološke, tehničke ili druge naučne i kulturne vrijednosti od značaja za istoriju i kulturu Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika).

**Č
l
a
n**

**3
.**

Svi spomenici kulture, bez obzira u čijem su vlasništvu ili posjedu, zaštićeni su

ovim zakonom. Zaštićena okolina nepokretnog spomenika kulture uživa zaštitu kao i spomenik kulture.

Član 4.

Svrha zaštite spomenika kulture je:

- očuvanje spomenika u neokrnjenom i izvornom stanju;
- preduzimanje potrebnih mjera za njihovo redovno održavanje;
- sprečavanje svake radnje kojom bi se moglo neposredno promijeniti svojstvo, oblik, značaj ili izgled spomenika kulture;
- obezbjeđenje uslova da spomenici kulture, prema svojoj namjeni i značaju, služe zadovoljenju kulturnih, naučnih, estetskih i edukativnih potreba građana i društvene zajednice.

Član 5.

Zaštita spomenika kulture je djelatnost od posebnog društvenog interesa.

Član 6.

Objekti i predmeti za koje se osnovano pretpostavlja da imaju svojstva spomenika kulture uživaju prethodnu zaštitu (u daljem tekstu: spomenici koji uživaju prethodnu zaštitu), u skladu sa odredbama ovog zakona.

Objekti i predmeti iz stava 1. ovog člana su naročito: tipske seoske crkve XIX i XX vijeka, profani spomenici kojima su degradirana spomenička svojstva (ljetnjikovci, stambene zgrade, jedan broj objekata memorijalno- istorijskog ili ambijentalnog karaktera), predmeti likovnih i primijenjenih umjetnosti, arheološki i etnografski predmeti, novac, poštanske marke, oblikovanja, muzički instrumenti i drugi slični predmeti.

Član 7.

Spomenici kulture vrednuju se: kao spomenici kulture od izuzetnog značaja, spomenici kulture od velikog značaja i značajni spomenici.

Član 8.

Spomenici kulture upisuju se u registar spomenika kulture prema vrstama. Registri spomenika kulture su javni.

Član 9.

Spomenici kulture i spomenici koji uživaju prethodnu zaštitu ne smiju se uništiti, oštetiti niti bez saglasnosti

Republičkog, odnosno Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture, mijenjati njihov izgled ili namjena.

Član 10.

Zaštita i korišćenje spomenika kulture ostvaruje se obavljanjem djelatnosti zaštite spomenika kulture, upravno-

pravnim mjerama i drugim mjerama propisanim ovim zakonom, kao i mjerama koje se utvrde na osnovu ovog zakona.

Član 11.

Djelatnost i politiku zaštite spomenika kulture u Republici vrši i organizuje Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, sa sjedištem na Cetinju (u daljem tekstu: Republički zavod).

Zbog značaja kulturne baštine koja je skoncentrisana na području opština: Kotor, Herceg-Novi i Tivat osniva se

Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture, sa sjedištem u Kotoru (u daljem tekstu: Regionalni zavod). Regionalni zavod svoju aktivnost može obavljati u skladu sa politikom i programom rada Republičkog zavoda. Osnivač Republičkog i Regionalnog zavoda je Skupština Republike Crne Gore.

Član 12.

Imalac spomenika kulture je: vlasnik, nosilac prava korišćenja i zakoniti držalac.

Ako vlasnik spomenika kulture nije poznat, o spomeniku se stara organ opštine nadležan za poslove kulture na čijoj teritoriji se nalazi spomenik kulture.

Pravo svojine na spomeniku može se ograničiti, ako je to u opštem interesu, u skladu sa ovim zakonom.

Član 13.

Nepokretni spomenik kulture u privatnoj svojini može se eksproprisati, ako je to u opštem interesu, u skladu sa zakonom.

Na eksproprijaciju nepokretnih spomenika, iz stava 1. ovog člana, primjenjuju se odredbe kojima se uređuje eksproprijacija, ako za pojedina pitanja ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 14.

Spomenik kulture i spomenik koji uživa prethodnu zaštitu ne mogu se iznijeti u inostranstvo, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 15.

Mjere tehničke zaštite i drugi radovi na spomenicima kulture odnosno njegovoj zaštićenoj okolini i na spomenicima koji uživaju prethodnu zaštitu mogu se izvoditi pod uslovima, u postupku i na način utvrđen ovim zakonom.

Član 16.

Arheološka istraživanja i iskopavanja mogu da vrše naučne ustanove i druge ustanove u skladu sa ovim zakonom.

Član 17.

Spomenici kulture koji su poslije 31. jula 1945. godine izvađeni iz zemlje ili vode, ili su nađeni pri istraživanjima su državna svojina.

Svako lice koje pronađe ili otkrije predmet koji se, u smislu stava 1. ovog člana, smatra spomenikom kulture, dužno je da o tome obavijesti Republički zavod.

Član 18.

Ako iskopavanje ili istraživanje nije vršeno državnim sredstvima, nalazaču spomenika kulture pripada

novčana nagrada.

Nagrada iz stava 1. ovog člana, isplaćuje se iz budžeta opštine na čijoj teritoriji je spomenik nađen. Visinu nagrade iz stava 1. ovog člana predlaže ustanova specijalizovana za procjenu vrijednosti nađenog

spomenika s obzirom na njegovu vrstu.

Član 19.

Namjenu i način korišćenja nepokretnog spomenika kulture u državnoj svojini određuje nadležni opštinski organ uprave, po pribavljenom mišljenju Republičkog, odnosno Regionalnog zavoda.

Namjenu korišćenja poslovnog prostora u nepokretnom spomeniku kulture u privatnoj svojini, određuje organ iz stava 1. ovog člana po pribavljenom mišljenju Republičkog, odnosno Regionalnog zavoda.

Član 20.

Nadležni opštinski organ uprave od cjelokupnih iznosa naplaćenih zakupnina za poslovni i stambeni prostor i naplaćene turističke takse u zaštićenim urbanim cjelinama, izdvaja sredstva za njihovo održavanje u iznosu koji odredi nadležni organ opštine.

Član 21.

Zavod stiče sredstva na osnovu obavljanja sopstvene djelatnosti, obezbjeđenja sredstava iz budžeta Republike, odnosno budžeta opština, iz participacije zainteresovanih subjekata i iz drugih izvora.

II SPOMENICI KULTURE

1. Vrsta spomenika kulture

Član 22.

Po svojim karakterističnim osobinama spomenici kulture su: arheološki, istorijski, arhitektonski, umjetnički, spomenici graditeljstva, etnološki spomenici, tehnički, kao i stara i rijetka knjiga i filmski materijal.

Član 23.

Arheološki spomenici su djelovi zemljišta koji sadrže ostatke građevina i drugih nepokretnih objekata, grobnih i drugih nalaza, kao i pokretni predmeti iz ranijih istorijskih razdoblja, a od posebnog su kulturnog i istorijskog značaja.

Član 24.

Istorijski spomenici su područja, naselja ili njihovi djelovi i građevine vezane za važne istorijske događaje, spomen-obilježja i spomenici oslobodilačkim ratovima i drugim značajnim ličnostima i događajima.

Istorijski spomenik je i arhivska građa koju čine izvorni i reprodukovani, pisani, crtani, štampani, fotografisani, filmovani, mikrofilmovani, fonografisani ili na drugi način zabilježeni dokumentarni materijal od posebnog značaja za kulturu i nauku.

Član 25.

Arhitektonski spomenici su građevinski i arhitektonski objekti i njihove cjeline, drugi nepokretni objekti, djelovi objekata i cjeline vezane za određenu sredinu, kao što su: stare crkve, manastirski kompleksi, džamije, stari

gradovi i njihovi ostaci, stara utvrđenja, stari rudnici, vodovodi i mostovi, stare kule i vodenice, stari konaci, sahat- kule i česme, stare palate i dvorci, ljetnjikovci, radionice i drugi stari javni objekti, stara groblja, stećci.

Član 26.

Umjetnički spomenici su: freske i djela monumentalnog i dekorativnog slikarstva, ikone i djela likovnih i primijenjenih umjetnosti, djela vajarstva, knjižna dekoracija, kao i drugi predmeti i zbirke predmeta umjetničkog karaktera.

Član 27.

Spomenici graditeljstva su gradske cjeline i njihovi djelovi, ambijentalne cjeline i seoska naselja od posebnog kulturnog i istorijskog značaja u oblikovanju prostora.

Član 28.

Etnološki spomenici su područja, objekti i grupe objekata, pokretni predmeti za svakodnevnu upotrebu i oblikovani proizvodi koji svjedoče o načinu života i stvaralaštvu naroda Republike.

Član 29.

Staru i rijetku knjigu sačinjavaju: rukopisi, rukopisne i štampane knjige, periodika i drugi bibliotečki materijal nastao do kraja XIX vijeka; rijetke knjige, određeni primjerci periodičnih izdanja i drugog rijetkog bibliotečkog materijala nastalog u XX vijeku; određeni bibliotečki materijal koji se, na osnovu Zakona o bibliotečkoj djelatnosti, dostavlja određenoj biblioteci.

Član 30.

Filmski materijal sačinjavaju: negativ i kopija filma, original i kopija video trake i drugi nosači slike i tona, scenario, knjiga snimanja, filmski plakati, fotografije i filmski dokumenti, bez obzira na tehniku snimanja, vrijeme i mjesto nastanka.

Član 31.

Tehnički spomenici su objekti i grupe objekata, oruđa, naprave i mašine i drugi predmeti koji svjedoče o razvoju proizvodnih sredstava i tehničke kulture.

2. Vrednovanje spomenika kulture

Član 32.

Spomenici kulture se razvrstavaju prema stepenu vrijednosti u tri kategorije: spomenici od izuzetnog značaja, spomenici od velikog značaja i značajni spomenici.

Spomenici od izuzetnog značaja su spomenici upisani u Listu svjetske kulturne baštine i oni koji ispunjavaju jedan od sljedećih kriterijuma:

- izuzetna umjetnička ili estetska vrijednost;
- nepokretni spomenici kulture u kojima se nalaze pokretni spomenici od izuzetnog značaja;
- jedinstveni primjerci stvaralaštva određenog vremena kao izraz netipičnosti;
- spomenici koji su vršili ili vrše veliki uticaj na razvoj društva;
- vrhunski dostignuća savremenog stvaralaštva;
- spomenici koji svjedoče o presudnim istorijskim događajima i ličnostima; i
- spomenici koji imaju poseban značaj za kulturni i istorijski razvoj naroda i narodnosti (I kategorija). Spomenici od velikog značaja su oni spomenici koji ispunjavaju jedan od sljedećih kriterijuma:
 - karakteristične osobine određenog užeg područja ili određenog vremena u razvoju društva ili kulturnog ili civilizacijskog kruga kojem pripadaju;
 - djelovi ili cjeline u koje su utkani detalji od velikog kulturno-istorijskog značaja;
 - svjedočanstva od velikog značaja za proučavanje društveno-ekonomskih i kulturno-istorijskih prilika u određenom vremenu, a čije vrijednosti služe za zadovoljavanje vaspitno-obrazovnih, kulturnih i naučnih potreba društva;
 - vezanost za velike događaje i istaknute istorijske ličnosti iz prošlosti (II kategorija).

Značajni spomenici kulture su oni spomenici koji ne pripadaju prvoj ili drugoj kategoriji, a po ukupnosti svojih kulturno-istorijskih ili drugih vrijednosti su od užeg regionalnog ili lokalnog značaja (III kategorija).

III PROGLAŠAVANJE I UTVRĐIVANJE SPOMENIKA KULTURE

Član 33.

Nepokretni spomenici kulture se proglašavaju, a pokretni utvrđuju.

Proglašavanje nepokretnih spomenika kulture vrši Skupština Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština)

na predlog Republičkog
zavoda.

Utvrdjivanje svojstva spomenika kulture za pokretne predmete vrše muzeji, arhivi, biblioteke, galerije, zbirke i druge slične ustanove, a u skladu sa odredbama ovog zakona i drugih posebnih zakona.

Član 34.

Predlog za proglašavanje nepokretnosti za spomenik kulture, sadrži:

- opis nepokretnosti sa osnovnom dokumentacijom;
- granice nepokretnosti i njene neposredne okoline;
- program zaštite, uređenja, korišćenja i održavanja nepokretnosti; i
- naznačenje imaoca i vlasnika nepokretnosti.

Član 35.

Predlog iz člana 34. ovog zakona razmatra Skupština i o njemu se izjašnjava u roku od šest mjeseci.

Ukoliko Skupština prihvati predlog, donosi akt o proglašavanju nepokretnosti za spomenik kulture u roku iz stava 1. ovog člana.

Član 36.

Akt o proglašavanju nepokretnosti za spomenik kulture, sadrži:

- naziv, vrstu i opis spomenika kulture;
- granice spomenika sa njegovom neposrednom okolinom, površinu, popis katastarskih parcela ili odgovarajućih katastarskih i zemljišno-knjižnih podataka;
- podatke o vlasništvu;
- osnovne uslove čuvanja, korišćenja, održavanja i uređenja spomenika kulture i njegove zaštićene okoline; i
- podatke o izvorima finansiranja zaštite i održavanja.

Sastavni dio akta, iz stava 1. ovog člana, čini i spisak pokretnih spomenika koji se nalaze u nepokretnom spomeniku kulture.

Član 37.

Skupština dostavlja akt o proglašenju Republičkom zavodu u roku od 30 dana od donošenja.

Akt o proglašenju nepokretnog spomenika kulture objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Član 38.

Akt o utvrđivanju pokretnog spomenika kulture, sadrži:

- vrstu, opis i naziv spomenika kulture;
- vrijeme nastanka, ime autora i mjesto gdje se predmet nalazi;
- osnovne uslove čuvanja, korišćenja i održavanja spomenika; i
- ime, odnosno naziv imao, kao i pravni osnov po kojem drži spomenik.

Član 39.

Za objekte iz člana 6. ovog zakona, Skupština donosi akt o privremenom proglašavanju objekata za spomenik, na predlog Republičkog zavoda.

Za predmete iz člana 6. ovog zakona, odluku o privremenom utvrđivanju predmeta za spomenik, donosi odgovarajuća stručna organizacija iz člana 33. stav 3. ovog zakona.

Član 40.

Predlog za donošenje akta iz člana 39. ovog zakona može podnijeti svako lice ako je to u društvenom interesu. Uslov iz stava 1. ovog člana ispunjen je naročito kada postoji opasnost da će objekat ili predmet biti uništen, oštećen ili izgubljen.

Član 41.

Kada je donijet akt o privremenom proglašavanju Republički zavod pokreće postupak za redovno proglašavanje. Akt iz člana 39. ovog zakona važi za vrijeme koje je u samom aktu određeno, a najduže za pet godina.

Član 42.

Bliže propise o postupku i načinu proglašavanja i utvrđivanja spomenika kulture donosi republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

IV REGISTROVANJE SPOMENIKA KULTURE

Član 43.

Nepokretni spomenik kulture, po objavljivanju akta o proglašenju iz člana 37. ovog zakona, upisuje se u
Registar
spomenika kulture rješenjem Republičkog
zavoda.

Republički zavod vodi Centralni registar spomenika kulture na teritoriji Republike. Regionalni zavod vodi registar spomenika kulture na svom području.

Regionalni zavod dužan je da Republičkom zavodu dostavi rješenje radi upisa spomenika kulture u Centralni registar.

Član 44.

Registar spomenika kulture je javna isprava, koja sadrži, naročito:

- 1) opis spomenika kulture, njegov stvarni i pravni status;
- 2) mjesto na kojem se spomenik kulture nalazi;
- 3) vrijeme nastanka spomenika kulture i sve važne faktičke i pravne promjene na spomeniku kulture i u vezi sa njim;
- 4) isprave vezane za spomenik kulture;
- 5) spisak najvažnije literature koja obrađuje spomenik kulture;
- 6) stručnu dokumentaciju spomenika kulture koja omogućava njegovu identifikaciju u obnovi;
- 7) podatke o finansijskim ulaganjima u spomenik kulture;
- 8) dokumentaciju o konzervatorskim radovima i drugim zahvatima na spomeniku kulture.

Član 45.

Proglašenje nepokretnog spomenika kulture, upis odnosno brisanje iz registra, upisuje se u zemljišne knjige. Nepokretni spomenik kulture je obilježen.

Oblik, sadržaj i način postavljanja obilježja propisuje republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

Član 46.

Pokretni spomenik kulture, kojim upravlja muzej, arhiv, biblioteka, galerija, zbirka i druga slična ustanova, kao pojedinačni predmeti ili kao zbirka, upisuje se u Centralni registar spomenika kulture kao cjelina, prema inventaru na osnovu prijave odgovarajuće ustanove.

Član 47.

Na upis u registar pokretnih spomenika kulture koji se ne čuvaju u za to specijalizovanim ustanovama, primjenjuju se odredbe člana 46. ovog zakona.

Član 48.

Spomenik kulture koji je nestao ili je uništen ili je izgubio svojstvo spomenika briše se iz registra spomenika kulture.

Akt o brisanju spomenika kulture iz registra donosi se na način i po postupku kako je to predviđeno za akt o proglašenju, odnosno utvrđivanju spomenika kulture.

Član 49.

Nadležni sud izvršiće zabilješku brisanja nepokretnog spomenika kulture iz registra u zemljišne knjige, na osnovu podataka Republičkog zavoda.

Član 50.

Bliže propise o sadržini i načinu vođenja registra spomenika kulture donosi republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

V PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOST IMALACA SPOMENIKA KULTURE I MJERE ZAŠTITE

Član 51.

Imalac spomenika kulture, dužan je da:

- 1) spomenik kulture brižljivo čuva i održava i da ga koristi, tako da čuva njegovu spomeničku i ambijentalnu vrijednost;
- 2) štiti spomenik kulture od štetnog uticaja prirodnih sila ili čovjekovog djelovanja;
- 3) dopusti i omogući stručnim organizacijama ili licima koja one ovlaste proučavanje, popis i snimanje spomenika kulture u naučne, kulturne i obrazovne svrhe;
- 4) učini spomenik kulture pristupačnim javnosti, ako je to, s obzirom na prirodu i namjenu spomenika kulture neophodno, radi zadovoljavanja kulturnih potreba, a ne šteti spomeniku kulture, odnosno imaocu;
- 5) stručnim organizacijama privremeno preda spomenik kulture, kada je to potrebno radi organizovanja umjetničkih, naučnih ili drugih izložbi, po pravilu, ne duže od šest mjeseci u periodu od pet godina;
- 6) odmah, a najkasnije u roku od 15 dana obavijesti Republički zavod o svim pravnim i faktičkim promjenama značajnim za registar;
- 7) vodi brigu o obilježju na nepokretnom spomeniku kulture;
- 8) snosi troškove redovnog održavanja spomenika kulture, koji ne prelaze prihode ili druge materijalne koristi koje imalac stiče od spomenika kulture; i
- 9) izvršava propisane mjere tehničke zaštite i druge potrebne mjere.

Član 52.

Stručna organizacija kojoj je dopušteno ili omogućeno proučavanje spomenika kulture, odnosno kojoj je predat spomenik kulture radi izlaganja, snosi troškove u vezi sa proučavanjem, odnosno izlaganjem spomenika kulture i odgovara za njegovo oštećenje.

Član 53.

Nepokretni spomenik kulture može se rušiti i izmještati, samo u izuzetnim slučajevima, na osnovu prethodno utvrđenog opšteg interesa.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, ne može se rušiti nepokretni spomenik kulture od izuzetnog značaja. Odobrenje za rušenje i izmještanje iz stava 1. ovog člana, izdaje republički organ uprave nadležan za poslove kulture, po pribavljenom mišljenju Republičkog zavoda.

Član 54.

Ako imalac spomenika kulture nemarno čuva spomenik ili ako se nenamjenskim korišćenjem spomenika kulture nanosi šteta, opštinski organ uprave nadležan za poslove kulture odrediće da se spomenik kulture preda na privremeno upravljanje staraocu određenom u tu svrhu.

Staralac je ovlašćen da preduzme zaštitne mjere koje propiše Republički odnosno Regionalni zavod. Troškovi preduzimanja zaštitnih mjera, iz stava 2. ovog člana, snosi imalac spomenika kulture.

Opštinski organ uprave nadležan za poslove kulture razriješiće staraoca ovlašćenja iz stava 2. ovog člana, kada imalac spomenika kulture dokaže da je obezbijedio uslove za njegovo pravilno, odnosno namjensko korišćenje i

održavanje.

Član 55.

Ako održavanje spomenika kulture ili radovi na njegovoj konzervaciji ili restauraciji zahtijevaju vanredne troškove, koji prelaze prihode koje imalac stiče od spomenika kulture, imalac spomenika kulture je dužan da snosi troškove preko iznosa tih prihoda.

Naknadu vanrednih troškova, iz stava 1. ovog člana, obezbjeđuje opština na čijoj teritoriji se spomenik kulture nalazi.

Član 56.

Prije izgradnje privrednih i drugih objekata na području na kojem se nalazi spomenik kulture, investitor je obavezan da u investicioni program izgradnje uvrsti i program zaštite spomenika kulture.

Program zaštite spomenika kulture, iz stava 1. ovog člana izrađuje Republički, odnosno Regionalni zavod. Troškove izrade programa zaštite spomenika kulture, izvršenja mjera tehničke zaštite, izmještanja spomenika

kulture, kao i naknade za pruženu stručnu pomoć Republičkom odnosno Regionalnom zavodu, snosi investitor.

Član 57.

U cilju očuvanja urbanističkog ili istorijskog karaktera ili ambijentalne cjeline starih gradova i naselja, skupština opštine je obavezna da, pri donošenju urbanističkih planova, pribavi mišljenje Republičkog zavoda.

Pribavljanje mišljenja, iz stava 1. ovog člana, obavezno je i kada se urbanističkim planom predviđa rušenje ili mijenjanje trgova, blokova zgrada, ulica i njihovih dijelova.

Član 58.

Radnje koje mogu prouzrokovati promjene na spomeniku kulture mogu se preduzeti samo na osnovu prethodne dozvole Republičkog, odnosno Regionalnog zavoda.

Radnjama iz stava 1. ovog člana, smatraju se naročito: sondiranje, konzervacija, restauracija, dograđivanje, adaptacija, izmještanje spomenika kulture, isticanje reklama ili natpisa, kao i podizanje privrednih i drugih objekata u neposrednoj blizini spomenika kulture.

Prethodna dozvola, iz stava 1. ovog člana, potrebna je i za izgradnju objekata u naseljima ili djelovima naselja, koja su upisana u registar spomenika kulture kao urbana cjelina, ruralna cjelina, istorijsko jezgro ili spomeničko područje, kao i za sve radnje iz stava 2. ovog člana.

Prethodna dozvola može se izdati samo ako je podnesena odgovarajuća projektna dokumentacija.

Član 59.

Republički, odnosno Regionalni zavod može u svakom trenutku obustaviti već započete radove i spriječiti radnje koje bi mogle oštetiti ili ugroziti spomenik kulture.

Obustava radova, iz stava 1. ovog člana, vrši se rješenjem kojim se može narediti i uspostavljanje prvobitnog stanja.

Rješenje o obustavi radova sa nalogom uspostavljanja prvobitnog stanja, može se donijeti i kada su radovi na spomeniku kulture započeti bez prethodne dozvole iz člana 58. ovog zakona ili kada se izvode suprotno odobrenom projektu.

Žalba protiv rješenja o obustavi radova ne zadržava njegovo izvršenje.

Izvršenje rješenja o obustavi radova sprovodi Republički, odnosno Regionalni zavod.

Za štetu koja nastane radnjama izvedenim suprotno odredbama st. 1, 2. i 3. ovog člana, odgovaraju imalac spomenika kulture, investitor i izvođač radova i snose troškove povraćaja u prvobitno stanje.

Član 60.

Građevinska dozvola za radove, iz člana 58. ovog zakona, može se izdati samo ako postoji prethodna dozvola

Republičkog, odnosno Regionalnog zavoda.

Član 61.

Oblik, ime ili drugi prepoznatljiv detalj spomenika kulture, može se upotrijebiti za reklamu, kao elemenat firme i za izradu suvenira ili drugih predmeta namijenjenih komercijalnim potrebama, na način koji odgovara namjeni ili značaju spomenika kulture u skladu sa zakonom.

Dozvola za upotrebu spomenika kulture za svrhe iz stava 1. ovog člana izdaje Republički zavod.

Spomenik kulture se može upotrijebiti u svrhe iz stava 1. ovog člana, ako se uplate sredstva u visini 5% prodajne cijene proizvoda u Republički budžet.

Sredstva iz stava 3. ovog člana usmjeriće se republičkom organu uprave nadležnom za poslove kulture.

Član 62.

Imalac spomenika kulture ima pravo na besplatna objašnjenja stručne organizacije, u vezi sa karakteristikama i značajem spomenika kulture, kao i na savjete i uputstva, u vezi sa njegovim održavanjem i načinom izvršavanja obaveza iz člana 51. ovog zakona.

Imalac spomenika kulture uživa u pogledu spomenika kulture poreske, carinske i druge olakšice u skladu sa odgovarajućim propisima.

Imalac nepokretnog spomenika kulture koji obavlja djelatnost zaštite i čuvanja spomenika kulture i vlasnik sakralnog spomenika kulture oslobađaju se komunalnih doprinosa.

VI ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

Član 63.

Arheološka istraživanja i iskopavanja mogu da se vrše samo na osnovu dozvole Republičkog zavoda.

Dozvola iz stava 1. ovog člana, izdaje se samo naučnim odnosno stručnim ustanovama koje ispunjavaju uslove: sačinjen projekat o istraživanju arheološkog nalazišta, stručni kadar i obezbijeđena sredstva za izvođenje radova i konzervaciju iskopina.

U dozvoli se određuju lokalitet na kome se mogu vršiti radovi, karakter i obim radova, kao i uslovi pod kojima se ti radovi mogu vršiti.

Član 64.

Ako se arheološka istraživanja i iskopavanja ne obavljaju u skladu sa dozvolom, Republički, odnosno Regionalni zavod može privremeno da obustavi radove i odredi uslove za njihovo nastavljanje.

Konačnu odluku o nastavljanju započetih radova ili o njihovoj zabrani donosi Republički zavod.

Ako Republički zavod utvrdi da pri arheološkom istraživanju i iskopavanju nijesu primijenjeni odgovarajući stručni i metodološki postupci ili je ugrožena zaštita arheološkog nalazišta može imaću oduzeti dozvolu.

Član 65.

Ustanova koja je vršila arheološka istraživanja i iskopavanja, dužna je da Republičkom zavodu podnese izvještaj o rezultatima radova u roku od tri mjeseca od završetka radova.

Izvještaj iz stava 1. ovog člana, sadrži osnovne podatke o radovima, a naročito: plan nalazišta sa potrebnim brojem tehničkih i fotografskih snimaka, inventar iskopanih i nađenih stvari, vrijeme u kojem su radovi vršeni, spisak imena naučnih radnika i stručnjaka koji su vršili radove, utrošena sredstva i mjere zaštite preduzete na nalazištu po završetku radova.

Član 66.

Ustanova iz člana 65. ovog zakona dužna je da, u roku od godinu dana od podnošenja izvještaja iz člana 65. ovog zakona, preda cjelokupnu dokumentaciju Republičkom zavodu na čuvanje.

Ustanova iz člana 65. ovog zakona može, radi naučne obrade, da zadrži pokretne arheološke nalaze najduže godinu dana, ako sa ustanovom zaštite kojoj su ti nalazi povjereni na čuvanje nije drugačije dogovoreno.

Član 67.

Republički organ uprave nadležan za poslove kulture rješenjem određuje pravo korišćenja iskopanih ili nađenih predmeta prilikom arheoloških istraživanja i iskopavanja.

Rješenje iz stava 1. ovog člana donosi se po prethodno pribavljenom mišljenju Republičkog zavoda.

Član 68.

Nakon otkrivanja arheoloških ostataka, pojedine građevine ili cjeline stavljaju se pod zaštitu kao spomenik kulture i za njih se utvrđuje odgovarajući režim zaštite u skladu sa odredbama ovog zakona.

Nakon završenih arheoloških istraživanja i iskopavanja, arheološko mjesto ili njegov dio, ukoliko na njemu nema spomeničnog fonda, tretira se kao slobodan prostor.

Član 69.

Ako se kod izvođenja građevinskih ili drugih radova naiđe na arheološko nalazište ili predmete od arheološkog značaja, pravno ili fizičko lice koje neposredno izvodi radove, dužno je da o tome bez odlaganja obavijesti Republički zavod.

Republički zavod može, s obzirom na karakter nalazišta, donijeti rješenje kojim se privremeno zabranjuje izvođenje građevinskih radova na zemljištu koje predstavlja arheološko nalazište.

Rješenje iz stava 2. ovog člana, Republički zavod je dužan da donese u roku od tri dana od dana saznanja o nalazištu.

Privremena zabrana izvođenja građevinskih radova ne može biti duža od 30 dana. U tom roku, Republički zavod je dužan da izvrši, odnosno organizuje neophodna arheološka istraživanja i iskopavanja i na osnovu rezultata tih istraživanja donese rješenje o nastavljanju, odnosno zabrani daljih radova.

Član 70.

Republički zavod može da izda odobrenje za užu lokaciju na zaštićenom arheološkom području, odnosno objektu.

Ako se radovi obavljaju na arheološkom području ili objektu koji je već upisan u registar spomenika kulture ili je postupak upisa u toku, investitor je dužan da snosi troškove vezane za prekid radova i obezbjeđenje iskopanih predmeta.

Član 71.

Stranim državljanima i institucijama mogu se odobriti arheološka iskopavanja i istraživanja ako sarađuju sa domaćim ustanovama i institucijama.

Rukovodilac radova, iz stava 1. ovog člana, mora biti državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Dozvolu za izvođenje arheoloških iskopavanja i istraživanja iz stava 1. ovog člana daje Republički zavod.

Član 72.

Odredbe čl. 63, 64, 65, 66. i 69. ovog zakona shodno se primjenjuju i na podvodna arheološka istraživanja i iskopavanja, kao i na vađenje potonulih stvari koje imaju svojstvo spomenika kulture ili za koje se osnovano pretpostavlja da imaju takvo svojstvo.

Član 73.

Za podvodna arheološka istraživanja i iskopavanja, kao i za vađenje potonulih stvari koje imaju svojstvo spomenika kulture ili za koje se osnovano pretpostavlja da imaju takvo svojstvo, dozvolu izdaje nadležna lučka kapetanija, uz prethodnu saglasnost Republičkog zavoda.

Član 74.

Bliže propise o uslovima i načinu na koji se mogu vršiti arheološka istraživanja i iskopavanja donosi republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

Član 75.

Po žalbama protiv rješenja koja su donesena u postupku zaštite spomenika kulture, rješava u drugom stepenu republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

VII PROMET SPOMENIKA KULTURE

Član 76.

Spomenik kulture ne može se prodavati.

Član 77.

Izuzetno, pokretni spomenik kulture u privatnoj svojini može se prodati pod određenim uslovima.

Imalac spomenika kulture koji namjerava da proda spomenik kulture, dužan je da ga prethodno ponudi na prodaju opštini na čijoj teritoriji se spomenik kulture nalazi, kada je u pitanju nepokretnost, a muzeju, arhivu ili biblioteci, kada je u pitanju pokretni spomenik kulture.

Opština može pravo preče kupovine da prenese na određenu stručnu organizaciju ili ustanovu ili na drugo pravno lice koje ova organizacija ili ustanova predloži.

Ako imalac spomenika kulture otuđuje spomenik ili ga daje u posjed ili u zalog, dužan je da novom imaocu saopšti da je spomenik kulture stavljen pod zaštitu.

Član 78.

Spomenik kulture može se pod određenim uslovima iznijeti u inostranstvo.

Dozvolu za iznošenje daje republički organ uprave nadležan za poslove kulture, po prethodno pribavljenom mišljenju Republičkog zavoda, a za spomenik kulture koji je porijeklom iz druge republike, po prethodno pribavljenom mišljenju odgovarajuće ustanove iz te republike nadležne za poslove zaštite spomenika kulture.

Član 79.

Za iznošenje spomenika kulture u inostranstvo u cilju izlaganja, ekspertize i slično, Republički zavod izdaje

dozvolu za privremeno iznošenje uz saglasnost republičkog organa uprave nadležnog za poslove kulture. U dozvoli se određuje rok u kojem spomenik kulture mora biti vraćen u zemlju.

Član 80.

Republički organ uprave nadležan za poslove kulture, odnosno Republički zavod, uz dozvolu za iznošenje spomenika kulture u inostranstvo, dužan je da carinskim organima dostavi kompletan dosije sa fotodokumentacijom, radi identifikovanja spomenika kulture.

VIII ZAVODI ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE

Član 81.

Republički
zavod:

- 1) proučava, evidentira, prikuplja i čuva dokumentaciju o spomenicima kulture;
- 2) učestvuje u postupku društvenog planiranja sa stanovišta zaštite, obnove i upotrebe spomenika kulture i daje mišljenje na planske dokumente;
- 3) vrši kategorizaciju nepokretnih spomenika kulture;
- 4) predlaže proglašavanje nepokretnosti za spomenike kulture;
- 5) vodi Centralni registar spomenika kulture na teritoriji Republike;
- 6) vodi evidenciju spomenika kulture i predmeta koji uživaju prethodnu zaštitu na teritoriji Republike;
- 7) izdaje konzervatorske uslove i daje saglasnost na projektnu dokumentaciju za sve vrste radova na nepokretnim spomenicima kulture uz pribavljanje mišljenja Regionalnog zavoda;
- 8) utvrđuje konzervatorske uslove za sve radove na pokretnom spomeničkom fondu, ukoliko se ovi radovi ne izvode u specijalizovanim ustanovama;
- 9) daje saglasnost za upotrebu spomenika kulture u propagandno-turističke svrhe;
- 10) utvrđuje uslove i daje saglasnost na isticanje firmi, tabli, natpisa i reklama na nepokretnim spomenicima kulture;
- 11) izdaje dozvolu iz člana 61. ovog zakona;
- 12) daje prethodno stručno mišljenje za rušenje i izmještanje nepokretnog spomenika kulture;
- 13) izrađuje program zaštite spomenika kulture iz člana 56. ovog zakona;
- 14) donosi rješenje o privremenoj obustavi radova u smislu člana 59. ovog zakona;
- 15) daje mišljenje o namjeni i načinu korišćenja poslovnog prostora u nepokretnom spomeniku kulture u smislu člana 19. ovog zakona;
- 16) izdaje dozvolu za arheološka istraživanja i iskopavanja, vrši nadzor nad njihovim izvođenjem i obavlja zaštitna iskopavanja, u skladu sa članom 69. ovog zakona;
- 17) čuva cjelokupnu dokumentaciju o arheološkim istraživanjima i iskopavanjima;
- 18) donosi rješenje o privremenoj zabrani građevinskih radova u smislu člana 69. ovog zakona;
- 19) vrši neposredni konzervatorski nadzor nad izvođenjem radova na spomenicima kulture;
- 20) izdaje dozvolu za iznošenje spomenika kulture;
- 21) izdaje dozvolu za izvoz umjetničkih i drugih predmeta koji uživaju prethodnu zaštitu;
- 22) predlaže prioritete u programu zaštite i obnove spomenika kulture;
- 23) verifikuje stručnu osposobljenost izvođača konzervatorskih radova na spomenicima kulture;
- 24) pruža stručnu pomoć ustanovama za zaštitu spomenika kulture i imaocima spomenika kulture u njihovom održavanju i čuvanju;

- 25) sarađuje sa Regionalnim zavodom i obezbjeđuje jedinstvenu primjenu međunarodnih konvencija i drugih međunarodnih akata na teritoriji Republike;
- 26) obavještava Skupštinu, najmanje jedanput godišnje, o stanju zaštićenosti spomenika kulture u Republici;
- 27) priprema i izdaje stručne publikacije u kojima obrađuje pitanja zaštite spomenika kulture;
- 28) stara se o usavršavanju stručnih radnika koji rade na zaštiti spomenika kulture;
- 29) izrađuje plan zaštite spomenika kulture u ratu; i
- 30) vrši druge poslove iz oblasti zaštite spomenika kulture u skladu sa zakonom.

Član 82.

Republički zavod može, pored poslova iz člana 81. ovog zakona, da obavlja i sljedeće poslove:

- izrađuje projekte za izvođenje radova na konzervaciji i restauraciji spomenika kulture;
- izvodi radove na konzervaciji i restauraciji spomenika kulture.

Član 83.

Regionalni zavod za teritoriju za koju je osnovan:

- 1) proučava, evidentira, prikuplja i čuva dokumentaciju o spomenicima kulture;
- 2) učestvuje u postupku društvenog planiranja sa stanovišta zaštite, obnove i upotrebe spomenika kulture i

- daje mišljenje na planske dokumente;
- 3) vodi registar spomenika kulture;
 - 4) vodi evidenciju spomenika kulture i predmeta koji uživaju prethodnu zaštitu;
 - 5) izdaje konzervatorske uslove i daje saglasnost na projektnu dokumentaciju za sve vrste radova na nepokretnim spomenicima kulture;
 - 6) izrađuje projekte za izvođenje radova na konzervaciji i restauraciji spomenika kulture;
 - 7) izvodi radove na konzervaciji i restauraciji spomenika kulture;
 - 8) vrši neposredan konzervatorski nadzor nad izvođenjem radova na spomenicima kulture;
 - 9) vrši stručni nadzor nad izvođenjem arheoloških istraživanja i iskopavanja i obavlja zaštitna iskopavanja;
 - 10) predlaže prioritete u programu zaštite i obnove spomenika kulture;
 - 11) izrađuje program zaštite spomenika kulture iz člana 56. ovog zakona;
 - 12) utvrđuje i daje saglasnost na isticanje firmi, tabli, natpisa i reklama na pokretnim spomenicima kulture;
 - 13) pruža stručnu pomoć ustanovama za zaštitu spomenika kulture u njihovom čuvanju i održavanju; i
 - 14) stara se o usavršavanju radnika koji rade na zaštiti spomenika kulture.

Član 84.

Nadzor nad zakonitošću rada zavoda vrši republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

Član 85.

Lica koja su u toku rada na poslovima i zadacima zaštite spomenika kulture stekla viši stepen stručne spreme mogu da obavljaju poslove tog stepena stručne spreme ako polože dio odgovarajućeg stručnog ispita.

Lica koja su položila stručni ispit na poslovima i zadacima van djelatnosti zaštite spomenika kulture mogu da obavljaju poslove i zadatke djelatnosti zaštite spomenika, pod uslovom da u roku od dvije godine od dana zasnivanja radnog odnosa polože dio stručnog ispita.

Licima iz stava 2. ovog člana koja ne polože dio stručnog ispita u roku od dvije godine prestaje radni odnos.

Član 86.

Bliže propise o uslovima za obavljanje stručnih poslova i stručnih ispita u oblasti zaštite spomenika kulture donosi republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

IX SREDSTVA ZA RAD ZAVODA

Član 87.

Zavod stiče sredstva za rad iz:

- budžeta Republike, odnosno budžeta opština (preko republičkog, odnosno opštinskog organa uprave nadležnog za poslove kulture);
- sredstva koja ostvari svojom djelatnošću;
- participacija zainteresovanih subjekata; i
- drugih izvora.

Član 88.

Obezbijeđena sredstva iz člana 87. ovog zakona, zavod usmjerava finansijskim planom, po namjeni i dinamici. Sredstva koja zavod obezbjeđuje svojom djelatnošću usmjeravaju se namjenski za unapređivanje djelatnosti,

zaštitu spomenika kulture, redovnu i istraživačku djelatnost.

Zavod je obavezan da o utrošenim sredstvima podnosi pismeni izvještaj republičkom, odnosno opštinskom organu uprave nadležnom za poslove kulture, po šestomjesečnom obračunu i završnom računu.

X UPRAVLJANJE

Član 89.

Organ upravljanja zavoda je upravni odbor.

Upravni odbor čine predstavnici radnika zavoda i određeni broj naučnih i stručnih radnika afirmisanih u oblastima koje doprinose razvoju kulture.

Aktom o osnivanju utvrdiće se broj i sastav članova upravnog odbora.

Član 90.

Zavod ima direktora koga imenuje Vlada Republike Crne Gore.

Direktor zavoda imenuje se na vrijeme od četiri godine i po isteku mandata isto lice može biti birano za još jedan mandatni period.

Direktor zavoda zastupa zavod i vrši druge poslove određene statutom zavoda.

XI KAZNE NE ODREDBE

Član 91.

Ko oštetiti ili uništi spomenik kulture kazniće se za krivično djelo novčanom kaznom ili zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

Član 92.

Ko bez dozvole izvrši radove na održavanju, konzervaciji ili restauraciji spomenika kulture, pa usljed toga spomenik kulture bude uništen, oštećen ili izgubi vrijednost spomenika kulture, kazniće se za krivično djelo novčanom kaznom ili zatvorom do tri godine.

Istom kaznom kazniće se ko bez dozvole ili protivno zabrani nadležnog organa izvodi arheološka iskopavanja i istraživanja spomenika kulture ili stvari za koju se može pretpostaviti da ima vrijednost spomenika kulture, a usljed toga spomenik kulture ili stvar budu uništene, oštećene ili izgube vrijednost spomenika kulture.

Član 93.

Ko prilikom arheoloških iskopavanja i istraživanja i u drugim slučajevima prisvoji iskopane ili nađene stvari koje imaju vrijednost spomenika kulture kazniće se za krivično djelo zatvorom do tri godine.

Član 94.

Ko bez dozvole nadležnog organa iznese u inostranstvo spomenik kulture, kazniće se za krivično djelo zatvorom do tri godine. Za pokušaj će se kazniti.

Član 95.

Ko oštetiti ili uništi zaštićenu okolinu nepokretnog spomenika kulture, odnosno spomenika kulture ili stvari za koju se može pretpostaviti da ima vrijednost spomenika kulture, kazniće se za krivično djelo novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Član 96.

Novčanom kaznom od 15.000 do 20.000 dinara kazniće se za prekršaj ustanova, preduzeće ili građansko-pravno lice - imalac spomenika kulture, ako:

- 1) postupi protivno odredbama člana 51. stav 1. tačka 1. čl. 53. i 77. ovog zakona;
- 2) ne dopušti istraživanje ili proučavanje spomenika kulture u naučne i stručne svrhe (član 51. stav 1. tačka 3. ovog zakona);
- 3) ne učini spomenik kulture pristupačnim javnosti (član 51. stav 1. tačka 4. ovog zakona);
- 4) ne preda u određeno vrijeme spomenik kulture, radi izlaganja (član 51. stav 1. tačka 5. ovog zakona);
- 5) u propisanom roku ne dostavi izvještaj o izvršenim arheološkim iskopavanjima i istraživanjima na spomeniku kulture (član 65. ovog zakona);
- 6) u propisanom roku ne preda tehničku i fotodokumentaciju o radovima na konzervaciji i restauraciji spomenika kulture (član 66. ovog zakona);

Za prekršaje iz stava 1. ovog člana, kazniće se i odgovorno lice u ustanovi, preduzeću ili građansko-pravnom licu novčanom kaznom od 3.000 do 5.000 dinara

Član 97.

Novčanom kaznom od 20.000 do 30.000 dinara kazniće se za prekršaj ustanova, preduzeće ili građansko-pravno lice, ako:

- 1) arheološka iskopavanja i istraživanja vrši bez dozvole (član 63. ovog zakona);
- 2) vrši arheološka iskopavanja i istraživanja, a ne ispunjava uslove za vršenje tih djelatnosti (član 63. ovog zakona);
- 3) postupi protivno odredbi člana 66. ovog zakona;
- 4) izvodi radove na održavanju, konzervaciji i restauraciji spomenika kulture, a ne ispunjava uslove za izvođenje tih radova (član 58. ovog zakona).

Za prekršaje iz stava 1. ovog člana, kazniće se i odgovorno lice u ustanovi i drugo društveno-pravno lice novčanom kaznom od 4.000 do 6.000 dinara.

Član 98.

Novčanom kaznom od 8.000 do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj ustanova, odnosno preduzeće ako postupi protivno odredbama člana 69. ovog zakona.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana, kazniće se i odgovorno lice u ustanovi novčanom kaznom od 3.000 do 5.000 dinara.

Član 99.

Novčanom kaznom od 2.000 do 4.000 dinara kazniće se fizičko lice-imalac spomenika kulture za prekršaj, ako:

- 1) postupi protivno odredbi (član 51. stav 1. tačka 1.);
- 2) ne dopušti istraživanja i proučavanja spomenika kulture u naučne i stručne svrhe (član 51. stav 1. tačka 3. ovog zakona);
- 3) ne učini spomenik kulture pristupačnim javnosti (član 51. stav 1. tačka 4. ovog zakona);
- 4) ne preda u određeno vrijeme spomenik kulture ustanovi, preduzeću ili organu radi izlaganja (član 51. stav 1. tačka 5. ovog zakona);
- 5) postupi protivno odredbama člana 53. ovog zakona;
- 6) postupi protivno odredbama člana 58. ovog zakona;
- 7) postupi protivno odredbama člana 63. ovog zakona.

XII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 100.

Danom stupanja na snagu ovog zakona Opštinski zavod za zaštitu spomenika kulture u Kotoru nastavlja sa radom kao Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture.

Član 101.

Danom stupanja na snagu ovog zakona Republički, odnosno Regionalni zavod nastavlja sa radom kao javna ustanova.

Član 102.

Zavodi su dužni da usklade rad, organizaciju i opšta akta sa odredbama ovog zakona, u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 103.

Republički zavod dužan je da, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, izvrši kategorizaciju nepokretnih spomenika kulture na teritoriji Republike.

U postupku kategorizacije, iz stava 1. ovog člana, Republički zavod odrediće granice zaštićene okoline iz člana

3. ovog zakona.

Član 104.

Republički zavod će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona predložiti program kategorizacije i proglašenja spomenika kulture sa dinamikom i potrebnim sredstvima.

Član 105.

Lica koja do stupanja na snagu ovog zakona nijesu položila stručni ispit, dužna su da ga polože u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Licima koja ne polože stručni ispit u roku iz stava 1. ovog člana, prestaje radni odnos.

Član 106.

Lica koja su na dan stupanja na snagu ovog zakona zatečena na poslovima zaštite spomenika kulture, a imaju više od 15 godina rada u toj djelatnosti, ne polažu stručni ispit.

Član 107.

Republički organ uprave nadležan za poslove kulture donijeće propise predviđene ovim zakonom, u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 108.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti spomenika kulture ("Službeni list SRCG", broj 16/77).

Član 109.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

**Zakon o izmjenama zakona kojima su propisane novčane
kazne za prekršaje**

("Sl. list RCG",

br. 27/94) Član

1.

Ovim zakonom u Zakonu o prekršajima javnog reda i mira ("Službeni list SRCG", br. 25/87 i "Službeni list RCG", br. 48/91 i 17/92), kao i u drugim zakonima u kojima su propisane novčane kazne za prekršaje, novčanom kaznom za prekršaj kazniće se:

1. Fizičko lice i odgovorno lice u organu ili pravnom licu od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.
2. Organ ili pravno lice i preduzetnik od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Republici. Novčanom kaznom za prekršaje koji se u skladu sa zakonom naplaćuje na licu mjesta kazniće se fizičko lice i

odgovorno lice u organu ili pravnom licu u iznosu do trostrukog iznosa, a preduzetnik do petostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Ako je fizičko lice i odgovorno lice u organu ili pravnom licu, prekršajem pribavilo imovinsku korist koja je veća od propisane maksimalne novčane kazne izreći će se novčana kazna do dvostrukog iznosa pribavljene imovinske koristi.

**Č
l
a
n**

2

.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

200. Zakon o visokom obrazovanju

Закон о високом образовању

Закон је објављен у "Службеном листу РСГ", бр.
60/2003. Види: чл. 29. Закона - 4/2008-7.

І ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

Овим законом уређују се основе високог образовања, услови обављања дјелатности, врсте програма, начела организације установа које обављају ову дјелатност, као и друга питања од значаја за обављање дјелатности високог образовања.

Циљеви високог образовања

Члан 2

Циљеви високог образовања су:

- 1) успостављање, унапређивање и развијање знања, науке, умјетности и културе;
- 2) преношење општих, научних и професионалних знања и вјештина путем наставе и истраживања;
- 3) обезбјеђивање могућности за стицање високог образовања током читавог живота;
- 4) успостављање и развијање међународне сарадње.

Дефиниција високог образовања

Члан 3

Високо образовање, у смислу овог закона, је дјелатност од јавног интереса која омогућава стицање дипломе:

- 1) примијењених основних студија;
- 2) академских основних студија;
- 3) специјалистичких студија;
- 4) примијењених магистарских студија;
- 5) академског назива магистра наука;
- 6) академског назива доктора наука.

Остваривање високог образовања

Члан 4

Високо образовање остварују универзитет и установе високог образовања (у даљем тексту: установа) које су лиценциране и акредитоване у складу са овим законом.

Аутономија установа

Члан 5

Установа је аутономна у обављању своје дјелатности, у складу са овим законом.

Доступност високог образовања

Члан 6

Високо образовање доступно је свим лицима, под условима прописаним овим законом и статутом установе.

Једнакост

Члан 7

У остваривању права на високо образовање није дозвољена дискриминација по основу: пола, расе, брачног стања, боје, језика, вјере, политичког или другог убјеђења, националног,

етничког или другог поријекла, припадности националној заједници, имовинском статусу, онеспособљености (инвалидности) или другом сличном основу, положају или околности.

Појмовник

Члан 8

Поједини изрази у овом закону имају значење:

1) **акредитација** је поступак утврђивања валидности студијских програма, односно установа, њихове примјерености важећим стандардима квалитета и тржишту рада и сертификат обезбјеђивања права установи на додјелу степена образовања, занимања и професије;

2) **лиценца** је документ којим се установи даје право на рад на основу испуњености утврђених стандарда;

3) **оцјена квалитета** представља низ експлицитних поступака вредновања или процјена који се односе на студијске програме, наставу и услове рада установа, дефинисаних у сарадњи са агенцијама за квалитет европског простора високог образовања;

4) **диплома** је јавна исправа којом се доказује да је стечена квалификација резултат успјешно завршеног програма високог образовања;

5) **допуна дипломе (Supplement)** је јавна исправа која се прилаже уз одређену диплому установе ради детаљнијег увида у ниво, природу, садржај, систем и правила студирања и постигнуте резултате током студија лица коме је диплома издата, а која је заснована на основном моделу утврђеном за јединствени европски простор високог образовања;

6) **јавно важећи образовни програм** је акредитовани образовни програм;

7) **европски простор високог образовања** обухвата установе високог образовања земаља потписница Заједничке декларације европских министара високог образовања у Болоњи (1999);

8) **ECTS** је европски систем трансфера кредита;

9) **ОТЕГ** одржавање техничких факултета.

II НАДЛЕЖНОСТ ОРГАНА У ОСТВАРИВАЊУ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

1. Влада Републике Црне Горе

Члан 9

Влада Републике Црне Горе (у даљем тексту: Влада):

1) утврђује стратегију развоја високог образовања у Републици Црној Гори (у даљем тексту: Република);

2) оснива јавне установе, у складу са овим законом;

3) обезбјеђује средства јавним установама за финансирање наставе, истраживања и умјетничког рада од јавног интереса, у складу са овим законом;

4) обезбјеђује посебна средства установама ради стварања једнаких услова за остваривање права на високо образовање инвалидним лицима студентима;

5) може да учествује у суфинансирању приватних установа и студената који су уписани на тим установама;

6) доноси акт о именовању Савјета за високо образовање;

7) врши и друге послове прописане законом.

2. Министарство надлежно за просвјету и науку

Члан 10

Министарство надлежно за просвјету и науку (у даљем тексту: Министарство):

1) предлаже стратегију развоја и прати развој високог образовања;

2) издаје, мијења и одузима лиценцу установи;

3) прописује садржај и облик дипломе и допуне дипломе (Supplement) које издају установе;

- 4) предлаже уписну политику на јавним установама;
- 5) утврђује предлог норматива за финансирање високог образовања;
- 6) даје предлоге за утврђивање модела за финансијску помоћ студентима;
- 7) подстиче мобилност студената и академског особља у оквиру европског простора високог образовања и на међународном нивоу;
- 8) прати међународне споразуме и конвенције за академско и професионално признавање квалификација; пружа информације јавности о страним квалификацијама и стара се о укључивању установа у процес признавања високошколских квалификација у области јединственог европског простора високог образовања;
- 9) стара се о обезбјеђивању једнаке могућности у доступности високог образовања, развоја, оспособљавања и усавршавања особља и других аспеката високог образовања;
- 10) обезбјеђује услове за међународну сарадњу установа;
- 11) води регистар лиценцираних установа и акредитованих студијских програма;
- 12) доноси прописе за спровођење овог закона;
- 13) врши управни надзор, у складу са законом;
- 14) обавља и друге послове прописане законом.

3. Савјет за високо образовање

Члан 11

За унапређивање области високог образовања Влада именује Савјет за високо образовање (у даљем тексту: Савјет).

Надлежност Савјета

Члан 12

Савјет анализира стање и достигнућа у високом образовању, даје стручне предлоге Влади и, у том циљу, има посебна овлашћења да:

- 1) припрема предлог стратегије развоја високог образовања;
- 2) даје мишљење у поступку утврђивања норматива за издавање, измјене и одузимање лиценце;
- 3) даје мишљење на мјерила за избор у академска звања;
- 4) даје мишљење у поступку утврђивања норматива за финансирање високог образовања;
- 5) утврђује мјерила за оцјењивање студијских програма са становишта њихове усклађености са професионалним потребама и међународне упоредивости;
- 6) предузима периодичне контроле квалитета лиценцираних установа и издаје сертификат о почетној акредитацији, акредитацији или реакредитацији;
- 7) врши и друге послове прописане овим законом и актом о оснивању Савјета.

Одговорност Савјета за квалитет

Члан 13

Савјет је посебно одговоран за остваривање квалитета високог образовања у Републици.

Савјет је дужан да помаже установе у развијању њихових могућности и унапређењу и одржавању квалитета њихових дјелатности.

Састав Савјета

Члан 14

Савјет има 11 чланова које именује Влада, на период од шест година.

Савјет чине шест чланова из реда истакнутих стручњака из области високог образовања, науке, технологије и умјетности, који се именују на предлог универзитета и пет чланова из области привреде, друштвених дјелатности и других релевантних институција, у складу са актом о именовању Савјета.

Највише половина чланова Савјета може бити још једанпут узастопно бирана, у складу са актом о именовању Савјета.

Влада може разријешити члана Савјета прије истека мандата на лични захтјев или на образложени предлог овлашћеног предлагача, као и у случају осуде на безусловну казну затвора.

Рад Савјета

Члан 15

Рад Савјета је јаван.

Савјет је дужан да своје закључке, препоруке и мишљења учини доступним јавности.

Савјет образује посебне комисије за евалуацију и акредитацију установа, односно студијских програма, а за поједине области свог дјеловања може образовати радна тијела, комисије и независне експертске групе.

За чланове посебне комисије за евалуацију и акредитацију установа, односно студијских програма могу бити именовани и страни експерти.

Средства за рад Савјета обезбјеђују се у буџету Републике.

Стручне и административно-техничке послове за потребе Савјета обавља Министарство.

Организација и начин рада Савјета ближе се уређује пословником о раду.

III УСТАНОВЕ

1. Заједничке одредбе

Стицање високог образовања

Члан 16

Установа на којој се стиче високо образовање (универзитет и друга установа) оснива се као јавна или приватна и има својство правног лица, које стиче уписом у Централни регистар Привредног суда, уколико овим законом није друкчије прописано.

Назив установе

Члан 17

Назив установе одређује оснивач, у складу са овим законом.

Слобода установе

Члан 18

Установа ужива слободу наставе, истраживања и умјетничког рада, у оквиру своје лиценце, у складу са овим законом.

Научноистраживачки рад у установи уређује се посебним законом.

Права установе

Члан 19

Установа има право да:

- 1) иновира високо образовање у оквиру своје лиценце;
- 2) понуди студијски програм било ког образовног нивоа за стицање неопходних или одговарајућих знања ради остваривања циљева високог образовања;
- 3) утврђује студијске програме који ће се изводити и предмете који ће се изучавати;
- 4) самостално развија и примјењује студијске планове и програме и истраживачке пројекте;
- 5) одређује услове за упис студената и методе наставе и провјере знања студената;
- 6) бира органе управљања и руковођења и утврђује њихов састав, дјелокруг и мандат;
- 7) бира академско и друго особље;
- 8) додјељује почасне титуле.

Неповредивост простора

Члан 20

Простор установе је неповредив, осим у случају спрјечавања наступајућег кривичног дјела, кривичног дјела које је у току, у случају природне непогоде, друге несреће или у другим случајевима предвиђеним законом, уз одобрење органа руковођења.

Имовина

Члан 21

Непокретности и друга имовина обезбијеђена од Владе, као оснивача, за оснивање и рад установе у државној су својини.

Непокретности из става 1 овог члана не могу се отуђити без сагласности оснивача.

Непокретности и друга имовина из става 1 овог члана могу се користити само у функцији обављања дјелатности утврђене овим законом.

Непокретности и друга имовина стечена обављањем дјелатности установе, као и на основу завјештања и поклона својина су установе која је ту имовину стекла.

Аутономија

Члан 22

У обављању дјелатности из члана 19 овог закона установа:

- 1) остварује имовинска права и располаже средствима у складу са овим законом;
- 2) уређује унутрашњу организацију, у складу са овим законом и статутом;
- 3) бира и запошљава академско и друго особље;
- 4) у образовне и истраживачке сврхе оснива посебне профитабилне организационе облике;
- 5) закључује уговоре са другим установама у Републици;
- 6) закључује уговоре са институцијама на међународном нивоу;
- 7) има и друга права потребна за обављање дјелатности, у складу са овим законом и статутом установе.

Академске слободе и заштита

Члан 23

Установа је обавезна да гарантује академском особљу слободу мисли, идеја, провјере стечених знања, односно да обезбиједи слободу организовања и удруживања и заштиту академског особља од дискриминације по било ком основу.

Академско особље и студенти имају права и слободе утврђене овим законом, а остварују их на начин прописан статутом установе.

Слобода истраживања

Члан 24

Академско особље универзитета има слободу да објављује резултате својих истраживања, у складу са правилима универзитета, која се односе на коришћење права интелектуалне својине у корист универзитета.

Лиценцирање

Члан 25

Свака установа која је основана или изводи наставу у Републици мора имати лиценцу за рад.

Лиценцу из става 1 овог члана издаје Министарство.

Лиценцом се утврђује врста установе, акредитовани студијски програми, максималан број студената који се могу уписати на поједине студијске програме, као и степени и дипломе који се могу додјелјивати.

Лиценца се издаје на основу стандарда и норматива који се односе на:

- 1) адекватност зграда и опреме, укључујући учионице, лабораторије, библиотеку и рачунарску опрему;
- 2) број и квалификације академског особља;
- 3) просторије за ваннаставне активности студената;

4) финансијска средства.

Установи се може издати лиценца након добијања сертификата о почетној акредитацији од стране Савјета.

Увођење нових студијских програма, степена и диплома за те програме подлијеже поступку лиценцирања.

Стандарде и нормативе, као и поступак издавања, измјене и одузимања лиценце утврђује Министарство, уз мишљење Савјета.

Акредитација

Члан 26

Акредитацију врши Савјет и издаје сертификат о акредитацији.

Поступак акредитације и образац сертификата из става 1 овог члана прописује Савјет, посебним актом.

Почетна акредитација

Члан 27

Почетна акредитација се стиче након оцјене квалитета студијских програма и њихове усклађености са професионалним потребама и усвојеним стандардима.

Установа, прије почетка рада, треба да поднесе захтјев Савјету, најмање годину дана прије датума за који се тражи акредитација студијског програма.

Акредитација из става 1 овог члана се издаје на временски период од најдуже три године.

Установа не може да почне са уписом студената, извођењем наставе и испитима прије добијања лиценце.

Реакредитација

Члан 28

Установа, односно студијски програм подлијежу поступку реакредитације у периоду од највише пет година.

Реакредитација се заснива на извјештају о оцјени квалитета рада установе, односно студијског програма, у складу са стандардима и поступком који утврђује Савјет.

Ако установа, односно студијски програм не добије реакредитацију, његова акредитација важиће за период од највише годину дана, без могућности уписа студената у тој години.

Ако се послје истека рока из става 3 овог члана не добије реакредитација, лиценца се одузима.

Акт о одузимању лиценце је коначан.

Измјена студијског програма

Члан 29

Лиценцирана установа може да врши измјене студијског програма највише до 30 (ЕЦТС) кредита без акредитације.

Самовредновање и оцјена квалитета

Члан 30

Установа спроводи поступак самовредновања и оцјене квалитета својих студијских програма и услова рада и извјештаје доставља Савјету.

Самовредновање се спроводи континуирано, у складу са статутом установе.

Методе самовредновања се утврђују у зависности од студијских планова и програма, наставне опреме, квалификација академског особља, начина обављања наставе, процента пролазности на испитима, процента дипломираних стручњака и других неопходних показатеља успјешности рада установе.

Екстерна оцјена квалитета

Члан 31

Оцјену квалитета студијских програма установе врши Савјет за сваки студијски програм у периоду од највише пет година, путем експертског тијела за поједине програме.

У састав експертских тијела из става 1 овог члана могу бити укључени и страни експерти.

Јавни интерес

Члан 32

Ради остваривања јавног интереса, Министарство може да захтијева од установе да иновира студијски план и програм, којим се обезбјеђује стицање квалификације за наставника у установама јавног образовања.

2. Јавне установе

Оснивање, укидање и статусне промјене

Члан 33

Јавну установу оснива и укида Влади, на предлог Савјета.

Предлог Савјета за оснивање установе садржи нарочито: сертификат о почетној акредитацији и доказ о испуњености услова из члана 25 став 4 овог закона.

Члан 34

У случају статусних промјена или укидања јавне установе, Савјет прибавља мишљење органа управљања те установе.

У случају из става 1 овог члана, Влада уређује питања која се односе на имовину и обавезе укинутах установа или установа које су извршиле статусну промјену.

Члан 35

У случају укидања јавне установе, одређује се студијска година у којој јавна установа престаје да уписује студенте у прву годину студија.

У случају из става 1 овог члана, Влада је дужна да затеченим студентима омогући завршетак студија у року одређеном актом о укидању установе.

Универзитет

Члан 36

Универзитет је аутономна установа која у обављању дјелатности обједињује образовни, научно-истраживачки и умјетнички рад, као дјелове јединственог процеса високог образовања.

Универзитет обезбјеђује развој високог образовања, науке, струке и умјетности, у складу са његовом мисијом унапређивања знања, мисли и учености, развијања научно-истраживачког рада као основе наставне дјелатности, развијања креативних способности и припреме студената за обављање професионалне дјелатности, образовног, научног, културног, друштвеног и економског развоја Републике, као и промоције демократских грађанских и националних права и достигнућа највећих стандарда наставе и учења.

Научно-истраживачки, односно умјетнички рад обавља се и организује у складу са законом и општим актом установе.

Заштита назива "универзитет"

Члан 37

Установа може имати статус универзитета, односно у свом називу користити одредницу "универзитет", под условом да реализује најмање пет различитих студијских програма из најмање три од следећих осам области: природно-математичке, инжињерско-технолошке, биотехничке, медицинске, друштвене, правно-економске, културно-историјске и умјетничке.

Организација универзитета

Члан 38

Универзитет своју дјелатност остварује преко: факултета, академија, института и високих стручних школа, као организационих јединица, као и реализацијом појединих студијских програма.

Универзитет има својство правног лица.

Организациона јединица универзитета из става 1 овог члана нема својство правног лица.

Универзитет може организационој јединици из става 1 овог члана пренијети одређена овлашћења за ступање у правни промет, у складу са статутом универзитета.

Остале установе

Члан 39

Влада може оснивати и друге установе на којима се стичу дипломе основних, специјалистичких и магистарских студија.

Установа из става 1 овог члана не може бити подијељена на факултете и друге сличне организационе јединице.

На оснивање и рад установа из става 1 овог члана сходно се примјењују одредбе овог закона које се односе на јавне установе.

Други начини организовања студија

Члан 40

Универзитет чији је оснивач Влада може, уз сагласност Владе, организовати студије у сарадњи са домаћом или страном установом или међународном организацијом.

У организовању студија из става 1 овог члана, универзитет има право да спроводи програм дуплих или заједничких диплома.

3. Приватне установе

Оснивање

Члан 41

Приватну установу може да оснује домаће и страно физичко или правно лице.

Почетак рада

Члан 42

Приватна установа може да почне са радом након добијања лиценце и акредитације.

У поступку издавања лиценце и акредитације приватна установа може оглашавати и регрутовати студенте у складу са захтјевима лиценце.

Провјера стране акредитације

Члан 43

Приватна установа која је акредитована од стране друге државе или организације дужна је да сертификат о тој акредитацији поднесе Савјету, који спроводи поступак његове оцјене, у складу са својим актом.

Финансијске гаранције

Члан 44

Приватна установа је дужна да, приликом подношења захтјева за добијање лиценце, поред доказа о испуњености услова из члана 25 овог закона, поднесе и пословни план, укључујући и гаранцију оснивача о њеној финансијској способности за период од најмање три године.

Лиценца за приватну установу садржи и обавезу установе да, у случају престанка са радом, обезбиједи финансијска средства за завршетак започетих студија за све уписане студенте код друге установе.

Престанак рада

Члан 45

Приватна установа може да престане са радом само на крају студијске године.

4. Органи установе

Орган управљања универзитета

Члан 46

Орган управљања универзитета, чији је оснивач Влада, је управни одбор.

Управни одбор утврђује пословну политику.

Управни одбор има највише 15 чланова и чине га представници: академског особља, неакадемског особља, студената и представници оснивача и јавности као спољни чланови.

Спољни чланови, чије именовање се врши из реда лица са релевантним професионалним или практичним знањима, чине највише 1/3 укупног броја чланова управног одбора.

Надлежност, број, састав, трајање мандата, начин избора и разрјешења, као и начин рада и одлучивања управног одбора ближе се уређује статутом универзитета.

Орган управљања јавне установе

Члан 47

Орган управљања јавне установе која није универзитет одређује се статутом установе.

Надлежност, број, састав, трајање мандата, начин избора и разрјешења, као и начин рада и одлучивања органа управљања установе из става 1 овог члана ближе се уређује статутом установе.

Годишњи извјештај о раду

Члан 48

Орган управљања је дужан да објави годишњи извјештај о раду јавне установе и достави све информације које захтијева Влада или Савјет.

Орган руковођења универзитета

Члан 49

Орган руковођења универзитета, чији је оснивач Влада, је ректор.

Универзитет из става 1 овог члана може имати проректоре.

Ректор је одговоран за ефикасан и квалитетан рад и ред на универзитету, као и за руковођење у оквиру пословне политике утврђене од стране управног одбора.

Ректора бира управни одбор, из реда редовних професора универзитета, на предлог Сената.

Начин избора ректора, односно проректора, овлашћења, трајање мандата и друга питања ближе се уређују статутом универзитета.

Орган руковођења јавне установе

Члан 50

Орган руковођења јавне установе која није универзитет одређује се статутом те установе.

Избор и именовање органа руковођења, овлашћења, трајање мандата и друга питања у установи из става 1 овог члана ближе се уређују статутом установе.

Орган руковођења организационе јединице универзитета из члана 38 став 1 овог закона је декан, односно директор.

Избор и именовање органа руковођења из става 3 овог члана, овлашћења, трајање мандата и друга питања ближе се уређује статутом универзитета.

Стручни орган универзитета

Члан 51

Стручни орган универзитета, чији је оснивач Влада, је Сенат.

Сенат чине ректор, проректори, представници академског особља и представници студената, у складу са статутом универзитета.

Надлежност, број, састав, трајање мандата, начин избора и разрјешења, као и начин рада и одлучивања Сената ближе се уређује статутом универзитета.

Стручни орган јавне установе

Члан 52

Стручни орган јавне установе која није универзитет одређује се статутом те установе.

Избор и именовање стручног органа, овлашћења, трајање мандата и друга питања код установе из става 1 овог члана ближе се уређује статутом те установе.

Стручни орган организационе јединице универзитета из члана 38 став 1 овог закона је вијеће.

Избор и именовање стручног органа из става 3 овог члана, овлашћења, трајање мандата и друга питања ближе се уређује статутом универзитета.

5. Статут

Статут установе

Члан 53

Статут је основни акт установе којим се уређују питања од значаја за обављање дјелатности установе.

Статут установе доноси орган управљања.

Статут јавне установе

Члан 54

Статутом јавне установе ближе се уређују:

- 1) основи организације јавне установе;
- 2) органи и начин рада јавне установе;
- 3) стицање дипломе академских и примијењених студија;
- 4) обављање истраживачког, научног и умјетничког рада;
- 5) поступак избора у академска звања;
- 6) начин остваривања права и обавеза особља и студената;
- 7) организовање особља и студената;
- 8) финансијска контрола;
- 9) евиденције;
- 10) друга питања од значаја за рад јавне установе.

На статут јавне установе сагласност даје Влада.

Статут приватне установе

Члан 55

Приватна установа самостално уређује, статутом или другим одговарајућим актом, модел управљања и руковођења том установом, с тим што се мора омогућити учешће представника академског особља и студената у доношењу одлука које су од њиховог интереса.

Надлежност, број, састав, трајање мандата, начин избора и разрјешења, као и начин рада и одлучивања стручног органа приватне установе уређује се статутом установе.

IV ФИНАНСИРАЊЕ

1. Финансирање јавне установе

Извори финансирања

Члан 56

Јавна установа финансира се из:

- 1) буџета Републике за наставу, истраживања и умјетнички рад;
- 2) школарина и других накнада које плаћају студенти;
- 3) интелектуалних и других услуга;
- 4) донација, поклона и завјештања;
- 5) пројеката и уговора са националним, међународним, државним или приватним субјектима у сврху промовисања наставе, истраживања и консултантских активности.

Овлашћења јавне установе

Члан 57

Јавна установа може да закључује уговоре у области високог образовања.

Јавна установа може инвестирати средства у било који облик обављања привредне дјелатности, у образовне или истраживачке сврхе, под условом:

- 1) да се уговором не терете средства из буџета Републике, без сагласности Владе;
- 2) да се средства из буџета Републике не излажу ризику.

Привремено финансирање

Члан 58

Уколико јавна установа не изврши реакредитацију у складу са овим законом, Влада може дозволити привремено настављање финансирања до поновног добијања акредитације.

Нормативи и стандарди за финансирање

Члан 59

Влада, уз мишљење Савјета, доноси нормативе и стандарде за стицање средстава за финансирање јавне установе и прописује методологију за расподелу средстава у наставне и истраживачке сврхе и умјетнички рад, полазећи од квалитета образовања или одређених студијских програма који се остварују од стране тих установа.

Методологијом из става 1 овог члана посебно се одређују инвестициона средства.

Одређивање броја студената

Члан 60

Приликом додјеле средстава, Влада одређује број студената који ће се финансирати из буџета Републике за одређени студијски програм, у складу са бројем прописаним у важећој лиценци јавне установе.

Услови финансирања

Члан 61

Влада може за средства која се додјељују јавној установи за наставу и истраживање прописати одређене услове за њихово коришћење, који се односе на:

- 1) стицање, употребу и располагање земљиштем, зградама и опремом;
- 2) висину и коришћење школарине и других плаћања која се прописују студентима;
- 3) трансфер средстава распоређених за студијске програме.

Финансирање из других извора

Члан 62

Влада не може прописивати услове који би ограничавали јавну установу да, у складу са статутом, прикупља средства из других извора, укључујући и средства од школарине за додатна студентска мјеста у оквирима дозвољеним лиценцом, под условом да то:

- 1) нема негативан утицај на квалитет образовања које се финансира из буџета Републике;
- 2) не утиче на јавну установу да обавља своју дјелатност без дискриминације по било ком основу.

Повраћај средстава

Члан 63

Влада може од установе да затражи повраћај додијељених средстава, уколико је налазом независног и овлашћеног ревизора утврђена незаконита и ненамјенска употреба средстава.

Средства додијељена из буџета Републике, која остану неутрошена на крају фискалне године, пребацују се у фонд резерве за одобрени развој.

Одговорност органа руковођења

Члан 64

Орган руковођења јавне установе је одговоран за закониту и намјенску употребу средстава обезбијеђених у складу са овим законом.

Ревизија

Члан 65

У пословању јавне установе обезбјеђује се независна спољна и унутрашња финансијска контрола.

Начин вршења унутрашње финансијске контроле уређује се статутом јавне установе.

Независна ревизија

Члан 66

Влада може, у вршењу спољне контроле, да именује независног овлашћеног ревизора ради испитивања финансијског стања јавне установе.

Орган управљања јавне установе је дужан обезбиједити сарадњу приликом финансијске контроле из става 1 овог члана.

Стицање профита

Члан 67

Јавна установа је слободна да, у складу са овим законом, промовише и користи образовне и истраживачке дјелатности ради стицања профита у корист установе.

Када обавља дјелатност ради стицања профита из става 1 овог члана, јавна установа је обавезна да претходно тражи сагласност Владе, када та дјелатност укључује или би могла укључити коришћење права било које значајније интелектуалне својине, у било којим литерарним, умјетничким или научним радовима, научним открићима, пројектима, изумима, роби или услугама које се, у цјелини или дјелимично, непосредно или посредно, обезбјеђују из средстава буџета Републике.

2. Финансирање приватне установе

Финансирање од Владе

Члан 68

Приватна установа може стицати средства од Владе за наставу и истраживања која су у јавном интересу, на предлог Савјета.

Нормативи и стандарди

Члан 69

Влада, уз мишљење Савјета, доноси нормативе и стандарде за стицање средстава за финансирање приватне установе и прописује методологију за расподелу средстава у наставне и истраживачке сврхе и умјетнички рад, полазећи од квалитета образовања и студијских програма који се остварују од стране тих установа.

Услови за коришћење средстава

Члан 70

Влада може, за средства која се додјељују приватној установи у наставне и истраживачке сврхе, прописати одређене услове за њихово коришћење, као и затражити од приватне установе да поднесе буџет који је предложен за обављање њене дјелатности за наредну фискалну годину.

Приватна установа је одговорна за закониту и намјенску употребу средстава додијељених од стране Владе и дужна је да Влади омогући приступ финансијским књигама и евиденцији.

V КОНЦЕСИЈА

Додјела концесије

Члан 71

За извођење јавно важећег образовног програма може се додијелити концесија приватној установи, домаћем или страном правном и физичком лицу које испуњава услове за обављање високог образовања прописане овим законом.

Концесија из става 1 овог члана се додјељује одлуком Владе, на основу јавног конкурса. Међусобна права и обавезе по основу концесије уређују се уговором о концесији.

Поступак додјеле, отказивање и одузимање концесије регулише се уговором из става 2 овог члана.

Уговор о концесији

Члан 72

Уговором о концесији одређује се:

- 1) предмет концесије (врста и број студијских програма);
- 2) обим вршења дјелатности;
- 3) почетак вршења концесије;

- 4) рок за отказивање концесије, који не може бити краћи од рока прописаног за завршавање студија, продуженог за двије године;
- 5) одузимање концесије;
- 6) средства која за обављање дјелатности обезбјеђује концедент;
- 7) начин праћења испуњења уговорених обавеза;
- 8) друга питања од значаја за обављање дјелатности која је предмет концесије.

Сходна примјена прописа

Члан 73

На рад концесионара сходно се примјењују одредбе овог закона којима се уређује рад јавне установе.

VI АКАДЕМСКО ОСОБЉЕ И АКАДЕМСКА ЗВАЊА

Академско особље

Члан 74

Академско особље, у смислу овог закона, су лица која непосредно реализују студијски програм у установи.

Академска звања

Члан 75

Академска звања, у смислу овог закона, су:

- 1) редовни професор;
- 2) ванредни професор;
- 3) доцент;
- 4) професор високе стручне школе и предавач високе стручне школе, која је организована као организациона јединица универзитета или самостална установа.

Академско особље из става 1 овог члана бира Сенат, на основу јавног конкурса, на период од пет година, изузев редовног професора који се бира на неодређено вријеме.

Услови за избор у академско звање

Члан 76

У академска звања из члана 75 став 1 овог закона може бити изабрано лице које има докторат наука и провјерене педагошке способности.

У академска звања за умјетничке и њима одговарајуће предмете на факултету и академији за ликовну, примијењену, музичку и драмску умјетност и архитектуру може бити изабрано лице које има високо образовање, призната умјетничка дјела и провјерене педагошке способности.

За остало академско особље може бити изабрано лице које има високо образовање, у складу са статутом установе.

Академско особље из члана 74 овог закона, поред услова из ст. 1, 2 и 3 овог члана, мора да испуњава и услове утврђене мјерилима за избор у одговарајуће звање.

Мјерила за избор из става 4 овог члана доноси Сенат, по претходно прибављеном мишљењу Савјета и морају бити међународно упоредива и морају се учинити доступним јавности.

Поступак за избор

Члан 77

Поступак за избор и поновни избор у академска звања, као и друга питања у вези са избором уређују се статутом установе.

Приликом избора академског особља може се омогућити учествовање међународних експерата, у складу са статутом јавне установе.

Сходна примјена прописа за неакадемско особље

Члан 78

На положај, права и обавезе неакадемског особља у установи примјењују се општи прописи о радним односима.

VII ОРГАНИЗАЦИЈА СТУДИЈА

Степени и дипломе

Члан 79

Установа додјељује степене и дипломе који су одређени у њеној лиценци, у складу са статутом установе.

Услови, начин и поступак додјеле, односно опозива степена и дипломе утврђују се статутом установе.

Акт о опозиву из става 2 овог члана је коначан и може бити предмет судске заштите.

Студијски програми

Члан 80

Студијски програми за стицање степена и диплома високог образовања су:

1) додипломски:

- за стицање дипломе примијењених студија;
- за стицање дипломе академских студија;

2) постдипломски:

- за стицање дипломе специјалистичких студија;
- за стицање дипломе примијењених магистарских студија;
- за стицање дипломе академског назива магистра наука;

3) за стицање дипломе академског назива доктора наука.

Врсте степена и дипломе

Члан 81

Степени и дипломе који се стичу на установи су:

1) диплома примијењених основних студија после завршених примијењених студија (студијски програм у трајању од три године), а након стицања свједочанства о завршеној средњој школи;

2) диплома академских основних студија после завршених истраживачки оријентисаних студија (студијски програм у трајању од најмање три године), а након стицања свједочанства о завршеној средњој школи;

3) диплома специјалистичких студија после завршеног студијског програма у трајању до годину дана, а након стицања дипломе примијењених основних или академских основних студија;

4) диплома примјењених магистарских студија после завршеног студијског програма у трајању до двије године, а након стицања дипломе примијењених основних студија или академских основних студија и одбране магистарског рада;

5) диплома академског назива магистра наука после завршеног студијског програма у трајању до двије године, а након савладаног програма академских основних студија, који заједно трају најмање пет година и одбране магистарског рада;

6) диплома академског назива доктора наука после завршеног студијског програма у трајању од три године, а након стицања дипломе академског назива магистра наука и одбране докторске дисертације.

Слобода утврђивања правила студирања

Члан 82

Установа има слободу да утврђује правила студија, студијске програме, шеме и поступак оцјењивања и испитивања правилима која су транспарентна, правична и доступна студентима.

Европски систем преноса кредита

Члан 83

Студијски програми за стицање степена и диплома које нуде установе морају бити осмишљени тако да омогуће студенту улазак и излазак на одговарајуће тачке образовног процеса уз додјелу поена или квалификација, у зависности од постигнутих резултата сваког појединачног студента. У формулисању својих правила студирања, јавна установа полази од Европског система преноса кредита (ECTS European Credit Transfer System).

Обим студијског програма који се изводи у једној години је 60 (ECTS) кредита.

Упис у студијски програм

Члан 84

Студенти имају право уписа на студијске програме на којима се стичу дипломе примијењених основних студија или дипломе академских основних студија код јавних установа, на конкурентској основи, у складу са резултатима постигнутим на матурском испиту, односно на завршетку средњег образовања, у складу са статутом јавне установе.

За упис на одређене програме могу се увести додатни услови, у складу са статутом јавне установе.

Упис на специјалистичке студије

Члан 85

Студенти имају право уписа на студијске програме на којима се стичу дипломе специјалистичких студија код јавних установа, на конкурентској основи, у складу са резултатима постигнутим на испитима за стицање дипломе примијењених, основних, или академских основних студија, у складу са овим законом.

Упис на постдипломске студије

Члан 86

Студенти имају право уписа на постдипломске студије, на конкурентској основи, у складу са резултатима постигнутим на испитима за стицање академског степена или њиховог еквивалента, у складу са овим законом и статутом универзитета.

Конкурс за упис

Члан 87

Конкурс за упис на студијске програме у јавној установи расписује установа, у складу са својим статутом.

Број студената за упис

Члан 88

Установа утврђује број студената који се уписује на студијске програме које организује, који не може бити већи од броја утврђеног у лиценци.

У случајевима када је број квалификованих кандидата за упис већи од броја јавно финансираних мјеста на било којем студијском програму, кандидати се уписују на мјеста за које се плаћа школарина, на основу критеријума из члана 84 овог закона, до броја утврђеног у лиценци.

Студент који плаћа школарину може да добије јавно финансирано мјесто на наредној години студија, ако покаже успјех, у складу са статутом универзитета.

Упис страних држављана

Члан 89

Страни држављани имају право уписа на студијске програме у јавним установама у Републици под једнаким условима као држављани Републике, у складу са овим законом и статутом установе.

VIII СТУДЕНТИ

Статус студента

Члан 90

Статус студента стиче се уписом на одговарајући студијски програм у установу.

Уговор о студирању

Члан 91

Студент и јавна установа закључују уговор о студирању, којим се ближе уређују њихова међусобна права и обавезе.

Садржај уговора из става 1 овог члана прописује Министарство.

Права студената

Члан 92

Студент има право да:

- 1) похађа предавања, семинаре и остале видове наставе организоване у складу са њиховим статусом;
- 2) користи библиотеке, рачунарске сале и остале услуге које установа пружа студентима;
- 3) бира и буде биран у органе установе, у складу са овим законом и статутом установе;
- 4) остварује права из области студентског стандарда;
- 5) остварује и друга права у складу са овим законом и статутом установе.

Начин остваривања права из става 1 овог члана ближе се уређује статутом установе.

Посебна права студената

Члан 93

Студент има посебно право да искаже мишљење о квалитету наставе и раду академског особља установе.

Обавезе студената

Члан 94

Студент има обавезу да:

- 1) се посвети студијама и учествује у академским активностима;
- 2) поштује правила која доноси установа;
- 3) поштује права особља и других студената.

Заштита студената

Члан 95

Студент има право да оспори одлуку или радњу органа установе, којом се повређује неко од његових законом, статутом или другим актом утврђених права, пред надлежним судом.

Престанак статуса студента

Члан 96

Статус студента престаје:

- 1) одлуком надлежног органа установе, уколико не оствари одговарајући успјех и напредовање у студијама, у складу са овим законом, статутом и правилима студија;
- 2) исписом;
- 3) након што положи завршни испит за стицање степена за који се уписао.

Околности под којима се студент може исписати или искључити, као и поступци по жалби ближе се уређују статутом установе.

Лице које је изгубило статус студента у јавној, односно приватној установи по основу става 1 тачка 1 овог члана има право жалбе Сенату, односно стручном органу.

Одлука органа из става 3 овог члана је коначна.

Искључење студента

Члан 97

Студент може бити искључен из установе, најдуже двије студијске године, од стране Сената, односно другог стручног органа, у складу са статутом установе.

Жалба на одлуку из става 1 овог члана може се изјавити управном одбору, односно другом органу управљања.

Одлука органа из става 2 овог члана је коначна.

Финансијска помоћ Владе

Члан 98

Влада може пружити одговарајућу финансијску помоћ студенту у плаћању школарине и других накнада и код јавних и код приватних установа, уколико је то у јавном интересу.

Финансијска помоћ јавне установе

Члан 99

Јавне установе могу додјељивати помоћ студентима из средстава која им нису додијељена из буџета Републике.

Утврђивање школарине

Члан 100

Управни одбор, уз сагласност Министарства, утврђује школарину коју плаћају студенти у јавним установама.

Школарина из става 1 овог члана може да се одреди за студенте у различитој висини, односно за универзитете и друге јавне установе и, у оквиру њих, за различите студијске програме, зависно од трошкова за реализацију студијских програма.

Ограничавање наплате накнада

Члан 101

Јавне установе могу, у висини административних трошкова, наплаћивати само накнаде које су одобрене од стране органа управљања, и то за упис, поновно полагање испита и издавање дипломе.

Студентски стандард

Члан 102

Права из области студентског стандарда су лична и непреносива.

Права из студентског стандарда

Члан 103

Студент јавне установе има право на:

- 1) смјештај и исхрану у дому;
- 2) студентски кредит;
- 3) стипендију за најбоље студенте;
- 4) партиципацију превоза у приградском и међуградском саобраћају за студенте који се финансирају из буџета Републике;
- 5) усавршавање;
- 6) здравствену заштиту.

Критеријуме, начин, услове и висину накнаде за остваривање права из става 1 овог члана прописује Министарство.

Студентски дом

Члан 104

Смјештај и исхрана студената организује се у домовима студената, односно домовима ученика и студената (у даљем тексту: студентски дом).

На оснивање, организовање, унутрашњу организацију и рад, статусне промјене, начин управљања и руковођења, финансирање, заступање и представљање и друга питања од значаја за рад студентског дома сходно се примјењују одредбе Општег закона о образовању и васпитању.

Студентске организације

Члан 105

Статутом установе се обезбеђује успостављање једне или више организација које заступају студенте и доприносе задовољењу социјалних, културних и академских потреба и потреби физичке рекреације студената.

Студентски парламент

Члан 106

Студентски парламент је институционални облик организовања студената, који је аутономан у свом раду и овлашћен за заступање и заштиту права и интереса студената.

Студентски парламент из става 1 овог члана се образује у установи, а чине га представници студената.

Надлежност, начин избора, као и организација рада Студентског парламента ближе се уређује статутом.

Финансијска помоћ студентским организацијама

Члан 107

Јавне установе могу пружати финансијску помоћ за оснивање и рад студентских организација, укључујући и средства за инвестиционе и текуће трошкове простора и опреме.

IX НОСТРИФИКАЦИЈА И ЕКВИВАЛЕНЦИЈА

Нострификација

Члан 108

- престао да важи -

Види:

[чл. 29. Закона - 4/2008-7.](#)

Еквиваленција

Члан 109

- престао да важи -

Види:

[чл. 29. Закона - 4/2008-7.](#)

Надлежност

Члан 110

- престао да важи -

Види:

[чл. 29. Закона - 4/2008-7.](#)

Упоредивост образовања

Члан 111

- престао да важи -

Види:

[чл. 29. Закона - 4/2008-7.](#)

Клаузула

Члан 112

- престао да важи -

Види:

[чл. 29. Закона - 4/2008-7.](#)

Коначност поступка

Члан 113

- престао да важи -

Види:

[чл. 29. Закона - 4/2008-7.](#)

Сходна примјена закона

Члан 114

- престао да важи -

Види:

чл. 29. Закона - 4/2008-7.

Регистар

Члан 115

- престао да важи -

Види:

чл. 29. Закона - 4/2008-7.

Ближи прописи

Члан 116

- престао да важи -

Види:

чл. 29. Закона - 4/2008-7.

Х ЕВИДЕНЦИЈА И ЈАВНЕ ИСПРАВЕ

Евиденција

Члан 117

Установа води: матичну књигу студената, евиденцију о издатим дипломама и допунама диплома, као и евиденцију о испитима.

Матична књига студената и евиденција о издатим дипломама трајно се чува.

Јавне исправе

Члан 118

На основу података из евиденције установа издаје јавне исправе.

Јавне исправе, у смислу овог закона, су: индекс, диплома и допуна дипломе, увјерење о положеним испитима и увјерење о завршеним студијама.

Ближе прописе о вођењу матичне књиге, евиденцији и садржају јавних исправа прописује Министарство.

ХИ НАДЗОР И КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Надзор над спровођењем закона

Члан 119

Надзор над спровођењем овог закона врши Министарство.

Казне за прекршаје

Члан 120

Новчаном казном у износу од двадесетоструког до тристаструког износа најниже цијене рада у Републици казниће се за прекршај установа, ако:

- 1) почне са радом и обавља дјелатност супротно чл. 25 и 42 овог закона;
- 2) престане са радом супротно одредбама чл. 33, 34 и 45 овог закона;
- 3) примјењује статут на који није дата сагласност у складу са чланом 53 овог закона;
- 4) инвестира средства супротно члану 57 овог закона;
- 5) стиче профит у своју корист супротно члану 67 став 2 овог закона;
- 6) прими у радни однос академско особље супротно чл. 75 и 76 овог закона;
- 7) издаје степене и дипломе супротно члану 79 овог закона;
- 8) уписује студенте супротно чл. 84, 85, 86 и 89 овог закона;

- 9) уписује студенте преко броја утврђеног чланом 88 овог закона;
- 10) не закључи са студентом уговор о студирању у складу са чланом 91 овог закона;
- 11) наплати школарину већу од утврђене чланом 100 овог закона;
- 12) врши наплату накнада супротно члану 101 овог закона;
- 13) врши нострификацију, односно еквиваленцију иностране дипломе супротно члану 111 овог закона;
- 14) не води на прописан начин или неуредно води евиденцију и издаје јавне исправе супротно одредбама чл. 117 и 118 овог закона.

За прекршај из става 1 овог члана казниће се орган руковођења и одговорно лице у установи у износу од половине до двадесетоструког износа најниже цијене рада у Републици.

XII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оснивање Савјета

Члан 121

Савјет ће се основати најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До оснивања Савјета његову функцију обавља Министарство.

Рок за доношење подзаконских аката

Члан 122

Прописи за спровођење овог закона донијеће се најкасније у року од 180 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа утврђених овим законом примјењиваће се прописи који су важили до ступања на снагу овог закона, ако нијесу у супротности са овим законом.

Признавање лиценце и акредитације Универзитету Црне Горе

Члан 123

Универзитету Црне Горе признаје се лиценца и акредитација прописана у складу са овим законом за студијске програме који важе на дан ступања на снагу овог закона.

Реакредитација студијских програма из става 1 овог члана извршиће се до 1. септембра 2007. године.

Усклађивање рада високошколских установа

Члан 124

Постојеће установе на којима се остварује високо образовање по досадашњим прописима, као и друге установе чија је дјелатност у функцији реализације високог образовања (Универзитетска библиотека, Дом ученика и студената, ОТЕФ и друге) дужне су да ускладе своју организацију, рад и опште акте са овим законом, у року од 180 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења општих аката установа из става 1 овог члана примјењиваће се постојећи акти, ако нијесу у супротности са овим законом.

Усклађивање рада Више физиотерапеутске школе

Члан 125

Постојећа Виша физиотерапеутска школа Игало наставља са радом до 1005. године до када ће регулисати свој организациони статус у складу са овим законом.

Усклађивање рада института

Члан 126

Постојећи Историјски институт Подгорица; Институт за биологију мора Котор; Биотехнички институт Подгорица и Институт за стране језике Подгорица настављају са радом као организационе јединице универзитета, у складу са законом и статутом.

Доношење статута Универзитета Црне Горе

Члан 127

Универзитет Црне Горе донијеће статут, најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Даном ступања на снагу Статута Универзитета Црне Горе престају да важе статuti досадашњих факултета и академија умјетности.

Конституисање Управног одбора и Сената

Члан 128

Избор, односно конституисање Управног одбора и Сената у складу са овим законом извршиће се у року од 180 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До конституисања органа из става 1 овог члана, постојећи Сенат и Наставно-научно вијеће Универзитета Црне Горе настављају са вршењем послова.

Конституисањем Управног одбора из става 1 овог члана престају са радом савјети факултета и академија умјетности Универзитета Црне Горе.

Брисање из регистра

Члан 129

Након истека рока из чл. 123 и 124 овог закона, постојеће установе се бришу из регистра Министарства и Централног регистра Привредног суда у Подгорици.

Рок за избор органа руковођења

Члан 130

Лица која на дан ступања на снагу овог закона обављају послове ректора, генералног секретара Универзитета Црне Горе, декана и директора универзитетских јединица, односно чланица Универзитета Црне Горе, настављају са радом до истека периода на који су бирани, односно именовани.

Поступак за избор, односно именовање лица из става 1 овог члана започет до ступања на снагу овог закона завршиће се по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона.

Јавне исправе

Члан 131

Лицу које је стекло право на издавање јавне исправе према ранијим прописима, установа издаје јавну исправу на обрасцу прописаном у складу са Законом о Универзитету ("Службени лист РЦГ", бр. 37/92 и 6/94).

Изједначавање стеченог образовања

Члан 132

Образовање које је стечено по прописима о високом образовању може се изједначити са образовањем које се стиче у складу са овим законом, на основу критеријума за изједначавање образовања и програма, које доноси универзитет.

Признавање стечених звања

Члан 133

Лица затечена у звању асистента на дан ступања на снагу овог закона, задржавају свој статус до истека периода на који су изабрани.

Статус наставника и сарадника

Члан 134

Наставници и сарадници који су изабрани прије ступања на снагу овог закона настављају са радом до истека времена на које су бирани.

Поступци избора наставника и сарадника започети до ступања на снагу овог закона завршиће се по тим прописима, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Започети поступци

Члан 135

Лица која су започела постдипломске студије и поступак стицања доктората наука на Универзитету Црне Горе прије ступања на снагу овог закона завршиће их по прописима по којима су започели.

Започети поступци нострификације, односно еквиваленције

Члан 136

Поступак нострификације, односно еквиваленције иностраних диплома започет до ступања на снагу овог закона завршиће се по прописима по којима је започет.

Статус студента и примјена програма

Члан 137

Студенти уписани на Универзитет Црне Горе прије ступања на снагу овог закона настављају на истим програмима студија на које су се уписали и имају право да заврше тај студиј према наставном плану и програму који је важио у вријеме уписа на прву годину студија за вријеме док им не престане статус студента по закону по којем су уписани.

Студенти из става 1 овог члана могу се укључити у студијске програме који се организују у складу са овим законом, на начин и под условима утврђеним посебним актом који доноси Сенат.

Престанак важности

Члан 138

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе: Закон о Универзитету ("Службени лист РЦГ", бр. 37/92 и 6/94); Закон о нострификацији и еквиваленцији свједочанстава и диплома стечених у иностранству ("Службени лист СРЦГ", бр. 6/87) и Закон о основним правима из области ученичког и студентског стандарда ("Службени лист РЦГ", бр. 6/94).

Ступање на снагу

Члан 139

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

ОСНОВНИ ТЕКСТ

На основу члана 88 тачке 2 Устава Републике Црне Горе, доносим

Указ о проглашењу Закона о високом образовању

Проглашава се Закон о високом образовању, који је донијела Скупштина Републике Црне Горе, на првој сједници другог редовног засиједања у 2003. години, дана 21. октобра 2003. године.

Број 01-1092/2

Подгорица, 22. октобра 2003. године

Предсједник Републике Црне Горе,

Филип Вујановић, с.р.

Закон о високом образовању

Закон је објављен у "Службеном листу РЦГ", бр. 60/2003 од 28.10.2003. године.

І ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

Овим законом уређују се основе високог образовања, услови обављања дјелатности, врсте програма, начела организације установа које обављају ову дјелатност, као и друга питања од значаја за обављање дјелатности високог образовања.

Циљеви високог образовања

Члан 2

Циљеви високог образовања су:

- 1) успостављање, унапређивање и развијање знања, науке, умјетности и културе;
- 2) преношење општих, научних и професионалних знања и вјештина путем наставе и истраживања;
- 3) обезбјеђивање могућности за стицање високог образовања током читавог живота;
- 4) успостављање и развијање међународне сарадње.

Дефиниција високог образовања

Члан 3

Високо образовање, у смислу овог закона, је дјелатност од јавног интереса која омогућава стицање дипломе:

- 1) примијењених основних студија;
- 2) академских основних студија;
- 3) специјалистичких студија;
- 4) примијењених магистарских студија;
- 5) академског назива магистра наука;
- 6) академског назива доктора наука.

Остваривање високог образовања

Члан 4

Високо образовање остварују универзитет и установе високог образовања (у даљем тексту: установе) које су лиценциране и акредитоване у складу са овим законом.

Аутономија установа

Члан 5

Установа је аутономна у обављању своје дјелатности, у складу са овим законом.

Доступност високог образовања

Члан 6

Високо образовање доступно је свим лицима, под условима прописаним овим законом и статутом установе.

Једнакост

Члан 7

У остваривању права на високо образовање није дозвољена дискриминација по основу: пола, расе, брачног стања, боје, језика, вјере, политичког или другог убјеђења, националног, етничког или другог поријекла, припадности националној заједници, имовинском статусу, онеспособљености (инвалидности) или другом сличном основу, положају или околности.

Појмовник

Члан 8

Поједини изрази у овом закону имају значење:

- 1) **акредитација** је поступак утврђивања валидности студијских програма, односно установа, њихове примјерености важећим стандардима квалитета и тржишту рада и сертификат обезбјеђивања права установи на додјелу степена образовања, занимања и професије;
- 2) **лиценца** је документ којим се установи даје право на рад на основу испуњености утврђених стандарда;
- 3) **оцјена квалитета** представља низ експлицитних поступака вредновања или процјена који се односе на студијске програме, наставу и услове рада установа, дефинисаних у сарадњи са агенцијама за квалитет европског простора високог образовања;

4) **диплома** је јавна исправа којом се доказује да је стечена квалификација резултат успјешно завршеног програма високог образовања;

5) **допуна дипломе (Supplement)** је јавна исправа која се прилаже уз одређену диплому установе ради детаљнијег увида у ниво, природу, садржај, систем и правила студирања и постигнуте резултате током студија лица коме је диплома издата, а која је заснована на основном моделу утврђеном за јединствени европски простор високог образовања;

6) **јавно важећи образовни програм** је акредитовани образовни програм;

7) **европски простор високог образовања** обухвата установе високог образовања земаља потписница Заједничке декларације европских министара високог образовања у Болоњи (1999);

8) **ECTS** је европски систем трансфера кредита;

9) **ОТЕФ** одржавање техничких факултета.

II НАДЛЕЖНОСТ ОРГАНА У ОСТВАРИВАЊУ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

1. Влада Републике Црне Горе

Члан 9

Влада Републике Црне Горе (у даљем тексту: Влада):

1) утврђује стратегију развоја високог образовања у Републици Црној Гори (у даљем тексту: Република);

2) оснива јавне установе, у складу са овим законом;

3) обезбјеђује средства јавним установама за финансирање наставе, истраживања и умјетничког рада од јавног интереса, у складу са овим законом;

4) обезбјеђује посебна средства установама ради стварања једнаких услова за остваривање права на високо образовање инвалидним лицима студентима;

5) може да учествује у суфинансирању приватних установа и студената који су уписани на тим установама;

6) доноси акт о именовању Савјета за високо образовање;

7) врши и друге послове прописане законом.

2. Министарство надлежно за просвјету и науку

Члан 10

Министарство надлежно за просвјету и науку (у даљем тексту: Министарство):

1) предлаже стратегију развоја и прати развој високог образовања;

2) издаје, мијења и одузима лиценцу установи;

3) прописује садржај и облик дипломе и допуне дипломе (Supplement) које издају установе;

4) предлаже уписну политику на јавним установама;

5) утврђује предлог норматива за финансирање високог образовања;

6) даје предлоге за утврђивање модела за финансијску помоћ студентима;

7) подстиче мобилност студената и академског особља у оквиру европског простора високог образовања и на међународном нивоу;

8) прати међународне споразуме и конвенције за академско и професионално признавање квалификација; пружа информације јавности о страним квалификацијама и стара се о укључивању установа у процес признавања високошколских квалификација у области јединственог европског простора високог образовања;

9) стара се о обезбјеђивању једнаке могућности у доступности високог образовања, развоја, оспособљавања и усавршавања особља и других аспеката високог образовања;

10) обезбјеђује услове за међународну сарадњу установа;

11) води регистар лиценцираних установа и акредитованих студијских програма;

- 12) доноси прописе за спровођење овог закона;
- 13) врши управни надзор, у складу са законом;
- 14) обавља и друге послове прописане законом.

3. Савјет за високо образовање

Члан 11

За унапређивање области високог образовања Влада именује Савјет за високо образовање (у даљем тексту: Савјет).

Надлежност Савјета

Члан 12

Савјет анализира стање и достигнућа у високом образовању, даје стручне предлоге Влади и, у том циљу, има посебна овлашћења да:

- 1) припрема предлог стратегије развоја високог образовања;
- 2) даје мишљење у поступку утврђивања норматива за издавање, измјене и одузимање лиценце;
- 3) даје мишљење на мјерила за избор у академска звања;
- 4) даје мишљење у поступку утврђивања норматива за финансирање високог образовања;
- 5) утврђује мјерила за оцјењивање студијских програма са становишта њихове усклађености са професионалним потребама и међународне упоредивости;
- 6) предузима периодичне контроле квалитета лиценцираних установа и издаје сертификат о почетној акредитацији, акредитацији или реакредитацији;
- 7) врши и друге послове прописане овим законом и актом о оснивању Савјета.

Одговорност Савјета за квалитет

Члан 13

Савјет је посебно одговоран за остваривање квалитета високог образовања у Републици.

Савјет је дужан да помаже установе у развијању њихових могућности и унапређењу и одржавању квалитета њихових дјелатности.

Састав Савјета

Члан 14

Савјет има 11 чланова које именује Влада, на период од шест година.

Савјет чине шест чланова из реда истакнутих стручњака из области високог образовања, науке, технологије и умјетности, који се именују на предлог универзитета и пет чланова из области привреде, друштвених дјелатности и других релевантних институција, у складу са актом о именовању Савјета.

Највише половина чланова Савјета може бити још једанпут узастопно бирана, у складу са актом о именовању Савјета.

Влада може разријешити члана Савјета прије истека мандата на лични захтјев или на образложени предлог овлашћеног предлагача, као и у случају осуде на безусловну казну затвора.

Рад Савјета

Члан 15

Рад Савјета је јаван.

Савјет је дужан да своје закључке, препоруке и мишљења учини доступним јавности.

Савјет образује посебне комисије за евалуацију и акредитацију установа, односно студијских програма, а за поједине области свог дјеловања може образовати радна тијела, комисије и независне експертске групе.

За чланове посебне комисије за евалуацију и акредитацију установа, односно студијских програма могу бити именовани и страни експерти.

Средства за рад Савјета обезбјеђују се у буџету Републике.

Стручне и административно-техничке послове за потребе Савјета обавља Министарство.

Организација и начин рада Савјета ближе се уређује пословником о раду.

III УСТАНОВЕ

1. Заједничке одредбе

Стицање високог образовања

Члан 16

Установа на којој се стиче високо образовање (универзитет и друга установа) оснива се као јавна или приватна и има својство правног лица, које стиче уписом у Централни регистар Привредног суда, уколико овим законом није друкчије прописано.

Назив установе

Члан 17

Назив установе одређује оснивач, у складу са овим законом.

Слобода установе

Члан 18

Установа ужива слободу наставе, истраживања и умјетничког рада, у оквиру своје лиценце, у складу са овим законом.

Научноистраживачки рад у установи уређује се посебним законом.

Права установе

Члан 19

Установа има право да:

- 1) иновира високо образовање у оквиру своје лиценце;
- 2) понуди студијски програм било ког образовног нивоа за стицање неопходних или одговарајућих знања ради остваривања циљева високог образовања;
- 3) утврђује студијске програме који ће се изводити и предмете који ће се изучавати;
- 4) самостално развија и примјењује студијске планове и програме и истраживачке пројекте;
- 5) одређује услове за упис студената и методе наставе и провјере знања студената;
- 6) бира органе управљања и руковођења и утврђује њихов састав, дјелокруг и мандат;
- 7) бира академско и друго особље;
- 8) додјељује почасне титуле.

Неповредивост простора

Члан 20

Простор установе је неповредив, осим у случају спречавања наступајућег кривичног дјела, кривичног дјела које је у току, у случају природне непогоде, друге несреће или у другим случајевима предвиђеним законом, уз одобрење органа руковођења.

Имовина

Члан 21

Непокретности и друга имовина обезбијеђена од Владе, као оснивача, за оснивање и рад установе у државној су својини.

Непокретности из става 1 овог члана не могу се отуђити без сагласности оснивача.

Непокретности и друга имовина из става 1 овог члана могу се користити само у функцији обављања дјелатности утврђене овим законом.

Непокретности и друга имовина стечена обављањем дјелатности установе, као и на основу завјештања и поклона својина су установе која је ту имовину стекла.

Аутономија

Члан 22

У обављању дјелатности из члана 19 овог закона установа:

- 1) остварује имовинска права и располаже средствима у складу са овим законом;
- 2) уређује унутрашњу организацију, у складу са овим законом и статутом;
- 3) бира и запошљава академско и друго особље;
- 4) у образовне и истраживачке сврхе оснива посебне профитабилне организационе облике;
- 5) закључује уговоре са другим установама у Републици;
- 6) закључује уговоре са институцијама на међународном нивоу;
- 7) има и друга права потребна за обављање дјелатности, у складу са овим законом и статутом установе.

Академске слободе и заштита

Члан 23

Установа је обавезна да гарантује академском особљу слободу мисли, идеја, провјере стечених знања, односно да обезбиједи слободу организовања и удруживања и заштиту академског особља од дискриминације по било ком основу.

Академско особље и студенти имају права и слободе утврђене овим законом, а остварују их на начин прописан статутом установе.

Слобода истраживања

Члан 24

Академско особље универзитета има слободу да објављује резултате својих истраживања, у складу са правилима универзитета, која се односе на коришћење права интелектуалне својине у корист универзитета.

Лиценцирање

Члан 25

Свака установа која је основана или изводи наставу у Републици мора имати лиценцу за рад.

Лиценцу из става 1 овог члана издаје Министарство.

Лиценцом се утврђује врста установе, акредитовани студијски програми, максималан број студената који се могу уписати на поједине студијске програме, као и степени и дипломе који се могу додјелјивати.

Лиценца се издаје на основу стандарда и норматива који се односе на:

- 1) адекватност зграда и опреме, укључујући учионице, лабораторије, библиотеку и рачунарску опрему;
- 2) број и квалификације академског особља;
- 3) просторије за ваннаставне активности студената;
- 4) финансијска средства.

Установи се може издати лиценца након добијања сертификата о почетној акредитацији од стране Савјета.

Увођење нових студијских програма, степена и диплома за те програме подлијеже поступку лиценцирања.

Стандарде и нормативе, као и поступак издавања, измјене и одузимања лиценце утврђује Министарство, уз мишљење Савјета.

Акредитација

Члан 26

Акредитацију врши Савјет и издаје сертификат о акредитацији.

Поступак акредитације и образац сертификата из става 1 овог члана прописује Савјет, посебним актом.

Почетна акредитација

Члан 27

Почетна акредитација се стиче након оцјене квалитета студијских програма и њихове усклађености са професионалним потребама и усвојеним стандардима.

Установа, прије почетка рада, треба да поднесе захтјев Савјету, најмање годину дана прије датума за који се тражи акредитација студијског програма.

Акредитација из става 1 овог члана се издаје на временски период од најдуже три године.

Установа не може да почне са уписом студената, извођењем наставе и испитима прије добијања лиценце.

Реакредитација

Члан 28

Установа, односно студијски програм подлијежу поступку реакредитације у периоду од највише пет година.

Реакредитација се заснива на извјештају о оцјени квалитета рада установе, односно студијског програма, у складу са стандардима и поступком који утврђује Савјет.

Ако установа, односно студијски програм не добије реакредитацију, његова акредитација важиће за период од највише годину дана, без могућности уписа студената у тој години.

Ако се послје истека рока из става 3 овог члана не добије реакредитација, лиценца се одузима.

Акт о одузимању лиценце је коначан.

Измјена студијског програма

Члан 29

Лиценцирана установа може да врши измјене студијског програма највише до 30 (ЕЦТС) кредита без акредитације.

Самовредновање и оцјена квалитета

Члан 30

Установа спроводи поступак самовредновања и оцјене квалитета својих студијских програма и услова рада и извјештаје доставља Савјету.

Самовредновање се спроводи континуирано, у складу са статутом установе.

Методе самовредновања се утврђују у зависности од студијских планова и програма, наставне опреме, квалификација академског особља, начина обављања наставе, процента пролазности на испитима, процента дипломираних стручњака и других неопходних показатеља успјешности рада установе.

Екстерна оцјена квалитета

Члан 31

Оцјену квалитета студијских програма установе врши Савјет за сваки студијски програм у периоду од највише пет година, путем експертског тијела за поједине програме.

У састав експертских тијела из става 1 овог члана могу бити укључени и страни експерти.

Јавни интерес

Члан 32

Ради остваривања јавног интереса, Министарство може да захтијева од установе да иновира студијски план и програм, којим се обезбјеђује стицање квалификације за наставника у установама јавног образовања.

2. Јавне установе

Оснивање, укидање и статусне промјене

Члан 33

Јавну установу оснива и укида Влади, на предлог Савјета.

Предлог Савјета за оснивање установе садржи нарочито: сертификат о почетној акредитацији и доказ о испуњености услова из члана 25 став 4 овог закона.

Члан 34

У случају статусних промјена или укидања јавне установе, Савјет прибавља мишљење органа управљања те установе.

У случају из става 1 овог члана, Влада уређује питања која се односе на имовину и обавезе укинутах установа или установа које су извршиле статусну промјену.

Члан 35

У случају укидања јавне установе, одређује се студијска година у којој јавна установа престаје да уписује студенте у прву годину студија.

У случају из става 1 овог члана, Влада је дужна да затеченим студентима омогући завршетак студија у року одређеном актом о укидању установе.

Универзитет

Члан 36

Универзитет је аутономна установа која у обављању дјелатности обједињује образовни, научно-истраживачки и умјетнички рад, као дјелове јединственог процеса високог образовања.

Универзитет обезбјеђује развој високог образовања, науке, струке и умјетности, у складу са његовом мисијом унапређивања знања, мисли и учености, развијања научно-истраживачког рада као основе наставне дјелатности, развијања креативних способности и припреме студената за обављање професионалне дјелатности, образовног, научног, културног, друштвеног и економског развоја Републике, као и промоције демократских грађанских и националних права и достигнућа највећих стандарда наставе и учења.

Научно-истраживачки, односно умјетнички рад обавља се и организује у складу са законом и општим актом установе.

Заштита назива "универзитет"

Члан 37

Установа може имати статус универзитета, односно у свом називу користити одредницу "универзитет", под условом да реализује најмање пет различитих студијских програма из најмање три од следећих осам области: природно-математичке, инжињерско-технолошке, биотехничке, медицинске, друштвене, правно-економске, културно-историјске и умјетничке.

Организација универзитета

Члан 38

Универзитет своју дјелатност остварује преко: факултета, академија, института и високих стручних школа, као организационих јединица, као и реализацијом појединих студијских програма.

Универзитет има својство правног лица.

Организациона јединица универзитета из става 1 овог члана нема својство правног лица.

Универзитет може организационој јединици из става 1 овог члана пренијети одређена овлашћења за ступање у правни промет, у складу са статутом универзитета.

Остале установе

Члан 39

Влада може оснивати и друге установе на којима се стичу дипломе основних, специјалистичких и магистарских студија.

Установа из става 1 овог члана не може бити подијељена на факултете и друге сличне организационе јединице.

На оснивање и рад установа из става 1 овог члана сходно се примјењују одредбе овог закона које се односе на јавне установе.

Други начини организовања студија

Члан 40

Универзитет чији је оснивач Влада може, уз сагласност Владе, организовати студије у сарадњи са домаћом или страном установом или међународном организацијом.

У организовању студија из става 1 овог члана, универзитет има право да спроводи програм дуплих или заједничких диплома.

3. Приватне установе

Оснивање

Члан 41

Приватну установу може да оснује домаће и страно физичко или правно лице.

Почетак рада

Члан 42

Приватна установа може да почне са радом након добијања лиценце и акредитације.

У поступку издавања лиценце и акредитације приватна установа може оглашавати и регрутовати студенте у складу са захтјевима лиценце.

Провјера стране акредитације

Члан 43

Приватна установа која је акредитована од стране друге државе или организације дужна је да сертификат о тој акредитацији поднесе Савјету, који спроводи поступак његове оцјене, у складу са својим актом.

Финансијске гаранције

Члан 44

Приватна установа је дужна да, приликом подношења захтјева за добијање лиценце, поред доказа о испуњености услова из члана 25 овог закона, поднесе и пословни план, укључујући и гаранцију оснивача о њеној финансијској способности за период од најмање три године.

Лиценца за приватну установу садржи и обавезу установе да, у случају престанка са радом, обезбиједи финансијска средства за завршетак започетих студија за све уписане студенте код друге установе.

Престанак рада

Члан 45

Приватна установа може да престане са радом само на крају студијске године.

4. Органи установе

Орган управљања универзитета

Члан 46

Орган управљања универзитета, чији је оснивач Влада, је управни одбор.

Управни одбор утврђује пословну политику.

Управни одбор има највише 15 чланова и чине га представници: академског особља, неакадемског особља, студената и представници оснивача и јавности као спољни чланови.

Спољни чланови, чије именовање се врши из реда лица са релевантним професионалним или практичним знањима, чине највише 1/3 укупног броја чланова управног одбора.

Надлежност, број, састав, трајање мандата, начин избора и разрјешења, као и начин рада и одлучивања управног одбора ближе се уређује статутом универзитета.

Орган управљања јавне установе

Члан 47

Орган управљања јавне установе која није универзитет одређује се статутом установе.

Надлежност, број, састав, трајање мандата, начин избора и разрјешења, као и начин рада и одлучивања органа управљања установе из става 1 овог члана ближе се уређује статутом установе.

Годишњи извјештај о раду

Члан 48

Орган управљања је дужан да објави годишњи извјештај о раду јавне установе и достави све информације које захтијева Влада или Савјет.

Орган руковођења универзитета

Члан 49

Орган руковођења универзитета, чији је оснивач Влада, је ректор.

Универзитет из става 1 овог члана може имати проректоре.

Ректор је одговоран за ефикасан и квалитетан рад и ред на универзитету, као и за руковођење у оквиру пословне политике утврђене од стране управног одбора.

Ректора бира управни одбор, из реда редовних професора универзитета, на предлог Сената.

Начин избора ректора, односно проректора, овлашћења, трајање мандата и друга питања ближе се уређују статутом универзитета.

Орган руковођења јавне установе

Члан 50

Орган руковођења јавне установе која није универзитет одређује се статутом те установе.

Избор и именовање органа руковођења, овлашћења, трајање мандата и друга питања у установи из става 1 овог члана ближе се уређују статутом установе.

Орган руковођења организационе јединице универзитета из члана 38 став 1 овог закона је декан, односно директор.

Избор и именовање органа руковођења из става 3 овог члана, овлашћења, трајање мандата и друга питања ближе се уређује статутом универзитета.

Стручни орган универзитета

Члан 51

Стручни орган универзитета, чији је оснивач Влада, је Сенат.

Сенат чине ректор, проректори, представници академског особља и представници студената, у складу са статутом универзитета.

Надлежност, број, састав, трајање мандата, начин избора и разрешења, као и начин рада и одлучивања Сената ближе се уређује статутом универзитета.

Стручни орган јавне установе

Члан 52

Стручни орган јавне установе која није универзитет одређује се статутом те установе.

Избор и именовање стручног органа, овлашћења, трајање мандата и друга питања код установе из става 1 овог члана ближе се уређује статутом те установе.

Стручни орган организационе јединице универзитета из члана 38 став 1 овог закона је вијеће.

Избор и именовање стручног органа из става 3 овог члана, овлашћења, трајање мандата и друга питања ближе се уређује статутом универзитета.

5. Статут

Статут установе

Члан 53

Статут је основни акт установе којим се уређују питања од значаја за обављање дјелатности установе.

Статут установе доноси орган управљања.

Статут јавне установе

Члан 54

Статутом јавне установе ближе се уређују:

- 1) основи организације јавне установе;
- 2) органи и начин рада јавне установе;
- 3) стицање дипломе академских и примијењених студија;
- 4) обављање истраживачког, научног и умјетничког рада;

- 5) поступак избора у академска звања;
- 6) начин остваривања права и обавеза особља и студената;
- 7) организовање особља и студената;
- 8) финансијска контрола;
- 9) евиденције;
- 10) друга питања од значаја за рад јавне установе.

На статут јавне установе сагласност даје Влада.

Статут приватне установе

Члан 55

Приватна установа самостално уређује, статутом или другим одговарајућим актом, модел управљања и руковођења том установом, с тим што се мора омогућити учешће представника академског особља и студената у доношењу одлука које су од њиховог интереса.

Надлежност, број, састав, трајање мандата, начин избора и разрјешења, као и начин рада и одлучивања стручног органа приватне установе уређује се статутом установе.

IV ФИНАНСИРАЊЕ

1. Финансирање јавне установе

Извори финансирања

Члан 56

Јавна установа финансира се из:

- 1) буџета Републике за наставу, истраживања и умјетнички рад;
- 2) школарина и других накнада које плаћају студенти;
- 3) интелектуалних и других услуга;
- 4) донација, поклона и завјештања;
- 5) пројеката и уговора са националним, међународним, државним или приватним субјектима у сврху промовисања наставе, истраживања и консултантских активности.

Овлашћења јавне установе

Члан 57

Јавна установа може да закључује уговоре у области високог образовања.

Јавна установа може инвестирати средства у било који облик обављања привредне дјелатности, у образовне или истраживачке сврхе, под условом:

- 1) да се уговором не терете средства из буџета Републике, без сагласности Владе;
- 2) да се средства из буџета Републике не излажу ризику.

Привремено финансирање

Члан 58

Уколико јавна установа не изврши реакредитацију у складу са овим законом, Влада може дозволити привремено настављање финансирања до поновног добијања акредитације.

Нормативи и стандарди за финансирање

Члан 59

Влада, уз мишљење Савјета, доноси нормативе и стандарде за стицање средстава за финансирање јавне установе и прописује методологију за распоdjелу средстава у наставне и истраживачке сврхе и умјетнички рад, полазећи од квалитета образовања или одређених студијских програма који се остварују од стране тих установа.

Методологијом из става 1 овог члана посебно се одређују инвестициона средства.

Одређивање броја студената

Члан 60

Приликом додјеле средстава, Влада одређује број студената који ће се финансирати из буџета Републике за одређени студијски програм, у складу са бројем прописаним у важећој лиценци јавне установе.

Услови финансирања

Члан 61

Влада може за средства која се додјељују јавној установи за наставу и истраживање прописати одређене услове за њихово коришћење, који се односе на:

- 1) стицање, употребу и располагање земљиштем, зградама и опремом;
- 2) висину и коришћење школарине и других плаћања која се прописују студентима;
- 3) трансфер средстава распоређених за студијске програме.

Финансирање из других извора

Члан 62

Влада не може прописивати услове који би ограничавали јавну установу да, у складу са статутом, прикупља средства из других извора, укључујући и средства од школарине за додатна студентска мјеста у оквирима дозвољеним лиценцом, под условом да то:

- 1) нема негативан утицај на квалитет образовања које се финансира из буџета Републике;
- 2) не утиче на јавну установу да обавља своју дјелатност без дискриминације по било ком основу.

Повраћај средстава

Члан 63

Влада може од установе да затражи повраћај додијељених средстава, уколико је налазом независног и овлашћеног ревизора утврђена незаконита и ненамјенска употреба средстава.

Средства додијељена из буџета Републике, која остану неутрошена на крају фискалне године, пребацују се у фонд резерве за одобрени развој.

Одговорност органа руковођења

Члан 64

Орган руковођења јавне установе је одговоран за закониту и намјенску употребу средстава обезбијеђених у складу са овим законом.

Ревизија

Члан 65

У пословању јавне установе обезбјеђује се независна спољна и унутрашња финансијска контрола.

Начин вршења унутрашње финансијске контроле уређује се статутом јавне установе.

Независна ревизија

Члан 66

Влада може, у вршењу спољне контроле, да именује независног овлашћеног ревизора ради испитивања финансијског стања јавне установе.

Орган управљања јавне установе је дужан обезбиједити сарадњу приликом финансијске контроле из става 1 овог члана.

Стицање профита

Члан 67

Јавна установа је слободна да, у складу са овим законом, промовише и користи образовне и истраживачке дјелатности ради стицања профита у корист установе.

Када обавља дјелатност ради стицања профита из става 1 овог члана, јавна установа је обавезна да претходно тражи сагласност Владе, када та дјелатност укључује или би могла укључити коришћење права било које значајније интелектуалне својине, у било којим литерарним, умјетничким или научним радовима, научним открићима, пројектима, изумима, роби или услугама које се, у цјелини или дјелимично, непосредно или посредно, обезбјеђују из средстава буџета Републике.

2. Финансирање приватне установе

Финансирање од Владе

Члан 68

Приватна установа може стицати средства од Владе за наставу и истраживања која су у јавном интересу, на предлог Савјета.

Нормативи и стандарди

Члан 69

Влада, уз мишљење Савјета, доноси нормативе и стандарде за стицање средстава за финансирање приватне установе и прописује методологију за расподелу средстава у наставне и истраживачке сврхе и умјетнички рад, полазећи од квалитета образовања и студијских програма који се остварују од стране тих установа.

Услови за коришћење средстава

Члан 70

Влада може, за средства која се додјељују приватној установи у наставне и истраживачке сврхе, прописати одређене услове за њихово коришћење, као и затражити од приватне установе да поднесе буџет који је предложен за обављање њене дјелатности за наредну фискалну годину.

Приватна установа је одговорна за закониту и намјенску употребу средстава додијељених од стране Владе и дужна је да Влади омогући приступ финансијским књигама и евиденцији.

V КОНЦЕСИЈА

Додјела концесије

Члан 71

За извођење јавно важећег образовног програма може се додијелити концесија приватној установи, домаћем или страном правном и физичком лицу које испуњава услове за обављање високог образовања прописане овим законом.

Концесија из става 1 овог члана се додјељује одлуком Владе, на основу јавног конкурса. Међусобна права и обавезе по основу концесије уређују се уговором о концесији.

Поступак додјеле, отказивање и одузимање концесије регулише се уговором из става 2 овог члана.

Уговор о концесији

Члан 72

Уговором о концесији одређује се:

- 1) предмет концесије (врста и број студијских програма);
- 2) обим вршења дјелатности;
- 3) почетак вршења концесије;
- 4) рок за отказивање концесије, који не може бити краћи од рока прописаног за завршавање студија, продуженог за двије године;
- 5) одузимање концесије;
- 6) средства која за обављање дјелатности обезбјеђује концедент;
- 7) начин праћења испуњења уговорених обавеза;
- 8) друга питања од значаја за обављање дјелатности која је предмет концесије.

Сходна примјена прописа

Члан 73

На рад концесионара сходно се примјењују одредбе овог закона којима се уређује рад јавне установе.

VI АКАДЕМСКО ОСОБЉЕ И АКАДЕМСКА ЗВАЊА

Академско особље

Члан 74

Академско особље, у смислу овог закона, су лица која непосредно реализују студијски програм у установи.

Академска звања

Члан 75

Академска звања, у смислу овог закона, су:

- 1) редовни професор;
- 2) ванредни професор;
- 3) доцент;

4) професор високе стручне школе и предавач високе стручне школе, која је организована као организациона јединица универзитета или самостална установа.

Академско особље из става 1 овог члана бира Сенат, на основу јавног конкурса, на период од пет година, изузев редовног професора који се бира на неодређено вријеме.

Услови за избор у академско звање

Члан 76

У академска звања из члана 75 став 1 овог закона може бити изабрано лице које има докторат наука и провјерене педагошке способности.

У академска звања за умјетничке и њима одговарајуће предмете на факултету и академији за ликовну, примијењену, музичку и драмску умјетност и архитектуру може бити изабрано лице које има високо образовање, призната умјетничка дјела и провјерене педагошке способности.

За остало академско особље може бити изабрано лице које има високо образовање, у складу са статутом установе.

Академско особље из члана 74 овог закона, поред услова из ст. 1, 2 и 3 овог члана, мора да испуњава и услове утврђене мјерилима за избор у одговарајуће звање.

Мјерила за избор из става 4 овог члана доноси Сенат, по претходно прибављеном мишљењу Савјета и морају бити међународно упоредива и морају се учинити доступним јавности.

Поступак за избор

Члан 77

Поступак за избор и поновни избор у академска звања, као и друга питања у вези са избором уређују се статутом установе.

Приликом избора академског особља може се омогућити учествовање међународних експерата, у складу са статутом јавне установе.

Сходна примјена прописа за неакадемско особље

Члан 78

На положај, права и обавезе неакадемског особља у установи примјењују се општи прописи о радним односима.

VII ОРГАНИЗАЦИЈА СТУДИЈА

Степени и дипломе

Члан 79

Установа додјељује степене и дипломе који су одређени у њеној лиценци, у складу са статутом установе.

Услови, начин и поступак додјеле, односно опозива степена и дипломе утврђују се статутом установе.

Акт о опозиву из става 2 овог члана је коначан и може бити предмет судске заштите.

Студијски програми

Члан 80

Студијски програми за стицање степена и диплома високог образовања су:

1) додипломски:

- за стицање дипломе примијењених студија;
- за стицање дипломе академских студија;

2) постдипломски:

- за стицање дипломе специјалистичких студија;
- за стицање дипломе примијењених магистарских студија;
- за стицање дипломе академског назива магистра наука;

3) за стицање дипломе академског назива доктора наука.

Врсте степена и дипломе

Члан 81

Степени и дипломе који се стичу на установи су:

1) диплома примијењених основних студија после завршених примијењених студија (студијски програм у трајању од три године), а након стицања свједочанства о завршеној средњој школи;

2) диплома академских основних студија после завршених истраживачки оријентисаних студија (студијски програм у трајању од најмање три године), а након стицања свједочанства о завршеној средњој школи;

3) диплома специјалистичких студија после завршеног студијског програма у трајању до годину дана, а након стицања дипломе примијењених основних или академских основних студија;

4) диплома примјењених магистарских студија после завршеног студијског програма у трајању до двије године, а након стицања дипломе примијењених основних студија или академских основних студија и одбране магистарског рада;

5) диплома академског назива магистра наука после завршеног студијског програма у трајању до двије године, а након савладаног програма академских основних студија, који заједно трају најмање пет година и одбране магистарског рада;

6) диплома академског назива доктора наука после завршеног студијског програма у трајању од три године, а након стицања дипломе академског назива магистра наука и одбране докторске дисертације.

Слобода утврђивања правила студирања

Члан 82

Установа има слободу да утврђује правила студија, студијске програме, шеме и поступак оцјењивања и испитивања правилима која су транспарентна, правична и доступна студентима.

Европски систем преноса кредита

Члан 83

Студијски програми за стицање степена и диплома које нуде установе морају бити осмишљени тако да омогуће студенту улазак и излазак на одговарајуће тачке образовног процеса уз додјелу поена или квалификација, у зависности од постигнутих резултата сваког појединачног студента. У формулисању својих правила студирања, јавна установа полази од Европског система преноса кредита (ECTS European Credit Transfer System).

Обим студијског програма који се изводи у једној години је 60 (ECTS) кредита.

Упис у студијски програм

Члан 84

Студенти имају право уписа на студијске програме на којима се стичу дипломе примијењених основних студија или дипломе академских основних студија код јавних установа, на конкурентској основи, у складу са резултатима постигнутим на матурском испиту, односно на завршетку средњег образовања, у складу са статутом јавне установе.

За упис на одређене програме могу се увести додатни услови, у складу са статутом јавне установе.

Упис на специјалистичке студије

Члан 85

Студенти имају право уписа на студијске програме на којима се стичу дипломе специјалистичких студија код јавних установа, на конкурентској основи, у складу са резултатима постигнутим на испитима за стицање дипломе приммијењених, основних, или академских основних студија, у складу са овим законом.

Упис на постдипломске студије

Члан 86

Студенти имају право уписа на постдипломске студије, на конкурентској основи, у складу са резултатима постигнутим на испитима за стицање академског степена или њиховог еквивалента, у складу са овим законом и статутом универзитета.

Конкурс за упис

Члан 87

Конкурс за упис на студијске програме у јавној установи расписује установа, у складу са својим статутом.

Број студената за упис

Члан 88

Установа утврђује број студената који се уписује на студијске програме које организује, који не може бити већи од броја утврђеног у лиценци.

У случајевима када је број квалификованих кандидата за упис већи од броја јавно финансираних мјеста на било којем студијском програму, кандидати се уписују на мјеста за које се плаћа школарина, на основу критеријума из члана 84 овог закона, до броја утврђеног у лиценци.

Студент који плаћа школарину може да добије јавно финансирано мјесто на наредној години студија, ако покаже успјех, у складу са статутом универзитета.

Упис страних држављана

Члан 89

Страни држављани имају право уписа на студијске програме у јавним установама у Републици под једнаким условима као држављани Републике, у складу са овим законом и статутом установе.

VIII СТУДЕНТИ

Статус студента

Члан 90

Статус студента стиче се уписом на одговарајући студијски програм у установу.

Уговор о студирању

Члан 91

Студент и јавна установа закључују уговор о студирању, којим се ближе уређују њихова међусобна права и обавезе.

Садржај уговора из става 1 овог члана прописује Министарство.

Права студената

Члан 92

Студент има право да:

- 1) похађа предавања, семинаре и остале видове наставе организоване у складу са њиховим статусом;
- 2) користи библиотеке, рачунарске сале и остале услуге које установа пружа студентима;
- 3) бира и буде биран у органе установе, у складу са овим законом и статутом установе;

4) остварује права из области студентског стандарда;

5) остварује и друга права у складу са овим законом и статутом установе.

Начин остваривања права из става 1 овог члана ближе се уређује статутом установе.

Посебна права студената

Члан 93

Студент има посебно право да искаже мишљење о квалитету наставе и раду академског особља установе.

Обавезе студената

Члан 94

Студент има обавезу да:

1) се посвети студијама и учествује у академским активностима;

2) поштује правила која доноси установа;

3) поштује права особља и других студената.

Заштита студената

Члан 95

Студент има право да оспори одлуку или радњу органа установе, којом се повређује неко од његових законом, статутом или другим актом утврђених права, пред надлежним судом.

Престанак статуса студента

Члан 96

Статус студента престаје:

1) одлуком надлежног органа установе, уколико не оствари одговарајући успјех и напредовање у студијама, у складу са овим законом, статутом и правилима студија;

2) исписом;

3) након што положи завршни испит за стицање степена за који се уписао.

Околности под којима се студент може исписати или искључити, као и поступци по жалби ближе се уређују статутом установе.

Лице које је изгубило статус студента у јавној, односно приватној установи по основу става 1 тачка 1 овог члана има право жалбе Сенату, односно стручном органу.

Одлука органа из става 3 овог члана је коначна.

Искључење студента

Члан 97

Студент може бити искључен из установе, најдуже двије студијске године, од стране Сената, односно другог стручног органа, у складу са статутом установе.

Жалба на одлуку из става 1 овог члана може се изјавити управном одбору, односно другом органу управљања.

Одлука органа из става 2 овог члана је коначна.

Финансијска помоћ Владе

Члан 98

Влада може пружити одговарајућу финансијску помоћ студенту у плаћању школарине и других накнада и код јавних и код приватних установа, уколико је то у јавном интересу.

Финансијска помоћ јавне установе

Члан 99

Јавне установе могу додјељивати помоћ студентима из средстава која им нису додијељена из буџета Републике.

Утврђивање школарине

Члан 100

Управни одбор, уз сагласност Министарства, утврђује школарину коју плаћају студенти у јавним установама.

Школарина из става 1 овог члана може да се одреди за студенте у различитој висини, односно за универзитете и друге јавне установе и, у оквиру њих, за различите студијске програме, зависно од трошкова за реализацију студијских програма.

Ограничавање наплате накнада

Члан 101

Јавне установе могу, у висини административних трошкова, наплаћивати само накнаде које су одобрене од стране органа управљања, и то за упис, поновно полагање испита и издавање дипломе.

Студентски стандард

Члан 102

Права из области студентског стандарда су лична и непреносива.

Права из студентског стандарда

Члан 103

Студент јавне установе има право на:

- 1) смјештај и исхрану у дому;
- 2) студентски кредит;
- 3) стипендију за најбоље студенте;
- 4) партиципацију превоза у приградском и међуградском саобраћају за студенте који се финансирају из буџета Републике;
- 5) усавршавање;
- 6) здравствену заштиту.

Критеријуме, начин, услове и висину накнаде за остваривање права из става 1 овог члана прописује Министарство.

Студентски дом

Члан 104

Смјештај и исхрана студената организује се у домовима студената, односно домовима ученика и студената (у даљем тексту: студентски дом).

На оснивање, организовање, унутрашњу организацију и рад, статусне промјене, начин управљања и руковођења, финансирање, заступање и представљање и друга питања од значаја за рад студентског дома сходно се примјењују одредбе Општег закона о образовању и васпитању.

Студентске организације

Члан 105

Статутом установе се обезбјеђује успостављање једне или више организација које заступају студенте и доприносе задовољењу социјалних, културних и академских потреба и потреби физичке рекреације студената.

Студентски парламент

Члан 106

Студентски парламент је институционални облик организовања студената, који је аутономан у свом раду и овлашћен за заступање и заштиту права и интереса студената.

Студентски парламент из става 1 овог члана се образује у установи, а чине га представници студената.

Надлежност, начин избора, као и организација рада Студентског парламента ближе се уређује статутом.

Финансијска помоћ студентским организацијама

Члан 107

Јавне установе могу пружати финансијску помоћ за оснивање и рад студентских организација, укључујући и средства за инвестиционе и текуће трошкове простора и опреме.

IX НОСТРИФИКАЦИЈА И ЕКВИВАЛЕНЦИЈА

Нострификација

Члан 108

Нострификацијом се инострана диплома изједначава са одговарајућом дипломом стеченом у Републици у погледу права на настављање образовања и права на запошљавање.

Еквиваленција

Члан 109

Еквиваленцијом се инострана диплома изједначава са одговарајућом дипломом стеченом у Републици у погледу права на настављање образовања у одговарајућем образовном програму.

Надлежност

Члан 110

Нострификацију, односно еквиваленцију иностране дипломе врши универзитет чији је оснивач Влада.

О нострификацији, односно еквиваленцији иностране дипломе доноси се рјешење.

Упоредивост образовања

Члан 111

У поступку нострификације, односно еквиваленције узима се у обзир систем образовања у земљи у којој је стечена инострана диплома, образовни програм, услови уписа на образовни програм, права која даје та диплома у земљи у којој је стечена и друге околности од значаја за нострификацију, односно еквиваленцију.

Ако се у поступку нострификације, односно еквиваленције утврди да образовни програм иностране установе знатно одступа од образовног програма установе у Републици, закључком се утврђује обавеза полагања допунских или диференцијалних испита.

Диплома основних студија може да буде замијењена било националним или међународним квалификацијама или знањем за које се оцијени да је одговарајуће од стране установе акредитоване у Републици.

У случају да се поднесе увјерење од стране институције високог образовања на оцјену, таква институција мора приложити сертификат о извршеној оцјени квалитета рада од стране националног или национално признатог органа.

Клаузула

Члан 112

Садржај рјешења о нострификацији, односно еквиваленцији исписује се на полеђини оригинала и на примјерку превода иностраног свједочанства (клаузула о нострификацији, односно еквиваленцији).

Коначност поступка

Члан 113

Рјешење о нострификацији, односно еквиваленцији је коначно у управном поступку.

Сходна примјена закона

Члан 114

У поступку нострификације, односно еквиваленције примјењује се Закон о општем управном поступку, ако овим законом није друкчије одређено.

Регистар

Члан 115

О нострификацији, односно еквиваленцији иностраних диплома води се регистар.

Регистар из става 1 овог члана води универзитет који врши нострификацију, односно еквиваленцију.

Ближи прописи

Члан 116

Поступак и начин нострификације, односно еквиваленције иностране дипломе и вођење регистра утврђује универзитет чији је оснивач Влада, посебним актом.

X ЕВИДЕНЦИЈА И ЈАВНЕ ИСПРАВЕ

Евиденција

Члан 117

Установа води: матичну књигу студената, евиденцију о издатим дипломама и допунама диплома, као и евиденцију о испитима.

Матична књига студената и евиденција о издатим дипломама трајно се чува.

Јавне исправе

Члан 118

На основу података из евиденције установа издаје јавне исправе.

Јавне исправе, у смислу овог закона, су: индекс, диплома и допуна дипломе, увјерење о положеним испитима и увјерење о завршеним студијама.

Ближе прописе о вођењу матичне књиге, евиденцији и садржају јавних исправа прописује Министарство.

XI НАДЗОР И КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Надзор над спровођењем закона

Члан 119

Надзор над спровођењем овог закона врши Министарство.

Казне за прекршаје

Члан 120

Новчаном казном у износу од двадесетоструког до тристаструког износа најниже цијене рада у Републици казниће се за прекршај установа, ако:

- 1) почне са радом и обавља дјелатност супротно чл. 25 и 42 овог закона;
- 2) престане са радом супротно одредбама чл. 33, 34 и 45 овог закона;
- 3) примјењује статут на који није дата сагласност у складу са чланом 53 овог закона;
- 4) инвестира средства супротно члану 57 овог закона;
- 5) стиче профит у своју корист супротно члану 67 став 2 овог закона;
- 6) прими у радни однос академско особље супротно чл. 75 и 76 овог закона;
- 7) издаје степене и дипломе супротно члану 79 овог закона;
- 8) уписује студенте супротно чл. 84, 85, 86 и 89 овог закона;
- 9) уписује студенте преко броја утврђеног чланом 88 овог закона;
- 10) не закључи са студентом уговор о студирању у складу са чланом 91 овог закона;
- 11) наплати школарину већу од утврђене чланом 100 овог закона;
- 12) врши наплату накнада супротно члану 101 овог закона;
- 13) врши нострификацију, односно еквиваленцију иностране дипломе супротно члану 111 овог закона;
- 14) не води на прописан начин или неуредно води евиденцију и издаје јавне исправе супротно одредбама чл. 117 и 118 овог закона.

За прекршај из става 1 овог члана казниће се орган руковођења и одговорно лице у установи у износу од половине до двадесетоструког износа најниже цијене рада у Републици.

XII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оснивање Савјета

Члан 121

Савјет ће се основати најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До оснивања Савјета његову функцију обавља Министарство.

Рок за доношење подзаконских аката

Члан 122

Прописи за спровођење овог закона донијеће се најкасније у року од 180 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа утврђених овим законом примјењиваће се прописи који су важили до ступања на снагу овог закона, ако нијесу у супротности са овим законом.

Признавање лиценце и акредитације Универзитету Црне Горе

Члан 123

Универзитету Црне Горе признаје се лиценца и акредитација прописана у складу са овим законом за студијске програме који важе на дан ступања на снагу овог закона.

Реакредитација студијских програма из става 1 овог члана извршиће се до 1. септембра 2007. године.

Усклађивање рада високошколских установа

Члан 124

Постојеће установе на којима се остварује високо образовање по досадашњим прописима, као и друге установе чија је дјелатност у функцији реализације високог образовања (Универзитетска библиотека, Дом ученика и студената, ОТЕФ и друге) дужне су да ускладе своју организацију, рад и опште акте са овим законом, у року од 180 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења општих аката установа из става 1 овог члана примјењиваће се постојећи акти, ако нијесу у супротности са овим законом.

Усклађивање рада Више физиотерапеутске школе

Члан 125

Постојећа Виша физиотерапеутска школа Игало наставља са радом до 1005. године до када ће регулисати свој организациони статус у складу са овим законом.

Усклађивање рада института

Члан 126

Постојећи Историјски институт Подгорица; Институт за биологију мора Котор; Биотехнички институт Подгорица и Институт за стране језике Подгорица настављају са радом као организационе јединице универзитета, у складу са законом и статутом.

Доношење статута Универзитета Црне Горе

Члан 127

Универзитет Црне Горе донијеће статут, најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Даном ступања на снагу Статута Универзитета Црне Горе престају да важе статuti досадашњих факултета и академија умјетности.

Конституисање Управног одбора и Сената

Члан 128

Избор, односно конституисање Управног одбора и Сената у складу са овим законом извршиће се у року од 180 дана од дана ступања на снагу овог закона.

До конституисања органа из става 1 овог члана, постојећи Сенат и Наставно-научно вијеће Универзитета Црне Горе настављају са вршењем послова.

Конституисањем Управног одбора из става 1 овог члана престају са радом савјети факултета и академија умјетности Универзитета Црне Горе.

Брисање из регистра

Члан 129

Након истека рока из чл. 123 и 124 овог закона, постојеће установе се бришу из регистра Министарства и Централног регистра Привредног суда у Подгорици.

Рок за избор органа руковођења

Члан 130

Лица која на дан ступања на снагу овог закона обављају послове ректора, генералног секретара Универзитета Црне Горе, декана и директора универзитетских јединица, односно чланица Универзитета Црне Горе, настављају са радом до истека периода на који су бирани, односно именовани.

Поступак за избор, односно именовање лица из става 1 овог члана започет до ступања на снагу овог закона завршиће се по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона.

Јавне исправе

Члан 131

Лицу које је стекло право на издавање јавне исправе према ранијим прописима, установа издаје јавну исправу на обрасцу прописаном у складу са Законом о Универзитету ("Службени лист РЦГ", бр. 37/92 и 6/94).

Изједначавање стеченог образовања

Члан 132

Образовање које је стечено по прописима о високом образовању може се изједначити са образовањем које се стиче у складу са овим законом, на основу критеријума за изједначавање образовања и програма, које доноси универзитет.

Признавање стечених звања

Члан 133

Лица затечена у звању асистента на дан ступања на снагу овог закона, задржавају свој статус до истека периода на који су изабрани.

Статус наставника и сарадника

Члан 134

Наставници и сарадници који су изабрани прије ступања на снагу овог закона настављају са радом до истека времена на које су бирани.

Поступци избора наставника и сарадника започети до ступања на снагу овог закона завршиће се по тим прописима, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Започети поступци

Члан 135

Лица која су започела постдипломске студије и поступак стицања доктората наука на Универзитету Црне Горе прије ступања на снагу овог закона завршиће их по прописима по којима су започели.

Започети поступци нострификације, односно еквиваленције

Члан 136

Поступак нострификације, односно еквиваленције иностраних диплома започет до ступања на снагу овог закона завршиће се по прописима по којима је започет.

Статус студента и примјена програма

Члан 137

Студенти уписани на Универзитет Црне Горе прије ступања на снагу овог закона настављају на истим програмима студија на које су се уписали и имају право да заврше тај студиј према наставном плану и програму који је важио у вријеме уписа на прву годину студија за вријеме док им не престане статус студента по закону по којем су уписани.

Студенти из става 1 овог члана могу се укључити у студијске програме који се организују у складу са овим законом, на начин и под условима утврђеним посебним актом који доноси Сенат.

Престанак важности

Члан 138

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе: Закон о Универзитету ("Службени лист РЦГ", бр. 37/92 и 6/94); Закон о нострификацији и еквиваленцији свједочанстава и диплома стечених у иностранству ("Службени лист СРЦГ", бр. 6/87) и Закон о основним правима из области ученичког и студентског стандарда ("Службени лист РЦГ", бр. 6/94).

Ступање на снагу

Члан 139

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе".

ИЗМЕНЕ

Члан 29 Закона о признавању и вредновању образовних исправа

*Закон је објављен у "Службеном листу ЦГ", бр. 4/2008
од 17.1.2008. године.*

Члан 29

Даном ступања на снагу овог закона, престају да важе одредбе чл. 108 до 116 Закона о високом образовању ("Службени лист РЦГ", број 60/03) и чл. 119 до 128 Општег закона о образовању и васпитању ("Службени лист РЦГ", бр. 64/02, 31/05 и 49/07).

201. Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim potrebama

На основу члана 88 тачке 2 Устава Републике Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о васпитању и образовању дјеце са посебним потребама

Проглашава се Закон о васпитању и образовању дјеце са посебним потребама, који је донијела Скупштина Републике Црне Горе, на трећој сједници другог редовног засиједања у 2004. години, одржаној дана 23. децембра 2004. године.

Број: 01-1675/2

Подгорица, 27. децембра 2004. године

Предсједник Републике Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

Закон о васпитању и образовању дјеце са посебним потребама

*Закон је објављен у "Службеном листу РЦГ", бр.
80/2004 од 29.12.2004. године.*

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржина

Члан 1

Васпитање и образовање дјеце и младих са посебним потребама (у даљем тексту: дјеца са посебним потребама) и њихово усмјеравање у образовне програме обавља се у складу са овим законом.

Дјелатност од јавног интереса

Члан 2

Васпитање и образовање дјеце са посебним потребама је дјелатност од јавног интереса.

Примјена прописа

Члан 3

Васпитање и образовање дјеце са посебним потребама, као дио јединственог васпитно-образовног система, остварује се у складу са овим законом и посебним законима којима се уређују предшколско, основно, опште средње и стручно образовање и васпитање.

Дјеца са посебним потребама

Члан 4

Дјеца са посебним потребама, у смислу овог закона, су дјеца са: тјелесном, менталном и сензорном ометеношћу; поремећајима у понашању; тешким хроничним обољењима; емоционалним поремећајима; комбинованим сметњама; дуготрајно болесна дјеца и друга дјеца која имају потешкоће у учењу којима је потребно васпитање и образовање по образовном програму са прилагођеним извођењем и додатном стручном помоћи или посебном образовном програму, односно васпитном програму.

Обавезност

Члан 5

Васпитање и образовање, односно хабилитација и рехабилитација дјеце са посебним потребама је обавезно од момента откривања посебне потребе дјетета.

Васпитање и образовање дјеце са посебним потребама обезбјеђује онај степен образовања који одговара њиховом физичком, интелектуалном, емоционалном и социјалном развоју.

Право на избор програма

Члан 6

Родитељ, усвојилац или старатељ (у даљем тексту: родитељ) дјетета са посебним потребама има право да изабере програм васпитања и образовања, у складу са овим законом.

Родитељ, односно дијете са посебним потребама има право да, у току школовања, промијени програм васпитања и образовања, у складу са законом.

Циљеви васпитања и образовања

Члан 7

Циљеви васпитања и образовања дјете са посебним потребама су:

- 1) обезбјеђивање једнаких могућности васпитања и образовања за сву дјецу;
- 2) обезбјеђивање одговарајућих услова које омогућавају оптималан развој;
- 3) правовремено усмјеравање и укључивање у одговарајући програм васпитања и образовања;
- 4) индивидуални приступ;
- 5) очување равнотеже физичког, интелектуалног, емоционалног и социјалног развоја;
- 6) укључивање родитеља у процес хабилитације, рехабилитације и васпитања и образовања;
- 7) континуираност програма васпитања и образовања;
- 8) цјеловитост и комплексност васпитања и образовања;
- 9) организовање васпитања и образовања што ближе мјесту боравка.

Установе за остваривање васпитања и образовања

Члан 8

Васпитање и образовање дјете са посебним потребама остварује се у предшколској установи, у установи основног и општег средњег и стручног образовања и васпитања (у даљем тексту: школа), као и у посебној установи за васпитање и образовање дјете са посебним потребама.

Простор, опрема и наставна средства предшколске установе, школе и посебне установе за васпитање и образовање дјете са посебним потребама (у даљем тексту: посебна установа) морају бити прилагођени дјети са посебним потребама, у складу са образовним програмом.

Финансирање

Члан 9

Васпитање и образовање дјете са посебним потребама финансира се из буџета Републике Црне Горе.

Појмовник

Члан 10

Поједини изрази у овом закону имају следеће значење:

1) **прилагођено извођење образовног програма** подразумева потпуно укључивање дјете са посебним потребама у васпитне групе у предшколским установама и одјељењима у редовним школама, уз прилагођено извођење образовног програма и пружање додатне стручне помоћи од стране васпитача или наставника, односно уз посебно ангажовање стручног лица, заједно са васпитачем и наставником, уз учешће родитеља. Могућ је рад са малим групама или појединачан рад посебно обучених васпитача и наставника са дјецом са посебним потребама;

2) **хабилитација** је систем мјера и поступака за оспособљавање дјете са урођеним или у најранијем узрасту стеченим оштећењем, ради бољег функционисања за свакодневне потребе живота;

3) **рехабилитација** је систем заштите, оспособљавања, обучавања и реинтеграције дјете са посебним потребама за поновно стицање изгубљене способности;

4) **поступак усмјеравања** је поступак којим се, на основу стручног мишљења комисије, доноси програм васпитања и образовања у који се дијете усмјерава, одређује обим и начин извођења додатне и друге стручне помоћи за предшколску установу, школу, односно, посебну установу у коју ће дијете бити укључено, имајући у виду очуване способности, врсту и степен развојног поремећаја (посебне потребе);

5) **додатна стручна помоћ** је помоћ коју пружају стручни сарадници из предшколске установе, школе или посебне установе, као и спољни стручни сарадници у примјени образовног програма са прилагођеним извођењем;

6) **мобилна служба** подразумева ангажовање стручњака у циљу подршке наставницима, васпитачима и родитељима у процесу израде и имплементације индивидуалних васпитно-образовних програма и друге стручне помоћи дјети са посебним потребама.

II. ОРГАНИЗАЦИЈА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

Образовни програм

Члан 11

Васпитање и образовање дјеце са посебним потребама остварује се на основу:

- 1) образовног програма уз обезбјеђивање додатних услова и помагала;
- 2) образовног програма са прилагођеним извођењем и додатном стручном помоћи;
- 3) посебног образовног програма;
- 4) васпитног програма.

Образовни програми са прилагођеним извођењем и додатном стручном помоћи, односно васпитни програм обезбјеђују дјеци са посебним потребама могућност да добију једнак образовни стандард, као што га обезбјеђују образовни програми основног, општег средњег и стручног образовања и васпитања.

Васпитање и образовање у предшколској установи и школи

Члан 12

Васпитање и образовање дјеце са посебним потребама у предшколској установи и школи остварује се потпуним укључивањем у васпитне групе, односно одјељења са осталом дјецом, односно ученицима, уз могућност пружања додатне стручне помоћи, као и уз обезбјеђивање додатних услова и помагала, у складу са образовним програмом.

Додатна стручна помоћ се обезбјеђује индивидуално, у одјељењу или ван одјељења, а у посебним случајевима и у кући, уколико је потреба за тим стручно основана.

Додатна стручна помоћ из става 1 овог члана се изводи индивидуално или у малим групама, уз учешће родитеља.

Програм са прилагођеним извођењем и додатном стручном помоћи

Члан 13

Васпитање и образовање дјеце са посебним потребама по образовном програму са прилагођеним извођењем и додатном стручном помоћи остварује се индивидуално, у посебним групама или одјељењима школе, односно у посебним установама уз заједничку наставу из појединих предмета са осталим ученицима или уз заједничко учешће у ваннаставним активностима школе, односно уз заједничку наставу из појединих предмета са вршњацима из сусједне школе.

Извођење додатне стручне помоћи из става 1 овог члана обавља се, по правилу, уз учешће родитеља.

Обим и начин спровођења додатне стручне помоћи одређује се рјешењем о усмјеравању дјеце са посебним потребама, у складу са образовним програмом.

Образовним програмом из става 1 овог члана прописује се обим и садржај наставних предмета, организација, трајање, распоред часова, начин провјеравања и оцјењивања постигнућа и напредовања.

Посебни образовни програм

Члан 14

Васпитање и образовање дјеце са посебним потребама која се не могу образовати у школи, због неопходне подршке и тијесне повезаности образовања, хабилитације и рехабилитације, остварује се у посебним установама.

Васпитни програми

Члан 15

Васпитање и образовање дјеце са поремећајима у понашању и личности остварује се на основу васпитног програма са прилагођеним извођењем и додатном стручном помоћи, у складу са прописима о основном и средњем образовању, ако овим законом није друкчије одређено.

Стручна помоћ из става 1 овог члана пружа се у облику превентивних, васпитних, компензационих, корективних и социјално-интегративних програма, а који су саставни дио васпитних програма.

Индивидуални образовни програм

Члан 16

Предшколска установа, школа, односно посебна установа дужна је да, у року од 30 дана по пријему дјетета, уз мишљење Завода за школство, донесе индивидуални образовни програм за дијете са посебним потребама, у сарадњи са родитељем.

Индивидуалним образовним програмом се одређују: облици васпитно-образовног рада за васпитно-образовне области, односно предмете; начин извођења додатне стручне помоћи;

проходност између програма, прилагођавање у организацији, провјери, оцјењивању знања, постигнућа и напредовања дјеце, као и распоред часова.

За припрему, примјену, праћење и прилагођавање програма из става 1 овог члана предшколска установа, школа, односно посебна установа образује стручни тим који чине: наставници, стручни сарадници предшколске установе, школе или посебне установе, уз учешће родитеља.

Индивидуални образовни програм се може, у току године, мијењати, односно прилагођавати, у складу са напретком и развојем дјетета.

Специјализоване и мобилне службе

Члан 17

Ради помоћи у васпитању и образовању дјеце са посебним потребама у Заводу за школство се организују специјализоване и мобилне службе које сарађују са предшколским установама, школама, родитељима и здравственим установама, ради пружања додатне и друге стручне помоћи, а у складу са рјешењем о усмјеравању.

III. ПОСТУПАК УСМЈЕРАВАЊА У ОБРАЗОВНИ ПРОГРАМ

Поступак за усмјеравање

Члан 18

Поступак за усмјеравање дјеце са посебним потребама покреће се захтјевом.

Захтјев из става 1 овог члана може да поднесе: родитељ или здравствена установа, васпитно-образовна установа, комисија за упис дјеце у школу, комисија за одлагање уписа дјеце у основну школу, центар за социјални рад или орган локалне управе надлежан за послове просвјете уз обавјештавање родитеља.

Захтјев из става 2 овог члана подноси се органу локалне управе надлежном за послове просвјете.

Комисија за усмјеравање дјеце са посебним потребама

Члан 19

Усмјеравање дјеце са посебним потребама врши орган локалне управе надлежан за послове просвјете, на предлог комисије за усмјеравање дјеце са посебним потребама (у даљем тексту: комисија).

Комисију именује орган локалне управе надлежан за послове просвјете, коју чине: педијатар и љекари одговарајуће специјалности, психолог, педагог, дефектолог одговарајуће специјалности и социјални радник.

У раду комисије учествују родитељ и учитељ, односно васпитач дјетета које се усмјерава.

Комисија ради у јавној здравственој установи, која има обезбијеђене услове за преглед дјеце са посебним потребама.

Предлог о усмјеравању

Члан 20

Комисија даје предлог о усмјеравању на основу своје процјене, разговора са родитељима дјетета, као и на основу педагошке, специјално-педагошке, психолошке и друге документације које добија од одговарајућих установа.

Комисија је обавезна да се, прије доношења предлога о усмјеравању, посавјетује са стручним радницима васпитно-образовне установе у коју ће дијете са посебним потребама бити усмјерено, као и са другим надлежним установама.

Предлогом о усмјеравању одређује се програм васпитања и образовања у који се дијете усмјерава, обим и начин спровођења додатне стручне помоћи, установа у коју ће дијете бити укључено, кадровске, просторне, материјалне и друге услове који морају бити обезбијеђени.

Предлог Комисије садржи и елементе на основу којих се обезбијеђују и друга права дјетета која се остварују према посебним прописима, ако тим прописима није друкчије одређено.

Рјешење о усмјеравању

Члан 21

На основу предлога Комисије, орган локалне управе надлежан за послове просвјете доноси рјешење о усмјеравању дјеце са посебним потребама у одговарајући образовни програм.

Рјешење о усмјеравању обавезно садржи и рок, који не смије бити дужи од једног класификационог периода, у којем је васпитно-образовна установа дужна да провјери исправност усмјеравања.

Жалба на рјешење

Члан 22

Против рјешења органа локалне управе може се поднијети жалба Министарству просвјете и науке (у даљем тексту: Министарство), у року од 30 дана од дана пријема рјешења.

Министарство, по претходно прибављеном мишљењу Министарства здравља, именује другостепену комисију, коју чине: педијатар и љекари одговарајуће специјалности, дефектолог, психолог, педагог, социјални радник и учитељ, односно васпитач.

Другостепена комисија ради у Клиничком центру Црне Горе.

Министарство, на основу мишљења другостепене комисије, доноси рјешење.

Рјешење Министарства из става 4 овог члана је коначно.

Мишљење другостепене комисије није потребно када је у питању жалба због повреде поступка.

Сходна примјена закона

Члан 23

У поступку усмјеравања дјеце са посебним потребама примјењује се Закон о општем управном поступку, ако овим законом није друкчије одређено.

Критеријуми за усмјеравање дјеце са посебним потребама

Члан 24

Критеријуме за одређивање облика и степена недостатака, сметње, односно поремећаја дјеце са посебним потребама и начин укључивања у образовне програме, односно у предшколску установу, школу, односно посебну установу, начин образовања, ближи састав, организацију и рад комисија и вођење евиденције дјеце са посебним потребама прописује Министарство, уз сагласност Министарства здравља.

Услови за упис

Члан 25

Дијете са посебним потребама уписује се у предшколску установу, односно школу или посебну установу, у складу са рјешењем о усмјеравању.

Број дјеце у васпитној групи, односно одјељењу утврђује се образовним програмом.

Образовање код куће

Члан 26

Комисија може, на предлог родитеља, да дијете са посебним потребама усмјери на стицање предшколског или основног васпитања и образовања које се организује код куће.

Родитељ је дужан да, у писаној форми, обавијести предшколску установу, школу, односно посебну установу у коју је дијете уписано да организује образовање код куће.

Предшколска установа и школа, односно посебна установа у коју је дијете уписано дужна је да прати развој и напредовање дјетета са посебним потребама, када је организовано образовање код куће, ради пружања помоћи и савјета дјетету са посебним потребама, родитељу и учитељу, у складу са посебним законом.

Предшколска установа и школа, односно посебна установа води евиденцију и документацију о образовању дјетета са посебним потребама код куће и издаје јавне исправе.

Образовања у здравственој установи

Члан 27

За дјецу са посебним потребама, која се налазе на дужем лијечењу у здравственој установи и која нијесу у могућности да редовно похађају васпитно-образовни рад у предшколској установи, школи, односно посебној установи, образовно-васпитни рад се организује у тој установи.

Предшколска установа, школа, односно посебна установа организује васпитно-образовни рад дјеце са посебним потребама у здравственој установи, води евиденцију и документацију о образовању те дјеце и издаје им јавне исправе.

IV. НАСТАВНИЦИ, СТРУЧНИ САРАДНИЦИ И САРАДНИЦИ

Наставно и васпитно особље

Члан 28

Васпитно-образовни рад са дјецом са посебним потребама у предшколској установи, школи и посебној установи обављају: васпитач, наставник, стручни сарадник и сарадник, који испуњавају услове прописане законом којим се регулише одговарајућа област образовања, ако овим законом није друкчије одређено.

Лица из става 1 овог члана морају бити оспособљена за рад са дјецом са посебним потребама.

Изузетно од става 1 овог члана, предметну наставу у посебној установи за основно васпитање и образовање могу изводити лица која су завршила одговарајући факултет или вишу школу за образовање наставника.

Стручни сарадници

Члан 29

Стручни сарадник у посебној установи је лице које је завршило одговарајући факултет (дефектолог, психолог, педагог, социјални радник, љекар специјалиста и др.).

Сарадник

Члан 30

Сарадник (медицинска сестра и физиотерапеут) у посебној установи може бити лице које је завршило најмање одговарајућу средњу школу и има потребно искуство, у складу са актом о систематизацији.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Образовни програми

Члан 31

Посебни образовни програм, у складу са овим законом, донијеће надлежни орган најкасније до краја школске 2004/2005. године.

Примјена посебног образовног програма из става 1 овог члана почиње школске 2005/2006. године у установама које испуњавају кадровске, просторне и друге услове прописане овим законом.

Испуњеност услова из става 2 овог члана утврђује Министарство.

До испуњења услова, у складу са овим законом, у осталим специјалним школама реализоваће се постојећи наставни планови и програми за специјалне школе, донесени у складу са Законом о специјалном васпитању и образовању ("Службени лист РЦГ", број 56/92).

Рок за именовање комисија

Члан 32

Комисије за усмјеравање дјеце са посебним потребама и другостепена комисија образоваће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

До образовања комисија из става 1 овог члана усмјеравање дјеце са посебним потребама обављаће Републичка комисија за преглед дјеце ометене у развоју, образована у складу са Законом о специјалном васпитању и образовању ("Службени лист РЦГ", број 56/92).

Окончање започетог поступка о усмјеравању

Члан 33

Поступак за усмјеравање дјеце са посебним потребама, започет прије ступања на снагу овог закона, окончаће се по прописима по којима је поступак започет.

Затечени наставници

Члан 34

Наставници разредне, односно предметне наставе који су на дан ступања на снагу овог закона затечени у специјалној школи у радном односу на неодређено вријеме, а немају одговарајућу школску спрему прописану законом могу да наставе да изводе наставу у посебној установи, у складу са овим законом.

Подзаконски акти

Члан 35

Прописи предвиђени овим законом донијеће се најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Општи акти

Члан 36

Предшколске установе, школе и посебне установе су дужне да ускладе рад, организацију и опште акте са овим законом, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Прописи који престају да важе

Члан 37

Закон о специјалном васпитању и образовању ("Службени лист РЦГ", број 56/92) престаје да важи на крају школске године у којој дјеца са посебним потребама завршавају

предшколско, основно, односно средње образовање и васпитање по досадашњем наставном плану и програму.

Ступање на снагу закона

Члан 38

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Републике Црне Горе", а примјењиваће се у установама које раде по образовном програму донесеном у складу са овим законом.

202. Zakon o stručnom obrazovanju

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

U
K
A
Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O STRUČNOM OBRAZOVANJU ("Sl. list RCG", br. 64/02 od 28.11.2002, 49/07 od 10.08.2007)

Proglašava se Zakon o stručnom obrazovanju, koji je donijela Skupština Republike Crne Gore, na četvrtoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2002. godini, dana 22. novembra 2002. godine.

Broj: 01- 3845/2

Podgorica, 25. novembra 2002. godine

Predsjednik Republike Crne Gore

Milo Đukanović, s.r.

Z
A
K
O
N

O STRUČNOM OBRAZOVANJU I OSNOVNE ODREDBE

Č
l
a
n

1

Stručno obrazovanje se stiče na nivou nižeg, srednjeg i višeg stručnog obrazovanja, na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

C
i

I
j
e
v
i

Član 2

Cilj stručnog obrazovanja je:

- 1) omogućavanje sticanja znanja i razvoj vještina i kompetencija koje odgovaraju zahtjevima savremenog, demokratski i ekonomski razvijenog društva i tržišne privrede;
- 2) obezbjeđivanje sticanja stručnih kvalifikacija učenicima i odraslima, koje im omogućavaju ravnopravno učešće na tržištu rada;
- 3) obezbjeđivanje znanja i sposobnosti neophodnih za život i rad, lična interesovanja, profesionalni razvoj ličnosti i za dalje obrazovanje;
- 4) obezbjeđivanje uslova za proširivanje znanja u okviru zanimanja;
- 5) kompatibilnost sistema stručnog obrazovanja u Republici Crnoj Gori (u daljem tekstu: Republika) sa obrazovanjem u razvijenim demokratskim zemljama.

Izvođači

Član 3

Stručno obrazovanje obavljaju: škole (školski oblik) ili druga pravna ili fizička lica (u daljem tekstu: poslodavac)

zajedno sa školom (dualni oblik).

Uslove koje poslodavac mora da ispunjava za obavljanje stručnog obrazovanja u pogledu prostora i opreme utvrđuje ministarstvo nadležno za poslove prosvjete (u daljem tekstu: Ministarstvo), u saradnji sa udruženjem poslodavaca Republike (u daljem tekstu: Udruženje).

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ministarstvo nadležno za poslove rada, odnosno Zavod za zapošljavanje Crne

Gore, mogu organizovati radno osposobljavanje, u skladu sa zakonom.

Ugovor o nastavi, odnosno obrazovanju

Član 4

Škola može izvoditi stručno obrazovanje u cjelini ili teorijski dio u školi, a dio pra-ktičnog obrazovanja kod poslodavca.

Ako stručno obrazovanje izvodi škola, a dio praktičnog obrazovanja se izvodi kod poslodavca, međusobna prava i obaveze između škole i poslodavca, kao i prava i obaveze učenika, uređuju se ugovorom o nastavi.

Ugovor iz stava 1 ovog člana zaključuju direktor škole i poslodavac.

U dualnom obliku, međusobna prava i obaveze učenika (u privredi) i poslodavca uređuju se ugovorom o obrazovanju, koji zaključuju poslodavac i učenik, u skladu sa zakonom.

Vrste stručnih škola

Član 5

Stručne škole su:

- 1) dvogodišnja stručna škola;
- 2) trogodišnja stručna škola;
- 3) četvorogodišnja stručna škola;
- 4) viša stručna škola.

Nivoi (stepeni) obrazovanja

Član 6

U dvogodišnjoj stručnoj školi se stiče niže stručno obrazovanje u trajanju od dvije godine.

U trogodišnjoj, odnosno četvorogodišnjoj stručnoj školi se stiče srednje stručno obrazovanje u trajanju od tri, odnosno četiri godine.

U višoj stručnoj školi se stiče više stručno obrazovanje u trajanju do dvije godine.

Sa sticanjem nivoa stručnog obrazovanja iz st. 1, 2 i 3 ovog člana stiču se i odgovarajuće stručne kvalifikacije, u skladu sa zakonom.

Radno osposobljavanje

Član 7

Radi sticanja, osavremenjavanja ili dopuna znanja, vještine i kompetencija, potrebnih za rad u struci i radi pripreme za tržište rada, škola ili poslodavac može organizovati radno osposobljavanje u trajanju do jedne godine, na osnovu kojeg se stiče odgovarajuća stručna kvalifikacija, u skladu sa zakonom.

Obrazovanje odraslih lica

Član 8

Stručno obrazovanje odraslih lica ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima.

Posebne potrebe

Član 9

Stručno obrazovanje lica sa posebnim potrebama ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima.

Pojmovnik

Član 10

Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju značenje:

- 1) "stručno obrazovanje" je obrazovanje i osposobljavanje učenika za obavljanje stručnih poslova različitih nivoa složenosti za dalje obrazovanje;
- 2) "izvođači obrazovno-vaspitnog rada" su škole i druga pravna i fizička lica;
- 3) "poslodavac" je pravno ili fizičko lice kod koga se stiče stručno obrazovanje;
- 4) "školski oblik obrazovanja" podrazumijeva pretežno izvođenje nastave u objektima škole ili u neposrednoj organizaciji škole;
- 5) "dualni oblik obrazovanja" podrazumijeva zajedničko izvođenje obrazovanja od strane škole i udruženja, odnosno poslodavaca;
- 6) "udruženje" je asocijacija poslodavaca organizovana na nivou Republike;
- 7) "obrazovni program" je program na osnovu kojeg se ostvaruje stručno obrazovanje;
- 8) "praktično obrazovanje" je oblik nastave u kojoj učenik stiče praktična znanja i primjenjuje teorijska znanja u praksi;
- 9) "nastavna godina" je period u kojem se ostvaruje redovna nastava;
- 10) "školska godina" je period u kojem se ostvaruju redovna nastava i ostali oblici obrazovno-vaspitnog rada;
- 11) "klasifikacioni period" je dio polugodišta (nastavne godine) u kojem se realizuje nastavni plan i program i

ocjenjuje učenik;

- 12) "ugovor o nastavi" je ugovor koji zaključuju škola i poslodavac (školski oblik);
- 13) "ugovor o obrazovanju" je ugovor koji zaključuju poslodavac i učenik (dualni oblik);
- 14) "lice koje nema status učenika" je lice koje nije steklo taj status upisom u stručnu školu, u smislu ovog zakona, ili mu je taj status prestao;
- 15) "učenici sa posebnim potrebama" su nadareni učenici i učenici sa smetnjama u razvoju;
- 16) "javno važeće obrazovanje" je obrazovanje koje se stiče na osnovu obrazovnog programa usvojenog od strane nadležnog savjeta, za koje se izdaje javna isprava;
- 17) "standardi stručnog obrazovanja" su normativi koji se donose na nacionalnom nivou i definišu zanimanja, ciljeve i sadržaje učenja, evaluaciju ocjenjivanja i uslova u kojima se realizuje proces obrazovanja;
- 18) "standard zanimanja" je dokument koji propisuje sadržaj stručne kvalifikacije na određenom nivou zahtjevnosti i određuje potrebna znanja, vještine i kompetencije za obavljanje ključnih poslova u zanimanju;
- 19) "majstorski ispit" je oblik postsekundarnog obrazovanja koji se polaže nakon tro-godišnjeg, odnosno četvorogodišnjeg obrazovanja i određenog radnog iskustva;
- 20) "eksterni ispit" je ispit koji se polaže na način i po postupku koji je propisan od strane nadležnog organa.
- 21) "kreditna tačka" je mjerna jedinica za vrednovanje rada koju treba da ostvari učenik radi postizanja ciljeva;
- 22) "modul" je programska, odnosno organizaciona cjelina ciljeva i sadržaja koja obuhvata predmete ili kompetencije;
- 23) "kompetencija" je prenosivi multifunkcionalni paket znanja, vještina i stavova koji su potrebni pojedincu za lično ispunjenje i razvoj, inkluziju i zapošljavanje.

Nadzor

Član 11

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona vrši Ministarstvo, u skladu sa zakonom.

II UPIS

Konkur

s Član

12

Upis u stručnu školu (u daljem tekstu: škola) vrši se na osnovu javnog konkursa, u junskom i avgustovskom

roku.

Konkurs iz stava 1 ovog člana, na predlog škole, raspisuje Ministarstvo, u saradnji sa udruženjem i poslodavcem, po pravilu četiri mjeseca prije početka školske godine (do kraja maja).

Izuzetno od stava 1 ovog člana, konkurs za upis za obrazovanje odraslih lica škola, odnosno poslodavac može objaviti i u drugim rokovima, do kraja oktobra, uz saglasnost Ministarstva.

Upis

Status učenika stiče se upisom u školu.

Član 13

Učenik stiče obrazovanje redovnim pohađanjem nastave.

Paralelno obrazovanje

Član 14

Učenik ima pravo da paralelno stiče obrazovanje, odnosno da prati više obrazovnih pro-grama.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, škole sporazumno utvrđuju način ispunjavanja obaveza učenika.

Opšti uslovi

Član 15

U školu za sticanje nižeg i srednjeg stručnog obrazovanja može se upisati lice koje je završilo osnovnu školu i nije starije od 17 godina života, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Za određene obrazovne programe, kao poseban uslov za upis, može se propisati posebna nadarenost psihofizičke sposobnosti, završetak posebnog obrazovnog programa i radno iskustvo.

Ako obrazovanje izvodi poslodavac zajedno sa školom, uslov za upis u školu je i zaključen ugovor o obrazovanju.

Upis stranih državljana

Član 16

Strani državljanin ili lice bez državljanstva može se upisati u školu po odobrenju Ministarstva, u skladu sa međunarodnim konvencijama i ovim zakonom.

Lice koje je završilo osnovnu školu u inostranstvu može se upisati u školu, ako mu se nostrifikuje svjedočanstvo u skladu sa zakonom.

Strani državljanin ili lice bez državljanstva, prilikom upisa u školu, obavezno podnosi uvjerenje o zdravstvenom stanju.

Kao poseban uslov za upis lica iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo može odrediti i provjeru znanja iz jezika na kome se izvodi nastava.

Niže stručno obrazovanje

Član 17

U dvogodišnju stručnu školu može se upisati lice koje je završilo:

- osnovnu školu;
- osnovnu školu po prilagođenom programu;
- najmanje sedmi razred osnovne škole, a redovno je pohađalo nastavu do 15. godine života.

Srednje stručno obrazovanje

Član 18

U trogodišnju stručnu školu može se upisati lice koje je završilo osnovnu školu.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u trogodišnju stručnu školu u odgovarajući razred može se upisati lice koje je završilo dvogodišnju stručnu školu i položilo dopunske i diferencijalne ispite.

U četvorogodišnju stručnu školu može se upisati lice koje je završilo osnovnu školu.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, u prvi, odnosno četvrti razred četvorogodišnje stručne škole može se upisati lice koje je završilo dvogodišnju stručnu školu, odnosno trogodišnju stručnu školu i položilo dopunske i diferencijalne ispite.

Više stručno obrazovanje

Član 19

U višu stručnu školu može se upisati lice koje je završilo:

- četvorogodišnju stručnu školu i položilo stručni ispit;
- trogodišnju stručnu školu, položilo majstorski ispit i diferencijalne ispite.

Kriterijumi

Član 20

Ako se na konkurs za upis u školu prijavi manji broj kandidata od broja koji je utvrđen konkursom, upisuju se svi kandidati koji ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Ako se na konkurs za upis u stručnu školu u trogodišnjem ili četvorogodišnjem trajanju prijavi veći broj kandidata od broja utvrđenog konkursom, redosljed za upis se utvrđuje na osnovu opšteg uspjeha učenika u poslednja tri razreda osnovne škole, uspjeha sa eksterne provjere znanja u osnovnoj školi i posebne nadarenosti, odnosno umješnosti koje su značajne za sticanje obrazovanja.

Vrednovanje kriterijuma za upis učenika iz stava 2 ovog člana i za upis u višu stručnu školu bliže se uređuje propisom Ministarstva.

Poseban uslov za upis

Član 21

U trogodišnju stručnu školu u dualnom obliku poseban uslov za upis je zaključen ugovor o obrazovanju.

Promjena programa

Član 22

Učenik može tokom školovanja promijeniti upisani obrazovni program samo nakon završenog prvog razreda. Izuzetno od stava 1 ovog člana, učenik trogodišnje stručne škole može promijeniti upisani obrazovni program

nakon I ili II razreda, u okviru istog područja rada.

Prestanak statusa učenika

Član 23

Status učenika prestaje:

- 1) završavanjem obrazovanja;
- 2) ispisivanjem iz škole;
- 3) samovoljnim napuštanjem škole;
- 4) isključenjem iz škole;
- 5) ako dva puta ponovi isti razred u istom obrazovnom programu;
- 6) ako zasnuje radni odnos ili stekne status preduzetnika;
- 7) ako u toku jednog polugodišta ima 25 ili više neopravdanih časova.

Rješenje o prestanku statusa učenika iz stava 1 tač. 3,5,6 i 7 ovog člana donosi direktor škole.

Lica koja nemaju status učenika, odnosno lica koja su izgubila status učenika, imaju pravo polaganja razrednog ispita.

Prelazak u drugu školu

Član 23a

Učenik se može, u toku nastavne godine, najkasnije dva mjeseca prije završetka nastavne godine, ispisati iz škole koju pohađa i upisati u drugu školu, na osnovu svjedočanstva prethodnog razreda i ispisnice izdate od škole.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, učenik je dužan da se upiše u roku od osam dana od dana izdavanja ispisnice.

Napuštanje škole

Član 24

Učenik je samovoljno napustio školu ako pet dana uzastopno neopravdano ne pohađa nastavu.

Vaspitne mjere

Član 25

Prema učenicima koji ne ispunjavaju obaveze utvrđene zakonom i opštim aktom škole mogu se

izreći vaspitne mjere i to: opomena, ukor i isključenje iz škole.

Isključenje učenika iz škole se može izreći do kraja školske godine, s pravom polaganja razrednog ispita u istoj školskoj godini.

Način i postupak izricanja vaspitnih mjera uređuje se propisom Ministarstva.

Isključenje iz škole

Član 26

Odluku o isključenju učenika iz škole donosi nastavničko vijeće.

Na osnovu odluke iz stava 1 ovog člana, direktor škole, u roku od tri dana, donosi rješenje i uručuje ga učeniku, odnosno roditelju.

Protiv rješenja o isključivanju i prestanku statusa učenika iz člana 23, tač. 3, 5, 6 i 7 ovog zakona, učenik, odnosno roditelj ima pravo žalbe Ministarstvu, u roku od osam dana od dana prijema rješenja. Žalba odlaže izvršenje rješenja do drugostepene odluke.

Rješenje Ministarstva iz stava 3 ovog člana je konačno u upravnom postupku.

Shodna primjena zakona

Član 27

U postupku utvrđivanja statusa učenika primjenjuje se Zakon o opštem upravnom postupku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Konačnost odluke

Član 28

Protiv konačne odluke o ocjeni i konačnog rješenja iz člana 26 stav 4 ovog zakona ne može se voditi upravni spor.

Pohvaljivanje i nagrađivanje

Član 29

Učenici koji se ističu u učenju i vladanju pohvaljuju se i nagrađuju.

Kriterijumi i postupak za dodjeljivanje pohvala i nagrada uređuju se opštim aktom škole.

Vrhunski sportisti

Član 30

Učeniku koji se bavi vrhunskim sportom, odnosno koji se priprema za međunarodno takmičenje u znanju može se prilagoditi ispunjavanje nastavnih obaveza, na način propisan opštim aktom škole.

III OBRAZOVNO-VASPITNI RAD

Standardi zanimanja

Član 31

Obrazovni programi stručnog obrazovanja na osnovu kojih se stiče javno važeće obrazovanje formiraju se u skladu sa standardima zanimanja.

Standarde zanimanja iz stava 1 ovog člana donosi ministarstvo nadležno za poslove rada, na predlog Savjeta za stručno obrazovanje.

Standard zanimanja je osnov za izradu programa usavršavanja i osposobljavanja na osnovu kojih se stiče stručna kvalifikacija, u skladu sa zakonom.

Obrazovni programi

Član 32

Obrazovni programi, po pravilu, rade se na osnovu više standarda zanimanja, različitih nivoa zahtjevnosti. Obrazovni programi se vrednuju kreditnim tačkama.

Kriterijume za vrednovanje obrazovnih programa donosi Ministarstvo. Obrazovni programi sadrže predmete i module.

Modul urađen na osnovu standarda zanimanja omogućava sticanje stručne kvalifikacije, u skladu sa zakonom.

Sadržaj nastavnog plana

Član 33

Nastavni plan obrazovnog programa stručnog obrazovanja sadrži obavezni i izborni dio.

Obavezni dio sadrži osnovne predmete ili module koji su obavezni za sve učenike određenog područja rada. Izborni dio obuhvata predmete programski vezane za zanimanje koje učenik obavezno bira prema svojim

sklonostima.

Godišnji plan i program rada

Član 34

Obrazovno-vaspitni rad se obavlja na osnovu godišnjeg plana i programa rada.

Godišnjim planom i programom rada se utvrđuju: organizacija obrazovno-vaspitnog rada; interno obezbjeđivanje kvaliteta; oblici, sadržaj i raspored izvršenja zadataka; plan upisa; rokovi polaganja ispita; stručno usavršavanje nastavnika; saradnja sa socijalnim partnerima (poslodavcima, udruženjima) i drugo.

Oblici obrazovno-vaspitnog rada

Član 35

Obrazovno-vaspitni rad
obuhvata:

- 1) teorijsku nastavu i vježbe opšteobrazovnih i stručnih predmeta;
- 2) praktično obrazovanje (praktičnu nastavu);
- 3) izbornu, dopunsku i dodatnu nastavu;
- 4) praćenje postignuća, provjeravanje i ocjenjivanje znanja učenika;
- 5) ispite;
- 6) profesionalnu praksu;
- 7) slobodne odnosno vannastavne aktivnosti;
- 8) druge oblike.

IV ORGANIZACIJA NASTAVE

Teorijska nastava

Član 36

Teorijska nastava opšteobrazovnih i stručnih predmeta se izvodi u odjeljenjima koja čine učenici istog razreda, istog ili više srodnih zanimanja u okviru istog područja rada.

Profesionalna praksa

Član 37

Profesionalna praksa izvodi se nakon završetka nastavne godine za učenike koji su praktično obrazovanje ostvarili u objektima škole.

Način organizovanja i trajanje profesionalne prakse utvrđuje se obrazovnim programom.

Odjeljenje

Član 38

Odjeljenje, po pravilu, ima 30 učenika.

Odjeljenje sa nastavom na jeziku i pismu manjine može imati manji broj učenika koji ne može biti manji od 50%

od broja učenika predviđenog propisom Ministarstva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, odjeljenje može imati 34 učenika, po odobrenju Ministarstva. Broj učenika u odjeljenju utvrđuje se obrazovnim programom.

Fond časova

Član 39

U toku sedmice učenici škole mogu imati do 32 časa nastave, u skladu sa obrazovnim programom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u školama u kojima se nastava izvodi na jeziku nacionalnih, odnosno etničkih grupa, učenici mogu imati do 34 časa nastave.

U školi u kojoj se nastava izvodi po obrazovnom programu koji je donesen na osnovu međunarodnih konvencija učenici mogu imati u toku sedmice više od 32 časa nastave.

**Sedmična
norma**

Član 40

U toku sedmice učenici u dualnom obliku mogu imati do 36 časova nastave, u skladu sa obrazovnim programom.

**Opterećenost
učenika**

Član 41

U toku jednog dana učenici mogu imati najviše sedam časova nastave.

Učeniku koji se više od devet mjeseci obrazuje kod poslodavca (dualni oblik) mora se obezbijediti najmanje osam sedmica godišnjeg odmora.

**Trajanje nastavnog
časa**

Član 42

Nastavni čas teorijske nastave, vježbi i praktičnog obrazovanja u školi traje 45 minuta, a praktičnog obrazovanja kod poslodavca 60 minuta.

Praktično obrazovanje

Član 43

Praktično obrazovanje se obavlja radi primjene teorijskih znanja u praksi i sticanja novih vještina.

Praktično obrazovanje se izvodi u objektima škole (radionice, ekonomije, kabineti, laboratorije, đачke zadruge) i u objektima van škole (ustanove, preduzeća i preduzetnici).

Način izvođenja praktičnog obrazovanja

Član 44

Praktično obrazovanje se izvodi za odjeljenje ili za grupu učenika istog razreda. Broj učenika iz st. 1 ovog člana utvrđuje se obrazovnim programom.

V OBRAZOVANJE KOD POSLODAVCA

Ugovor o obrazovanju

Član 45

Ugovor o obrazovanju između poslodavca i učenika, sadrži:

- 1) ime i prezime učenika, godinu rođenja, prebivalište i ime roditelja, odnosno staratelja (u daljem tekstu:
roditelj);
- 2) prethodno obrazovanje učenika;
- 3) naziv, sjedište i djelatnost poslodavca;
- 4) naziv zanimanja za koje se učenik obrazuje;
- 5) početak i vrijeme trajanja obrazovanja učenika;
- 6) obim praktične osposobljenosti i znanja koje poslodavac mora obezbijediti učeniku;
- 7) raspored praktičnog obrazovanja;
- 8) lične podatke i podatke o odgovarajućem stručnom obrazovanju zaposlenog kod poslodavca koji je odgovoran za obrazovanje učenika;
- 9) prava i dužnosti učenika;
- 10) dužnosti poslodavca;
- 11) mjesečnu naknadu koju učenik prima za vrijeme praktičnog obrazovanja, u skladu sa zakonom;
- 12) obavezu poslodavca da neće opterećivati učenika poslovima koji nijesu povezani sa njegovim obrazovanjem;
- 13) obaveze učenika i poslodavca u slučaju raskida ugovora o obrazovanju;
- 14) druga pitanja od značaja za obavljanje praktičnog obrazovanja.

Dužnosti poslodavca

Član 46

Poslodavac je dužan, naročito, da:

- 1) brine da učenik redovno pohađa praktično obrazovanje i ispunjava radne obaveze;
- 2) učeniku redovno isplaćuje mjesečnu naknadu;
- 3) učeniku obezbijedi zaštitu na radu;
- 4) brine o zdravlju učenika u toku rada;
- 5) učeniku, pored godišnjeg odmora utvrđenog ovim zakonom, omogući još najmanje pet radnih dana za pripremu polaganja završnog ispita;
- 6) vodi evidenciju o pravima učenika po osnovu radnog odnosa;
- 7) ispunjava druge obaveze utvrđene ugovorom o obrazovanju.

Dužnosti učenika

Član 47

Učenik je dužan, naročito, da:

- 1) redovno pohađa praktično obrazovanje i ispunjava radne obaveze;
- 2) prilikom sticanja obrazovanja ponaša se u skladu sa uputstvima poslodavca i škole;
- 3) čuva poslovnu tajnu poslodavca;
- 4) ponaša se u skladu sa propisima o zaštiti na radu;

5) ispunjava i druge obaveze utvrđene ugovorom o obrazovanju.

Provjera praktičnog obrazovanja kod poslodavca

Član 48

Nivo postignuća praktičnog obrazovanja učenika koji se obrazuje kod poslodavca provjeravaju škola i poslodavac, na kraju svake nastavne godine.

Način ocjenjivanja i postupak provjere postignuća praktičnog obrazovanja iz stava 1 ovog člana propisuje

Ministarstvo.

Naknada

Član 49

Učenik ima pravo na naknadu za vrijeme trajanja ugovora o obrazovanju kod poslodavca.

Visina naknade iz stava 1 ovog člana iznosi: za prvu i drugu godinu obrazovanja najmanje 15%, a za treću i četvrtu godinu najmanje 20% od prosječne bruto zarade zaposlenih u privredi Republike.

Raskid ugovora

Član 50

Učenik i poslodavac mogu raskinuti ugovor o obrazovanju, ako je to uređeno ugovorom.

Obavezni raskid ugovora

Član 51

Ugovor o obrazovanju se raskida,
ako:

- 1) je zaključen na osnovu netačnih podataka i dokumenata;
- 2) je učeniku prestao status učenika u skladu sa zakonom;
- 3) se ne obezbijedi zaštita na radu;
- 4) učenik trajno oboli od bolesti koja, po mišljenju ljekara, može da ugrozi život i zdravlje zaposlenih i učenika;
- 5) u drugim slučajevima utvrđenim ugovorom.

Obaveza škole

Član 52

Ako se ugovor o obrazovanju raskine zbog neispunjavanja obaveza poslodavca, škola preuzima obavezu zaključivanja novog ugovora sa drugim poslodavcem.

Ako škola ne omogući učeniku praktično obrazovanje kod drugog poslodavca, učenik ima pravo da nastavi obrazovanje u školi.

Prenošenje prava

Član 53

Ukoliko dođe do promjene poslodavca, odnosno vlasnika poslodavaca, prava i obaveze iz ugovora o obrazovanju se prenose na novog poslodavca, ukoliko je učenik sa tim saglasan.

Novi poslodavac i učenik mogu raskinuti ugovor o obrazovanju, na način i u rokovima koji su određeni ugovorom o obrazovanju.

Prava iz radnog odnosa

Član 54

Za vrijeme trajanja praktičnog obrazovanja kod poslodavca učenik ostvaruje prava iz radnog odnosa, u skladu sa propisima o radu.

Zaštita učenika na radu

Član 55

Škola i poslodavac su dužni da obuče učenika osnovnim mjerama i sredstvima zaštite na radu pri izvođenju

praktičnog obrazovanja.

Zaštitu na radu iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju škola i poslodavac.

Period osiguranja

Član 56

Za vrijeme trajanja ugovora o obrazovanju kod poslodavca, učenik ima pravo na penzijsko i zdravstveno osiguranje, u skladu sa zakonom.

Doprinosi za penzijsko i zdravstveno osiguranje iz stava 1 ovog člana plaća poslodavac u skladu sa zakonom.

Shodna primjena propisa

Član 57

Odredbe ovog zakona kojima se uređuju prava i obaveze učenika u školi primjenjuju se i na učenika koji se obrazuje kod poslodavca.

Odredbe ovog zakona kojima se uređuju prava i obaveze učenika koji se obrazuje kod poslodavca primjenjuju se i na učenika kada obavlja praktično obrazovanje van škole (u ustanovi, preduzeću i kod poslodavca).

Nadzor

Član 58

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona koje se odnose na status učenika kod poslodavca vrši inspekcija nadležna za rad.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona koje se odnose na obrazovanje učenika kod poslodavca vrši inspekcija nadležna za obrazovanje.

VI OCJENJIVANJE

Ocjenjivanje Član

59

Provjeravanjem i ocjenjivanjem znanja, vještina i kompetencija utvrđuje se uspješnost učenika pri postizanju

utvrđenih standarda znanja, odnosno ispunjavanje obaveza koje su određene obrazovnim programom. Način i postupak ocjenjivanja učenika bliže se uređuje propisom Ministarstva.

Vrste ocjena

Član 60

Uspjeh iz nastavnog predmeta se izražava ocjenama: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Ocjene: odličan, vrlo dobar, dobar i dovoljan su pozitivne.

Javnost ocjenjivanja

Član 61

Ocjenjivanje učenika se vrši javno, pred učenicima.

Učenik mora biti ocijenjen iz svih predmeta u svakom klasifikacionom periodu.

Način ocjenjivanja

Član 62

Ocjenjivanje, odnosno provjera znanja vještina i kompetencija učenika vrši se iz svih nastavnih predmeta, odnosno modula i na ispitu, u skladu sa obrazovnim programom.

Provjeravaju se i ocjenjuju: usmeni odgovori ili pismeni radovi, vježbe, seminarski ili grafički radovi, testovi, zadaci, grafički, praktični i drugi radovi i njihova odbrana, usluge, nastupi i sl.

Ponovna provjera znanja

Član 63

Ako više od polovine učenika odjeljenja dobije nedovoljnu ocjenu na pismenoj provjeri znanja (pismeni zadatak, test, grafički rad, kontrolna vježba i slično), pismena provjera znanja se ponavlja za učenika koji je dobio nedovoljnu ocjenu, kao i za učenika koji nije zadovoljan ocjenom.

Pismena provjera znanja iz stava 1 ovog člana ponavlja se jedanput.

Ako na ponovnoj pismenoj provjeri znanja učenik dobije manju ocjenu od ocjene koju je dobio na prethodnoj provjeri, upisuje mu se veća ocjena.

Ako više od polovine učenika odjeljenja na kraju klasifikacionih perioda dobije nedovoljnu ocjenu, može se, na zahtjev stručnih organa, ustanove, savjeta roditelja i zajednice učenika, obaviti eksterna provjera znanja učenika.

Provjeru znanja iz stava 4 ovog člana vrši i organizuje Ispitni centar.

Odjeljensko vijeće, u slučaju iz stava 4 ovog člana, utvrđuje ocjenu na osnovu eksterne provjere znanja.

Pismena provjera znanja

Član 64

U toku jednog dana učenik može imati najviše jednu pismenu provjeru znanja, a u toku sedmice najviše tri.

Zaključna ocjena

Član 65

Zaključna ocjena izvodi se na osnovu svih ocjena dobijenih u klasifikacionom periodu, od kojih najmanje jedna mora biti usmena provjera znanja.

Uspjeh učenika

Član 66

Učenik je završio razred, ako je iz svakog nastavnog predmeta dobio pozitivnu ocjenu.

Opšti uspjeh učenika se utvrđuje na osnovu prosjeka pozitivnih ocjena iz svih nastavnih predmeta. Način izračunavanja prosjeka pozitivnih ocjena bliže se uređuje propisom Ministarstva.

Učenik je završio razred sa:

- 1) odličnim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 4,50;
- 2) vrlodobrim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 3,50;
- 3) dobrim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,50;
- 4) dovoljnim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2.

Utvrđivanje uspjeha

Član 67

Ocjene iz nastavnih predmeta, vladanja i opšteg uspjeha se utvrđuju na kraju klasifikacionog perioda, polugodišta i nastavne, odnosno školske godine.

Ocjenu iz nastavnog predmeta predlaže predmetni nastavnik. Zaključnu ocjenu utvrđuje odjeljenjsko vijeće.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ocjenu iz nastavnog predmeta koji izvode dva ili više nastavnika predlažu ti nastavnici. Ako se nastavnici ne mogu usaglasiti, ocjenu utvrđuje odjeljenjsko vijeće.

Ukoliko se ocjena ne može utvrditi na način propisan u st. 3 i 4 ovog člana, ocjenu utvrđuje nastavničko vijeće.

Prigovor

Član 68

Učenik ili njegov roditelj imaju pravo na prigovor zbog zaključne ocjene na kraju nastavne, odnosno školske godine iz nastavnog predmeta ili vladanja.

Prigovor se podnosi nastavničkom vijeću škole u roku od dva dana od dana prijema svjedočanstva, odnosno obavještenja o postignutom uspjehu.

Prigovorom se može tražiti izuzeće predmetnog nastavnika iz komisije.

O prigovoru na ocjenu odlučuje nastavničko vijeće škole, tako što obrazuje tročlanu komisiju koja će utvrditi ocjenu, odnosno ispitati učenika, najkasnije tri dana od dana prijema prigovora.

Ocjena komisije je konačna.

Protiv konačne ocjene komisije ne može se voditi upravni spor.

Ponavljanje razreda

Član 69

Učenik koji na kraju nastavne godine ima više od tri nedovoljne ocjene ili ne položi popravni ispit nije završio razred.

Učenik ima pravo da ponovi razred, i to:

- 1) jedanput u dvogodišnjoj stručnoj školi;
- 2) dva puta u trogodišnjoj, odnosno četvorogodišnjoj stručnoj školi;
- 3) jedanput u višoj stručnoj školi.

Učenik iz stava 2 ovog člana isti razred može ponoviti samo jedanput.

Vladanje učenika

Član 70

Vladanje učenika se izražava ocjenama: primjerno, dobro i nezadovoljavajuće. Ocjenu iz vladanja utvrđuje odjeljenjsko vijeće, na predlog odjeljenjskog starješine.

Vanredno napredovanje

Član 71

Učenik koji u toku obrazovanja pokazuje izuzetne sposobnosti i ima odličan uspjeh može završiti dva razreda u toku jedne školske godine, i to: jedan razred redovnim pohađanjem nastave, a drugi polaganjem razrednog ispita na kraju nastavne godine.

Odluku o napredovanju učenika iz stava 1 ovog člana, na predlog odjeljenjskog starješine, donosi nastavničko vijeće škole.

Škola, nastavnici i poslodavac su dužni da učeniku iz stava 1 ovog člana pruže pomoć u pripremanju razrednog ispita davanjem uputstava za individualno savladavanje gradiva, upućivanjem na udžbenike, priručnike i drugu literaturu, korišćenjem kabineta, laboratorija, radionica, povremenim prisustvovanjem nastavi u narednom razredu i na drugi način.

Opštim aktom škole bliže se utvrđuje način napredovanja učenika iz stava 1 ovog člana.

VIII SPITI

Vrste

ispita Član

72

U školi se polažu: popravni, dopunski, diferencijalni, razredni, praktični, stručni, završni, majstorski i diplomski ispiti.

Ispiti iz stava 1 ovog člana se polažu u: januarskom, junskom i avgustovskom ispitnom roku, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Popravni ispit

Član 73

Popravni ispit polaže učenik koji na kraju nastavne godine ima jednu, dvije ili tri nedovoljne ocjene. Učenik koji na kraju nastavne godine ima jednu, dvije ili tri nedovoljne ocjene polaže popravni ispit pred

tročlanom komisijom u čijem je sastavu i nastavnik predmeta iz kojeg je učenik ocijenjen nedovoljnom ocjenom. Popravni ispit učenik polaže u školi koju je pohađao.

Učenik polaže popravni ispit u avgustovskom ispitnom roku, a učenik završnog razreda u junskom ili avgustovskom ispitnom roku.

Učenik koji ne položi popravni ispit u rokovima iz stava 4 ovog člana nije završio razred.

Dopunski ispit

Član 74

Dopunski ispit se polaže iz nastavnog predmeta koji je učenik učio u manjem obimu nego što je to utvrđeno obrazovnim programom.

Diferencijalni ispit

Član 75

Diferencijalni ispit se polaže iz nastavnog predmeta koji učenik nije učio.

Uslovi

Član 76

Dopunski, odnosno diferencijalni ispit učenik polaže, kada:

- 1) prelazi iz jedne u drugu vrstu škole;
- 2) poslije sticanja jednog zanimanja želi da stekne drugo zanimanje;
- 3) želi da promijeni zanimanje u istoj školi;
- 4) se u postupku nostrifikacije utvrdi neekvivalentnost svjedočanstva.

Utvrđivanje ispita

Član 77

Dopunski, odnosno diferencijalni ispit utvrđuje komisija, koju određuje nastavničko vijeće škole. Rješenjem o polaganju ispita iz stava 1 ovog člana utvrđuju se rokovi polaganja ispita.

Razredni ispit

Član 78

Razredni ispit polaže učenik koji je iz opravdanih razloga ostao neocijenjen na kraju nastavne godine iz jednog ili svih nastavnih predmeta, kao i iz onih predmeta iz kojih nije prisustvovao trećini ili više časova, odnosno programskih sadržaja predviđenih obrazovnim programom za jedno polugodište.

Razredni ispit polaže i učenik koji nije pohađao školu zbog bolničkog liječenja ili drugih opravdanih razloga u trajanju od najmanje 60 dana, o čemu odlučuje nastavničko vijeće škole.

U slučaju da krivicom škole nije realizovana najmanje jedna trećina časova koji su predviđeni obrazovnim programom, škola je dužna da organizuje pripremanje učenika za polaganje razrednih ispita.

Razredni ispit može da polaže i nadareni učenik, učenik koji se paralelno obrazuje i učenik vrhunski sportista. Razredni ispit polaže i učenik za umjetnička zanimanja iz glavnih stručnih predmeta, u skladu sa obrazovnim

programom.

Razredni ispiti iz st. 1, 2 i 4 ovog člana polažu se u junskom i avgustovskom ispitnom roku.

Učenici i lica koja nemaju status učenika za polaganje razrednog ispita plaćaju naknadu koju utvrđuje Ministarstvo.

Nadležnos t

Član 79

Način i postupak polaganja popravnih, dopunskih, diferencijalnih i razrednih ispita bliže se uređuju

propisom

Ministarstva.

**Praktični
ispit**

Član 80

Nakon završene dvogodišnje stručne škole učenik polaže praktični ispit.

**Završni
ispit**

Član 81

Nakon završene trogodišnje stručne škole učenik polaže završni ispit.

**Stručni
ispit**

Član 82

Nakon završene četvorogodišnje stručne škole učenik polaže stručni ispit.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, pravo da polaže stručni ispit ima i učenik koji je završio trogodišnju stručnu školu, položio završni ispit i završio dodatno obrazovanje u trajanju od dvije godine.

Dodatno obrazovanje iz stava 2 ovog člana stiže se u četvorogodišnjoj stručnoj školi. Stručni ispit polaže se eksterno.

Za polaganje stručnog ispita, škola može organizovati stručni tečaj u trajanju od najduže godinu dana, kao poseban program pripreme za lica koja su završila četvrti razred gimnazije.

Program, organizacija i izvođenje stručnog tečaja prilagođavaju se nivou znanja kandidata i bliže se uređuje propisom Ministarstva.

Polaznik stručnog tečaja je obavezan da redovno pohađa nastavu.

Diplomski ispit

Član 83

Nakon završene više stručne škole učenik polaže diplomski ispit.

Program ispita

Član 84

Obrazovnim programom za svaku struku se utvrđuje program praktičnog, završnog, stručnog i diplomskog ispita. Način i postupak polaganja praktičnog, završnog, stručnog i diplomskog ispita propisuje Ministarstvo.

Majstorski ispit

Član 85

Majstorski ispit ima pravo da polaže učenik koji je završio:

- 1) trogodišnju stručnu školu, položio završni ispit i ima tri godine radnog iskustva u struci (na poslovima određenog zanimanja);
- 2) četvorogodišnju stručnu školu, položio stručni ispit i ima dvije godine radnog iskustva u struci (na poslovima određenog zanimanja).

Priprema za polaganje

Član 86

Pripremu za polaganje majstorskog ispita mogu da organizuju: škola, udruženje i poslodavac.

Standardi

Član 87

Standarde praktičnog znanja i ekonomike vođenja privrednog društva za majstorski ispit donosi nadležni savjet, na predlog udruženja i Centra za stručno obrazovanje.

Standarde pedagoško-andragoškog i stručno-teorijskog znanja donosi nadležni savjet.

Polaganje majstorskog ispita

Član 88

Majstorski ispit se polaže pred komisijom koju imenuje udruženje i Centar za stručno obrazovanje.

Propisivanje programa majstorskog ispita

Član 89

Program, način i postupak polaganja majstorskog ispita donosi ministarstvo nadleženo za poslove rada, u saradnji sa udruženjem i Centrom za stručno obrazovanje.

VIII LICA KOJA NEMAJU STATUS UČENIKA

Područje rada

Član 90

Obrazovnim programom se utvrđuju zanimanja u kojima lica koja nemaju status učenika mogu sticati stručno obrazovanje, kao i način ostvarivanja praktičnog obrazovanja.

Polaganje ispita

Član 91

Lica koja nemaju status učenika polažu razredni ispit u junu, avgustu i januaru. Lice iz stava 1 ovog člana u toku jedne školske godine može završiti jedan razred.

Priznavanje ocjena

Član 92

Licima koja nemaju status učenika se priznaju pozitivne ocjene koje je stekao tokom redovnog školovanja na kraju nastavne ili školske godine, kao i u toku prethodnog polaganja.

Propisi

Član 93

Način i postupak polaganja ispita iz člana 91 ovog zakona propisuje Ministarstvo.

Poništenje ispita

Član 94

Kada direktor škole ili nadležna inspekcija utvrdi da ispiti nijesu obavljani u skladu sa zakonom i propisima donesenim na osnovu njega, nastavničko vijeće je dužno da, u roku koji odredi taj organ, donese odluku o poništenju ispita i svjedočanstava izdatih na osnovu takvih ispita.

Ako nastavničko vijeće u određenom roku ne donese odluku iz stava 1 ovog člana, direktor će donijeti rješenje o poništenju ispita i svjedočanstava izdatih na osnovu takvog ispita.

Objavljivanje

Član 95

Rješenje o poništenju ispita, odnosno svjedočanstva iz člana 94 ovog zakona objavljuje u "Službenom listu

Republike Crne Gore" organ koji ga je donio.

IX SLOBODNE AKTIVNOSTI

Slobodne aktivnosti

Član 96

U školi se organizuju slobodne aktivnosti učenika.

Zadaci i program slobodnih aktivnosti iz stava 1 ovog člana utvrđuju se obrazovnim programom, godišnjim programom rada i opštim aktom škole.

**Način
ostvarivanja**

Član 97

Slobodne aktivnosti učenika se ostvaruju putem: učeničke radionice, predavanja, stručnih ekskurzija, okruglih stolova, društveno korisnog rada i drugih oblika.

**Učeničke
radionice**

Član 98

Učeničku radionicu može da organizuje škola.

Članovi učeničke radionice, pored učenika, mogu biti i zaposleni u školi.

**Način
organizovanja**

Član 99

Proizvodi nastali kao rezultat rada učeničke radionice i praktičnog rada učenika mogu se stavljati u promet. Način organizovanja i rad učeničke radionice bliže se uređuje opštim aktom škole.

X NASTAVNICI I SARADNICI

Izvođači

Član 100

Obrazovno-vaspitni rad obavljaju: nastavnici, stručni saradnici, saradnici u nastavi, nastavnici praktičnog obrazovanja i instruktori praktičnog obrazovanja.

Izvođači praktičnog obrazovanja

Član 101

Praktično obrazovanje u školi obavlja nastavnik praktičnog obrazovanja.

Praktično obrazovanje u objektima van škole obavlja instruktor praktičnog obrazovanja.

Nastavnic i

Član 102

Nastavnik u školi može biti lice koje je završilo odgovarajući fakultet ili umjetničku akademiju.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, nastavu iz pojedinih nastavnih predmeta mogu izvoditi lica sa odgovarajućom višom školom, ukoliko ne postoji fakultet, odnosno umjetnička akademija za obrazovanje nastavnika potrebnog profila.

Saradnici

Član 103

Stručni saradnik (pedagog, psiholog, sociolog, bibliotekar i dr.) može biti lice koje je završilo odgovarajući fakultet.

Saradnik u nastavi (laborant, demonstrator, knjižničar i dr.) može biti lice koje je završilo najmanje odgovarajuću srednju školu i ima potrebno iskustvo.

Nastavnik praktičnog obrazovanja

Član 104

Nastavnik praktičnog obrazovanja može biti lice koje ima završen odgovarajući fakultet, višu školu ili majstorski ispit i položen pedagoško-andragoški ispit (potrebno pedagoško-andragoško obrazovanje).

Instruktor praktičnog obrazovanja

Član 105

Instruktor praktičnog obrazovanja može biti lice koje ima najmanje majstorski ispit i položen pedagoško- andragoški ispit (potrebno pedagoško-andragoško obrazovanje).

Profil stručne spreme

Član 106

Profil stručne spreme, odnosno nivo obrazovanja nastavnika, stručnih saradnika, saradnika u nastavi, kao i profil stručne spreme i potrebno pedagoško-andragoško obrazovanje nastavnika, odnosno instruktora praktičnog obrazovanja utvrđuje se obrazovnim programom.

Norma časova nastavnika i saradnika

Član 107

Nastavnici su dužni da, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, izvode teorijsku nastavu (norma časova), i to:

- 1) iz maternjeg jezika - 18 časova;
- 2) iz stranog jezika i matematike - 19 časova;
- 3) iz predmeta čija nastava iziskuje pripremanje i izvođenje eksperimenata, izradu, pregled i ocjenjivanje zadataka, programa i projekata za sve učenike jednog odjeljenja - 19 časova;
- 4) iz predmeta za čiju nastavu je obavezno pripremiti, pregledati i ocjenjivati projekte, programe i druge zadatke, različite za svakog učenika ili za manje grupe učenika - 18 časova;

5) iz ostalih predmeta teorijske nastave - 20 časova.

Stručni saradnici su dužni da, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, ostvare najmanje 20 časova neposrednog rada sa učenicima, a raspored preostalog radnog vremena, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, utvrđuje se statutom škole.

Obaveze saradnika u nastavi, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, određuju se statutom škole. Nastavnici praktičnog obrazovanja, odnosno instruktori praktičnog obrazovanja su dužni da, u okviru

četrdesetočasovne radne nedjelje, ostvare 24 časa praktičnog obrazovanja.

Nastavnici i nastavnici, odnosno instruktori praktičnog obrazovanja su dužni da, radi postizanja ciljeva obrazovnog programa, pored norme časova utvrđene ovim članom, ostvare još dva časa neposrednog rada sa učenicima u realizaciji ostalih oblika obrazovno-vaspitnog rada, a raspored preostalog radnog vremena, u okviru četrdesetočasovne radne nedjelje, utvrđuje se statutom škole.

XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Primjena obrazovnih programa

Član 108

Obrazovni programi za sticanje stručnog obrazovanja u skladu sa ovim zakonom eksperimentalno se uvode za pojedine struke i zanimanja, kada se za to steknu uslovi propisani ovim zakonom.

Odluku o obrazovnim programima iz stava 1 ovog člana donosi Ministarstvo, na predlog nadležnog savjeta. Do donošenja standarda zanimanja, u skladu sa ovim zakonom, priprema obrazovnih programa obaviće se po

dosadašnjim propisima.

Član 108a

Obrazovni programi doneseni prije stupanja na snagu ovog zakona moraju se kreditno vrednovati najkasnije do školske 2011/12 godine.

Ispunjavanje uslova za upis

Član 109

Do primjene novih propisa o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, u dvogodišnju stručnu školu može se upisati lice koje je završilo najmanje šesti razred osnovne škole, a redovno je pohađalo osnovnu školu do 15. godine života, u skladu sa Zakonom o osnovnoj školi ("Službeni list RCG", br. 34/91, 56/92, 32/93 i 20/95).

Priznavanje stečenog obrazovanja

Član 110

Priznaje se stručno obrazovanje licu koje je steklo to obrazovanje po ranijim propisima.

Priznavanje stručne spreme

Član 111

Lice koje je steklo peti stepen stručne spreme ili VKV po ranijim propisima izjednačava se sa licem koje je položilo majstorski ispit u skladu sa ovim zakonom.

Pravo na započeto obrazovanje

Član 112

Učenik koji je do dana stupanja na snagu ovog zakona započeo sticanje srednjeg obrazovanja prema nastavnom planu i programu donesenom na osnovu Zakona o srednjoj školi ("Službeni list SRCG", br. 28/91 i "Službeni list RCG", br. 56/92 i 27/94) ima pravo da nastavi i završi obrazovanje po tom nastavnom planu i programu, u roku određenom za njegovo izvođenje, a najkasnije dvije godine po isteku toga roka.

Učenik iz stava 1 ovog člana ima pravo da završi školu pod uslovima i na način propisanim Zakonom o srednjoj školi ("Službeni list SRCG", br. 28/91 i "Službeni list RCG", br. 56/92 i 27/94), ako nije u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Mogućnost izbora

Član 113

Učenik koji je do dana stupanja na snagu ovog zakona započeo školovanje za sticanje trećeg, odnosno četvrtog stepena stručne spreme polaže završni, odnosno maturski ispit po dosadašnjim propisima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, učenik koji je započeo školovanje za sticanje trećeg, odnosno četvrtog stepena stručne spreme može polagati završni, odnosno stručni ispit u skladu sa ovim zakonom.

Obrazovanje do donošenja novih obrazovnih programa

Član 114

Učenik koji se upiše u stručnu školu nakon stupanja na snagu ovog zakona, a prije uvođenja novih obrazovnih programa donesenih u skladu sa zakonom, obrazuje se i završava školu na način i pod uslovima propisanim ovim zakonom.

Standardi zanimanja

Član 115

Standardi zanimanja koji će se donijeti u skladu sa ovim zakonom odgovaraju dosadašnjoj nomenklaturi zanimanja.

Upis u obrazovne programe

Član 116

Za obrazovanje po pojedinim obrazovnim programima, u skladu sa ovim zakonom, može se upisati lice koje je završilo obrazovanje prema Zakonu o srednjoj školi, i to:

- 1) u program pripreme za polaganje majstorskog ispita, lice koje je završilo trogodišnju, odnosno četvorogodišnju stručnu ili tehničku školu i ima tri godine radnog iskustva;
- 2) u program višeg stručnog obrazovanja, lice koje je završilo tehničku školu ili četvorogodišnju stručnu školu i položilo peti stepen stručne spreme.

Član 116a

Lica koja nemaju status učenika do školske 2009/10. godine, razredni ispit će polagati u stručnim školama čiji je osnivač Republika.

Od školske 2009/10. godine lica iz stava 1 ovog člana, razredni ispit polažu putem eksterne provjere znanja kod

Ispitnog centra.

Period osiguranja

Član 117

Do donošenja propisa iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja, učeniku koji se obrazuje kod poslodavca, u skladu sa ovim zakonom, računa se period nastave u period osiguranja, tako da se dvanaest mjeseci obrazovanja kod poslodavca računa kao šest mjeseci perioda osiguranja.

Osnovica za plaćanje doprinosa, u skladu sa ovim zakonom, je mjesečna naknada učenika uvećana za poreze i doprinose, u skladu sa posebnim zakonom.

Osnovica za plaćanje doprinosa ne može biti niža od iznosa prosječne zarade zaposlenih u Republici.

Zatečeni nastavnici

Član 118

Nastavnik koji je na dan stupanja na snagu ovog zakona zatečen u školi u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, a završio je visoku školu, može nastaviti sa izvođenjem nastave.

Nastavnik praktične nastave koji je na dan stupanja na snagu ovog zakona zatečen u školi u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, a nema školsku spremu propisanu ovim zakonom, može nastaviti sa izvođenjem nastave.

Rok za donošenje propisa

Član 119

Propisi predviđeni ovim zakonom donijeće se najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

**Čl
an
11
9a**

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Do donošenja propisa utvrđenih ovim zakonom primjenjivaće se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

**Usklađivan
je akata**

**Č
la
n
1
2
0**

Škole su dužne da usklade rad, organizaciju i opšte akte sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Prestanak
važenja**

**Č
la
n
1
2
1**

Zakon o srednjoj školi ("Službeni list SRCG", br. 28/91 i "Službeni list RCG", br. 56/92 i 27/94) prestaje da važi na kraju školske godine u kojoj učenici završavaju obrazovanje po dosadašnjim nastavnim planovima i programima.

**Stupanje na
snagu zakona**

**Č
la
n
1
2
2**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore", a primjenjivaće se u školama koje rade po obrazovnim programima donesenim u skladu sa zakonom.

203. Zakon o priznavanju i vrednovanju obrazovnih isprava

На основу члана 95 тачке 3 Устава Црне Горе доносим

Указ о проглашењу Закона о признавању и вредновању образовних исправа

Проглашавам **Закон о признавању и вредновању образовних исправа**, који је донијела Скупштина Црне Горе, на шестој сједници другог редовног засиједања у 2007. години, дана 26. децембра 2007. године.

Број: 01-33/2

Подгорица, 11. јануара 2008. године

Предсједник Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

Закон о признавању и вредновању образовних исправа

*Закон је објављен у "Службеном листу ЦГ", бр. 4/2008
од 17.1.2008. године.*

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

Признавање и вредновање образовне исправе о стеченом, односно започетом образовању у иностранству, као и вредновање образовне исправе о стеченом образовању у Црној Гори врши се у складу са овим законом, ако међународним уговором није друкчије уређено.

Признавање

Члан 2

Признавање иностране образовне исправе је формално потврђивање те исправе о завршеном образовању, дијелу образовања, односно започетом образовању.

Признавање иностране образовне исправе из става 1 овог члана врши се ради наставка образовања или запошљавања.

Инострана образовна исправа

Члан 3

Инострана образовна исправа је свједочанство, диплома, заједничка диплома или други документ који потврђује да је лице које посједује инострану образовну исправу (у даљем тексту: носилац исправе) у потпуности или дјелимично завршило образовни програм, у складу са прописима земље која издаје исправу.

Право на признавање, односно вредновање

Члан 4

Право на признавање иностране образовне исправе има црногорски држављанин, као и страни држављанин и лице без држављанства, ако за то има правни интерес.

Право на вредновање образовне исправе има домаће и страно физичко и правно лице.

Поновно признавање

Члан 5

Једном извршено признавање, односно вредновање образовне исправе не подлијеже поновном признавању, односно вредновању.

Сходна примјена закона

Члан 6

У поступку признавања, односно вредновања образовне исправе примјењују се одредбе Закона о општем управном поступку, које се односе на скраћени поступак, ако овим законом није друкчије уређено.

Накнада за трошкове настале у поступку признавања, односно вредновања утврђује се у складу са одредбама Закона о административним таксама.

II. ПРИЗНАВАЊЕ ИНОСТРАНИХ ОБРАЗОВНИХ ИСПРАВА

1. Надлежни органи

Надлежност

Члан 7

Признавање иностране образовне исправе о стеченом основном, средњем општем или стручном образовању и дијелу образовања, односно започетог образовања, ради наставка образовања или запошљавања, врши орган државне управе надлежан за послове просвјете и науке (у даљем тексту: Министарство).

Признавање иностране образовне исправе о стеченом високом образовању ради запошљавања врши Министарство преко Националног информационог центра (у даљем тексту: ЕНИЦ центар), као посебне организационе јединице Министарства.

Признавање иностране образовне исправе ради наставка високог образовања врши стручни орган акредитоване установе високог образовања (у даљем тексту: установа), по претходно добијеном мишљењу ЕНИЦ центра.

ЕНИЦ центар

Члан 8

ЕНИЦ центар је информациони центар и члан је Европске мреже информационих центара о признавању и мобилности (ENIC - European Network of Information Centres).

Надлежност ЕНИЦ центра

Члан 9

ЕНИЦ центар обавља послове који се односе на признавање и вредновање, у складу са овим законом.

У вршењу послова из става 1 овог члана, ЕНИЦ центар:

- 1) спроводи поступак признавања иностране образовне исправе;
- 2) даје мишљење о питањима која су предмет поступка вредновања;
- 3) даје информације о поступку признавања и вредновања образовних исправа установама високог образовања, послодавцима, ЕНИЦ партнерима и другим организацијама;
- 4) сарађује са ЕНИЦ мрежом на изради националних оквира квалификација у европском простору високог образовања;
- 5) доприноси даљем унапређењу образовног система у Црној Гори;
- 6) ажурира и даје информације о образовним системима, иностраним образовним исправама и њиховом односу са образовним исправама у Црној Гори, прописима о признавању и вредновању образовних исправа, информације о акредитованим установама високог образовања, условима за упис и др.;
- 7) ажурира информације о образовном систему Црне Горе, у форми датој у анексу Заједничке ЕНИЦ/НАРИЦ повеље о задацима и надлежностима ЕНИЦ/НАРИЦ центара;
- 8) обавља послове од националног и међународног значаја прописане Лисабонском Конвенцијом за признавање образовних исправа о високом образовању на подручју Европе;
- 9) врши друге послове, у складу са прописима и Заједничком ЕНИЦ/НАРИЦ Повељом о надлежностима и задацима ЕНИЦ/НАРИЦ центара.

2. Критеријуми за признавање

Критеријуми за признавање иностране образовне исправе ради наставка образовања

Члан 10

У поступку признавања иностране образовне исправе, ради наставка образовања, цијени се:

- 1) систем образовања у земљи у којој је стечена иностранна образовна исправа;
- 2) трајање образовања;

- 3) услови уписа и напредовање у току средњег општег или стручног образовања;
- 4) услови уписа, напредовање у току студија, број освојених ЕЦТС кредита и вредновање постигнутих резултата у току студија;
- 5) друге околности од значаја за признавање иностране образовне исправе (чињеница да је инострана образовна исправа већ призната у некој другој земљи, године носиоца иностране образовне исправе и сл.).

Признавање основног образовања

Члан 11

Инострана образовна исправа о започетом, стеченом, односно дијелу основног образовања признаје се у цјелости.

Дјелимично признавање

Члан 12

Ако се у поступку признавања иностране образовне исправе о средњем општем или стручном, односно високом образовању, ради наставка образовања, утврди значајна разлика у образовном, односно студијском програму, врши се дјелимично признање стеченог иностраног образовања.

Критеријуми за признавање иностране образовне исправе ради запошљавања

Члан 13

У поступку признавања иностране образовне исправе ради запошљавања, цијени се:

- 1) систем образовања у земљи у којој је стечена инострана образовна исправа;
- 2) трајање образовања без упоређивања образовних програма;
- 3) стечени степен образовања;
- 4) права која даје инострана образовна исправа у земљи у којој је стечена;
- 5) друге околности од значаја за признавање.

Захтјев за изједначавање

Члан 14

На захтјев носиоца исправе, у поступку признавања, може се додатно извршити изједначавање стеченог стручног назива са стручним називом који се стиче у Црној Гори.

Захтјев из става 1 овог члана доставља се Министарству које га, уз прописану документацију, доставља на мишљење установи образовања која нуди упоредив образовни програм, односно другом надлежном органу, у складу са законом.

3. Поступак признавања

Покретање поступка

Члан 15

Поступак признавања иностране образовне исправе покреће се на захтјев носиоца исправе или лица које он овласти.

Захтјев за признавање иностране образовне исправе са потребном документацијом подноси се на прописаном обрасцу.

Садржај обрасца захтјева и документације која се подноси у поступку признавања прописује Министарство.

Подношење захтјева

Члан 16

Захтјев за признавање иностране образовне исправе о завршеном основном, средњем општем или стручном образовању или дјеловима тог образовања, односно започетог образовања, ради наставка образовања или запошљавања, подноси се Министарству.

Захтјев за признавање иностране образовне исправе о стеченом високом образовању ради запошљавања подноси се ЕНИЦ центру Министарства.

Захтјев за признавање иностране образовне исправе ради наставка високог образовања подноси се установи из члана 7 овог закона.

Провјера вјеродостојности

Члан 17

Провјеру вјеродостојности иностране образовне исправе о високом образовању врши ЕНИЦ центар.

Рок за рјешавање

Члан 18

Министарство, односно установа дужни су да ријеше по захтјеву у року од два мјесеца од дана подношења захтјева.

Рјешење

Члан 19

У поступку признавања иностране образовне исправе доноси се рјешење.

Рјешење из става 1 овог члана је коначно у управном поступку.

У рјешењу којим се признаје инострана образовна исправа, назив иностране образовне исправе, стечени степен, академски и стручни назив пишу се на језику оригиналне образовне исправе, наводећи земљу издавања.

Установа је дужна да копију рјешења којим се признаје инострана образовна исправа достави Министарству, у року од 15 дана од дана доношења рјешења.

Клаузула

Члан 20

Садржај рјешења из члана 19 овог закона исписује се на овјереном примјерку превода иностране образовне исправе (клаузула о признавању).

III. ВРЕДНОВАЊЕ

Дефиниција вредновања

Члан 21

Вредновање је поступак давања мишљења о образовној исправи, о образовном, односно студијском програму и образовном систему, у складу са овим законом.

Критеријуми за вредновање

Члан 22

У поступку давања мишљења из члана 21 овог закона цијени се упоредивост:

- 1) образовних система;
- 2) образовних исправа;
- 3) студијских програма;
- 4) степена образовања, стручних и академских назива;
- 5) других чињеница од значаја за запошљавање или наставак образовања.

Вредновање основног, средњег општег или стручног, односно високог образовања врши Министарство, односно ЕНИЦ центар.

Сходна примјена

Члан 23

У поступку вредновања из члана 21 овог закона сходно се примјењују одредбе чл. 12, 13, 14, 15, 16 и 18 овог закона.

IV. ЕВИДЕНЦИЈА И НАДЗОР

Евиденција

Члан 24

Министарство, односно установа из члана 7 овог закона води евиденцију и чува документацију о рјешењима и мишљењима издатим у поступку признавања, односно вредновања образовне исправе.

Садржај и начин вођења евиденције и чувања документације из става 1 овог члана прописује Министарство.

Надзор

Члан 25

Надзор над спровођењем одредаба овог закона које се односе на признавање и вредновање образовних исправа ради наставка високог образовања врши Министарство, у складу са законом.

V. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Признавање стеченог образовања

Члан 26

Образовне исправе издате у републикама бивше СФРЈ не подлијежу поступку признавања у складу са одредбама овог закона, ако су стечене до дана међународног признања тих република.

Образовне исправе стечене у Републици Србији, до дана ступања на снагу овог закона, не подлијежу поступку признавања у складу са одредбама овог закона.

Започети поступак нострификације и еквиваленције

Члан 27

Поступак нострификације, односно еквиваленције започет до ступања на снагу овог закона завршиће се по прописима по којима је започет.

Подзаконски прописи

Члан 28

Прописи за спровођење овог закона донијеће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1 овог члана примјењиваће се прописи који су важили до ступања на снагу овог закона, ако нијесу у супротности са овим законом.

Престанак важности

Члан 29

Даном ступања на снагу овог закона, престају да важе одредбе чл. 108 до 116 Закона о високом образовању ("Службени лист РЦГ", број 60/03) и чл. 119 до 128 Општег закона о образовању и васпитању ("Службени лист РЦГ", бр. 64/02, 31/05 и 49/07).

Ступање на снагу

Члан 30

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу Црне Горе".

СУ-СК Број 01-700/7

Подгорица, 26. децембра 2007. године

Скупштина Црне Горе

Предсједник,
Ранко Кривокапић, с.р.

204. Opšti zakon o obrazovanju i vaspitavanju

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim

U
K
A
Z

O PROGLAŠENJU OPŠTEG ZAKONA O OBRAZOVANJU I VASPITANJU

("Sl. list RCG", br. 64/02 od 28.11.2002, 31/05 od 18.05.2005, 49/07 od 10.08.2007, "Sl. list
Crne Gore", br.

04/08 od 17.01.2008, 21/09 od
20.03.2009)

Proglašava se Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju, koji je donijela Skupština
Republike Crne Gore, na četvrtoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2002. godini,
dana 22. novembra 2002. godine.

Broj: 01-3841/2

Podgorica, 25. novembra 2002. godine

Predsjednik Republike Crne Gore

Milo Đukanović, s.r.

O
P
Š
T
I

ZAKON O OBRAZOVANJU I

VASPITANJU I OSNOVNE

ODREDBE

Sadržaj zakona

Č
I
a
n

1

Ovim zakonom uređuju se organizacija i uslovi za obavljanje obrazovnog i vaspitnog rada u oblastima: predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja, vaspitanja i obrazovanja lica sa posebnim potrebama i obrazovanja odraslih.

**C
i
l
j
e
v
i**

Član 2

Obrazovanje i vaspitanje ima za cilj da:

- 1) obezbijedi mogućnost za svestrani razvoj pojedinca, bez obzira na pol, životno doba, socijalno i kulturno porijeklo, nacionalnu i vjersku pripadnost i tjelesnu i psihičku konstituciju;
- 2) zadovolji potrebe, interesovanja, želje i ambicije pojedinca za doživotnim učenjem;
- 3) omogući izbor obrazovnog programa na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja;
- 4) razvija svijest, potrebu i sposobnost za očuvanje i unapređenje ljudskih prava, pravne države, prirodne i društvene sredine, multietičnosti i različitosti;
- 5) razvija svijest o državnoj pripadnosti Republici Crnoj Gori (u daljem tekstu: Republika) i njenoj kulturi, tradiciji i istoriji;
- 6) omogući pojedincu, u skladu sa sopstvenim mogućnostima, uključivanje i participaciju na svim nivoima rada i djelovanja;
- 7) razvija svijest o nacionalnoj pripadnosti, kulturi, istoriji i tradiciji;
- 8) doprinosi uključivanju u procese evropskih integracija.

Ostvarivanje obrazovanja i vaspitanja

Član 3

Obrazovanje i vaspitanje ostvaruje se u predškolskoj ustanovi, školi, obrazovnom centru, zavodu, kod orga- nizatora za obrazovanje odraslih i u domu učenika (u daljem tekstu: ustanova), u skladu sa ovim zakonom, a na način i pod uslovima propisanim posebnim zakonom.

Ustanova iz stava 1 ovog člana osniva se kao javna ustanova ili privatna ustanova.

Javni interes

Član 4

Obrazovanje i vaspitanje je djelatnost od javnog interesa.

Javno obrazovanje

Član 5

U javnoj ustanovi i u ustanovi kojoj je dodijeljena koncesija za izvođenje javno važećeg obrazovnog programa obrazovanje i vaspitanje je svjetovnog karaktera.

U ustanovi iz stava 1 ovog člana nije dozvoljeno religijsko djelovanje.

Autonomija ustanove

Član 6

Ustanova je autonomna u obavljanju svoje djelatnosti, u skladu sa zakonom. U ustanovi nije dozvoljeno političko (stranačko) organizovanje i djelovanje.

Neprofitabilnos t

Član 7

Djelatnost javne ustanove je neprofitabilna.

Dostupnos t

Član 8

Rasporedom ustanova na teritoriji Republike obezbjeđuje se građanima jednaka dostupnost u sticanju obrazovanja i vaspitanja.

Jednakos t

Član 9

Građani Republike su jednaki u ostvarivanju prava na obrazovanje, bez obzira na nacionalnu pripadnost, rasu, pol, jezik, vjeru, socijalno porijeklo ili drugo lično svojstvo.

Strani državljani mogu se obrazovati kao građani Republike pod uslovima uzajamnosti.

Strani državljani koji imaju privremeni boravak ili stalno nastanjenje u Republici, jednaki su u ostvarivanju prava na obrazovanje sa građanima Republike, u skladu sa posebnim zakonom.

Obavljanje obrazovno-vaspitnog rada

Član 10

Obrazovno-vaspitni rad u ustanovi obavljaju: nastavnici, vaspitači, stručni saradnici, sara-dnici u nastavi i drugi izvođači obrazovno-vaspitnog rada, u skladu sa zakonom (u daljem tekstu: nastavnici).

Upotreba jezika

Član 11

Nastava u ustanovi izvodi se na jeziku koji je u službenoj upotrebi u Republici.

U opštinama u kojima većinu ili značajan dio stanovništva čine pripadnici nacionalnih i etničkih grupa, nastava se izvodi i na jeziku pripadnika nacionalnih, odnosno etničkih grupa.

Kada se nastava izvodi na jeziku pripadnika nacionalnih, odnosno etničkih grupa, obavezno se uči jezik koji je u službenoj upotrebi.

Škola je dužna da učeniku koji prati nastavu na nematernjem jeziku pruži odgovarajuću pomoć u učenju jezika na kojem se nastava izvodi.

Nastava za lica koja koriste jezik znakova izvodi se na jeziku znakova i pomoću sredstava tog jezika.

Nastava na stranom jeziku

Član 12

Nastava u ustanovi se može izvoditi i na stranom jeziku, po odobrenju ministarstva nadležnog za prosvjetu i nauku (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Udžbenic i

Član 13

U ustanovi koja ostvaruje javno važeće obrazovne programe upotrebljavaju se udžbenici i nastavna sredstva koje odobri nadležni savjet.

Privatne ustanove su dužne da upotrebljavaju udžbenike iz stava 1 ovog člana, samo za obavezne predmete utvrđene obrazovnim programom, odnosno zakonom.

Postupak pribavljanja, ocjenjivanja, odobravanja i pripreme udžbenika i nastavnih sredstava obavlja se u skladu sa propisom Ministarstva.

Javne isprave

Član 14

Ustanova koja ostvaruje javno važeće obrazovne programe izdaje javne isprave, u skladu sa ovim zakonom.

Zdravstvena zaštita

Član 15

Ustanova sarađuje sa zdravstvenim ustanovama pri sprovođenju zdravstvene zaštite djece, odnosno učenika, naročito pri sprovođenju obaveznih ljekarskih pregleda, redovnih sistematskih zdravstvenih pregleda i vakcinisanja.

Raspolaganje imovinom

Član 15a

Prestao je da važi na osnovu Zakona o državnoj imovini ("Sl. list Crne Gore", br. 21/09 od 20.03.2009).

Nadzor

Član 16

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona vrši Ministarstvo, u skladu sa zakonom. Inspekcijski nadzor nad radom ustanova vrši nadležna prosvjetna inspekcija.

Obezbjedivanje i unapređivanje kvaliteta

Član 17

Obezbjedivanje i unapređivanje kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada vrše ustanove, Zavod za školstvo i Centar za stručno obrazovanje.

Pojmovnik

Član 18

Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju značenje:

- 1) "predškolske ustanove" su: vrtić, jaslice i ostale ustanove predškolskog vaspitanja i obrazovanja koje se organizuju u skladu sa posebnim zakonom;
- 2) "školom" se podrazumijeva osnovna škola, gimnazija, stručna škola i škola za obrazovanje odraslih;
- 3) »školom za umjetničko obrazovanje« se podrazumijeva škola u kojoj se ostvaruje osnovno, odnosno srednje umjetničko obrazovanje;
- 4) »višom stručnom školom« se podrazumijeva škola u kojoj se ostvaruje više stručno obrazovanje;
- 5) »obrazovni centar« je ustanova u kojoj se ostvaruje više različitih obrazovnih programa iz više nivoa obrazovanja;
- 6) "zavod" je ustanova u kojoj se ostvaruje vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim potrebama (smetnjama u razvoju);
- 7) "dom učenika" je ustanova u kojoj se obezbjeđuje smještaj, ishrana i vaspitanje učenika;
- 8) "mreža ustanova" je akt Vlade Republike (u daljem tekstu: Vlada) kojim se utvrđuje vrsta, djelatnost i raspored javnih ustanova;
- 9) "nastavna godina" je period u kojem se ostvaruje redovna nastava;
- 10) "školska godina" je period u kojem se ostvaruje redovna nastava i ostali oblici obrazovno-vaspitnog rada;
- 11) "obrazovni program" je program na osnovu kojeg se ostvaruje obrazovanje i vaspitanje;

- 12) "javno važeći obrazovni program" je obrazovni program koji donosi ili odobrava nadležni organ;
- 13) "učenik" je lice koje stiče obrazovanje u školi;
- 14) "polaznik" je odraslo lice koje stiče obrazovanje kod organizatora obrazovanja;
- 15) "socijalni partneri" su udruženje poslodavaca i posloprimaoca (sindikata i ostali subjekti koji učestvuju u upravljanju, izvođenju i finansiranju određenog obrazovanja);
- 16) "katalog znanja" je sastavni dio obrazovnog programa kojim se određuju ciljevi i sadržaji predmeta iz nastavnog plana;
- 17) "ispitnim katalozima" se definišu standardi znanja i vještina koji se provjeravaju i ocjenjuju na završnim ispitima (praktični, završni, stručni i diplomski);
- 18) "standard znanja" je minimum znanja koje treba da posjeduje učenik, odnosno polaznik iz određenog predmeta u određenom vremenskom periodu.

II OBRAZOVNI PROGRAMI

Obrazovni programi

Član 19

Obrazovanje i vaspitanje se ostvaruje na osnovu obrazovnog programa (kurikuluma).

Javna važnost obrazovnog programa

Član 20

Obrazovni program postaje javno važeći kada ga donese, odnosno odobri Ministarstvo.

Sadržaj obrazovnog programa

Član 21

Obrazovni program sastoji se od opšteg i posebnog dijela. Opšti dio obuhvata:

- 1) ime (naziv) programa;
- 2) nastavni plan (predmeti i njihova zastupljenost i raspored, fond časova za pojedine predmete i ukupan broj časova za sve oblike nastave);
- 3) ciljeve i zadatke obrazovanja i vaspitanja;
- 4) uslove za upis, odnosno uključivanje u program za obrazovanje odraslih;
- 5) trajanje obrazovanja;
- 6) prohodnost za nastavak obrazovanja;
- 7) obrazovanje koje se stiče (kvalifikacija). Posebni dio obuhvata:
 - 1) predmetne programe, odnosno kataloge znanja (sa sadržajima i ciljevima predmeta, podjelom odjeljenja u grupe, standardima znanja, nastavnim sredstvima, okvirnim spiskom literature, materijalnim uslovima za izvođenje nastave, povezanosti predmeta);
 - 2) ispitne kataloge;
 - 3) obavezne načine provjeravanja i ocjenjivanja učenika;
 - 4) uslove za napredovanje i završetak obrazovnog programa;

- 5) način prilagođavanja programa učenicima sa posebnim potrebama;
- 6) način prilagođavanja programa za obrazovanje odraslih;
- 7) profil stručne spreme nastavnika i stručnih saradnika;
- 8) oblik organizacije izvođenja obrazovnog programa;
- 9) druga pitanja od značaja za realizaciju obrazovnog programa.

Donošenje javno važećeg obrazovnog programa

Član 22

Javno važeći obrazovni program donosi Ministarstvo, na predlog nadležnog savjeta.

Opšti dio javno važećeg obrazovnog programa utvrđuje Ministarstvo, na predlog Savjeta za opšte obrazovanje

Crne Gore (u daljem tekstu: Savjet za opšte obrazovanje).

Posebni dio javno važećeg obrazovnog programa utvrđuje nadležni savjet, i to za:

- 1) predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje, opšte srednje obrazovanje, za opšteobrazovne predmete u stručnom obrazovanju i vaspitni rad u domovima učenika - Savjet za opšte

obrazovanje

;

2) stručno obrazovanje - Savjet za stručno obrazovanje Crne Gore (u daljem tekstu: Savjet za stručno obrazovanje);

3) obrazovanje odraslih - Savjet za obrazovanje odraslih Crne Gore (u daljem tekstu: Savjet za obrazovanje odraslih).

Prije utvrđivanja posebnog dijela javno važećeg obrazovnog programa u odnosu na predmetne programe koji izražavaju posebnost manjina, Savjet manjine daje mišljenje nadležnom savjetu.

Ministarstvo ne može mijenjati posebni dio javno važećeg obrazovnog programa koji utvrdi nadležni savjet.

Donošenje obrazovnog programa privatne ustanove

Član 23

Sadržaj i postupak donošenja obrazovnog programa u privatnoj ustanovi određuje se aktom o osnivanju ustanove.

Obrazovni program iz stava 1 ovog člana postaje javno važeći program kada nadležni savjet utvrdi da odgovara javno važećem programu za pojedinu oblast obrazovanja i vaspitanja.

Priznati obrazovni programi

Član 24

Obrazovni program koji izvodi privatna ustanova, prema posebnim pedagoškim načelima, dobija javnu važnost kada nadležni savjet utvrdi da je priznat od strane odgovarajućeg međunarodnog udruženja i da obezbjeđuje minimalna znanja koja omogućavaju uspješan završetak obrazovanja.

Objavljivanje programa

Član 25

Ministarstvo objavljuje javno važeće obrazovne programe po pravilu tri mjeseca prije početka njihove primjene. Ustanove u kojima se implementiraju programi iz stava 1 ovog člana objavljuju informacije o obrazovnim

programima sa objašnjenjima i uputstvom za primjenu.

Eksperimentalna provjera

Član 26

Novi javno važeći obrazovni programi i novi udžbenici, prije primjene, obavezno se eksperimentalno provjeravaju (pilot program).

Ministarstvo, na predlog Zavoda za školstvo i Centra za stručno obrazovanje, određuje ustanovu u kojoj se izvodi eksperimentalni program.

Ustanova iz stava 2 ovog člana može odstupiti od utvrđenog organizovanja obrazovno-vaspitanog rada, načina ocjenjivanja, formiranja odjeljenja i drugo, po odobrenju Ministarstva.

Izvođači

Član 27

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje obavljaju predškolske ustanove, u skladu sa zakonom. Osnovno obrazovanje i vaspitanje obavljaju osnovne škole, u skladu sa zakonom.

Predškolsko vaspitanje i obrazovanje i osnovno obrazovanje i vaspitanje mogu se obavljati kod kuće, u skladu sa zakonom.

Umjetničko obrazovanje obavljaju škole za osnovno i srednje umjetničko obrazovanje, u skladu sa zakonom. Opšte srednje obrazovanje obavljaju gimnazije, u skladu sa zakonom.

Stručno obrazovanje obavljaju stručne škole, ili stručne škole zajedno sa poslodavcem, u skladu sa zakonom. Više stručno obrazovanje obavljaju više stručne škole, u skladu sa zakonom.

U stručnoj školi može se obavljati i opšte srednje obrazovanje (mješovita škola).

U obrazovnom centru može se izvoditi više različitih obrazovnih programa iz više nivoa obrazovanja. Vaspitanje i obrazovanje djece i omladine sa posebnim potrebama obavljaju predškolske ustanove, škole i

zavodi, u skladu sa zakonom.

Obrazovanje odraslih lica obavljaju škole i drugi organizatori obrazovanja, u skladu sa zakonom.

Smještaj, ishranu i vaspitanje učenika koji se obrazuju van mjesta prebivališta obezbjeđuju domovi učenika.

III STRUČNI ORGANI

Savjet

Član 28

Za odlučivanje o stručnim pitanjima i za stručnu pomoć u postupku donošenja odluka i pripreme propisa iz oblasti obrazovanja i vaspitanja osnivaju se: Savjet za opšte obrazovanje; Savjet za stručno obrazovanje i Savjet za obrazovanje odraslih (u daljem tekstu: savjet).

Osnivanje

Član 29

Savjet osniva Vlada.

Savjet se bira na period od šest godina.

Aktom o osnivanju savjeta utvrđuje se sastav, broj članova, način rada, donošenje odluka i druga pitanja od značaja za rad savjeta.

Radna tijela savjeta

Član 30

Radi razmatranja pitanja iz svoje nadležnosti, savjet može obrazovati komisije, ekspertske grupe i druga radna tijela.

Aktom o obrazovanju radnih tijela iz stava 1 ovog člana utvrđuju se poslovi i zadaci, sastav i način njihovog rada.

Poslovnik o radu

Član 31

Organizacija i način rada savjeta bliže se uređuju poslovníkom o radu savjeta. Sastav Savjeta za opšte obrazovanje

Član 32

Po jednu trećinu članova Savjeta za opšte obrazovanje iz reda nastavnika iz oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja i predstavnika nacionalnih i etničkih grupa predlažu Ministarstvo i Zavod za školstvo, a jednu trećinu članova iz reda naučnih radnika iz oblasti društvenih, prirodnih i umjetničkih disciplina predlaže univerzitet.

Sastav Savjeta za stručno obrazovanje

Član 33

Po jednu trećinu članova Savjeta za stručno obrazovanje predlažu:

- Ministarstvo,
- Centar za stručno obrazovanje i ministarstvo nadležno za poslove rada i socijalnog staranja;
- Udruženje poslodavaca i sindikat.

Najmanje jedna trećina članova savjeta iz stava 1 ovog člana moraju biti nastavnici stručnih škola.

Sastav Savjeta za obrazovanje odraslih

Član 34

Po jednu trećinu članova Savjeta za obrazovanje odraslih predlažu:

- Ministarstvo i Zavod za školstvo,
- Centar za stručno obrazovanje i ministarstvo nadležno za poslove rada i socijalnog staranja,
- Udruženje poslodavaca i sindikat.

Nadležnost Savjeta za opšte obrazovanje

Član 35

Savjet za opšte
obrazovanje:

1) donosi:

- predmetne programe, odnosno kataloge znanja za osnovno obrazovanje i vaspitanje i srednje opšte obrazovanje, kao i za opšteobrazovne predmete u stručnom obrazovanju;
- program rada stručnih saradnika;
- ispitne kataloge, odnosno standarde znanja za osnovno i srednje opšte obrazovanje i vaspitanje;
- standarde za pripremu udžbenika za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje, srednje opšte obrazovanje, za opšteobrazovne predmete u stručnom obrazovanju i za djecu i omladinu sa posebnim potrebama;

2) utvrđuje:

- obrazovne programe za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje i srednje opšte obrazovanje;
- obrazovni program za obrazovanje djece i omladine sa posebnim potrebama;
- predmetni program za opšteobrazovne predmete u stručnom obrazovanju;
- vaspitni program za domove učenika;
- program stručnog osposobljavanja i usavršavanja direktora ustanova;
- punovažnost i jednaku vrijednost obrazovnih programa privatnih ustanova iz oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja i srednjeg opšteg obrazovanja sa odgovarajućim javno važećim obrazovnim programima;

3) predlaže:

- opšti dio obrazovnog programa za osnovno obrazovanje i vaspitanje i srednje opšte obrazovanje;
- standarde školskog prostora, nastavnih sredstava i opreme za rad ustanova u kojima se ostvaruje opšte obrazovanje;
- normative i standarde za vannastavno osoblje;
- profil i stručnu spremu za nastavnike;
- listu obaveznih izbornih predmeta za osnovnu školu i gimnaziju.

4) odobrava:

- udžbenike i nastavna sredstva za predškolsko vaspitanje i obrazovanje, osnovno obrazovanje i vaspitanje, srednje opšte obrazovanje, za opšteobrazovne predmete u stručnom obrazovanju i za djecu i omladinu sa posebnim potrebama;

5) daje mišljenje o:

- opštim pitanjima obrazovanja i vaspitanja;
- kompatibilnosti obrazovnog sistema sa obrazovnim sistemima u razvijenim demokratskim zemljama;
- stanju i razvoju obrazovanja i vaspitanja;

6) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju Savjeta.

Nadležnost Savjeta za stručno obrazovanje

Član 36

Savjet za stručno
obrazovanje:

1) donosi:

- predmetne programe, odnosno kataloge znanja i ispitne kataloge, odnosno standarde znanja za stručno- teorijske predmete i sve vrste ispita (praktični, stručni, završni, majstorski, diplomski i drugi ispiti) koji se polažu u oblasti stručnog obrazovanja, u skladu sa zakonom;

- standarde za pripremu udžbenika za stručno-teorijske predmete;
- obim i sadržaj stručnog obrazovanja koji se izvodi kod poslodavca;
- programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja direktora stručnih škola.

2) odobrava udžbenike i nastavna sredstva za stručno-teorijske predmete;

3) utvrđuje:

- obrazovne programe za stručno obrazovanje;
- obrazovne programe za stručno obrazovanje djece i omladine sa posebnim potrebama;

4) predlaže:

- opšti dio obrazovnog programa za stručno obrazovanje i za stručno obrazovanje djece i omladine sa posebnim potrebama;
- standarde zanimanja;
- kataloge standarda znanja i kompetencija;
- standarde prostora, nastavnih sredstava i opreme za ustanove stručnog obrazovanja;
- profil i stručnu spremu za nastavno osoblje za stručno-teorijske predmete;

5) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju Savjeta.

Nadležnost Savjeta za obrazovanje odraslih

Član 37

Savjet za obrazovanje odraslih:

- 1) donosi kataloge znanja i ispitne kataloge;
- 2) utvrđuje:
 - obrazovne programe za obrazovanje odraslih;
 - prilagođene obrazovne programe za obrazovanje odraslih;
 - jednako vrijedni obrazovni standard u obrazovnim područjima (struke);
 - jednako vrijedni obrazovni standard u obrazovnim programima privatnih organizatora obrazovanja;
- 3) odobrava udžbenike i nastavna sredstva;
- 4) predlaže obrazovne programe ospo-sobljavanja, prekvalifikacije, dokvalifikacije, usavršavanja i specijalizacije zaposlenih i nezaposlenih lica;
- 5) daje uputstva za izvođenje prilagođenih obrazovnih programa;
- 6) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju Savjeta.

IV EKSTERNO UTVRĐIVANJE I OBEZBJEĐIVANJE KVALITETA**Zavod za školstvo****Član 38**

Zavod za školstvo utvrđuje i obezbjeđuje kvalitet obrazovno-vaspitanog rada u ustanovama i obavlja razvojne, savjetodavne, istraživačke i stručne poslove iz oblasti: predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, opšteg obrazovanja u stručnom obrazovanju, obrazovanja i vaspitanja djece sa posebnim potrebama i vaspitanja u domovima učenika.

Zavod za školstvo je upravna organizacija.

Centar za stručno obrazovanje**Član 39**

Razvojne, savjetodavne, istraživačke i stručne poslove iz oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih obavlja Centar za stručno obrazovanje (u daljem tekstu: Centar).

Centar iz stava 1 ovog člana, kao javnu ustanovu, osniva Vlada, zajedno sa Udruženjem, sindikatom i Zavodom za zapošljavanje Crne Gore.

Nadležnost Zavoda za školstvo**Član 40**

Zavod za školstvo u oblastima predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, opšteg obrazovanja u stručnom obrazovanju, obrazovanja i vaspitanja djece sa posebnim potrebama i vaspitanja u domovima učenika:

- 1) u saradnji sa ustanovom, utvrđuje kvalitet realizacije standarda obrazovno-vaspitanog rada u ustanovama;
- 2) u saradnji sa ustanovom, radi na unapređivanju obrazovno-vaspitanog rada u ustanovama;

- 3) obavlja stručne poslove praćenja, analize i razvoja obrazovnog sistema;
- 4) obavlja pripremu stručnih zadataka o pitanjima kojima odlučuju nadležni savjet i Mini-starstvo;
- 5) priprema obrazovno-vaspitne i pedagoško-metodske standarde udžbenika i priručnika za srednje opšte obrazovanje i za opšteobrazovne predmete u stručnom obrazovanju;
- 6) obavlja stručne poslove u pripremi: obrazovnih programa, kataloga i standarda znanja, normativa i standarda nastavnih sredstava i opreme;
- 7) obavlja istraživanje;
- 8) obavlja savjetodavni rad;
- 9) organizuje stručno usavršavanje nastavnika i obuku direktora;
- 10) predlaže mjere za razvoj pojedinih nivoa obrazovanja, novih nastavnih tehnologija i njihove primjene;
- 11) prati eksperimente;
- 12) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju Zavoda.

Sadržaj, oblike i način utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama propisuje Ministarstvo, na predlog savjeta.

Nadležnost Centra

Član 41

Centar u oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih:

- 1) obavlja stručne poslove praćenja, analize i razvoja obrazovnog sistema;
- 2) u saradnji sa ustanovom, radi na unapređivanju obrazovno-vaspitnog rada;
- 3) obavlja pripremu stručnih zadataka o pitanjima o kojima odlučuju nadležni savjet i Ministarstvo;
- 4) obavlja stručne poslove u pripremi: obrazovnih programa, kataloga i standarda znanja, standarda zanimanja, normativa i standarda nastavnih sredstava i opreme;
- 5) obavlja istraživanja;
- 6) obavlja savjetodavni rad u ustanovama u oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih i institucijama povezanim sa vaspitanjem i obrazovanjem;
- 7) priprema obrazovno-vaspitne i pedagoško-metodske standarde udžbenika i priručnika za stručne predmete u stručnom obrazovanju;
- 8) priprema profesionalne standarde za nastavno i vaspitno osoblje;
- 9) organizuje stručno usavršavanje nastavnika i obuku direktora;
- 10) predlaže mjere za razvoj i uvođenje novih nastavnih tehnologija i njihove primjene;
- 11) prati eksperimente;
- 12) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju Centra.

Ispitni centar

Član 41a

Eksternu provjeru postignutog standarda znanja i vještina učenika, odnosno polaznika obavlja Ispitni centar. Ispitni centar iz stava 1 ovog člana, kao javnu ustanovu, osniva Vlada.

Nadležnosti Ispitnog centra

Član 41b

Ispitni
centar:

- 1) priprema zadatke, organizuje i izvodi ispite, u skladu sa zakonom;
- 2) osposobljava ustanove za pripremu izvođenja eksternih ispita;
- 3) savjetuje i pruža usluge za eksternu provjeru znanja;
- 4) istražuje i razvija eksternu provjeru znanja učenika i polaznika;
- 5) vrši međunarodnu uporedivost kvaliteta obrazovnog sistema;
- 6) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

V OBRAZOVNO-VASBITNE USTANOVE

Mreža ustanova

Član 42

Javne ustanove osnivaju se u skladu sa mrežom ustanova. Mrežu ustanova donosi Vlada, na osnovu mjerila i kriterijuma. Mjerila i kriterijumi za utvrđivanje

mreže ustanova su:

- 1) broj i uzrast djece na određenom području;
- 2) specifičnost područja;
- 3) razvojne specifičnosti područja;
- 4) obezbjeđivanje jednakih uslova za sticanje obrazovanja;
- 5) finansijske mogućnosti Republike.

Osnivanja

Član 43

Osnivač javne ustanove može biti Republika, odnosno opština, glavni grad ili prestonica (u daljem tekstu:

opština).

Privatnu ustanovu može da osnuje domaće i strano pravno ili fizičko lice.

Gimnaziju, kao javnu ustanovu, može osnovati Republika ili glavni grad, odnosno prestonica.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, strano pravno i fizičko lice može osnovati osnovnu školu samo za obrazovanje stranih državljana.

Donošenje odluke

Član 44

Akt o osnivanju i ukidanju ustanove donosi osnivač.

Akt o osnivanju i ukidanju javne ustanove donosi Vlada, odnosno nadležni organ opštine.

Sadržaj akta o osnivanju

Član 45

Aktom o osnivanju ustanove utvrđuje se, naročito:

- 1) naziv, odnosno ime i sjedište, odnosno prebivalište osnivača;
- 2) naziv i sjedište ustanove;
- 3) djelatnost ustanove;
- 4) sredstva za osnivanje i početak rada ustanove i način njihovog obezbjeđivanja;
- 5) privremeni organi rukovođenja i upravljanja;
- 6) rok za donošenje statuta;
- 7) druga pitanja od značaja za osnivanje i rad ustanove.

Uslovi za osnivanje

Član 46

Ustanova se može osnovati, ako:

- 1) ima dovoljan broj djece, učenika odnosno polaznika;
- 2) je donesen, odnosno odobren obrazovni program u skladu sa ovim zakonom, ili je odobren inostrani obrazovni program;
- 3) je obezbijeđen vaspitni, odnosno nastavni i drugi stručni kadar, u skladu sa obrazovnim programom;
- 4) je obezbijeđen odgovarajući prostor, nastavna sredstva, oprema i drugo, u skladu sa normativima i standardima;
- 5) su obezbijeđena sredstva za osnivanje i rad;
- 6) su obezbijeđeni higijensko-tehnički uslovi, u skladu sa posebnim propisima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kod osnivanja osnovnih škola za obrazovanje stranih državljana ne cijene se uslovi navedeni u tač. 1 i 3.

Bliže uslove iz stava 1 tač.1 i 4 ovog člana, kao i standarde za prostor i opremu propisuje Ministarstvo, na predlog nadležnog savjeta, u skladu sa obrazovnim programom.

Područne ustanove

Član 47

Ustanova može van sjedišta imati područnu ustanovu, odnosno vaspitnu jedinicu.

Na rad, odnosno organizovanje područne ustanove, odnosno vaspitne jedinice, shodno se

primjenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na rad ustanova.

Organizovanje područne ustanove

Član 48

Odluku o organizovanju područne ustanove, odnosno vaspitne jedinice privatne ustanove donosi osnivač. Odluku o organizovanju područne ustanove, odnosno vaspitne jedinice javne ustanove donosi Ministarstvo.

Vježbaonice

Član 48a

Ustanove koje ispunjavaju potrebne kadrovske, pedagoške i materijalne uslove mogu biti organizovane kao vježbaonice, u kojima se usavršavaju zaposleni nastavnici škole, odnosno obavlja pedagoško-metodička praksa studenata fakulteta za obrazovanje nastavnika.

Odluku o određivanju škole za vježbaonice donosi Ministarstvo, na predlog fakulteta za obrazovanje nastavnika. Međusobni odnosi fakulteta za obrazovanje nastavnika i vježbaonice uređuju se ugovorom.

Licenciranje ustanova

Član 49

Osnivač ustanove je dužan da prije početka rada podnese Ministarstvu zahtjev za licenciranje ustanove.

Uz zahtjev za licenciranje ustanove, osnivač podnosi akt o osnivanju i dokaze o ispunjenosti uslova iz člana 46 ovog zakona.

Početak rada

Član 50

Ustanova može početi sa radom kada Ministarstvo utvrdi da ustanova ispunjava uslove za osnivanje i donese rješenje o licenciranju.

Rješenje o licenciranju ustanove objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Odobrenje za obavljanje djelatnosti

Član 51

Ustanova sa sjedištem van Republike može da obavlja djelatnost u Republici, na osnovu odobrenja Ministarstva. Na rad ustanova iz stava 1 ovog člana primjenjuju se propisi Republike.

Registar

Član 52

Ministarstvo vodi registar verifikovanih ustanova.

Način vođenja registra iz stava 1 ovog člana i postupak licenciranja ustanova bliže se uređuju propisom Ministarstva.

Sudski registar

Član 53

Ustanova, nakon dobijanja rješenja o licenciranju, upisuje se u Centralni registar privrednog suda. Upisom u registar iz stava 1 ovog člana ustanova stiče svojstvo pravnog lica.

Zabrana rada

Član 54

Kada nadležna inspekcija utvrdi da ustanova ne ispunjava uslove ili ne obavlja djelatnost u skladu sa zakonom, privremeno će zabraniti rad ustanove i odrediće rok u kome ustanova i osnivač moraju otkloniti utvrđene nedostatke.

Ako se u roku iz stava 1 ovog člana ne otklone nedostaci, Ministarstvo će zabraniti rad ustanove i obavijestiti o tome osnivača.

Ustanova i osnivač, u slučaju zabrane rada iz stava 2 ovog člana, dužni su da djeci, učenicima, odnosno polaznicima, omoguće nastavak započetog obrazovanja i vaspitanja u drugoj odgovarajućoj ustanovi.

Prestanak rada ustanove

Član 55

Ustanova prestaje sa radom u slučaju, ako:

- 1) ne postoji potreba za njenim postojanjem;
- 2) ne ispunjava propisane uslove za obavljanje djelatnosti;
- 3) ne obavlja djelatnost za koju je osnovana.

Osnivač je dužan da, u slučaju iz stava 1 tačka 1 ovog člana, najmanje jednu godinu prije prestanka rada ustanove, najavi njen prestanak rada.

Način prestanka rada

Član 56

Ustanova može prestati sa radom odjednom, ili postupno.

Aktom o prestanku rada ustanove utvrđuje se dan prestanka rada ustanove. Ustanova prestaje sa radom, po pravilu, na kraju školske godine.

Osnivač ustanove koja prestaje sa radom odjednom, dužan je da djeci, učenicima, odnosno polaznicima omogući završetak započetog obrazovnovaspitnog programa (obrazovanja).

Odluka o prestanku rada ustanove objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Statusne promjene

Član 57

Ustanova može vršiti statusne promjene.

Odluku o statusnoj promjeni ustanove donosi osnivač.

Statusne promjene ustanove ne mogu se vršiti u toku nastavne godine.

Na statusne promjene ustanove shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuje osnivanje i rad ustanove.

Promjena naziva i sjedišta

Član 58

Ustanova može promijeniti naziv i sjedište.

Odluku o promjeni naziva i sjedišta javne ustanove donosi Ministarstvo, na predlog ustanove. Naziv privatne ustanove mora sadržati i oznaku da je ustanova privatna.

Zaštita naziva ustanove

Član 58a

Organizacije (pravna lica) koje nijesu licencirane i upisane u registar licenciranih ustanova Ministarstva ne mogu u svom nazivu koristiti naziv za ustanove iz člana 3 ovog zakona.

Statut ustanove

Član 59

Ustanova ima statut.

Statut ustanove sadrži naročito:

- 1) naziv i sjedište ustanove;
- 2) zastupanje i predstavljanje;
- 3) način i postupak odlučivanja organa upravljanja;
- 4) zadatke i djelokrug rada stručnih organa ustanove;
- 5) uslove za razrješenje pomoćnika direktora;
- 6) organizaciju i ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada, odnosno godišnjeg programa rada ustanove;

- 7) način vođenja pedagoške evidencije;
- 8) način upotrebe i čuvanja pečata i štambilja;
- 9) ostvarivanje saradnje roditelja, djece i ustanove;
- 10) način donošenja akata ustanove;
- 11) zaštitu životne sredine;
- 12) ostvarivanje javne i kulturne djelatnosti ustanove;
- 13) način ostvarivanja javnosti rada;
- 14) druga pitanja od značaja za rad ustanove.

Saglasnost na akte ustanove

Član 60

Unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta ustanove uređuju se posebnim aktom ustanove. Na statut i akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta javne ustanove saglasnost daje

Ministarstvo.

Vrijeme organizovanja nastave

Član 61

Školska i nastavna godina počinju, po pravilu, 1.
septembra.

Školski kalendar

Član 62

Obrazovno-vaspitni rad (nastavna godina) obuhvata četiri klasifikaciona perioda.

Početak nastavne godine, vrijeme organizovanja obrazovno-vaspitnog rada i klasifikacioni periodi u toku nastavne godine utvrđuje se školskim kalendarom koji, na početku školske godine, donosi ministar nadležan za poslove prosvjete (u daljem tekstu: ministar).

Trajanje nastavne godine

Član 63

Nastavna godina traje najmanje 180 radnih dana, odnosno 220 radnih dana sa praktičnim obrazovanjem, a za učenike završnog razreda 165 radnih dana.

Ako se, u trajanju utvrđenom u stavu 1 ovog člana, ne ostvari broj nastavnih časova iz pojedinih predmeta utvrđenih obrazovnim programom, nastavna godina se produžava dok se ne ostvari utvrđeni broj časova, ali ne više od 10 radnih dana.

Prekid obrazovno-vaspitnog rada

Član 64

Obrazovno-vaspitni rad u ustanovi se može prekinuti samo u naročito opravdanim slučajevima (epidemija, elementarna nepogoda i sl).

Za prekid rada ustanove u slučaju epidemije potrebno je pribaviti mišljenje nadležne zdravstvene ustanove. Odluku o prekidu obrazovno-vaspitnog rada u slučajevima iz stava 1 ovog člana, u trajanju do tri dana, donosi

direktor ustanove, a preko tri dana Ministarstvo, odnosno osnivač.

VI OBAVLJANJE OBRAZOVNO-VASBITNE DJELATNOSTI NA OSNOVU KONCESIJE

Koncesionari

Član 65

Za izvođenje javno važećeg obrazovnog programa može se dodijeliti koncesija privatnoj ustanovi, domaćem ili stranom pravnom i fizičkom licu koje ispunjava uslove za obavljanje obrazovanja i vaspitanja propisane zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za izvođenje obrazovnog programa osnovnog obrazovanja i vaspitanja, koncesija se ne može dodijeliti stranom pravnom i fizičkom licu.

Dodjela koncesije

Član 66

Ukoliko nije moguće obezbijediti predškolsko vaspitanje i obrazovanje i osnovno obrazovanje i vaspitanje u javnim ustanovama, u skladu sa normativima i standardima, ministar je obavezan da raspiše konkurs za dodjelu koncesije.

Sadržaj konkursa

Član 67

Za dodjelu koncesije raspisuje se javni konkurs. Konkurs iz stava 1 ovog člana sadrži:

- 1) vrstu obrazovanja koja će biti predmet koncesije;
- 2) uslove za obavljanje djelatnosti;
- 3) vrijeme na koje se dodjeljuje koncesija;
- 4) područje za koje se dodjeljuje koncesija;
- 5) kriterijume za izbor;
- 6) rok za prijem prijava i donošenje rješenja o izboru;
- 7) druge podatke od značaja za dodjelu koncesije.

Nakon sprovedenog konkursa, ministar donosi rješenje o dodjeli koncesije.

Ugovor o koncesiji

Član 68

Na osnovu rješenja o koncesiji zaključuje se ugovor o koncesiji.

Ugovorom o koncesiji uređuju se međusobna prava i obaveze između koncedenta i koncesionara.

Ugovorom o koncesiji određuje se naročito:

- 1) predmet koncesije (vrsta i broj obrazovnih programa);
- 2) obim vršenja djelatnosti;
- 3) početak vršenja koncesije;
- 4) rok za otkazivanje koncesije;
- 5) sredstva koja za obavljanje djelatnosti obezbjeđuje koncedent;
- 6) način praćenja ispunjenja ugovornih obaveza;
- 7) druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti koja je predmet koncesije.

Otkazivanje koncesije

Član 69

Rok za otkazivanje koncesije za izvođenje programa iz oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja ne može biti kraći od šest mjeseci, a za sve ostale obrazovne programe od vremena potrebnog za završetak obrazovanja posljednje upisane generacije učenika, odnosno polaznika.

Oduzimanje koncesije

Član 70

Ako se utvrdi da koncesionar ne obavlja djelatnost prema propisima, ugovoru i rješenju o koncesiji, koncedent određuje rok za otklanjanje nedostataka.

Ako koncesionar ne otkloni nedostatke u utvrđenom roku, ministar rješenjem oduzima koncesiju.

U slučaju iz stava 2 ovog člana koncedent je dužan da obezbijedi djeci, učenicima, odnosno polaznicima završetak započetog obrazovnog programa, odnosno da obezbijedi vaspitanje i obrazovanje u drugoj predškolskoj ustanovi, odnosno domu učenika.

Shodna primjena

Član 71

Na rad koncesionara shodno se primjenjuju propisi kojima se uređuje rad javne ustanove .

VII UPRAVLJANJE USTANOVOM

Školski, odnosno upravni odbor

Član 72

Ustanovom upravlja školski odbor.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ustanovom iz oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, domom učenika, domom učenika i studenata, odnosno domom studenata i organizacijom za obrazovanje odraslih upravlja upravni odbor.

Broj članova školskog, odnosno upravnog odbora određuje se statutom ustanove, u zavisnosti od vrste djelatnosti koju obavlja i veličine ustanove (broja odjeljenja).

Broj članova školskog, odnosno upravnog odbora javne ustanove ne može biti manji od pet, niti veći od devet članova.

Struktura školskog, odnosno upravnog odbora

Član 73

Školski, odnosno upravni odbor ustanova iz oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja i obrazovanja djece i omladine sa posebnim potrebama čine: dva predstavnika Ministarstva, odnosno dva predstavnika opštine za ustanove čiji je osnivač opština, dva predstavnika Zavoda za školstvo, dva predstavnika zaposlenih i jedan predstavnik roditelja.

Školski, odnosno upravni odbor ustanova iz oblasti stručnog obrazovanja čine: tri predstavnika zaposlenih, dva predstavnika Ministarstva, odnosno dva predstavnika opštine za ustanove čiji je osnivač opština, dva predstavnika Centra za stručno obrazovanje, jedan predstavnik socijalnih partnera i jedan predstavnik roditelja.

Upravni odbor domova učenika, domova studenata i domova učenika i studenata, čine: dva predstavnika Ministarstva, odnosno dva predstavnika opštine za ustanove čiji je osnivač opština, dva predstavnika zaposlenih i jedan predstavnik Zavoda za školstvo.

Školski, odnosno upravni odbor mješovitih srednjih škola i obrazovnih centara čine: tri predstavnika zaposlenih, dva predstavnika Ministarstva, odnosno dva predstavnika opštine za ustanove čiji je osnivač opština i po jedan predstavnik socijalnih partnera, Centra za stručno obrazovanje, Zavoda za školstvo i roditelja.

Upravni odbor ustanova za obrazovanje odraslih čine: po jedan predstavnik Ministarstva, odnosno opštine za ustanove čiji je osnivač opština, Zavoda za školstvo, Centra za stručno obrazovanje, zaposlenih i socijalnih partnera.

Predstavnike zaposlenih bira nastavničko, odnosno stručno vijeće tajnim glasanjem. Predstavnike roditelja bira savjet roditelja tajnim glasanjem.

Sjednicama školskog, odnosno upravnog odbora može prisustvovati predstavnik zajednice učenika, odnosno polaznika i predstavnik studenata.

Način izbora i razrješenja članova upravnog odbora iz reda zaposlenih u domu učenika, domu studenata, domu učenika i studenata i ustanovama za obrazovanje odraslih, utvrđuje se statutom ustanove.

Odredbe ovog člana ne odnose se na privatnu ustanovu.

Mandat

Član 74

Članovi školskog, odnosno upravnog odbora biraju se na četiri godine.

Školski, odnosno upravni odbor konstituiše se na prvoj sjednici, koju saziva direktor ustanove.

Ako se školski, odnosno upravni odbor javne ustanove ne konstituiše u roku od tri mjeseca nakon isteka mandata, ministar, na predlog direktora ili nadležne inspekcije, može imenovati školski, odnosno upravni odbor, ali najduže na period do šest mjeseci.

Privremeni školski odbor

Član 75

Ako se školski, odnosno upravni odbor javne ustanove ne sastaje ili ne vrši svoju funkciju, ministar, na predlog direktora ili nadležne inspekcije, može raspustiti školski, odnosno upravni odbor i odrediti rok za konstituisanje novog.

Ako se u roku iz stava 1 ovog člana ne konstituiše novi školski, odnosno upravni odbor, ministar može imenovati školski, odnosno upravni odbor, ali najduže za period do šest mjeseci.

Nadležnos t

Član 76

Školski, odnosno upravni odbor ustanove:

- 1) usvaja program razvoja;
- 2) usvaja godišnji plan rada i izvještaj o njegovoj realizaciji (ostvarivanju);
- 3) razmatra programe i rezultate vannastavnih aktivnosti;
- 4) donosi statut, akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i druga opšta akta;
- 5) donosi godišnji finansijski plan;
- 6) usvaja periodični i godišnji račun;

7) predlaže promjenu naziva i sjedišta ustanove;

8) rješava, kao drugostepeni organ, o pravima zaposlenih, učenika, odnosno korisnika usluga, u skladu sa zakonom;

9) obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom.

Školski, odnosno upravni odbor odlučuje većinom glasova ukupnog broja članova, ako statutom ustanove nije predviđeno da o pojedinim pitanjima odlučuje druga većina.

VIII RUKOVOĐENJE

Direktor

Član 77

Ustanovom rukovodi direktor.

Direktor ustanove je i pedagoški rukovodilac.

Uslovi

Član 78

Za direktora ustanove može biti izabrano lice koje:

- 1) ima visoku školsku spremu;
- 2) ima položen stručni ispit;
- 3) ima pet godina radnog iskustva na poslovima obrazovanja i vaspitanja.

Izuzetno od stava 1 tačka 1 ovog člana, za direktora predškolske ustanove, odnosno osnovne škole može biti izabrano lice koje je završilo fakultet za obrazovanje nastavnika ili višu školu za obrazovanje nastavnika.

Izuzetno od stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, za direktora doma učenika, doma studenata i doma učenika i studenata može biti izabrano lice koje ima položen odgovarajući stručni ispit i pet godina radnog iskustva.

Za direktora javne ustanove sa nastavom na jeziku i pismu manjine može biti izabrano lice koje, pored uslova iz stava 1 ovog člana, ima aktivno znanje jezika i pisma te manjine i jezika koji je u službenoj upotrebi u Republici.

Direktor ustanove bira se na period od četiri godine.

Obuka direktora**Član 79**

Lice izabrano za direktora dužno je da završi odgovarajući oblik osposobljavanja i usavršavanja za direktora ustanove.

Osposobljavanje i usavršavanje iz stava 1 ovog člana organizuje Zavod za školstvo.

**Izbor i razrješenje
direktora****Član 80**

Direktora ustanove bira i razrješava osnivač.

Direktor ustanove bira se na osnovu javnog konkursa i podnesenog programa razvoja ustanove. Kandidat za direktora je dužan da, prilikom učešća na konkurs, priloži i program razvoja ustanove. Izuzetno od stava 1 ovog člana, direktora javne ustanove bira i razrješava školski, odnosno upravni odbor

ustanove.

Na izbor direktora iz stava 4 ovog člana saglasnost daje ministar a za izbor direktora iz člana 78 stav 4 ovog zakona pribavlja mišljenje Savjeta manjine.

**Vršilac dužnosti
direktora****Član 81**

Ako se na konkursu ne izabere direktor ustanove, školski, odnosno upravni odbor imenuje vršioca dužnosti direktora koji ispunjavaju uslove za direktora, najduže na period do šest mjeseci.

Ako školski, odnosno upravni odbor ne imenuje vršioca dužnosti direktora, osnivač, do izbora direktora, imenuje vršioca dužnosti direktora, na period do šest mjeseci.

Ako se na konkursu ne izabere direktor javne ustanove, odnosno ako ministar ne da saglasnost u smislu člana 80 stav 5 ovog zakona, školski, odnosno upravni odbor imenuje vršioca dužnosti direktora koji ispunjavaju uslove za direktora, najduže na period od šest mjeseci.

Ako školski, odnosno upravni odbor ne postupi u smislu stava 3 ovog člana, vršioca dužnosti direktora ove ustanove imenuje ministar.

Nadležnosti direktora

Član 82

Direktor
ustanove:

- 1) planira, organizuje i rukovodi radom ustanove;
- 2) organizuje racionalno i efikasno izvođenje obrazovnog programa;
- 3) obezbjeđuje jednakost učenika u ostvarivanju prava na obrazovanje i vaspitanje, u skladu sa njihovim sposobnostima;
- 4) priprema predlog godišnjeg plana rada i odgovoran je za njegovo sprovođenje;
- 5) rukovodi radom nastavničkog, odnosno stručnog vijeća;
- 6) vrši izbor nastavnika, stručnih saradnika i drugih zaposlenih u ustanovi;
- 7) predlaže akt o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- 8) vrši stručno-pedagoški nadzor;
- 9) odlučuje o pravima i obavezama zaposlenih, u skladu sa zakonom;
- 10) podstiče stručno obrazovanje i usavršavanje nastavnika i predlaže njihovo napredovanje;

- 11) donosi plan unapređenja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada ustanove;
- 12) zastupa i predstavlja ustanovu i odgovoran je za zakonitost rada ustanove;
- 13) sarađuje sa roditeljima i sredinom;
- 14) obrazuje komisije za provjeru znanja učenika u toku trajanja nastave, na zahtjev učenika, roditelja ili staratelja;
- 15) obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom ustanove.

Direktor je dužan obrazovati Komisiju iz stava 1 tačke 14 ovog člana u roku od 24 časa od podnošenja zahtjeva za provjeru znanja učenika.

U sastavu Komisije mora biti najmanje jedan član koji ne radi u toj ustanovi. Ocjena Komisije je konačna.

Direktor ustanove podnosi školskom, odnosno upravnom odboru izvještaj o radu, prema potrebi, a najmanje jedanput godišnje.

Uslovi za razrješenje

Član 83

Školski, odnosno upravni odbor može, pored slučajeva propisanih zakonom, razriješiti direktora ustanove, ako:

- 1) lično zahtijeva;
- 2) ne realizuje program razvoja ustanove;
- 3) ne preduzima mjere prema zaposlenom koji ne izvršava radne zadatke, odnosno vrši povredu radne obaveze, ili zloupotrebljava svoj položaj;
- 4) utvrdi da ustanova ne realizuje godišnji plan rada;
- 5) ne izvršava radne zadatke, odnosno vrši povredu radne obaveze;
- 6) zloupotrebljava svoj položaj;
- 7) izabere nastavnika ili saradnika suprotno zakonu;
- 8) se u ustanovi ne vodi propisana evidencija;
- 9) ustanova ne obezbjeđuje javnost rada;
- 10) ne donese rješenje o poništenju ispita, u skladu sa zakonom;
- 11) ne izvrši rješenje inspekcijskog organa;
- 12) ne donese plan unapređenja kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada ustanove;
- 13) je zbog sprovođenja akata koje je donio nastala veća šteta za ustanovu, zaposlene i korisnike usluga;
- 14) dozvoli političko organizovanje i djelovanje ili religijsko djelovanje u ustanovi javnog obrazovanja;
- 15) u drugim slučajevima utvrđenim zakonom i statutom ustanove.

Ako školski, odnosno upravni odbor javne ustanove ne razriješi direktora ustanove u slučajevima iz stava 1 ovog člana, ministar može razriješi direktora ustanove.

Prava iz radnog odnosa

Član 84

Direktor, odnosno pomoćnik direktora koji, istekom vremena na koje je izabran, ne bude ponovo biran,

odnosno koji je razriješen prije isteka vremena na koje je izabran, raspoređuje se na radno mjesto koje odgovara njegovoj stručnoj spremi, a ako takvog mjesta nema, prestaje mu radni odnos.

Pomoćnik direktora

Član 85

Ustanova sa više od 30 vaspitnih grupa, odnosno 20 odjeljenja može imati pomoćnika direktora. Ustanova sa više od 60 vaspitnih grupa, odnosno 40 odjeljenja može imati dva pomoćnika direktora. Pomoćnik direktora ustanove pomaže direktoru u organizovanju obrazovno-vaspitnog rada.

Poslovi i zadaci pomoćnika direktora bliže se utvrđuju statutom ustanove.

Uslovi za izbor pomoćnika direktora

Član 86

Za pomoćnika direktora ustanove može biti izabrano lice koje ispunjava uslove za direktora. Pomoćnika direktora ustanove bira i razrješava direktor.

Pomoćnik direktora ustanove bira se na period od četiri godine.

IX STRUČNI ORGANI

Vrste stručnih organa

Član 87

U ustanovi se obrazuju stručni organi: nastavničko vijeće, odjeljenjsko vijeće, stručni aktiv nastavnika, odjeljenjski starješina i drugi organi predviđeni statutom ustanove.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u ustanovi iz oblasti predškolskog vaspitanja i obrazovanja, odnosno domu učenika se obrazuju stručni organi: stručno vijeće, stručni aktiv i drugi organi predviđeni statutom ustanove.

U mješovitoj školi se obrazuje nastavničko vijeće posebno za stručnu školu, a posebno za srednju opštu školu

(gimnaziju).

U obrazovnom centru se obrazuju nastavnička, odnosno stručna vijeća po obrazovnim programima, odnosno po nivoima obrazovanja.

Sastav stručnih organa

Član 88

Nastavničko vijeće sačinjavaju nastavnici, vaspitači, direktor, pomoćnici direktora i stručni saradnici. Odjeljenjsko vijeće sačinjavaju nastavnici, vaspitači i stručni saradnici koji učestvuju u izvođenju obrazovno-

vaspitnog rada u odjeljenju.

Stručni aktiv nastavnika sačinjavaju nastavnici istog nastavnog predmeta ili dva, odnosno više srodnih nastavnih predmeta.

Stručno vijeće sačinjavaju vaspitači, vaspitači saradnici, vaspitači defektolozi, stručni saradnici i saradnici. Stručni aktiv u predškolskoj ustanovi sačinjavaju, po pravilu, vaspitači, vaspitači defektolozi, vaspitači saradnici

i saradnici vaspitnih grupa djece približno istih godina starosti koji učestvuju u izvođenju određenih programa.

Nadležnosti nastavničkog, odnosno stručnog vijeća

Član 89

Nastavničko, odnosno stručno vijeće ustanove:

- 1) bira predstavnike zaposlenih u školski, odnosno upravni odbor;
- 2) utvrđuje zaključnu konačnu ocjenu na kraju nastavne godine, u skladu sa zakonom;
- 3) razmatra i donosi odluke o stručnim pitanjima obrazovno-vaspitnog rada;
- 4) predlaže uvođenje nestandardnih programa i aktivnosti;
- 5) daje mišljenje o godišnjem planu rada ustanove;
- 6) daje mišljenje o osavremenjivanju obrazovno-vaspitnog rada;
- 7) daje mišljenje o oblicima stručnog usavršavanja nastavnika i njihovom napredovanju;
- 8) odlučuje o vaspitnim mjerama iz svoje nadležnosti;

9) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom ustanove.

Odjeljenjsko vijeće

Član 90

Odjeljenjsko vijeće razmatra obrazovno-vaspitni rad u odjeljenju, utvrđuje program rada sa nadarenim učenicima i učenicima koji teže napreduju, utvrđuje zaključne ocjene na kraju klasifikacionih perioda, odlučuje o vaspitnim mjerama i obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom ustanove.

Stručni aktiv

Član 91

Stručni aktiv razmatra obrazovno-vaspitni rad po predmetima, odnosno vaspitnim grupama, daje predloge za poboljšanje obrazovno-vaspitaog rada, razmatra primjedbe roditelja i obavlja druge poslove, u skladu sa statutom i godišnjim planom rada ustanove.

Odjeljenjski starješina

Član 92

Odjeljenjski starješina analizira vaspitne i nastavne rezultate odjeljenja, brine se o rješavanju vaspitnih i nastavnih problema pojedinih učenika, sarađuje sa roditeljima, izriče opomene i predlaže ostale vaspitne mjere, obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom.

Odjeljski starješina je dužan da obavijesti učenika o ocjeni utvrđenoj od strane odjeljskog vijeća u roku od

24 časa od utvrđivanja ocjene.

Odjeljskog starješinu određuje nastavničko vijeće, na predlog direktora.

Nadležnos t

Član 93

Nadležnost i način rada stručnih organa bliže se određuje statutom ustanove.

X SAVJET RODITELJA

Savjet roditelja

Član 94

Radi organizovanog ostvarivanja interesa roditelja, u ustanovi se obrazuje savjet roditelja.

Savjet iz stava 1 ovog člana je sastavljen od roditelja djece različitih vaspitnih grupa, odnosno od roditelja učenika različitih razreda, koji se biraju na roditeljskom sastanku, na način i po postupku utvrđenim statutom ustanove.

Nadležnost savjeta roditelja

Član 95

Savjet
roditelja:

- 1) bira predstavnike roditelja u školski, odnosno upravni odbor;
- 2) daje mišljenje o predlogu godišnjeg plana rada ustanove;
- 3) razmatra izvještaj o radu ustanove;
- 4) razmatra prigovore roditelja i učenika u vezi sa obrazovno-vaspitnim radom;
- 5) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom ustanove. Način rada savjeta roditelja bliže se utvrđuje statutom ustanove.

XI PRAVA I DUŽNOSTI UČENIKA

Zajednica učenika

Član 96

Učenici jednog odjeljenja škole obrazuju odjeljsku zajednicu. Učenici svih odjeljenja škole obrazuju zajednicu učenika.

Ovlašćenja i način rada zajednice učenika bliže se utvrđuju statutom škole.

Prava

učenika

Član 97

Škola obezbjeđuje učeniku sljedeća prava:

- 1) da na početku školske godine dobije uputstvo koje sadrži prava i obaveze učenika;
- 2) na kvalitetan obrazovno-vaspitni rad (nastavu);
- 3) da iskaže mišljenje o radu nastavnika;
- 4) da traži komisijsku provjeru svoga znanja u toku trajanja nastave;
- 5) da podnosi prigovor na ocjenu na kraju klasifikacionog perioda, nastavne godine ili na ispitu;
- 6) da učestvuje u izradi uputstva koje sadrži njegova prava i obaveze;
- 7) na blagovremenu i potpunu informaciju o svojim pravima i obavezama;
- 8) na zaštitu od svih vrsta nasilja u školi;
- 9) na odsustvovanje iz škole, uz najavu, u trajanju od pet radnih dana u toku nastavne godine;
- 10) na učestvovanje u oblikovanju sadržaja stručnih ekskurzija i drugih oblika vaspitno-obrazovnog rada;
- 11) druga prava utvrđena statutom ustanove.

Predstavnici zajednice učenika imaju pravo da učestvuju u radu stručnih organa škole kad se raspravlja o pitanjima koja su od interesa za učenike (učenički standard, slobodne aktivnosti i slično).

Dužnosti učenika

Član 98

Učenik ima dužnost
da:

- 1) redovno, marljivo i savjesno radi na usvajanju znanja i sticanju opšte kulture;
- 2) se pridržava školskih propisa, savjeta, uputstava i odluka nastavnika, direktora i organa škole;
- 3) uredno pohađa nastavu;
- 4) blagovremeno pravda izostanke;
- 5) za vrijeme časa ne ometa izvođenje nastave i rad u odjeljenju;
- 6) za vrijeme trajanja časa ne napušta čas, bez prethodno dobijenog odobrenja nastavnika;
- 7) se prema nastavnicima ophodi pristojno;
- 8) poštuje ličnost drugih učenika i njeguje drugarske i humane odnose;
- 9) čuva imovinu škole;
- 10) njeguje čistoću i estetski izgled školskih prostorija;
- 11) učestvuje u dežurstvima škole;
- 12) poštuje pravila školskog, odnosno kućnog reda;
- 13) druge dužnosti utvrđene statutom ustanove.

Odgovornost za učinjenu štetu

Član 98a

Učenik je odgovoran da nadoknadi štetu koji učini u ustanovi.

Postupak utvrđivanja odgovornosti i način nadoknade štete bliže se uređuju statutom ustanove.

XII NASTAVNICI

Autonomija

nastavnika Član 99

Nastavnici imaju profesionalnu slobodu u načinu organizovanja nastave, primjeni nastavnih metoda, u izboru oblika rada sa učenicima, kao i u izboru zadataka koje postavljaju učenicima u okviru utvrđenog obrazovnog programa.

Privremena zabrana izvođenja nastave

Član 99a

Nastavniku protiv koga je pokrenut postupak za krivično djelo protiv polne slobode direktor ustanove može privremeno zabraniti izvođenje obrazovno-vaspitnog rada.

Zabrana izvođenja nastave

Član 100

Nastavnik koji je pravnosnažnom presudom osuđen za krivično djelo protiv polne slobode ne može obavljati obrazovno-vaspitni rad.

Zapošljavanje nastavnika

Član 101

Nastavnik se zapošljava na osnovu javnog konkursa, u skladu sa zakonom.

Nastavnici u ustanovama ili posebnom odjeljenju ustanove sa nastavom na jeziku manjine moraju, pored uslova propisanih zakonom, da imaju aktivno znanje jezika i pisma te manjine i jezika koji je u službenoj upotrebi u Republici.

Odluku o zapošljavanju nastavnika donosi direktor ustanove. Poseban uslov za zapošljavanje nastavnika je probni rad.

Dužina trajanja probnog rada, način sprovođenja i ocjenjivanja rezultata probnog rada utvrđuje se propisom

Ministarstva.

Nastavniku koji za vrijeme probnog rada ne zadovolji prestaje radni odnos istekom roka utvrđenog ugovorom o probnom radu.

Pripravnik

Član 102

Nastavnik - pripravnik je lice koje prvi put zasniva radni odnos u ustanovi radi osposobljavanja za samostalno obavljanje poslova u stepenu svoje stručne spreme.

Pripravnički staž nastavnika sa višom i visokom školskom spremom traje godinu dana, a sa srednjom školskom spremom šest mjeseci.

Pripravniku prestaje radni odnos nakon isteka pripravničkog staža.

Mentor

Član 103

Pripravnički staž se izvodi po utvrđenom programu obrazovno-vaspitnog rada u ustanovi, pod neposrednim nadzorom ovlašćenog nastavnika (mentora), koji ima najmanje isti stepen školske spreme koju posjeduje pripravnik.

Mentora iz stava 1 ovog člana određuje direktor ustanove, na predlog stručnog aktiva. Poslovi i zadaci mentora utvrđuju se propisom Ministarstva.

Donošenje programa

Član 104

Sadržina, program, način praćenja i ocjenjivanje pripravničkog staža bliže se uređuje propisom Ministarstva, na predlog Savjeta za opšte obrazovanje.

Priznavanje pripravničkog staža

Član 105

Nastavniku koji je pripravnički staž ili dio staža obavio u inostranstvu može se priznati pripravnički staž ili dio staža, pod uslovom da program pripravničkog staža u inostranstvu bitno ne odstupa od programa pripravničkog staža donesenog na osnovu ovog zakona.

Odluku o priznavanju staža iz stava 1 ovog člana donosi organ kod kojeg se polaže stručni ispit.

Stručni ispit

Član 106

Poslije završenog pripravničkog staža nastavnik polaže stručni ispit.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, nastavnik koji je obavio pripravnički staž i položio stručni ispit prema drugim propisima ima pravo da polaže stručni ispit prema odredbama ovog zakona, nakon jedne godine rada u ustanovi.

Polaganje stručnog ispita

komisijom.

Stručni ispit se polaže pred nadležnom

Član 107

Sadržaj, uslovi, način i mjesto polaganja stručnog ispita, kao i obrazovanje i sastav komi-sije i visina troškova bliže se uređuje propisom Ministarstva.

Umanjenje norme

Član 108

Nastavniku koji je proveo najmanje 35 godina na neposrednom izvođenju nastave, radno vrijeme na poslovima obrazovanja i vaspitanja može se umanjiti za dva časa nedjeljno, a ukoliko nije moguće umanjiti normu, visina zarade nastavnika može se uvećati za 5%.

Zapošljavanje nastavnika sporazumom

Član 109

Nastavnik koji nema normu časova utvrđenu zakonom, odnosno za čijim je radom prestala potreba zbog promjene obrazovnog programa, odnosno standarda i normativa ili smanjenja obima upisa može zasnovati radni odnos u drugoj ustanovi do pune norme časova, na osnovu sporazuma direktora ustanova.

Dopunska djelatnost nastavnika

Član 110

Nastavnik može, uz naknadu, pripremati učenika radi polaganja ispita i postizanja boljeg uspjeha iz određenog predmeta, pod uslovom da učenik ne pohađa redovnu nastavu, niti polaže ispite u školi u kojoj nastavnik radi.

Lice koje ispunjava uslove za obavljanje poslova nastavnika, a nije u radnom odnosu može se baviti pripremanjem učenika kao osnovnom djelatnošću.

Nastavnik koji obavlja djelatnost iz st. 1 i 2 ovog člana je dužan da se prijavi nadležnom organu opštine i nadležnoj prosvjetnoj inspekciji.

Uslove za obavljanje djelatnosti u smislu stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

**Prestanak radnog
odnosa****Član 111**

Nastavniku, pored slučajeva propisanih Zakonom o radu, prestaje radni odnos, ako:

- 1) ne ostvaruje obrazovne programe u skladu sa propisanim standardima;
- 2) organizuje učenike, odnosno zaposlene u političke ili religijske svrhe;
- 3) ne učestvuje u radu stručnih organa ustanove;
- 4) zloupotrebljava svoj položaj;
- 5) navede na obljubu ili protivprirodni blud učenika, odnosno zaposlenog u ustanovi;
- 6) odbije da izvrši nalog poslodavca izdat radi obezbjeđivanja minimuma procesa rada za vrijeme trajanja štrajka;
- 7) sprječava zaposlenog da radi za vrijeme trajanja štrajka;
- 8) učestvuje u štrajku koji je organizovan suprotno propisima;
- 9) ponižava, vrijeđa ili tjelesno kažnjava učenika;
- 10) izaziva nacionalnu i vjersku netrpeljivost;
- 11) nadležna prosvjetna inspekcija utvrdi da nastavnik priprema učenika uz naknadu iz ustanove u kojoj radi;
- 12) se bavi pripremanjem učenika kao osnovnom djelatnošću;
- 13) komisije za provjeru znanja učenika iz člana 82 stav 1 tačka 14 ovog zakona utvrde da je nastavnik u toku trajanja nastave u jednoj školskoj godini dva puta neobjektivno ocijenio učenika ili nije ocijenio na propisan način.

Nastavnik kojem je prestao radni odnos u slučaju iz tač. 2, 5, 9 i 10 ovog člana ne može obavljati obrazovno vaspitni rad.

XIII USAVRŠAVANJE I NAPREDOVANJE NASTAVNIKA**Stručno usavršavanje****Član 112**

Nastavnici imaju pravo i dužnost da se stručno usavršavaju kroz različite oblike usavršavanja (individualne, formalne i informalne).

Program i organizaciju oblika stručnog usavršavanja nastavnika, propisuje Ministarstvo, na predlog Zavoda za školstvo, odnosno Centra.

Napredovanj e

Član 113

Nastavnik može napredovati u odgovarajuća zvanja.

Zvanja iz stava 1 ovog člana dodjeljuje komisija Ministarstva.

Vrste zvanja, uslove, način i postupak predlaganja i dodjeljivanja zvanja nastavnika propisuje Ministarstvo, na predlog nadležnog savjeta.

XIV PEDAGOŠKA EVIDENCIJA I JAVNE ISPRAVE

Pedagoška evidencija

Član 114

U školi se vodi jedinstvena pedagoška evidencija, i to: upisnica (matična knjiga), odje-ljenska knjiga (dnevnik rada sa prozivnikom), evidencija o ispitima i uspjehu učenika, odnosno polaznika na kraju školske godine, izdatim svjedočanstvima i diplomama, evidencija o podjeli predmeta na nastavnike, ljetopis škole i dr.

U školama u kojima se nastava izvodi na jeziku pripadnika nacionalnih i etničkih grupa, pedagoška evidencija štampa se i vodi na jeziku koji je u službenoj upotrebi i na jeziku pripadnika nacionalnih, odnosno etničkih grupa. Škola je dužna da trajno čuva upisnicu (matičnu knjigu) i evidenciju o izdatim svje-dočanstvima i diplomama.

Javne isprave

Član 115

Na osnovu podataka iz pedagoške evidencije, škola koja ostvaruje javno važeće programe izdaje javne isprave. Javne isprave iz stava 1 ovog člana su: đачka knjižica, svjedočanstvo, diploma, prevodnica, odnosno ispisnica i

druge javne isprave koje se izdaju u skladu sa zakonom.

U školi u kojoj se nastava izvodi na jeziku pripadnika nacionalnih, odnosno etničkih grupa, javne isprave štampaju se i izdaju na jeziku koji je u službenoj upotrebi i na jeziku pripadnika nacionalnih, odnosno etničkih grupa.

Izdavanje javnih isprava

Član 116

Škola na kraju drugog klasifikacionog perioda izdaje učeniku đачku knjižicu sa ocjenama.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, osnovna škola na kraju drugog klasifikacionog perioda učeniku prvog ciklusa izdaje izvještaj.

Na kraju nastavne godine škola izdaje učeniku svjedočanstvo, bez obzira na postignuti uspjeh.

Škola izdaje učeniku diplomu o položenom praktičnom, završnom, stručnom, maturskom, majstorskom i diplomskom ispitu.

Prilikom ispisivanja iz osnovne škole, učeniku se izdaje prevodnica, a prilikom ispisivanja iz srednje škole, učeniku se izdaje ispisnica.

Organizator obrazovanja izdaje polazniku svjedočanstvo, diplomu, ili drugu javnu ispravu o završenom obrazovnom programu, u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju.

Ovjeravanje isprava

Član 117

Vjerodostojnost javne isprave ustanova ovjerava pečatom.

Pečat ustanove je kružnog oblika i sadrži naziv Republike, naziv opštine i naziv i sjedište ustanove. U sredini pečata je grb Republike.

Propisivanje obrazaca

Član 118

Oblik i način vođenja pedagoške evidencije i sadržinu javnih isprava iz čl. 114, 115 i 116 ovog zakona propisuje

Ministarstvo.

XV NOSTRIFIKACIJA, ODNOSNO EKVIVALENCIJA

Član 119 - Član 128

Briše se. ("Sl. list Crne Gore", br. 04/08)

XVI PRAVA I OBAVEZE IZ OBLASTI UČENIČKOG STANDARDA

Prava učenika

Član 129

Prava iz oblasti učeničkog standarda ostvaruju se u skladu sa ovim zakonom. Prava iz oblasti učeničkog standarda su lična i ne mogu se prenositi.

Vrste prava

Član 130

Učenik ima pravo na:

- 1) smještaj i ishranu u domu;

2) stipendiju za talentovane;

3) participaciju prevoza.

Bliže kriterijume za participaciju prevoza učenika propisuje Ministarstvo.

Prava na smještaj i ishranu

Član 131

Smještaj i ishrana učenika organizuju se u domu učenika, odnosno u domu učenika i studenata (u daljem tekstu:

dom).

Pravo na ishranu, odnosno na ishranu i smještaj u domu ima redovni učenik srednje škole koji se školuje van mjesta prebivališta.

Kriterijumi, način i redosljed za prijem učenika, kao i cijena smještaja i ishrane u domu bliže se uruđuju propisom Ministarstva.

Konkurs

Član 132

Konkurs za prijem učenika u dom raspisuje osnivač, najmanje dva mjeseca prije početka školske godine. Raspodjelu mjesta i useljavanje učenika u dom vrši komisija, koju imenuje upravni odbor doma.

Komisija iz stava 2 ovog člana dužna je da izvrši raspodjelu mjesta i useljavanje učenika do početka nastavne godine.

Ukoliko je učenik, odnosno roditelj učenika nezadovoljan odlukom komisije iz stava 2 ovog člana, ima pravo prigovora upravnom odboru doma, u roku tri dana od dana raspodjele.

Pravo na stipendiju

Član 133

Pravo na stipendiju ima talentovani učenik kojeg predloži nastavničko vijeće škole, na osnovu mišljenja mentora. Mentora iz stava 1 ovog člana određuje nastavničko vijeće škole.

Talentovanim učenikom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se učenik koji iz pojedinih nastavnih predmeta, odnosno oblasti pokazuje naročiti smisao, interes, radoznalost i sposobnost za misaone i stvaralačke procese i postiže izvanredne rezultate, a ima opšti uspjeh najmanje vrlo dobar.

Odluku o dodjeli stipendije i prestanku stipendiranja donosi komisija, koju imenuje Ministarstvo. Bliže kriterijume i uslove za dodjelu stipendije iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prestanak stipendiranja

Član 134

Učeniku prestaje stipendiranje, ako:

- 1) nastavničko vijeće škole ne predloži produženje stipendije;
- 2) nije postigao uspjeh na osnovu koga je stekao pravo na stipendiju;
- 3) samovoljno promijeni školu.

XVII FINANSIRANJE

Izvori finansiranja

Član 135

Obrazovanje i vaspitanje se finansira iz:

- 1) javnih prihoda (budžeta Republike i opštine);
- 2) sredstava osnivača;
- 3) školarine u privatnim ustanovama;
- 4) naknade koju plaćaju roditelji;
- 5) prihoda od imovine (zakupa);
- 6) sredstava od prodaje usluga i proizvoda;
- 7) donacija, sponzorstva i legata;
- 8) drugih izvora.

Javnoj ustanovi zabranjeno je finansiranje iz sredstava političkih stranaka.

Obezbjeđivanje sredstava

Član 136

Javnoj ustanovi, iz mreže ustanova, obezbjeđuju se sredstva iz budžeta Republike za:

- 1) bruto plate i ostala lična primanja zaposlenih;
- 2) tekuće investiciono održavanje;
- 3) investicije u ustanovama;
- 4) materijalne troškove i rashode za energiju;
- 5) permanentno usavršavanje nastavnika;
- 6) dopunsko osnovno obrazovanje građana Republike na privremenom radu u inostranstvu;
- 7) osnovno obrazovanje odraslih lica;
- 8) eksternu provjeru znanja učenika propisanu zakonom (provjera znanja učenika na kraju trećeg ciklusa, maturalni i drugi ispiti);
- 9) stipendije za talentovane učenike;
- 10) takmičenje učenika;
- 11) eksperimentalnu nastavu;
- 12) smještaj i ishranu učenika u domu, odnosno u zavodu;
- 13) subvencioniranje udžbenika sa malim tiražom i udžbenika za obrazovanje nacionalnih, odnosno etničkih grupa;
- 14) troškove ishrane djece u predškolskoj ustanovi čiji roditelji su korisnici materijalnog obezbjeđenja porodice u skladu sa posebnim propisima;
- 15) osposobljavanje i usavršavanje direktora i za rad stručnih savjeta;
- 16) razvojni, savjetodavni i istraživački rad u obrazovanju i vaspitanju;
- 17) razvoj informacionog sistema;
- 18) subvencioniranje rješavanja stambenih potreba zaposlenih u ustanovi;
- 19) druge obaveze utvrđene zakonom;
- 20) participaciju prevoza učenika.

Izuzetno od odredbe stava 1 ovog člana, za finansiranje potreba iz tač. 2, 3 i 4 ovog stava, u javnim ustanovama iz mreže ustanova čiji je osnivač opština, sredstva se obezbjeđuju u budžetu opštine.

Sredstva za finansiranje javnih ustanova koje nijesu u mreži ustanova, a osnivač je opština obezbjeđuju se u budžetu opštine.

Ograničenje za učešće u finansiranju

Član 137

Ustanova koja se u cjelini finansira iz javnih prihoda ne može zahtijevati od učenika, odnosno polaznika participaciju za pokriće troškova obrazovanja.

Normativi i standardi

Član 138

Ustanova koja realizuje javno važeće obrazovne programe stiče sredstva u skladu sa normativima i standardima. Normative i standarde iz stava 1 ovog člana donosi Ministarstvo, uz mišljenje nadležnog savjeta.

Normativima i standardima regulišu se: obaveze nastavnika i saradnika, mjerila za orga-nizovanje savjetodavne službe, biblioteke, administrativno-računovodstvene i tehničke službe i mjerila za formiranje odjeljenja i grupa, za vrednovanje materijalnih troškova.

Na osnovu normativa i standarda iz stava 2 ovog člana ustanova donosi akt o sistematizaciji radnih mjesta.

Uslovi za finansiranje privatne ustanove

Član 139

Privatna ustanova koja izvodi javno važeće obrazovne programe može da se finansira iz budžeta Republike u skladu sa ovim zakonom, ako:

- 1) izvodi obrazovni program od prvog do završnog razreda školovanja;
- 2) izvodi obrazovni program za djecu predškolskog uzrasta u trajanju od najmanje godinu dana;
- 3) ima upisana najmanje dva odjeljenja prvog razreda, a za muzičku školu najmanje 35 učenika;
- 4) ima zaposlene nastavnike i saradnike potrebne za izvođenje obrazovnog programa, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Ministarstvo utvrđuje da li privatna ustanova ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana.

Međusobna prava i obaveze između privatne ustanove i Republike, uređuju se ugovorom.

Član 140

Briše
se.

Ograničenje finansiranja

Član 141

Privatnoj osnovnoj školi ne pripadaju sredstva iz budžeta Republike, ako se zbog upisa učenika u privatnu školu ugrožava postojanje (jedine) javne ustanove čiji je osnivač Republika na istom području.

U slučaju iz stava 1 ovog člana privatna ustanova prestaje da se finansira iz javnih prihoda, na osnovu rješenja

Ministarstva.

Naknada za školarinu

Član 142

Naknadu za školarinu po učeniku, odnosno djetetu u privatnoj ustanovi određuje osnivač.

Član 143

Briše
se.

Obezbjeđenje sredstava koncesionaru

Član 144

Koncesionaru za izvođenje javno važećeg obrazovnog programa obezbjeđuju se sredstva iz budžeta Republike u skladu sa ugovorom.

Završetak započetog obrazovanja

Član 145

Republika je dužna da obezbijedi djeci, učenicima, odnosno polaznicima završetak započetog obrazovanja, odnosno vaspitanja iz privatne ustanove koja, zbog prestanka finansiranja iz javnih prihoda, ne izvodi javno važeći obrazovni program.

XVIII KAZNE NE ODREDBE

Kazne za prekršaje

Član 146

Novčanom kaznom u iznosu od dvadesetostrukog do stostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici kazniće se za prekršaj ustanova, ako:

- 1) dozvoli političko organizovanje i djelovanje suprotno odredbi člana 6 ovog zakona;
- 2) upotrebljava udžbenike i nastavna sredstva suprotno odredbi člana 13 ovog zakona;
- 3) ne ostvaruje propisane obrazovne programe u skladu sa članom 19 ovog zakona;
- 4) otpočne sa radom bez rješenja o licenciranju (član 50);
- 5) izvrši statusne promjene suprotno odredbi člana 57 ovog zakona;
- 6) promijeni naziv i sjedište ustanove suprotno odredbi člana 58 ovog zakona;
- 7) ne dobije saglasnost na statut i akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u skladu sa članom 60 ovog zakona;
- 8) zaposli nastavnika suprotno odredbi člana 101 ovog zakona;
- 9) zaključi sporazum o radnom odnosu sa nastavnikom suprotno odredbi člana 109 ovog zakona;
- 10) ne vodi propisanu pedagošku evidenciju u skladu sa članom 114 ovog zakona;
- 11) izda javne isprave suprotno odredbi člana 115 ovog zakona;

12) komisija ne izvrši raspodjelu i useljenje učenika u dom u roku utvrđenom članom 132 ovog zakona. Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u ustanovi u iznosu od polovine do

dvadesetostrukog iznosa najniže cijene rada u Republici.

XIX PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

**Usklađivanje rada
ustanova****Član 147**

Postojeće ustanove i druge organizacije, koje obavljaju obrazovno-vaspitnu djelatnost po dosadašnjim propisima, uskladiće svoju organizaciju, rad i opšte akte sa odredbama ovog zakona, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja opštih akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se postojeći akti, ako nijesu u suprotnosti sa zakonom.

Organizacija (pravno lice) koja nije licencirana i upisana u registar licenciranih ustanova Ministarstva, a u svom nazivu koristi ime ustanove iz člana 3 ovog zakona dužna je da uskladi svoju organizaciju i rad u skladu sa ovim zakonom, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Donošenje mreže
ustanova****Član 148**

Mreža ustanova iz člana 42 ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja mreže ustanova iz stava 1 ovog člana nastavljaju sa radom javne ustanove osnovane, odnosno organizovane po propisima donijetim do stupanja na snagu ovog zakona.

**Podzakonski
propisi****Član 149**

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Do donošenja propisa utvrđenih ovim zakonom primjenjivaće se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog

zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

**Osnivanje
savjeta****Član 150**

Savjet za opšte obrazovanje Crne Gore, Savjet za stručno obrazovanje Crne Gore i Savjet za obrazovanje odraslih Crne Gore osnovaće se najkasnije u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Prestanak rada
Savjeta****Član 151**

Danom osnivanja savjeta iz člana 150 ovog zakona prestaje sa radom Savjet za promjene u obrazovanju

Republike Crne Gore.

**Osnivanje Zavoda za školstvo i
Centra**

Član 152

Zavod za školstvo i Centar za stručno obrazovanje osnovaće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Osnivanje Ispitnog
centra**

Član 152a

Ispitni centar osnovaće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Status dosadašnjih organa rukovođenja i
upravljanja**

Član 153

Direktor, odnosno pomoćnik direktora koji je izabran, odnosno imenovan do stupanja na snagu ovog zakona nastavlja sa radom do isteka vremena na koje je izabran, odnosno imenovan.

Školski, odnosno upravni odbor koji je izabran, odnosno imenovan po propisima do stupanja na snagu Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list RCG", broj 64/02) prestaje sa radom u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postupak za izbor direktora i pomoćnika direktora, odnosno imenovanje školskog, odnosno upravnog odbora

započet do stupanja na snagu ovog zakona završiće se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 153a

Izbor, odnosno imenovanje školskog, odnosno upravnog odbora, u skladu sa ovim zakonom, izvršiće se u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do izbora, odnosno imenovanja školskog, odnosno upravnog odbora, u skladu sa stavom 1 ovog člana, funkciju organa upravljanja vršiće dosadašnji školski, odnosno upravni odbor koji je izabran, odnosno imenovan po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Direktori ustanova koji su izabrani po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, nastavljaju sa radom do isteka vremena na koje su izabrani.

Obrazovanje savjeta roditelja

Član 154

Savjet roditelja iz člana 94 ovog zakona obrazovaće se u svim ustanovama do 31. oktobra 2003. godine.

Započeti postupak zapošljavanja

Član 155

Postupak zapošljavanja nastavnika započet do stupanja na snagu ovog zakona završiće se po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Započeti pripravnički staž

Član 156

Nastavnik koji je započeo pripravnički staž prije stupanja na snagu ovog zakona završava pripravnički staž i polaže stručni ispit prema propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Priznavanje stručnog ispita

Član 157

Nastavniku koji je položio ili mu je priznat stručni ispit po ranijim propisima priznaje se stručni ispit i po ovom zakonu.

Priznavanje stečenih zvanja

Član 158

Nastavnik koji je stekao zvanje pedagoški savjetnik ili viši pedagoški savjetnik do dana stupanja na

snagu ovog zakona zadržava to zvanje.

Započeti postupak nostrifikacije, odnosno ekvivalencije

Član 159

Postupak nostrifikacije, odnosno ekvivalencije započet do stupanja na snagu ovog zakona završiće se po propisima po kojima je započet.

Član 159a

Članovi Savjeta za stručno obrazovanje i Savjeta za obrazovanje odraslih, koji su izabrani po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, nastavljaju sa radom do isteka mandata na koje su izabrani.

Udžbenici i nastavna sredstva

Član 160

Udžbenici i druga nastavna sredstva koji su odobreni prije stupanja na snagu ovog zakona mogu se i dalje upotrebljavati, do odobravanja i izdavanja udžbenika i drugih nastavnih sredstava po ovom zakonu.

Postupak pribavljanja, ocjenjivanja i odobravanja rukopisa udžbenika i drugih nastavnih sredstava započet do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaće se po propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Odlaganje primjene pojedinih odredaba

Č l a n 1 6 1

Odredbe člana 80 st. 2, 3, 4, 5 i 6 ovog zakona primjenjivaće se počev od školske 2003/2004. godine. Odredbe čl. 135 do 145 ovog zakona koje se odnose na finansiranje primjenjivaće se počev od fiskalne 2003.

godine.

Čl an 16 1a

Propisi za sprovođenje ovog zakona uskladiće se sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa, u skladu sa ovim zakonom, primjenjivaće se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Prestanak važnosti

Č l a n 1 6 2

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe: Zakon o usavršavanju nastavnog i vaspitnog osoblja ("Službeni list SRCG", br. 26/87); Zakon o finansiranju potreba u oblasti vaspitanja i obrazovanja, kulture i fizičke kulture ("Službeni list SRCG", br. 29/90 i 7/92); odredbe Zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji svjedočanstava i diploma stečenih u inostranstvu ("Službeni list SRCG", br. 6/87), koje se odnose na nostrifikaciju i ekvivalenciju svjedočanstava o završenom osnovnom, srednjem obrazovanju, odnosno stečenom stepenu stručne spreme i o završenim pojedinim razredima; odredbe člana 110 Zakona o osnovnoj školi ("Službeni list RCG", br. 34/91,

56/92, 32/93 i 20/95); odredbe člana 103 Zakona o srednjoj školi ("Službeni list SRCG", br. 28/91 i "Službeni list

RCG", br. 56/92 i 27/94); odredbe člana 29 Zakona o predškolskom vaspitanju i obrazovanju ("Službeni list

RCG", br. 56/92); odredbe Zakona o osnovnim pravima iz oblasti učeničkog i studentskog standarda ("Službeni list RCG", br. 6/94 i 27/94), koje se odnose na prava učenika; odredbe poglavlja "III Izdavanje udžbenika i nastavnih sredstava", osim odredbe člana 14 Zakona o izdavaštvu ("Službeni list RCG", br. 20/95) i odredbe Zakona o prosvjetnoj inspekciji ("Službeni

list RCG", br. 20/95), koje se odnose na nadzor u organizovanju i izvođenju vaspitno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama, osnovnim, srednjim i specijalnim školama, domovima učenika i drugim organizacijama koji se bave obrazovanjem i vaspitanjem.

**Stupanje
na snagu**

**Č
l
a
n
1
6
3**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

Aneksi:

Error! No index entries found.